

AJ DDÉRÉ

NIV.10

DASTUMADENN É BREHONEG BRO GWÉNED

KANTERBRÄU

Kervoez Bier Mestr Kanter

Kevredel SOBLOR
Z.I. a Geriadeu
Tél. 83.03.11 AN ORIANT

GLUSTRAJ J. PUREN
Hent en Oriant - Trema Kiberen
56680 PLEHENEG
PZ (97) 37.72.33

TRISKEL

ANDOUILH ER GEMENE
E GIZ ER MEZEU
Andouilhennigeu, Strimpeu...

É ti Yannick LE COUSTUMER

7, stred Amiral Melchior - 56102 An Oriant - B.P. 222

Taoienn er Pennadeu

	pajenn
- Roll " Harperion an Doéré "	4
- Fest en tri hanton é Pont-Augan	5
- Elsen é tremen peb tra (D:Carré)	12
- Doéréieù er Gevredigeh	16
- Pajenn el lénerion	18
- Girieù-kroéz	20
- En hani e garan	21

(én arben ag er bihan a leh, éh es pennadeu
chomet ar stal; kavet e veint ur hueh
aral.)

KORNOG
LEVRIOU PLADENNOÙ HAG ARZ KELTIK

22, Straed ar Vur 29210 MONTROULEZ - Pg. (98) 63 25 40

ROLL "HARPERION AN DOERE"

2850 lur on-es reseuet betag breman hrevé el listenn-man :

* L. ER MOUEL - AN ORIANT	... 500
* Y. ER MELINER - KARNAG	... 500
* Komanantour - KARNAG	... 500
* Komanantour - Koléhanù	... 500
* J. JAFFRE - EN ORIANT	... 200
* Y. BOUCHE - ARZON	... 100
* A. SANSON - PLANOUR	... 100
* L. BIHANNIG - ST MALEU	... 100
* G. THOU梅LIN - CRAC'H	... 50
* G. GUILLOUX - ROAHON	... 50
* R. ER MELINER - PARIS	... 50
* LE GAUDION - PARIS	... 50
* Komanantour - BUBRY	... 50
* Komanantour - NEUILLY S/SEINE	... 50
* J. LE HOUEDEC - LANESTER	... 50
	2.850

Trugaré dehé - ha trugaré d'er ré e hello d' o zro sekour genem .

Fachet é men douz dohein ..a houdé

FEST EN TRI HANTON E PONT AUGAN

Hui larehé alkent !... Mes cheleuet kentoh :

Er Sul II a Guenholon e oé . Goudé mérénn, me "hantérboutig" e lar dein :

- A p'en dehem d'obér un dro betag Pont-Augan? Ind e lar éh es ur fest bras ino, hag é brehoneg penn-der-benn, hui gar-hui en treu sé e gredan ?

Aveid lared er huirioné eh oé em chonj eué, mes mar em behé bet taulet konz er hetan !...

- Oof!! e hilgiran, dam mar karet, meid ne chomem ket devéhat, yein é en aùél .

E tichenn tor er ros, é kleuem spis er sonereh ; en auélenn moén, e zé azoh Lokrist ged stanken er Blanoéh, gasé er vorm trémazom . Arriù e hram raktal ur stal ivaj, hanuet "Tavarn lip er blank"! Bejeb, me moez, e hra ur sell a gorn ; hag ur chéch ar membréh én ur lared :

- Dam fonabl de huéled "Bugalé Melrand" sellet pegen dibill int ! saill e hrant el rahed-koed !

- Ya Bejeb, el tud er Gémené, el ma lar er sonenn, mes pe oén mé én ou oed, me ...

- Hui merhet! ... Pe vezeh hantér strak marsé ! mes sellet ou guiskemant ! na braù ! sellet dantér en hani brasan, fasibl me zantér eured ! N'ho-pes ket chonj Loeiz? Chom e rehe un dén de sellec dohté, ken skanù ha ken braù 'ma tasant !

- Guir é Bejeb, mes éh an mé d'obér un dro . Gortoit mé azé .

Aveid moned ged er huirioné, guélet em boé er handerù Matelin, hag a bél, en doé reit dein de gonpenn en doé séhet ; ha mé eùé !

En amzér de ziviz ziar ne houian petra, de ived un tasad pe deu ... chetu men dous é skoein ar me skoé

- Deit 'ta de cheleù "Kanerion Bertelamé" ! Guir é, braù é kanent braz ha bihan, toñieu ha guerzenneu goh ha neùé, krapet ar ur blancheris sauet é kreiz er leuré; Ur blijadur aveid en diskarn hag en deulagad, bugalé, krenarded, tud yaouank, moéhieu flour, ha guiskemant ag er vro, braù pé braùoh . Bejeb e bas é biz ar hé lagad en ur lared :

- N'em es ket ké de voud deit ; talvein e hra er boén !

Deusto ma hanañan mad er Histinidiz, souéhet e ven ataù a p'ou hleuan ; ag en taol ketan é lakant en dud de zigros ou dihuar .... ha skleijet on bet ged me moéz trema 'en dans :

- Deit'ta ! ne chomet ket azé el ur peul !

Ha rib d'er bourapl ! Ne santen ket mui reusmatig me glin klei, saill e hren èl ur paotr yaouank !

- Saperr "Kamm-pe-gar"!... sell pegen dibill éh oh pe garet !

Koutant e oé Bejeb ha mé eùé ! Er vestrez en des hoantet er "galet botour" hag er "hafé komér". Mé, m'es skoeit kentoh ar du er "saozig ar glaou" ha tavarn "lip er blank" ged me honpér Job . Témset mad e oé er hig, ha deusto d'en aùel yein, ur lom guin "Bourdel" e zichenné és eroalh . Eh oém én hun doar guenéh p'arriù arré en diù gomér de doronal :

- Arsa! deù durlut! ne ouiet ket éma kroget er gourenneu ?

Ah ya! Més kaer hor boé astenn hor goug ne huélém ket kalz a dra, kement a dud e oé bodeT éndro dehé . Tud dispak int ur sort er hennarded hag en dud yaouank-sé .

- Gast! e lar er honper Job, guélet ho-pès "taol biztroed" en hani moen-sé? a pe oén mé yaouank, n'em boé ket mé me far ...

- Ya! hui? tonér!! fars e hret dein! e lar hé hroég Job e heij ur skoé, dro é gein en ur lared :

- Dam kentoh de dañoad er chistr !

- Keméram 'ba "damm kreu", ama, ged ur "vorhed iar rostet" seblant ou dés boud mad .

Ha guir é, paotred Langidig e oér ou gobér a feson; n'anaùen ket ol ré e oé ino é terhel stalieu, pe éh obér "galet botour", kafé, saosiz ha morhed iér poéhet ar tan, gleu pe koed; bet e oé a Vubri, St Ewan, Kistinit, Baod, Langidig, ha pelloh, a "Bont Augan en tri Hanton" me gred

eh oé oeit ol tud ker de sekour . Deit é ag en dibab ou zreu getè, ag er huéh ketan . Ur skuir d'em chonj, reveint mélet, ha trugérékeit, labouret mat hou des é kement feson, aveid er brehoneg .

Epad ma hoent ged me chonjeu, éma bet me honpér Job e "hoari palat" ged paotred Lokmaria, ha oeit ur vou-touillad guin geton !

Honèh e vo red dem tañoad kent mond d'er gér! e lar Visant dehon, ha ni moned trema en "tenn boul". Nitra n'hon es gouniet, mes ... hor ialh en des skañueit! Eh oem é klask hor merhed étré er stalieu-sé a pe gleuam er binieu!...

- Mil tu! e lar Visant, dam dehé!

Nozad e hré, mes kavet hon es beb a goantenn, ha "poar ar er leur"!

Adal nezé n'hon es mui dihañet ! Arleñh er binieu é té en akordéon (gozig éh oé brasoh aveid en dén e oé é chech arnehon!!), arleñh hoah, "Paotred er Bleù", er Histinidiz, arleñhur gavot e vehé unan mod Langidig, ha réral.

- Gast! Kerneùen, bouripl e oé !! el ma lar er sonenn. Ardro kreiz noz é ta chonj d'ein a me "bejebig"! Emeskement a dud ? Kerkloas klas un nadoé en ur foénég ! hag er peurkaeh goleu ne splané ket en hantér ag er leuré!

Goudé bet groeit téguéh en dro ag er stalieu (ag en tavarnieu eué) é kavan unan de lared dein éma oeit me moéz trema er ger ar un dro ged he haniterù Janet, p'en de guir n'em havé ket ! Nezé erhat, em es lakeit boteu kazal, ha "keméram en hent treuz"! me zud vad, ha d'er "pemp-poar-troed"!!

"na oeit oh de gousket men douz!"

Tihoel e oé me lar d'oh ! ha ne ouian ket pet kuéh em es strebaotet ér skoselleu . Kignet é m'en deulin, (droug e hrant hoah!) ha kousiet m'en dilhad .

Kaer em es dihoall a obér trouz, atau éma dihunet me hantér boutig !

- Emen éh oh chomet, ampouizon ? Sellet é péh stad éma hou tilhad ? Més ... é patérad éh oh bet ? ... Emen éma hou tok ? ... hou tok neué ?

Ne larein ket d'oh er litanieu em es hoah kleuet en trenoz vintin ! Mes un dra e zo sur : n'em bo ket peah ged men "douseg" ken em bo kavet me zok . Ha n'em es tamm chonj, emen éma chomet, pé koéhet, un tok neué-flamm!!

Ne gredan ket lakad bannein arnehon .

Mar vehé unan benak ahanoh ag er havehé, pé e gleuehé konz ag un tok, heb mestr erbed ... mé hou ped! kaset doéré ... **d'en tad ahoé**

EL-SEN E TREMEN PEB TRA

Più en-dehé fiet gobér kement-se ? Na Anjela muioh eid er ré-rall... rag ne oé ket braù boud ar é dro pe oé un tammig "ebarh en ivaj". E don é spered hag é galon é oé chomet biù-buhé de viskoah, flamenn er gounar didenuet* guéharall ged paotred er skol, ur flamenn berped prest de darhein én ur fésou spontus pe vezé en distéran tra ar é hent... mar ne blégé ket rah en treù, er loned hag en dud. D'en àmzér e gonzan-mé anehi, nen doé ket mui kalz a nerh, nag én é izili breuet déjà ged er rumatig, nag én é vruched goasket ged er berr-anal. Med malis ahoalh en-doé hoah, me zudigeù, aveid gelloud skléjein é-unan ur har-bago* a p'um lake ér limon ...

Goazed er barréz en doujé ha lod kaer anehé e gréné a pe vezé red dehé doned d'er havouid eid goulenn penn d'un dra benag kaset de renkein, pé eid goulenn ur servij benag geton. "Euh, Lili... cheleuet'ta... deit on de huéled me..." . Lili ne hré ket vann erbed ne seblanté ket kleuèd nitra, ne daolé ket en distéran sell ar en arall. Ma vezé imuret mad é hrozmallé* un "Huuuummmmm!". Chetu tout ! Petra gobér ? Mont kuit, pétremant kemér un tammig kalon ha goulenn pelloh ? "Gouied mad e hran, Lili, nen don ket me-unan é hortoz..." . Guir erbed ! Tap, tap,tap, tapadim ! e hré er marholl ar en aneu..."Med, sonj ho-pes elkent ? Prometet ho-poé dein é vehé bet groeit hiriù !" "Pijjichchch... e reskondé er hleù boutet én deur de zistannein. "Ah, dam ! Ma ho-pes me lakeit de zont eid nitra ! Ma ho-pes me lakeit de goll me amzér ..."

"Ha ! Mil maloh ru ! Salopri ! Lon vil ! Non de Dié ! Non de Dié ! Petra faot d'er chakér-man ? Nen don ket mé bet d'ho klask; nann, toui ! Toui ! Ma nen doh ket koutant, dalh ! en hent zo azé ! Kemeret éan !

"Med, èlkent, Loeiz, nen don ket kablus, nann ! Ha...

"Ha ! Cherret ho peg ! ha laosket mé de labourad! Dalh ! Dalh ! Chetu ho treù azé ! Kaset ind genoh, non de Dié ! Kerhet kuit avamen, touenn ! Delé e vehé um lahein aveidoh !

"Med ...

"Kaoh aveidoh, abenn er fin ! Lammet béan aziar me hent, petremant ho-po me marholl ar o fri . Sakré pitouch vil !... Alé ! Deit éndro arhoah, prest e vo ho treù !"

Chetu penaos é vezeh reseuet mar ho-poé er goalleur

de goéhel d'un ér fall . Chetu perag eùé, pe vezé en distéran tra de houllenn ér hovell, un draig benag de zegas ... é vezé kaset ur bugél d'er liésan . Esoh e oé ... pen-dé-guir é oé red d'er vugalé doned ne vern penaos d'er skol . El-sé, ne saué ket tabut erbed, rag er hroédur ne hré ket jeu* nag é vehé er go devéhat ged e labour .

Bout zo hoah un dra ag er laké de dérein ru, éma boud galüt dré é vorhanù . Merhad é tassoné, én un tu benag én é Benn, er péh en-doé gouzanuet én é vugaleaj . Med, èl ma houiet kerkloz èldon, tud e zo ag e vé kalz brudetoh hag hanauet dré o morhanù eid dré o hanù-familh ! Chetu perag é arriùas en dro-man ged ur hamarad mad dein, deit de houied penn de gar é dad éraog er skol . Digoret frank e oé er hovell, med ken tioél e oé abarh ... ma n'hellé ket er paotr -chomet ar en trezeù- gouied ma oé azé Er Montagnér, pé pas . Distroein e hrs nezé tremao-ni, azéet èl berped ar vur er skol : -"Pes ket guélet "er Gleuaer" er mitin-man ? Red e dein goulenn ... Ahei! Ahei! Hei!" Un dorn hoarn en-doé éan paket ha dizouaret dré gougenn é balto . Klaskine e hré er peurkeh paotr achap ... ha hudal e hré èl ur hi dalhet ér pench . Er go en tapas adal dehon ged é zorn klei ... hag e darhas ur mell-paùad dehon ar peb jot, ha ... ged ur yennad distaget mad, her hasas de rudellad ér vouilhenn : "Dalh, doujetbihan, emé-éan, mar dé mad ho kont, hui hello lared d'ho tad é vo prest é gar a pe garo!"

Ker béan é oé arriù en treù ... ni'boé ket bet amzér de énebein . Boemnet e oem rah nameid er skolaér youank deit a-neué-so azoh Kempér . Hennéh e hallipas ér mez ag é glas ... ha éan de gavouid Er Montagnér d'en deù-lamm aveid lared dehon é bégement . Ah, ya ! Un hujotadenn* hantér galleg hantér brehoneg e daspas adal d'é skolidi . Keniget e oé dehon er choéj étré er marholl bras hag un tamm chadenn goh ... Ne zaleas ket de zoned ar é gil betag siouldér en ti-skol, en Doujet geton ar é zivröh, hantér beziuet, er goëd é tivir doh é fri kignet . Hag er go, fachet ru ar o lerh, é harhal èl ur hi prest de bégein chaoc'h en estranjour ...

Hiniù-en-dé é vehé galüt er medisinour, er jandarmé, er journalisted, er varnerion, tud er radio hag en télé, ha ne ouian ket mé più hoah ! Med, én amzér-sé ... Perag gobér kement-sé a drouz aveid ur skoarnad oet un distérig tra ré a-blad ? Ha peb unan e houié ne oé ket Lili un dén fall, na pell avazé !!!

Nann, ne oé ket fall anehon . Meur-a-huéh, d'er gouian, pe vezé ré vil en amzér pé ré dioél en noz aveid gelloud hoari ér véred koh, é kavemm-ni bugalé er vorh ur léhig berped toemmm ha prest d'hon dégemér é korn pellan er hovell . Azé é vezé reit dem en aotré de chom trankil de sell pé de bilad hor begeù betag ér en arsaù-labour, de lared é, betag en Anjélus . Nag un inour e vezé eùé aveid en hanni ahanom dibabet eid chechein ar gordenn er soufédéù bras de zerhel biù en tan ! A pe dosté miz Mae é vezé guélet rah er baotred é obér "o seih guellan" aveid rantein servij d'er "Gleùaér" . Peb unan e glaské um lakad ar é bapérieù eid boud goarantit ur huéh pé diù doh "Miz Mari" . Pe soné kloh en iliz, ne oé retirans guelloh eid er hovell, na harpour efedusoh eid er go, éneb d'er mamméù hag er Person e glaské hor has bamdé d'en iliz . -"Maloh Toui ! e laré-éan, kleuet, Aotro Person, en iliz n'é ket ur léh eid er baotred ar er suhun ! Ha, ma n'é ket koutant en Aotro Doué, laret dehon nen devo meid kas dein é fakturenn abenn disul yitin !" . D'er sul, arleh en overenn vitin, é tigoré é "vuréù" abarh en davarn, adal d'er fenestr . Lakeit e vezé er haiér du ar en daol étal er vouteilhad guin guenn ... pe romm aveid er grogeu !

Nen doé ket hoah keméret é retred ahoudé ur blé pe chomas klanù : un draig kuhet en-doé kroget de labourad é kreiz é gory . Ne oé ket brasoh eid ur granig heuenn de getan, med moned e hré breman dalhmad ar é lans ; labourad e hré ingal, heb gobér trouz, heb arsaù . Ha kaer en-doé er peurkéh dén touiein ha huchal ar er vedesinerion, ha temal dehé é boénieù spontus, er hrign-biù ne gemére ket eun : débrein e hré tam ha tamm diabarh er "Gleùaér" dalhet ar é huéleù é ospital Kemperlé ... Un nozéh, un ambulans huenn e zas d'en dégas d'er géi eid er huéh devéhan . Meruel e hrsas de holeù-dé, d'en ér en-doé saüt hed é vuhé . Breuet e oé ged er hlenued didruhé, ha péet mad dehon é "fakturenn" de Zoué éraog kuitad er bed-man . Ema breman é kousked ér véred neue ... med, pe vé kounaret en amzér, pe hud en aùél-glaù étré er plankenneù dijoentet ... é kleuer hoah, hiriù-en-dé, inéan er go koh doh n'em glemm, ké dehi d'er hovell kollet ...

N'es ket na "Gleùaér" na Person erbed kin é parréz Guellégouarh ... Med boud zo hoah bugalé ér skol, trugéré Doué ! El-sen é tremenn peb tra .

Nandeleg 1981, é Kalan-Bréh.
(D. CARRE)

G.S. (Goudé skriù) :

Rah en treù-sé e zo guir pen-der-benn ! Nen dé ket un istoér diazéet ar ur sorbienn benag ! En dén-sé endes biüt èl-sé é guirioné . Marù é breman, hag é voéz eùé... med é verh e zo hoah é chom én un tu benag é Penn-ar-Bed .

Girieu diés, merchet ged ur stérennig *

- * renkein : lakad é stad (é g. =réparer)
- * poufér : kaotér (é g. =chaudron)
- * didenuet : kelidet (é g. =germer)
- * kar-bago : kar pouné ag e hell boud bannet (é g.=tombereau)
- * gorzmollein : pé grozmollein : konz étré é zent (é g. =marmonner)
- * gobér jeu : dégas trouz pe ne vér ket koutant (é g.=rouspéter)
- * hujotadenn : julori (é g. =brouhaha)
- * heuenn : pé heussen (é g. =poussière)

AVID FARSAI

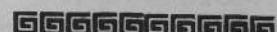
E Muzéom Roahon

Hernet é Matelin é punein é salieù vras er Muzéom, ha skuéh é cheleù doh boéh blod en anbrugour . Ean e huél du-hont ur gadoér-bréhek é poéz...ha éan um laosk de goéh arnehi !

En anbrugour e zired tremazou én ur grial, forh chifet :

-Oh ! Saüt, Aotro, mar plij genoh ... Diuennet é grons a choukein ar er gadoér-sé : hi zo kadoér Franséz Ketan !!!

-Ne vern ket, e reskond Matelin . Kentéh ma arriùo Franséz, me laosko é gadoér geton !!!

DOEREIEU ER GEVREDIGEH

FEST BREHONEG EN TRI HANTON

Lennet e hues pajenn ... er pennad skriuet ar "Fest brehoneg en tri hanton" kempennet brau, duhont é Pont-Augan d'er sul 11 a viz guenholon . Goah arzé aveid er ré e zo chomet ér gér!... Abenn er blé neoah rah en dud -lénerion An Doéré ér penn- e gemero hent praz en tri-hanton-sé aveid kemér o lod en ur fest - pé ur gouil - breton penn d'er benn - ha bourapl, ha bourapl !... èl é oé d'er Fest Jozon, minour Kerhuiton ...

UR FILAJ E PLANOUR

D'er sadorn 15, miz Gouil-Mikel (pé Héré) - Kentéh eih ér hanter de noz é komanso ur filaj én ti "Mille Club" é Planour . Groeit é ar un dro ged "Tud er Mor" a Blanour, "Dalham sonj" ha ni K.B.E. (Kevredigeh Bro-Ereg) pé "An Doéré" mar karet . Lahet-ta en Télé aveid ur huéh ha deit d'er filaj genem .

TOLP-BLE K.B.E. d'er sul 23.10.83 é Langidig

Ur blé e bas fonapl ... Arriù é en termen aveid um dolpein éndro . Kontein e hram arnoh eid goarn ho sul d'anderù ha doned de Langidig d'er "Mille Club". De 2 ér 1/2 é komanso en anderù aveid achiù ardro 6 ér 1/2 - 7 ér. Komz e vo a vuhé er gevredigeh, ha galuet tri melestrour neué é leh F. DREAN, J. LE GULUDEC ha Y. ER MELINER. Ur filaj etrezom kenteh arlerh e zeliéhé lakad rah en dud

de ganein ha de zansal .

UR FEST-NOZ é Bubry (Sal Sant Pier) d'er sadorn 5.11.83

Ged Luherned en Noz .

Kanerion er Bleu

Sonerion Melrand

L. Er Braz - A. Er Buhé

Ne vanket ket en nozeh-sé naket .

AVEID FARSAK

Bihannoh eid zero !!!

Er mestr-skol e zakor o folenneù d'er vugalé, ha lakeit en-des en notenn é skritur ru é lein grienn guenn er bajenn ketan .

Jobig e huél éma bet lakeit dehon ur zéro .
-Ur zéro ? e lar éan d'er mestr ... ne hellan ket kredein elkent é véritez ur zéro !!!

-Guir é, Jobig, e reskond dehon er mestr, ne gredan ket mé naket é véritez en notenn-sé ! N'em-es ket gellet rein dis en notenn e véritez, rag ... izéloh vehé bet eid zéro !!!

Er hueenn jenealojik

Deu genn-baotr um gav é kreiz kér, é obér un dro balé peb unan ged é gi . Unan ag er chas e zo ur bastard didalvé, mez en arall e zo ur hi-madam ged ur sé gloan ar é gein ...

-Te gi en-des ur "pedigree" ?
-Ur pedigree ??? Petra é en dra-sé ?
-O ! Ur meni guéenn jénéalojik aveid er chas !
-Me hi-mé nen-des ket dobér ag ur huénn èl-sé : éan e hra é aférieù doh ne vern péh mangoér !!!

PAJENN EL LENERION

* G.L. Bubry : Plijus é "An Doéré" de len, treu a beb sort é guénédeg ne vé ket kavet goall lies, mem ma n'on ket interesser ged rah en treu ha ma n'on ket atao a du genoh. Dalhet mad .

* X. Neuilly s/Seine : Goullenn argant ged en dud a Vro-Guéned aveid sekour ha goarn "An Doéré" e zo un dra vad. Chetu-ta ur prov a greiz kalon eid Bro-Guéned hag "An Doéré".

* P. ar P. L'Etang-la-Ville : "... me a garfe din ma vefe tostoc'h skritur ho kelaouenn oush an hini perunvan - Guel-lan gourc'hemennou deoc'h holl .

* L.P. Gregam : Le journal nous intéresse de plus en plus au fil des numéros mais il reste également à la portée de tous : pas difficile à comprendre pour ceux qui ne maîtrisent pas la langue encore naturellement et de plus, il traite des sujets diversifiés, chacun peut y trouver des choses fort intéressantes . Nous nous réabonnons et espérons lire encore longtemps cette revue . Chans vad evid "An Doéré" .

* J.L.B. Ploermel : Je connais le breton mais faites donc comme si je ne le connaissais pas . Si vous pouviez multiplier les articles bilingues !...

Respong "An Doéré" : Mar dé diez gober èl ma garehépeb unan, ho alieu e zo neoad talvoudus, rag diskoein e hrant splann un dra : el lod muian ahanoh e garehé kaved ar bajenneu "An Doéré" pennadeu ez de lenn, ez de gompre...

Marsé é tiskoam ni mar a huéh ré a abilted .

Skriuet hon-es neoad én niverenn ketan :"Ne vo ket diez de lén anehi" . Ansé e hreem gobér guell .

Mes n'ankoéhet ket er péh e zo bet merchet eué : "en hani en-des hoant de skriù un dra bennag e vo degemeret mad genem".

LENET EUE ...

"AL LIAMM"

Abonnement : 80 F - Y.B. D'HAESE
Pont Keryan - 29190 Pleyben
C.C.P. 4914 83 B Paris

breizh

Abonnement 1 an 50 F
C.C.P. RENNES 2135-53 V
Le Pradi TREIDON - 56250 ELVEN

armor
magazine

* Renerezh, skridaozerezh, mererezh, bruderezh ; 7, straed Sant Jakez - B.P. 123
22400 Lambal Pg. : 31.20.37 +

3 PLACE PAUL BERT
56100 AN ORIANT /
tel: (97) 64 11 38

GIRIEU-KROEZA-HED

1.- Sonjal erhat

2.- Diù huéh ur vogalenn - éndro

3.- Tad heb é galon - liès doh torn er moesi - adreist

4.- Koublad - Fréh er brunegi

5.- Surcalh

6.- Diù anehi éndro d'er veg - Me zo

7.- Anù bihan un telennour brudet - ur lon

8.- Anù bihan eid ur voéz

9.- Peb tri miz

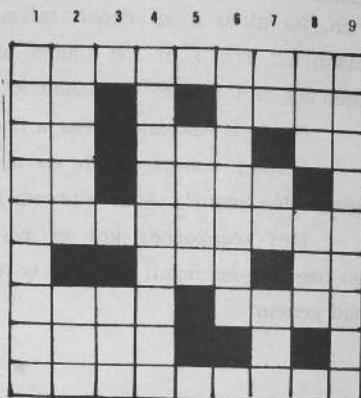
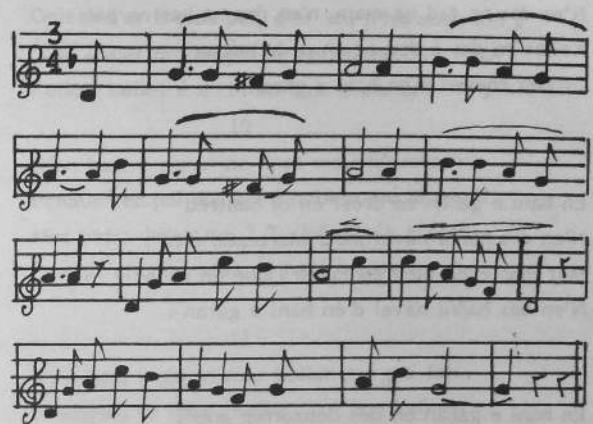
A-DREZ

1.- Pé - 2.- Moned fonapl - e zichen mar a huéh ar er boteù - 3.- Stag - 4.- "Fondam" en argant - 5.- en eilved gir ar en eilved linenn A-hed - 6.- nahe - 7.- Gir-mell-Nann eid er Saozon - Pas ni ... na int - 8.- Strollad brezeleirion én Iwerzon - groeit en doé ur lestr vras eid salvein er loñed - 9.- Guenw(dijaoj aveit ur beefsteak)

GIRIEU-KROEZ EN NIVERENN 9 :

A-HED : 1.- Pichoned - 2.- Araog - Ni - 3.- Ju - A - Ars
4.- Endrodem - 5.- N - II - N - A - 6.- Niverein - 7.- En - GMT - 8.- Unankaer.

A-DREZ : 1.- Pajenneu - 2.- Irun - Inn - 3.- Ca - Div - A - 4.- Hoariein - 5.- Og - O - R - K - 6.- N - Adnega - 7.- Enre - Ime - 8.- Dismantr.

EN HANI E GARAN

1

N'en des chet guerso braz, é toned a bél bro,
Etal ur fetan kloar, én ur hoedig distro,
Me gleuas ur voéh vraù, ur voéh melkonius
E kañnein ur gañnen, ur gañnen truhéus .

2

Me gleuas ur plahig é kañnein hirvoudus
Kañnenig hé halon, ur han karantéus ;
Hag ar ur bod freskon, éníg en Eutru Doué,
D'er plahig glaharet d'é dro e ziskañné .

3

En hani e garan e hra d'ein huañnadein
Huañnadein noz ha dé, dé ha noz hirvoudein
Raksé chonjet em es eit disammein m'inéan
Seùel ur soñnenig d'en hani e garan .

4

En hani e garan n'en des dén ar en doar,
 N'en des na tad na mam, n'en des na kar na par;
 Kollet en des é dud ag en oed tinéran
 Ur heh éneavad é en hani e garan .

5

En hani e garan zo drest en ol bautred
 N'en des hañni haval meit martezen éled ;
 Met martezen éled en Eutru Doué én néan
 N'en des hañni haval d'en hani e garan .

6

En hani e garan en des deuzornig guen,
 Bleù milén èl en eur distennet pen der ben ;
 Braù é boéh en estig, ér hoédig glas pe gan,
 Mes guel é genein boéh en hani e garan .

7

En hani e garan en des deulagad luem,
 Pe daul arnonn ur sél, me halonig e duem ;
 Flour é hoarh goleu-dé, pe saù de neué han,
 Mes flouroh é minhoarh en hani e garan .

8

En hani e garan, guéharal em haré
 Kan e hré pe gañnen, pe houilen é ouilé ;
 E galon ha m'hani ne hrent nameid unan,
 Pe oé bihan ér gér en hani e garan .

9

En hani e garan bremen'n des me lausket .
 Oeit é d'er broieu pel, d'ur vro n'hanaùan ket ;
 Oeit é d'er broieu pel de houni tud d'en néan :
 Kollet, kollet é d'ein en hani e garan .

10

D'en hani e garan ne hran meid hirvourdein
 Penaus ker pel dohton é hellein mé biuein ?
 Mes petra laran mé ? Turlubañnein e hran
 Dré hir chonjal ataù én hani e garan .

11

D'en hani e garan mar kollan mé me fen
 Enedigeu, ér hoed, kañnet hui hou kañnen ;
 Ened kañnet ér hoed, kañnet keti ketan :
 Karanté, karanté d'en hani e garan .

12

D'en hani e garan é kañnan kenevo
 Kenevo aveid mad beta ma iein d'hur bro
 Beta ma iein d'hur bro de ranteleh en néan
 Ino vo é kavein en hani e garan .

13

D'en hani e garan ne hran meid huañnadein
 Huañnadein noz ha dé, dé ha noz hirvoudein ;
 Raksen em es sauet ha raksen é kañnan
 Kañnenig me halon d'en hani e garan .

Er sonennman e zo bet sauet ged Golvanig (Oliéreu
 person Kistinig ér blé 191.) Barrkelenn .

AVEID FARSAI

Ur fariadenn

En un ti-restaurant bras a Vro-Saoz, éh es deù zén azéet doh taol, pellig mad unan azoh é gilé . Er hig e seblant boud dous ha dihoust ...

-Aotro, emé John, ha karein e hréet-hui astenn d'ein er podig halén ag e zo du-zé é penn en daol ?

-Mez, Aotro, e reskond en arall...goulennet ged er servijour ! Ean en dégasoo doh ...Waiter !

-O ! Men digaréet, e lar John, fariet em-boé...

-Ah ! Ah ! ...hui ho-poé me heméret aveid er "waiter" ?

-O, pas ! e reskond John, ho keméret em-boé aveid ur "gentleman" !

Ur sinéma marhadmad

Yann er Go hag é voéz e zo deit d'er sinéma ged o hroédur a 18 miz, Pierig .

-Dihoullat, e lar dehé er léhouréz, mar um laka er hroédur de ouilein, e vo red doh kuitad er sal . Dakoret e vo doh neuzé priz er billetenneù .

Goudé un hantér ér, Yann e lar doh skoarn é voéz:

-Petra e sonjes-té ag er sorbienn-sé ? Me gred é om é koll hon amzér !

-O ! Ya ! e reskond er voéz, n'em-es ket guélet biskoah un abadenn ken didalvé ! Lousteri ha nitra kin! Kerklonz e véné moned kuit :

-Ya, mez penaos ?

-Nitras ésoh, e lar é voéz...én ur rein ur mojad kriù d'er hroédur kousket .

Abenn-kaer Pierig um laka de grial...ha ind de gavouid er léhouréz ha de houlenn geti dakor dehé priz er billetenneù !!!

**Crédit Mutuel
de Bretagne**

Un Ti-Bank aveid er Vretoned
Goulennet ha skrivet mar karet ho chekenneu
E BREHONEG

17, rue Jeneral Dubail 56100 AN ORIANT Tél. 64.59.89

TI-LABOUR s.a. Ateliers LE BEON

7, Boulevard Louis Nail - 56103 LORIENT CEDEX

Mestr-obérour er grogell
Le spécialiste de la Manille

Ketabl de Sammein 600 tonnellad
- Force utile jusqu'à 600 tonnes -

Ur vag dré ouél
ha hatoup ! pen é Kornog !

CHANTIER NAVAL DE KERVILOR

56470 LA TRINITÉ-SUR-MER
Tél. (97) 55.72.69

POUR APPRENDRE LE VANNETAIS

Débutants : «Le Breton du Morbihan Vannetais», nouvelle édition améliorée, 140 pages, contenant un lexique Breton-Français. Prix : 25 F (environ).

Avancés : «Le Breton Parlé» ou «Ur blijadur é komz brehoneg». Ce n'est pas seulement une méthode et une grammaire, mais aussi un recueil de fables, de poésies, de contes, de proverbes, etc... Une vraie mine. 400 pages. Prix : 65 F (environ).

Pour tous : Dictionnaire Français-Breton (vannetais). 200 pages.

N.B. Ces livres se trouvent en librairie.

Pour toute correspondance relative à la rédaction de la revue AN DOERE et à l'Association, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
La Grande Métairie - 56340 CARNAC

Pour les abonnements à AN DOERE, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
19, rue de Raime - 56270 PLOEMEUR

Adressez vos chèques ou vos virements C.C.P. au trésorier
A. SAMSON - 19, rue de Raime - 56270 PLÖMEUR

C.C.P. NANTES 4 287 62 E
(chèques libellés à l'ordre de Kevredigeh Bro-Ereg)

ROLL MELESTRERION KEVREDIGEH BRO-EREG

Fransis DREAN, en Oriant
Job JAFFRE, en Oriant
Yann er MELINER, Karnag
Loeiz er MOUEL, en Oriant
Henri MAHEU, Baod
Loeiz BEVAN, Bubri
Alfons SAMSON, Planour
Rafael TALDIR, Noal-Pondi
Mériadeg HERRIEU, Kervignac

AN DOERE : Publication trimestrielle : Prix du numéro : 10 F.

Abonnement annuel (4 numéros) : 40 F.

Gérant de la publication : Henri MAHO - BAUD

COPY 2000 LORIENT (97) 64.66.49

zij D aére

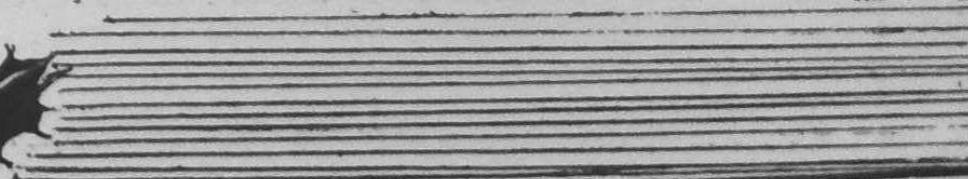
NIV. 11

DASTUMADENN É BREHONEG BRO GWÉNED

BLÉAD

1984

MAT

KANTERBRÄU

Kervoiez Bier Mestr Kanter

Kevredeloh SOBLOR
Z.I. a Geriadeu
Tél. 83.03.11 AN ORIANT

GLUSTRAJ J. PUREN
Hent en Oriant - Trema Kiberen
56680 PLEHENEG
PZ (97) 37.72.33

—
Er guellan choéj
ged er guellan or'zieu

TRISKEL

ANDOUILH ER GEMENE
E GIZ ER MEZEU
Andouilhennigeu, Strimpeu...

É ti Yannick LE COUSTUMER

7, stred Amiral Melchior - 56102 An Oriant - B.P. 222

TAOLENN ER PENNADEU

- Bléad mat d' AN DOERE	pajenn	4
- E troein hag é tistroein rah dré er vro		8
- Ur goall daol		11
- Pajenn el lennerion		16
- Diviz en trézolour		18
- Na deit enta plahig		21
- Girieu kroéz		22

* * * * *

HARPERION "AN DOERE"

Roll en niverenn 10 :	2.850,00
T.P. Kéranna :	150,00
P.R An Oriant :	100,00
M.P. Hanvec :	50,00
Komantér Lanester :	50,00

* * * * *

* Lennerion gér,

Chetu enta en niverenn 11. "Ha hoah unan"
neuzé. Hwi e gavei ébarh pennadeu a bep sort...
Skriùet dem de laret ho sonj, de houllenn en dra-

man-dra, ha mar gellet, deit de sekour genem...
Mat e vehé merhat seuel bep tro kentélieu
aes ha berr aveit er vugalé, ha kentélieu hirrikoh
aveit en dud ar en oed.... Dalham mat ataù!

BLEAD MAT D "AN DOERE"

Er ré o des keméret ar o foulk-kil er garg de rein un tammig lusk de vrehoneg Gwéné, én ur seuél un dastumadenn é brehoneg penn d'er benn, aveit dis-koein éma biù hoah er Gwénédeg, er ré-sé en em dolp ingal bep miz, d'er hentan sul, é Sant-Iwan-Bubri. N'es ket ur bochad anehé! seih pé eih d'er liésan; muikoh, ur wéh en amzér. Ha petra e hrant int duhont, meit ha véhé kempenn niverenn "An Doéré" de zonet érmaez, unan bep tri miz.

Plijus erwähl é en treu geté, é larant. Ya, laram, hep farsal ré, éma Bourrus-tré, kentélius-meurbet ha talvoudus-bras en devizeu étrézé ! Ret é laret é chom er galleg é toul en nor ; chetu perak e hell pep unan gwellat é vrehoneg, én ur dapout get égilé ur gir bennak e oé dianaù dehon, pé ur gir neué-govélier, hag em hourdonein èlsen de zisplég splann ha spis er péh e za dehon én é benn.

N'heller ket laret eh es sauet böh étrézé én tolpad devéhan. Béh ! Nann. Ré stert int liammet étrézé dré er garanté o des aveit o bro hag o yeh, aveit em seuél en eil énep d'égilé. Béh ! Nann. Néhans! Naket. Lakam eh es deit belbehenn* geté en o devizeu. Ha kentan penn, er belbehenn a-zivout en diovér a argand. En den, e larér, ne varù ket get diovér a argand; un dastumadenn ervat e hell forh aes bout tapet get

er hienued-sé, ha bout taget geton betag meruel.

D'en eil, belbehenn ou des tud "An Doéré", get en diovér a bennadeu-skrid paket-mat ha pouizus ar en dro. Nen des ket hoah em gavet geté unan hag e vehé par de Loeiz Herrieu. Hennen e oé ur brogarour entanet ; donézonet-kaer e oé aveit skriù treu braù, don ha plijus, é brehoneg Gwéné. Gouiet en des ha gellet en des seuél, derhel ha mirein, épäd ohpenn deugent vlé, en dastumadenn miziek-sé, "Dihunamb" héh anù, e chom merhat er pouizusan labour e zo bet groeit aveit diùenn er brehoneg é Bro-Gwéné.

Mès, marsé, éma bet sauet eué "An Doéré" aveit lakat brogarerion sort-sé, brehonegerion sort-sé, de gelidein, de ziwan, de vleuein ha de fréhein én hor hornad-bro ni eué. Ne gav ket deoh !

Petra é "An Doéré" abenn er fin, mar n'é ket dreistoll un had de vout streuet, de vout huennet ha de vout estet. Ya, er peur kaeh tud-sé hag e zo é rein o amzér hag o argand d'"An Doéré", e gav geté e vo estet un dé bennak, er péh e hadant hiriù en dé. Sot erwähl int, pé marsé, fin erwähl, aveit lakat o flijadur é komz yeh o zadeu koh. Sot pé fin erwähl int, aveit kredein ne varùo ket er brehoneg, hag é tei ar o ierh brehonegerion youank de genderhel get en erù boulhet endro geté.

Ur belbehenn aral e oé é pouizein ar boullkil tud "An Doéré". Unanbihannoh ur sort! Hani er skrivadur .

Penaos skriù hor brehoneg? Penaos er gwiskein? mod koh, èl ma vezé groeit hantér-kant vlé zo ? Er gwiskein mod neué, èl ma vé kenniget dehon hiriù en dé get tud zo ? Unan ag el lennerion en des skriuet de laret é sonj ; nen dé ket koutant anehon, bout kavet ébarh en niverenn devéhan tri skrivadur dishanval . Tri ! De laret é : deu ré ! Gwir erwähl é en dra-zé, èl ma lar er sonenn. Respontet é bet d'er lenner-sé, eh es kouéhet en déieu-man un nebeut diaestérieu ar er baré e hra er labour-sé . Kavet e zo bet endro unan aveit huennin er pennadeu-skrid, derhel d'er skrivadur e zo bet divizet, hag e zo ur gwiskadur étré mod-koh ha mod-neué, é tennein muioh-mui de hani er brehoneg peurunvan .

El ma oé tud "An Doéré" é klask skanuàt d'o felbehenn, chetu ma saùas é vouéh unan anehé de laret: "Er wéh kentan é dein donet aman . Nen don ket bet desaùet é brehoneg, ha n'es ket hoah guerso-bras éh on deit dehon ; n'es ket meit pemp pe hwéh vlé éh on ébarh en "Emsaù" . Nen don ket hoah koh, ha marsé n'em es ket bet amzér de zastum skiant-prenet erwähl. Neoah eh an de laret deoh un dra . "An Doéré" e zo! a drugaré deoh . Marsé éma gwann ; mès biù é; éma en é saù ; neuzé groam geton èl m'éma; labouram d'er gwellat, ha gouennam get oll er ré e zo staget o halon pé o zead pé o fluenn doh brehoneg Gwened, donet de sekour genem-ni ha de harpein "An Doéré"".

Elsen é komzas en dén . Hag abenn er fin, chetu hoah deit un nebeudig tud ohpenn de sekour get "An Doéré".

Hama ! Gouennet e vé geté, ha get oll er ré e zo duah de liùein papér é brehoneg, kas o fenna-deu-skrid de Sant-Iwan-Bubri 56310, de di Loeiz Bévan, aveit bout huennet, mar des dobér, get ur baré kampennerion .

BLEAD MAT enta d'"An Doéré"!

BLEAD MAT de oll er ré e labour eit en derhel!

BLEAD MAT d'er ré er lenn!

BLEAD MAT d'er ré e sonjo kas un tamm "segal" dehon!

AN DOERE

* belbehenn = albehenn

* diaestérieu = treu diaes

* skiant-prenet = é galleg : expérience

" AL LIAMM "

Abonnement : 80 F - Y.B. D'HAESE
Pont Keryan - 29190 Pleyben
C.C.P. 4914 83 B Paris

breizh

Abonnement 1 an 50 F
C.C.P. RENNES 2135-53 V
Le Pradi TREDION - 56250 ELVEN

KORNOG
LEVRIOU PLADENNOÙ HAG ARZ KELTIK

22 Strand-ar-Vez - 29210 MONTROUZEZ - Tel. (081) 52.25.40

E TROEIN HAG E TISTROEIN RAH DRE ER VRO:

1) Klom pé sparuel*

Kleuet ho es komz merhat ag er meni karrneij-sé, pas kalz brasoh aveit ur gohann, anuet U.L.M. é galleg .

Get er strakeréz-sé, ne vern più e hell, adreist park ha lann, prad ha pradel, balé én oèbr ag en amzér, él er hudoned pé er glomed .

Kaer é, bourrabl é ! "M'em bo mé unan eùé" e lar er sonenn . Hama ! Ur marhadour kafé, a Vreih, en des kavet un implé arall d'en én-sé, ha diskoueit é bet é Pondi er suhun baset .

Staget e zo bet diù "skavenn" édan pep askell. Karget a beudr hag a botin, int e hell diskar get o zenneu, ne vern pé ti, pé, e larant, karr-brezél, hep ankouéhat soudarded ha ne vern più keij-meij. "Karrig en Ankeu", giz neué !

Aesoh de gondui, marhadmatoh aveit un aer-lestr bras, ean e gouého hep bout gwélet ré, èl ur sparuel . Saù e vo kavet dehon, ha gwerhet e vo é ne vern pé stal, me sonj !

Ijin en dud aveit lahein !... ha n'é ket hepkén klujiri !

* sparuel = sparfell = spalouér = splaouér (revé er hornad)

2) E Pondi : Brehoneg ér skolie-mamm

Arlané, kérant pemzek a vugalé o doé skriuet de Rektor Akadémieh Roahon eit goulenn geton ur skol diùyehék é Pondi (brehoneg-galleg) . Deusto dehé bout er ré kentan ar er listenn (eit Bro-Gwened), nen des ket bet nitra eité . Neoah ensellour er skolie publik en des diskoueit é volanté vat.

Adal Guenholon 1983 é vé kelennet brehoneg én ur skol-vamm a-gér (diù euriad pep suhun eit er vugalé o des dibabet) . Eleih anehé e héli er hentélieu enta ; ér skolie-mamm privéz a Bondi, ne gelenner ket brehoneg .

3) Pladenn III en "Drouzerion"

Deit é er bladenn ér-maez eit lidein dekvet blé er baré . Sonenneu lan a vuhé e gavér abarh, get er homzeu anehé ar er sahig diabarh . Vennet en des en Drouzerion brudein sonereh Bro-Alré, ha gouiet o des chom "natur" a pe sonant .

Ur léh a inour e zo reit de Job Kerlagad, e gas téz sonenn, ha bourrus geton ! Kavet vé en "disk"-sé de brenein é tiér er varhadizion pladenneu . Embannet é get "Arfolk" ag en Orient. Be zo "begon" g'en Drouzerion !

4) Ur radio diùyehek

Ur radio diùyehek e zo breman eit Bro-Pondi ha Bro-Baod, "Radio-Bro-Gwéné" héh anù . Digor é d'en holl, ha klask e hra er ré e hra ardro er benueg-sé bout tost doh buhé pamdiel tud hor bro . Allas ! Ne hellér ket cheleu dohti é Bro-Gwéné abéh, ha pell a-zoh éno . Chetu perak é vehé bet gwell marsé rein dehi un anù arall, e gouchehé gwell dohti .

5) Brezél en uraniom

D'er beizanted é, choéj petra vo groeit ag o douar ; d'er Vretoned é, diviz petra vo groeit ag o bro én amzér de zonet . Chetu er peh e lar er ré e saù a-énep d'er maengléieu uraniom e vér é sonj digor é Breih . Enklaskeu e vé groeit un tammig é pep léh rah dré er vro, mès ne gomzér ket splann d'en dud e zo é viùein én tachadeu-sé.

Rak-sé éh es bet saüt mar a gevredigeh eit dizolein er péh e zo kuhet édan er hlaskadennur uraniom sé, ha, mar bé ret, parrat doh teknikourion deit a Baris a fondein hor bro-ni .

Mar fall deoh gout hiroh diarbenn er brezél neué e hrér é kornad-bro Pondi hag er Gemené, pellgomzet de A. Er Borgn, Goéh er Fetan vat, Seglian, Plg. 39.37.05.

UR GOAL DAOL ... (eilved lodenn)

Glaük e oé bet miz gwenholon ha miz héré; er radenn hag er benal lan a zeur e blégé o fenneu én hent koh karget a zél marù, tuchant troeit de vout fank .

Glaharus e oé en traou .

Ha neoah, a-dra-sur, d'en neué-amzér é vezé bourrus ridek dré en hent-sé ; seuel e hré édan bep paz un néhiad éned fresk saüt ; bleuein e hré er bokédeu-laeh doh er hleuieu, ha ridek e hré me goed, lan a nerh me goahiad a zeuzek vié . Mès goudé en hañv, pe verra en dé hag é ta en noz de vout hiroh-hir, pe dosta er gouiañv hag e laka melkoni é pep kalon, pe za deoh de vout eun, eun ag en noz, eun ag en amholeu, nezé m'er lar deoh, ul lén e za de vout hir ... hir ... ha hiroh hoah ...

Flik-flok e hré me zreid ém boteu-koed é kerhet én hent don-sé lan a vistérieu ; hag eunek éh en geton .

Chetu mé é tostat d'er riolenn hag e zeval trema en Hengér . Ar lein en dostenn doh tu er hreiznoz éma me hér-mé : er Gerneùé . Lan é er hoahig get er glaù kouéhet épäd deu viz . Ret é dein hé zreuzein ar mein, gozig goleit get en

deur . Lan é mem boteu, mès ne vern, nen don ket kouéhet én toullad deur sklaset-sé, er péh e zo digouéhet genein ohpenn ur wéh ...!

Krapein e hran breman doh en dostenn didan gwé kistin hag é berr amzér éh an de gaouit me hensored a Gervarieu .

Un distérig tra ohpenn seih eur e oé nezé hag é oem tro-ha-tro de houil en Holl-Sent . Epad en noz é oé bet un taol aùél deit ag er mor, mès n'en doé ket groeit ré a zroug ar er mézeu . Me zreid gleb-teil, hantér skornet, me fenn karget a sorbienヌ hag a me hunvré devéhan, treboulet me halon pend-é-gwir éh en d'er skol..., elsé, sammet get me "muzett" ha me fodad laeh, é kerhen didan er gwé, didan sklerdér goann ha melen er loér .

Ne oé na noz na dé ; étré er houmoul é té, dré bep diù wéh, ur bann-loér goannig, goannig. Er gwé, en néan, en douar em geijé .

Aneoid em-boé ; krénein e hren get en eun pé get en aneoid ? Get en deu merhat !... Digouéhet e oen én tachad donan ag en hent koh. Lan e oé a zél, lod kouéhet épard en noz, lod arall gozig brein . Térenneu el loér ne hrent nameit hirat er skedeu ... Spontus !

Kerhet e hren ataù ; ha chetu é wélan, un

hantér-hant paz bennak azohein, a-dreuz ar me hent, él eit parrat azohein a vonet pelloh, un dra hirellek hag e stanké en hent . Laret e vehé bet ur vouist ... Mès ur groéz argand ha daou zorn ar hé hosté e luhé didan splanndér tinér un dérinn loér .

Ur charké !... un arh !... Ya, ur charké e oé azé a-dreuz ar me hent . Biskoah n'em boé gwélet un arh ken hir ... lédanded en hent koh... A-dra-sur, charké un dèn pitaod e oé azé ar me hent ; er groéz, en deuhorn e luhé èl argand ; hag er hoed e lugerné èl ur vrich koéret .

Krénein e hren ; ha neoah derhel e hren de gerhet deusto d'en eun e oé kroget ennon, èl tennet get un maen-touch . Paz ha paz é tosten d'er charké, ha spisoh-spis é spien a-blomm ar en arh, ar er penn strihan, ur hog gwenn ; ha ean e gané ...

Pevar paz, tri, daou, unan !... ha me zroed e gerh ar en arh . N'em flastrein e hra didan me fouiz ; get merdorn, é taolan er hog gwenn; gloéb ha yein e oé ; bransellat e hré adreist er charké flastret, ha kanal e hré ataù, mès èl pe vehé bet ooit pelloh .

Hiriù en dé, é sonjal é kement-sé, é ta dein kredein em-boé groeit er marù-bihan épard un

herradig .

N'arsaùé ket er hog a ganal, mès er wéhman, er hleüen é flangenn en Hengér . "Kokelin-er-hog" e laré éan . Ha chetu me divaganet, ha nerh erwahl dein eit em zistroein ha gwélet gwell er charké ...

E gwirioné, keméret e oen bet é kraboneu er spont épàd un herrad, hag er spont hepken en-doé hoariet er "Gwall-daol"-sé dein .

Neoah é telian displég deoh er wirioné, rak nen dé ket achiù me istoér . Ne garehen ket é tigouéhehé genoh er péh e zo arriù genein-mé en dé-sé : kaouit ur charké ar ho hent, hag é kanal arnehon ur hog gwenn .

Get en taol aùél e oé bet épàd en noz, e oé kouéhet ur barr gronnet a givini hag a van gwenn barùek . Chetu sauet é me fenn er charké get é groéz hag é zaou zorn lugernus didan ur bann loér melén èl koér . Er hog gwenn ne oé meit ur radenn gwenn èl ma vé kavet liés én henteu don didan er gwé . Kanal e hré ? Ya, mès é leur en Hengér e oé, daou gant mètrad azohein . A pe laren deoh, nen des ket kalz a gemm étré er spont hag er spontailh !

Chetu, me haeh tud, er "gwall daol" digouéhet genein-mé d'en oéd a zaouzek vlé . Mès gorteit,

nen dé ket achiù en traou .

Er paotrig bihan e oen mé én amzér hont, fall vaget ha merhéret ér skol (!), e zalhas get é hent ; ha tostat e hré d'en tachad léh ma kavé bep mitin bugalé Kervarieu é vonet eùé d'er skol . Eh oent azé doh me gortoz . El ma tosten dehé, é wélen o daoulagad diwarhet é sellet dohein ... Spontet e oent doh me gwélet !

Hep gouiet dein é tremenen men dorn ar me fas ; ridek e hré en huiz a me zal, doh pep tu a me fri ; neoah é oen sklaset ... Pas e hran mem bizieu ar mem bleù ... Tristidige ! Nezé em es komprenet spont me hensored .

Eraok bout kavet er charké-sé ar me hent, em boé mé bleù hir kribet a blad ar me fenn; er mitin-sé, é oent sauet reut ar lein me fenn, plomm ... Nadoéieu èl ré en avalouér*, èl bleù ur bross !

Mem bleù ? Trohet int bet ... berr, berr, "en brosse", èl ma vé laret é galleg .

Penn-blei, avalouér, penn-blei, avalouér ...!

ARZ MAEL

* Avalouér : hérisson .

PAJENN EL LENNERION

F.L. Gwénéed : Bourrabl éo ho kazetenn, met pendeogwir e c'houlennit gant an dud petra sonjant, e laran deoc'h e karehen ma vehé graet traouù modern gant ho strollad . An traouù pouezusan, da ma soñj, eo troiñ bannoù treset é brezhoneg, evel ma ra "Keit wimp beo"; ér bannoù treset e kavér brezhoneg ar pemdeiz, luc'haj, troiou-lavar, brezhoneg komzet, aez da lenn, a bep seurt giriou didalvez a lak ur yezh da vout bev ; mod arall e vehé mat sevel ur skol dré lizhér, pé sevel ur rann gwenédeg da "Skol Obér" dré skwér, ha stajoù : stajoù gwenédeg a zo dija, met mank a gelennerion 'zo evit ar ré a gomz gwénédeg un tammig dija eldon-mé, hep bout koupabl komz hep fazi (hag "a fortiori" komz ur brezhoneg pinvidig ...)

Dalc'hit mat atao gant ar pezh ho-peus kroget ennan, dreist-oll gant ar pennadoù yezhadur pé gériadur (evel hini "Ober, oberat ..."), hag ésaeit troiñ bannoù treset .

D.A. An Oriant : Deit é ur choñj dein, a-zivoud er guirieù-newé, pé er "newéhirieù", red e véhé moned pelloh ged ho pennad diarbenn er girieu-

sé ; possibl e véhé rein girieu newé aveid peb mechér a-vremañ, ha groeit é bet dija er labouré ged dastumadennouù èl "Preder", aveid K.L.T. Elsé é helléhèm rein furmeu gwenédeg de hirieù K.L.T., (n'ehés nameid diforheù a zistilladur étré en "dilostanùeù" (pé "sufikseù" mar karet); hag elsé e vehé gwarnet er brasañ posabl a unanded étré er "rannyehéù"; a-dra-sur chomel e hréh un nebedig kemm . Arabad kemér toud er girieu newé ag er K.L.T.

E kaoud espér é araokei en treù mod-sé . A greiz kalon ha kenavo deoh .

G.S. : Pe vé lakeit er "homplément" dirag grouihienn en anù, kensonenn ketan er hrouihienn e vé kemmet (blotadur) d'er liésan : de skuir, karttan = tangarr ; ti-kafé = kafédi ; (ha de héli ...)

An Doéré : Lézel e hram get er skrivadur m'int bet skriuet er pennadeuigeu-man kaset dem get el lennerion .

DIVIZ EN TREZOLOUR (de gevér en tolp-blé devéhan)

Merchet em es, èl er blé paset, er chifreu ar un daolenn . Kredein e hran é vo aesoh de wélet stad en argand ér gevredigeh .

Argand reseuet:

Ar gont CCP (d'er 7.11.82) ...	190
Ar gont CMB (d'er 7.11.82) ...	2465
Kouumananteu	5512
K.B.E.	670
Proveu	4760
Guerh "An Doéré"	1636
Fest en Tri-Hanton	5000
Brudereh	<u>2965</u>
	23198,00 lur

Argand dispignet:

Mizeu mollereh	17267
Sekretoureh	870
Mizeu post	726
Taoseu	<u>558</u>
	19421,00 lur

Chom e hra: ..... 3777,00 lur

Ne zeliam argand de hani . Mès en niverenn 10, e zo é tonet ér méz en déieu-man, e gousto ardro 3.000 lur .

En daolenn e zisko splann pé ken ihuél é priz er mollereh . Digreskein e hrei ér blé de zonet rak er sekrétour, Yann Er Meliner, en des prenet ur skriverez ; adal breman e vo groeit er labour geti hag er folenneu skriuet e vo kaset d'en ti "Copy 2000" én Orient ; koustein e hré arlané ohpenn 6.000 lur aveit embann un niverenn; ne gousto ket mui nameit 3.000 lur ; chetu aveit en argand dispignet .

Aveit en hani gounidet, er goumananterion ne daolant nameit 5.500 lur ; er proveu, gwerh "An Doéré" ha brudereh e zigas ardro 9.000 lur. Trawalh a argand e vehé breman aveit péein 4 niverenn bep plé d'er mollour, pe zehé dem ingal bep plé ur 5.000 lur bennak, èl er blé-man get "Fest en Tri Hanton" ; kenevé er fest-sé ne vehé ket bet tu de béein en niverenn 10 .

Mès un dra zo, nivér er goumananterion ne greska ket mui ; n'em es reseuet meit 27 kouamanant neué épadi ur blé, hag eh es ur hant bennak é hortoz bout reneuéet .

Mar vennam monet araok, mar vennam mollein 6 niverenn bep plé hag embannein obéreu a bep sort, ret e vo kavouit muioh a argand .

Goulenn e hran hoah dalbék er mem tra : ma greskehé nivér er goumananterion : lakam

150 kouamanter ohpen, elsé é chomehem adreist de 500 ar hent 1.000 ... Penaos em gemér ?

Nitra aesoh : kavam bep unan ur houmanantér neué épard er blé de zonet ; chetu penaos é tehé er blé neué de vout ur BLEAD MAT avait "An Doéré".

armor magazine

: 7, straed Sant Jakez - B.P. 123
22400 Lambal Pg. : 31.20.37 +

imbourc'h

Kelaouenn a studi

7 Bd Albert Burlioud CCP Yves Ollivier 1534
Abonnement 70 F. 25 RENNES

NA DEIT ENTA PLAHLIG

er hanter diskantur

Na deit en-ta plahig é-dan er radenn glas Na deit en-ta plahig é-dan er radenn glas Rak en héol e zo toemm hag e skaoto

de vont hanter ergoar, nep chale doh mentadur na talmadur.

ho fas Rak en héol e zo toemm hag e skaoto ho fas

2.Edan er radenn glas, genoh mé ne dein ket,
Ke kuhet é en héol, er loér n'dé ket sauet.

3.Ke kuhet é en héol hag er loér n'dé ket sauet;
'n hani 'n des hent d'obér zo mall dehon monet.

4.Laret hwi dein, plahig, laret er wirioné:
Na hwi zo dimeet pé nen doh ket eùé?

5.Nempas, martelodig, ho trompein ne faot ket;
Hiriú 'ma er seih vlé é oen mé eurédet.

6.Laret dein-mé, plahig, laret er wirioné:
Ho tous, p'er gwéleheh, hwi en anauehé?

7.Men dous, a p'er gwélein, m'en anauei arré;
Blù melén en devoé, hanval mat doh ho ré.

8.En duchentiled vrás, na pé dant d'en armé;
Int chanja liù d'o bleu, diu pé té gwéh er blé

9.Bout e chanjehé té, bout e chanjehé nau,
Men dous, a p'er gwélein, m'en anauei atau.

10.Na oeit er plahig-sé, lammais hé manégeu;
Er martelodig-sé anaúas é vizeu.

11.Chetu azé, plahig, chetu me diamant (di-a-mant),
'm boé laket ar ho torn, doh taol er Sakremant.

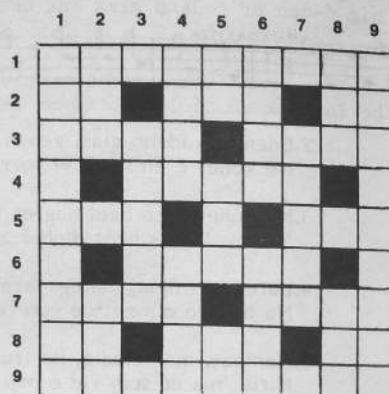
12.Deit hwi genein, plahig, deit genein de me bro;
M'ho lakei gwarnouréz ar gemen madeu 'm bo.

13.M'ho lakei gwarnouréz ar en : ézor argand,
E i alhué barh ho torn, de gerre pe po hoant.

(Dastumet ha kempennet get Gwenedal 1976)

GIRIEU-KROEZA-HED

1.Ihuelloh eidon
2.Lon ag en ti.Vé
sellet ér maerdi
(eil-pennet).Splann
én Ejipt.
3.Stér é Joselin.Unan
brudet zo é Téheran.
4.Er rah-koed o
hav mat, ni eùé.
5.Stér é Breih.Laret
e vé en overenn
abarh (gir dilostet)
6.Tamm a "Nabuko-
donosor".
7.Pas eidom.Sina-
dur un tad gwelet,
mar a wéh, én
Doéré.
8.Abarh "Yankee".
Garù. Notenn muzik.
9.Féalded dizouj

A-DREZ

1.Akustumein. 2.Ohpenn eit unan. Inéaneu. 3.Toemm
bras. 4.E hré en est. Dré gaer pé dré gri. 5.Buoh koh-
bras. Tost de zeg (skritur neué). Mat "Yankee". 6.
E ré el ur "spiour". Gwerzenn. 7.Ohpenn. 8.Héliet get
"pro nobis". Henneh e has el lousteri kuit. 9.E me unan.

GIRIEU-KROEZ EN NIVERENN 10:

A-HED : 1.Prederein.- 2.EE. I. Arre.- 3.TD. Sah. Ar.-
4.Ré. Prun. H.- 5.E-guirione.- 6.M. Gez. On.- 7.Alan.
Ehen.- 8.Nora. U. E.- 9.Trimizieg.

A-DREZ : 1.Petremant.- 2.Redeg. Lor.- 3.E. U. Ari.-
4.Dispignam.- 5.E. Arre. I.- 6.Rahuize. Z.- 7.Er. No.
Hui.- 8.Ira. Noé. E.- 9.Nerhenneg.

Kermorvan

**Crédit Mutuel
de Bretagne**

Un Ti-Bank aveid er Vretoned
Goulennet ha skrivet mar karet ho chekennu
E BREHONEG

17, rue Jeneral Dubail 56100 AN ORIANT Tél. 64.59.89

TI-LABOUR
s.a. Ateliers

LE BEON

7, Boulevard Louis Nail - 56103 LORIENT CEDEX

Mestr-obérour er grogell
Le spécialiste de la Manille

Ketabl de Sammein 600 tonnellad
- Force utile jusqu'à 600 tonnes -

Ur vag dré ouél
ha hatoup ! pen é Kornog !

CHANTIER NAVAL DE KERVILOR

56470 LA TRINITÉ-SUR-MER
Tél. (97) 55.72.69

POUR APPRENDRE LE VANNETAIS

Débutants : «Le Breton du Morbihan Vannetais», nouvelle édition améliorée, 140 pages, contenant un lexique Breton-Français. Prix : 25 F (environ).

Avancés : «Le Breton Parlé» ou «Ur blijadur é komz brehoneg». Ce n'est pas seulement une méthode et une grammaire, mais aussi un recueil de fables, de poésies, de contes, de proverbes, etc... Une vraie mine. 400 pages. Prix : 65 F (environ).

Pour tous : Dictionnaire Français-Breton (vannetais). 200 pages.

N.B. Ces livres se trouvent en librairie.

Pour toute correspondance relative à la rédaction de la revue AN DOERE et à l'Association, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
La Grande Métairie - 56340 CARNAC

Pour les abonnements à AN DOERE, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
19, rue de Raime - 56270 PLOEMEUR

Adresssez vos chèques ou vos virements C.C.P. au trésorier
A. SAMSON - 19, rue de Raime - 56270 PLÖMEUR

C.C.P. NANTES 4 287 62 E
(chèques libellés à l'ordre de Kevredigeh Bro-Ereg)

ROLL MELESTRERION KEVREDIGEH BRO-EREG

Jorj BELZ, Pondi
Job JAFFRE, en Oriant
Yann er MELINER, Karnag
Loeiz er MOUEL, en Oriant
Henri MAHEU, Baod
Loeiz BEVAN, Bubri
Alfons SAMSON, Planour
Rafael TALDIR, Noal-Pondi
Mériadeg HERRIEU, Kervignac

AN DOERE : Publication trimestrielle : Prix du numéro : 10 F.

Abonnement annuel (4 numéros) : 40 F.

Gérant de la publication : Henri MAHO - BAUD

COPY 2000 LORIENT (97) 64.66.49

AT DÉKÉ

NIV.12

DASTUMADENN É BREHONEG BRO GWÉNED

Kanerion Biban

en arvor

(pajenn 19)

**PESKED
E
BOUESTEU**

Merchet : **LE PEPÈRE
MARYON**

Robert LE BAYON (SARL)

2, rue Pasteur 56410 Etel tél. (97) 55.32.16 +

Crédit Mutuel de Bretagne

Un Ti-Bank aveid er Vretoned
Goulenet ha skrivet mar karet ho chekenneu
E BREHONEG

17, rue Jeneral Dubail 56100 AN ORIANT Tél. 64.59.89

Mar vennet seul ur harrdi
pé un ti de zesau loned
ged trestier
ha peulieu-houarn

Guelet **TI GUEGAN..**
KALVE HOUARN
é Landaol (97) 24.60.18

TAOLENN ER PENNADEU

* Er splann goudé en tioél	P.4
* Più om-ni	P.6
* Jojob er Bayon	P.8
* Kan en ened	P.10
* "Kan er bobl" é Langedig	P.12
* Etre fondein hag obér	P.14
* Doéréieu vat	P.17
* Pajenn el lénerion	P.20
* Girieu kroez	P.23
* Trimiziad krenn-lavareu	P.24
* Gleuan ket mui	P.25

HARPERION "AN DOERE"

Roll en niverenn	11	3.200
C.Q. Plaodren		250
A.H. En Oriant		150
J.P. Montargis		150
G.H. En Alré		50
A.L.C. St Brieg		50
L.S. Bubry		50
J.L.G. Losteng		50
G.R. Montgeron		50
		4.000 Iur

ER SPLANN GOUDE EN TIOEL

Tu em boé bet, bout zo un nebeut mizieu, de zisplégein aman me sonj a-zivout stad truhék er brezhoneg é Bro-Gwened, hiniù en dé. Tiöel é en treu sur-erhoalh mès nen des noziad erbet-na bout é vehé en tioélan e vehé- ha ne zibouk ar er goleu-dé.

Treujeu zo rah dré Vreizh me lak de gredein é tei er splann, hag aveit mat er huéh-sé. Ne vé ket kin er brezhoneg lavar er muian a dud én hor bro: gwir é... Mès bout zo bremen tud kalonek -é Breizh hag ér-maez a Vreizh- hag e zo é klah diskein er brezhoneg aveit gobér geton dalhmat. Dont e hra er brezhoneg de vout o fàrlant ketan, deusto dehé bout disket er galleg ar varlenn o mamm. E brezhoneg é vennant desau o bugalé hag azé éma alhué hon dezonet-ni.

Ne vent ket hoah stank marsé, mès ar greskat éh a en nivé anhé bamdé hag er vennanté o des de zihuenn er brezhoneg: nitra erbet n'o lakei ket de blégein rak ne anauant ket er vèh bout Bretoned. Ret é kontein geté geté int éma amzer de zonet hor lavar. Ret é rein en dorn dehé kentoh eit bout doh o dikri (é galleg guéhavé) ar-sigur ne za ket er brezhoneg geté él ma vehé deliet, mar a huéh.

Ne gonzant ket tré ur memb breton get er ré-gouh... na petra vehé? Kompenet vent a pe gomzant, kompreñ e hrant a pe reskondér dehé...hag é peb léh é Breizh, ohpenn. Ne zistagant ket mui er girieu mod er barrez-man-parrez? Arsa, ché bout ur péh a afér azé! Na braset ur holl eidem, èlkent, ma ne larér ket mui "yé" é Pléhéneg, "yâa" é Plarnel, "bo" é Logonéh, ha "dju" é ... kér-golléhanù!

Skrapet é bet hor hultur-ni dohem: ret é enta stagein ér pèh e chom anehon hag er streuein arré ar en oll Vretoned a youl vat. Kement-

man, dré me sonj, ne helléem-ni kas de benn nameit é harpein er ré youank em es komzet anhé tuchant. Kontein ar "er bobl" él ma vezé laret agent ne hellér ket kin. Gallekeit é bremen ha troeit kein hé des d'er brezhoneg ha de drew hor bro, allas.

Par é er brezhoneg doh ne vern pèh yezh arall. Mar dé arriù tro er marù geton éma dré n'er leskér ket de viùein, chetu rah. Er gwir hon es de gaouit pep tra én hor lavar ha bout zo muioh mui a dud -zoken é-toéh er ré ne gomzant ket brezhoneg- eit dihuenn er sonjenn-sé.

Ret é gobér brezél eit ma vo kelennet er brezhoneg én holl skolie, adal er hetan pazenn betag en hani ihuelan. Ret é diskoein get er biz er skolie léh ma vé boutet er brezhoneg é-tal en nor (skriù d'er gazetenneu, lakam). Merch er skolie dehé o-unan é Breizh e zo bout skolie breizhek. Chetu azé er gwir hon es bout dishanval doh er ré arall.

Chomam hem koll hon nerh é houenn 5 munut brezhoneg ér radio bamdé (en alezon, me zud vat...) més béham eit ma vo kement a vrezhoneg él a halleg ér skingomz hag ér skinwel. Ur gwir eo eit er Vrezhonegerion. A-gement hani e zo fin nen dei ket d'en nahein. Daù é enta derhel en taol hem stouiein. Ema er huirioné genem hag er ré e zo é penn Frans e vo ret dehé soublein d'em meit é vehé sellet dohté get en oll él doh gwaskerion gwirieu en dén.

Stourmam de lakat er brezhoneg de vout par d'er galleg é peb léh (é bureüeu er stad, én tier a gér, én usinieu, é tier er gomerserion, én ilizieu...)

Ne vo ket a soy d'hor lavar mar n'en implijer ket ér vuhé publik. Doh en tu-sé éma ret labourat start kent ne vo ré zevéhat.

PIU OM NI

(Pé istoér er Vretoned)

Adal en eil kantved kent Jézuz-Krist er Germaned é tonet ag er hreiznoz en em lakas de ounid ar er Gelted é kreiz en Europ ha d'ho skarhein doh tu kornog er Rhein -de laret é Bro-Galia-. Ar un dro é té er Roméned de ben a lakat o hrabonneu ar loden lein en Itali -poblet, n'ankoéham ket get Galianed-.

Etré er blé 200 hag er blé 100 kent J.K. é keméras er Roméned er hreisté a Vro-Galia ha Bro-Spagn.

D'en termén sé é krog er pé e vé disket ér skolieu gal: "nos ancêtres les Gaulois" (Hor gourdadeu er Galianed).

Bro Galia e oé rannet étré un nivér bras a bobleu hemb liam start étrézé nameit dré bep diù uéh aveit brezélat doh en dianvézerion -ha meur a uéh doh o bredér!-.

Pemp poblad tud e oé én Arvorig hag é Bro-Gwénédi é viué er Vénédiz, anauet drestol aveit bout tud a vor dispar. Kavet e vezé ho bageu bras dré ouél adal Bro-Spagn betag porhieu Breih Veur. Darempred o doé enta get o handerùi kelt e gomzé er memes yéh geté.

Er bléieu 57 ha 56 kent J.K. é tas er Roméned, Julius Kézar ér penn anhé, de vout mestr ar Vro-Galia abéh, goudé bout dismantret, aben er fin, en 220 bag en doé tolped er Vénédiz énep dehé. Er Mor Bihan pé é plég-mor Kiberén éh oé bet en engann-vor sé ha er Vénédiz koéhet étré dehorn er Roméned e oé bet lahet pé guerhet aveit bout sklaved.

Deusto de nerh kalon Verkungétorig, un dén iouank a noblans Bro-Arvorn, deusto d'er sekour kaset dehon dré ol pobleu Bro-Galia e

flastras er Roméned é Alesia, en arméieu galian sauet aveit o skarhein ér méz ag er vro. Adal er blé sé, 52 kent J.K., éh oé kollet ou frankiz aveit mat de Gelted en Douar Bras. Meit chom e hré hoah Kelted digabestr: er Vretoned é inizenn Breih Veur hag o handerùi én Iuerhon hag é Bro-Skos.

Chetu ni arriù é amzér er Hrist: en ol vroieuro tro ha tro d'er Mor Kreizdouarel e zo édan damani er Roméned adal Bro-Galilé betag Bro-Galia.

Gannet é Jézuz-Krist é Bethléem én arben ma oé é dud é monet de vout dinivéret dré ourhemen er Roméned e venné gouiet pegelement a dud e oé ér vro, ha barnet é bet d'er marù dré ur barnour romén -Ponce-Pilate-.

Un 40 vlé goudé en em lakas er Roméned de zouarein é Breih-Veur hag, ér blé 51, flastret er Vretoned dehé, chetu lakeit ar chouk er réman er iaù hanuet "pax romana" (peah er Roméned) aveit 400 vlé.

(de genderhel) GUENANNEG

DALC'HOMP SONJ

36 Rue E. Zola AN ORIANT

Lénerion An Doéré e zo pédet de vonet nivérus d'An Oriant d'en déieu-man: d'er 27 a viz Imbrill* ziar "Les Bretons en Armorique, de leur arrivée à la création du royaume de Bretagne" dré en A. R. Omnes.

d'er 25 a viz Mé:

Soirée Irlande avec la projection de "James Joyce" et "L'homme tranquille". (20h30 Foyer du Jeune Travailleur Bd de la République)

* Institut Consulaire 10 Rue de Kerguélen 20h30.

JOJEB ER BAYON

Ganet d'en 12 a viz Ebrel 1876, é Pleùignér, kaset e oé bet, a pe oé arriù én oed, d'obér e studi de gloérdi Kéranna; d'er hloérdi-bras é Gwéned éh as goudé, ha héliet en doé é Roahon kenté-lieu Jojeb Loth, er heltiégour brudet.

Béléget ér blé 1900, krog e hrsas, a pe oé é parréz Sant-Padern Gwénéd, de seùel sonenneu ha péhieu-hoari.

E Pleùignér, é Begnen ha dreistoll é Kéranna (léh ma oé tu de dolpein 2500 dén), é oé hoariet péhieu Job er Gléan, anù skrivagnour J. er Bayon, hep komz, èl rézon, ag er parrezieu arall a Vreizh m'int bet hoariet enné eué.

Oeit e oé pell brud Job er Gléan get hoarieu Kéranna. A gement bro, ag er Stadeu-Unionet zoken, é té tud de wélet é béhieu, ha rekis é laret ne des ket bet biskoah gwélet, é Breizh, displegein péhieu èl ma vezé groeit éno.

Gwir é oé ur mestr, Job er Bayon; ean é en hani e zo, betak bremen ataù, er gwellan saouour-péhieu a Vreizh abéh. N'en des bet a dra-sur é bar de fojellat kalon mab-dén, na de lakat ar é zivéz er homzeu e blant hag e reng.

Bet é bet émesk er ré gentan é rein en dorn de seùel "Dihunamb", ha liés goudé en des dalhet de gas sonenneu ha treu arall eit en dastumadenn.

D'en 28 a viz Gwengolo 1935 éma bet béiet én é barréz genedik, ambrouget get un nebeudig a vignoned féal: en duchentil Matelin Buléon person Sant-Yehann-Brevélé, Jak er Marechal person Pleùignér ha béléan arall, Loeiz er Bihan é wellan hoariour, Amédée Runigo h.h. Er ré-man e oé, èl Loeiz Herrieu, ag e vignoned kentan.

Eleih a béhieu-hoari en des sauet Job er Bayon, ar dro pemp-arnuigent. Er ré brudetan ezo: "En Eutru Kérioret", "Nikolazig", "Boeh er Goed", "Ar hent Bethléem", "Kado roué er mor",

"Stag er vuhé", "Ar hent en Hadour", "Er hemenér", "Ozeganed", "Passion Gonéri", hag arall...

Ne des hani merhat, meit hag e vehé en Eutru Héneu, hag en des skrivet kement é brehoneg. Gellout e hré laret ohpenn nen des hani é Breizh, hag en des sauet ken ihuel brud en hoariva brehoneg.

Jak er Marechal é en des lakeit skriù ar é vé kement-man:

"Aman éma Job er Gléan
E hortoz er barn devéhan.
Lavar kaer Bro-Gwénéd
Geton zo bet sauet
Ken ihuel
Ma chomo pell amzér
Inour, skuir-vat ha gloer
Breizh-Izél."

(de genderhel)

Gwéhael HERRIEU

Ur vag dré ouél
ha hatou ! pen é Kornog !

CHANTIER NAVAL DE KERVILOR

56470 LA TRINITÉ-SUR-MER
Tél. (97) 55.72.69

KAN EN ENED

(Dastumet ged Herri MAHEU)

EIL LODENN: ER GOUKOU

(Er getan lodenn e zo bet embannet é nivé-renn 6 An Doéré)

1 (Sadorn er loré)

Hiniù éma foér er Bleu;
Emberr é lojou
Er goukou
E Koed-Ranneu!

2

De sadorn foér er Bleu é Guengamp,
Ya er goukou de brénein dilhad neué!
Adal en dé-sé,
E kano bamde!
(Mez, arleh Gouil-Yehann, é tihana de ganal,
rag eun hi-des ma véné trohet hé goug dehi
get er falherion!)

3

Er goukou, a pe arriù, e gan:
Koukou! Koukou!
Hag a pe ya kuit é kan:
Koh koukou! Koh koukou!
(pé, é Baod: Koah koukou! koah koukou!)

4

De Houil Mari, é miz Meurh,
E saill er goukou ér gér!
(Pé: E saill er goukou ag en dezer!)

5

P'arriù er goukou ér vro,
E vé leuine tro-ha-tro.

6

Pe gleùan er goukou é lann en Niziaù,
Me gred é vé arriù geti en amzér vraù!
(Revé Guillam ER BORGN, a barréz SEGLIAN)

RENSEIGNEMENT ALLOUTRE
03 27 22 00 00

7

Pe gan er goukou,
Buohig e hra: Mou! Mou!

8

Er goukou, en durhunell,
Hag er merhed e huitell!

9

Koukou! Koukou!
Tokeu plouz...
Koukoukoug! Koukoukoug!
Penneu touz!
Lakeit ho tokeu plouz
(pé: Kapechonieu dilost!)

10 (E parréz Landaol)

Goulenn e hrér ged er goukou:
- "Koukou Landaol,
Pet vlé 'viuein?"
- "Unan, deù, tri...
Ha marsé hani!"

11 (Er Geùiard)

M'em-es guélet ur goukou,
Un daboulin stag doh hi houg!
M'em-es guélet ur héveleg
E plantéin fao én ur garreg!

12 (E bro Kerné)

Tro, tro, meil Kerharo!
Meil karharo e ya éndro,
Er goukou é kâna dehi!
Er gerhei é valein hei,
Er babouz é aozein youd,
Ha Guilleù Rouz e lip toud!

(gerhei=héron; hei=orge; Guilleu Rouz=luhern)

(de genderhel)

★

"KAN ER BOBL" é Langedig

Er blé-man, "Kan er Bobl" en des kuiteit harzeu er vro Pourlet (St Ewan ha Bubri), lèh ma vezé bep plé, aveit monet én tu-rall d'er Blañoeh.

Mat é bet er choéj, hag un dra vat é "chanj douar" de bep cours, kerkrous aveit "Kan er Bobl" èl aveit en had avaleu douar!

Kempennet e oé en treu get "Kerlenn er Bleu", ha tud e oé; ur mil bennak, é larant; kément èl er guéheu ketan é Sant-Ewan. Lèh ne vanké ket én ur sal kén bras: un dra vat... meit hag e vehé bet un tammig ré a drouz é lost en ti, én davarn, aveit er ré e venné cheleu. Ne vern; deit e oé o zreu geté "mèu-divèu" èl ma lare Uisant!

Kanerion e zo ér hornad, ha ne vezent ket hoah anaüet. Laret e vehé bet mem, penaos er "Pourletaj", un nivér bras anehé ér sal, en dehé bet eun a ziskoein o fri dirak ré en "diazeusé"(1). Ne oé ket bet kleuet kalz anehé ataù! Marsé o devoé "möhigeu"!(2)

(1) A pe gomzér ag er ré e zo én tu-rall d'er Blañoeh, e vé groëit anehé: er ré e zo én dias, én diazeu-sé; ha get tud Langedig, e vé groëit a ré Kistinid pé Sant-Ewan: er ré e zo "ér leinieu-sé".

(2) Méh: möhigeu, ur gér groëit geton doh er vugalé.

Chetu roll er ré e zo bet dibabet aveit monet d'en Oriant:

* Paréieu bugalé: Skol Enézenn Arz, Skol St-Thuriau, Skol Bréh.

* Sonenn a boz: Ambroisine Kernen, Langedig; Raymond er Berr, St-Ewan; Elen Guichard, Lange-

dig; Job er Houédek, Lanester; Pièr Guillevic, Pléheneg; Mélanie Toumelin, Langedig; Simone Guillermot, Langedig.

* Paréieu sonerion: Trouzerion Sant-Urlo; Kanerion er Bleu; Kanerion Lann Menhir; Filajerion Trahaoé.

* Sorbienn: Albin er Chenadec.

* Sonenn neué: Mari er Nardant, Langedig.

* Sonenn ha benuegeu sonereh: Paré "Blues Band" a Fort-Bloqué.

Eljust, ne vanké ket na de zébrein, na de ivet; hag a pe oé achiù, e oé "noz devéhat", èl ma lar er sonenn. Bourrabl e oé ataù!

KAN AR BOBL: én Oriant

D'er sul 1. a viz Imbrill én Oriant é hello en ol monet de cheleu sonerion ha kanerion youank. Get più eh ei er meut? Ur lodenn e vo goarnet aveit en hoarierion télen. Aveit gouiet hiroh deit d'en Oriant en dé-sé!

(Chetu un héliad de "E troein hag é tistroein rah dré er Vro")

Etré fondein hag obér . Koustein e hra kér.

Un nebeud bléieu e zo breman, er ré e oé é penn er stad, é Pariz, e laré d'er labourizon-douar: "Ne vé mui gouiet petra gobér get en avaleuchistr. Mar karet tennein ho kuéaval, e vo reit deoh mil lur (koh) aveit pep troed tennet, adal ma vo uigent d'en nebeutan; troédeu fall pé mat, koh pé youank, ne vern! Uigent d'en nebeutan!

"Hama! dam dehé", e lar en dud; "koed aval e zo ag en dibab d'obér tan".

37 milion a huéaval e oé é Breizh, e larant. Nen dé ket mé en des int kontet! Tennen hardéh!

Elsé éma bet groeit; ha hiziù en dé, ne chom mui nameid 3 milion! ...Mès penaos gobér chistr hep avaleu? Nameit e vehé hani pér! Hag e vé gwélet breman penaos ne vo mui tu d'obér chistr kén abenn dek vlé, pen-dé-gwir éma er gué éh arriù koh-koh. Hag er chistr e vé klask dehon muioh-mui.

Dau e vo prenein guin? Naren paotred!...Laket guéaval a dorimell!...ha fonabl! Reit e vo argand deoh aveit kement-sé: 550.000 lur koh dré zeu zeueh-arat, pé un hektar mar karet. Lakeit e zo argand a gosta aveit 15 hektar de vout plantet endro é Miz du 1983. Hastet paotred! Kement-sé e vo tapet atau!

Aou, me fenn!

Atau:

Gout e hret e vezé reit deu pé tri hant lur koh dré vétrad garh pé kleu, diskrapet ha fondein, endro d'er parkeu ré vihan, aveit bout labouret get er mékanikeu. Diskrapet é bet enta er gerhiér, ha diskaret er gué e hré ré a zishéol aveit en est. Ha tré mah oé mékanikeu-sé ar

en dachenn, emant bet fondein tout, ha diskaret a-réz d'en douar, zoken en douareu kostéabl pé durheit d'er goall-amzér.

E meur a léh, éh es gwélet en douar mat é risklein trema er flagenneu get en deur harnan, pe ne oé mui na kleu na fozell é terhel en deur.

Emberr eué éh es gwélet ur vleùenn kri é tonet ar gein er gaeh loned, pe ne oé ket kén gué aveit harz en aùél-gwalern na goustau er glaù. Dau dehé gobér èl ronsed en inizenn: troein o rér d'en aùél! Nag en dishéol d'en hanù? Dau dehé chom én héol-dard.

Neuzé deit ur sonj de speredeu tirennek Pariz: nen des nameid lakat koed endro d'er parkleiér! Elsé e vé reit plantaj get er gouarnamant aveit obér "coupe-vents". Lakam gué endro, paotred, aveit trohein en aùél!

Tri hant lur dré vétrad aveit fondein; pegément é kousto gobér endro?

Me chal!...

Goah d'er hoah!!!

Seih kuéh ré a laeh e zo breman; tuchant ne vo mui a werh dehon. Er loned, dibabet ha bouiteit mat e vé èl pe vehent bepred fresk-laeh.

"Hama!, en des sonjet speredeu digor er stadeu, groam bleud geton; aesoh e vo de virot, aesoh de gas; ne reko mui kalz a léh: ul litrad, a pen dé bleudennet, e hell monet gozik é skouarn ur hah!

Elsé e zo bet groeit. Mès petra gobér get er bleud laeh-sé? Chetu ur gudenn!

Kaset e zo bet kargeu d'er vroieu beur, léh ma varù er vugalé ha re-rall get en nan. Mès, aveit implij er bleud-sé, éma rekis kaout deur, ha deur mat, aveit en tenauein. Allas! er gaeh tud sé, én arvar de veruel, e varù atau; mar ne hrant ket get en nan, e hrant get klenuedeu deit

ag en deur brein o des duhont.

Ha chetu er mél-penn de labourat hoah! Breman e vé gwerhet er bleud-laeh d'er labourizion douar, aveit desau o léieu bihan ha bras. Chetu kavet en dahl èlkent!

Deit e oé pengomz a drew sort sé get meuel bihan en ti-rall. En arbenn ne oé ket mat a zesk, e oé bet daù dehon monet de vout bugul, é-léh chom ér skol. "Mé, e lar éan, é-léh gwerhein laeh ha prenein bleud, m'em behé lesket er léieu de zénein o mamm, betak ma vehent bet mat aveit er bosér; ha get er péh e vehé bet ré, em behé marsé maget moh."

"Komz e hret mat, fillol, mès nag er briz? Magein léieu pé moh get laeh? Pegément e vehé rekis deoh gwerhein hō loned?"

"D'em sonj-mé, e eilgér men den, get en argand e vé laket de gas-digas er laeh kri pé bleudennet, er mizeu d'er hempenn én uzin, e vehé tu de rein ur boh* yalhad de sekour er ré e zesaù er loned sé!...Mès tudigeu e zo ne vehent ket koutant!"

N'em es kavet nitra de reskont.

* boh = pikol

Tad-ahoé

GGG

DOEREIEU VAT

Pesort doéréieu? Doéréieu a-zivout brehoneg Gwened, ha doéréieu vat int. Ya! Chetu m'é ma bet embannet a-neué get "BRUD NEVEZ", anehi un dastumadenn a Vrest hag e labour kalz aveit er Brehoneg, deu lévr talvoudus hag e denno merhat eueh en oll vrehonegourion ar brehoneg Bro-Gwéned.

Er hetan lévr e zo: "Dictionnaire Breton-Français du dialecte de Vannes par Ernault (239p)+ Supplément de dictionnaire par P. Le Goff (80p)". Er lévr-sé e zo a bouiz bras aveit diskein hag anaouit brehoneg Gwened, a bouiz bras eue aveit pinukat er brehoneg a-vreman, hon es dobér anehon aveit laret pep tra e brehoneg kerkloas èl é galleg. Ne oé ket mui kavet el lévr-sé é gwerh. Gourhemenne enta ha trugéré vrás a-berh tud "An Doéré" de dud "Brud Nevez" ha dreistoll d'en hani e zo é penn anehi: en Ao. Merser.

En eil lévr embannet geté e zo levr ken brau, ken don ha ken brudet Loeiz Herrieu, bet embannet ér blé 1938, hag e oé diviet ean eue: DASSON UR GALON. Ul lévr gwerzennet é, é ter lodenn: "De gours er bleu, de gours er fréh, de gouéh en dé". Un nebeut skeudenneu e zo ennon tréset a feson get Patrik Guérin.

Er werzenn hag e zo en talbenn anehon: "Mem bro e zo duhont", e vé kavet er poz-man hag e zasson ken don e kalon er Vretoned:

"Mem bro e zo duhont, Breih e hrér anehi; Distag dohti, ne hellan mui; filimet on dehi."

Erbédein e hram hon lennerion, filimet merhat èldom d'hon Bro ha d'hon lavar, prénein ha mirout ha studiein a-zevri en deu lévr-sé e hra inour de vrehoneg Gwened.

Ya, ni, Bretoned a gosté Gwened, e vennam

derhel d'hon larvar-ni, d'hon rannyeh-ni*. Chetu perak éma bet sauët "An Doéré". Kement-sé n'é ket bet bepred dégeméret mat get er Vretoned arall.

Er ré a gosté Kemper, hag e gomz mod Kerné, er ré a gosté Brest, hag e gomz mod Léon, er ré agosté Gwengamp, hag e gomz mod Tréger, en oll ré-sé ne oé ket ré ziés aveité em gompren étrézé. Neuzé ardro er bléieu 1920-1930, o doé em gleuet aveit dégemér ur mem mod, ur mem stumm de skriùein er brehoneg; ha chetu sauët geté er brehoneg "K.L.T.", de laret é, brehoneg Kerné-Léon-Tréger, ha mollet geté dastumadenneu, èl "Gwalarn", rénet get Roparz Hémon, hag ur bochad lévreu èl "Ur Breizad oc'h adkavout Breiz". E keit-sé, é kendalhé Loeiz Herrieu, e oé é chom é Sant-Karadeg en Hennbont, get é zastumadenn ken brudet: "Dihunamb", skriuet revé rannyeh Bro-Gwéné.

Ned am ket de gontein aman en diaestérieu e saúas d'er hours-sé étré tud er "K.L.T." ha Loeiz Herrieu. Ul lod kaer ag er ré-sé e oé téchet de zisprizein brehoneg Gwéné. Aveité ne oé ag er brehoneg-sé meit ur larvar é vreinein hag e monet ar zistaol; ne dalvé ket er boan en derhel, na derhel dohton; gwell e oé d'er Wenedourion "kar-o-yeah"** en dilezel ha monet dohtu get er "K.L.T."

Breman éma chanjet en taol. Goudé bout obeit donoh ébarh istoér er Brehoneg koh, e vé anaüet hiriù talvoudegh er Gwenedeg-sé, e vé komzet hoah bamdé étré Pondi hag en Orian, étré Gwéné hag er Géméné. Laret e vé breman get en dud disket éma chomet brehoneg Gwéné tostoh doh er yéheu keltiek arall, tostoh doh en Iwerhoneg* hag er Hembraeg*, ha skanuoh, keltiekoh é éréadur, de laret é, é feson, é stumm de seuél frazenneu.

Chetu enta hiriù brehonegourion a gosté

Brest é tonet de sekour get brehonegourion a gosté Gwéné, ma helleint adkavout de vat o rann-ye, ha ma gelido dizalé é pep kornad ag er Vro er Brehoneg unvan e hra diovér dem aveit dezonet hor Bro.

An Doéré

- * Yeh=langue, rannyeh=dialecte
- * Kar-o-bro=aimant leur langue
- * Iwerzoneg=irlandais
- * Kembraeg=gallois

KANERION BIHAN EN ARVOR

Ur blijadur é guélet er ré youank diskein er brehoneg ha kanein sonenneu hor bro.

Arlerh "Baré Kanerion An Orian" anauet mat a-houdé deu pé tri blé, J.M. Airault é Lann-er-Stér en des lakeit én é saù, chetu "Kanerion Bihan An Arvor" sauët a neuézo én Orian hoah. Gérard Breurec e reseu er vugalé e garehé kanein geté. Skriù dehon: 5 Rue des Ajoncs - An Arvor - PZ: 33.70.08

PAJENN EL LENERION

H. Martin: "Nen don ket hoah goall goh ahanon (20 vle) ha nen don ket brehonegour a vihanig. Kroget em boé ér brehoneg a pe oen 12 vle. A nebeudigeù e ta de vout gwellikoh-gwellig met un tamm mat a hent e chom dein d'hobér..."

"Bremen eh on é hober me honjé é Cherbourg. Martelod on. En dro dein eh eus paotred a Baris pé lehieu arall. Revé o sonj, er brehoneg n'en dé ket meit un trefoédaj tennet ag er galleg. N'ouien ket é rédé kredenneu else é 1984, é toueh tud e vé laret digor o spered..."

Respong An Doéré: "Get plijadur on es reseuet ho lihér, martelod youank a Vreizh. Dalhet mat get er brehoneg, deusto d'en dud berr a spered e gaveet ar ho hent".

Glaodig L.: "Ur blijadur vrás e gavan berped lenn ho kelaouenn. Kaved e ran enni spéred ar vro du-man. Ged hiraeh e hortozan bep gweh an nive-renn da zont. Braù é an dastumadenn e brehoneg penn-da-benn, e gwenedeg drestoll. Chetu er perh e lak de zasson me halon..."

"Petra e sonjan hoah ag "An Doéré"? N'em-es ket akustumans d'ober rebecheu d'ar ré o-deus youuld-vad eid krog ged ur labour diéz, nag drestoll d'er ré e gemér poén de zerhel beù parlant hor hornad.

Med daoust hag e hellan lared deoh neoah penaos e wellan an traou?

- De getan, gortoz e ran ma tei de voud mizieg "An Doéré". Er gwirioné, nen dé azé med un hunvré gaer. Neuzé daouvizieg marse!

- Hoantad e ran muioh a bennadeu eged ne gaver er mareman. Rag a-houdé an niv. 10 kalz a léh zo kollet ar lod a bajenneu, etre linenneu. Un tamm skanù ha treut eué é an niverenn

diwéhan.

Marsé e vehé posUBL de zisplég un tamm istor pé doéréieu bennag a-zivoud bourhieu, keradennu ha léhieu ar vro-ni èl Lann-er-Ster, Ploué, Planour, Gwidel, Kélan, Kéven... hag e zo fall anaüet.

Me garehé a-walh lenn ur pennad diarbenn Keranna; er ger, pardon Santez Anna... hag all.

- Un dra vad e vehé kavoud d'ar liesan pennadeu fesonieu komzal e brehoneg pamdieg. Divizieu etre tud.

- Ahendall, n'on ket a-du eid kavoud testenneu diuyeheg él e houllenn meur a unan. Gwell e pennadeu e brehoneg penn-da-benn, ha neuze lakaad a heul, hepkin er girieu diès..."

"Ha gouied e ran diézamenteu a bep sort zo genoh ha ged an dud a reont én-dro d'hor gaze-tenn. Ar furnez zo genoh pe laret: "An Doéré" zo! neuze groam geton él m'éma... labouram d'er gwellad!" Koulskoudé, diwallat: liés mad gortoz e zo koll amzer. Ha n'é ket ar mare de leuskel de gouéh."

Respong An Doéré: "Trugaré aveid ho lihér hir ha dedennus. A-zivout er gir MAT, perag on-es ni lakeit un T é leh un D? Be zo un diforh être MAD ha MAT. Skriù e hram MAD "aveid gober mad"(grouienn a "Madeleh, madigue"...) mès en "anù-goann" MAT(hag é teliehé gober er "matan", el "start" e hra er "startan"...) zo gwell get un T.

J.O. KLIGER: "Lénet em es "An Doéré" ketan get muioh a blijadur eit en hani devehan. Tostoh e oé doh er bobl, tostoh e oé doh en dud e gonz brehonek hiniù. Get un distéran chanjemant én hou iéz é ma kollet en dud, hag er iéz neué konzet dehé ne blij mui. Guéharal mar a zén en des lénet

katéchim é brehonek, péddenneu pé kannenneu é brehonek. Pe lénant el m'hou des disket, kompreñ e hrant. Pe gleuant én téatr er peh e lar en dud ag hou hartér é ma joéius hou halon. Doh me chonj, é ma rekis d'er brehonek bout gourienned mat ar er péh e vé konzet eit bout kompreñet ha karet. Else vou gellet monet pèloh. Mès ur brehonek distaget doh er iéz konzet e chomou én hé unan, pe e vou gouret (=couver, é galleg) hemb kin étré tud abil.

Doh me chonj, dihoalhamb a vou dihouennet ag er bopl. Konzamb el ma konzant. Hag arleh, anséamb diskoein a nebeudigeu é hellér bout unanet muioh get ol er Vretoned é tiskein guel hun brehonek hag é kompreñ eué hani er réral.

Respong An Doéré: Ya, Aotro J.O. gouiet e hram é ma meur a uéh dies lén An Doéré. N'ankoéhet ket e vezé disket guéharal er hatechim, péddenneu ha kanneneu é brehoneg, er memes brehoneg ag ur penn d'er penn arall a Vro-Gwened. Er véléan e hré labour ur mestr-skol é lakat er vugalé de lén ha de adlén a voéh ihué pé é kannein. Pe vehé gellet tolpein lénerion An Doéré avait displex dehé er gireu pé en troieu lavar diésan, kredein e hram é vehem kompreñet hep poén get en oll. siouah! nen des nameit skolieu pé un télé e brehoneg Gwened e hellehé obér kement-sé...

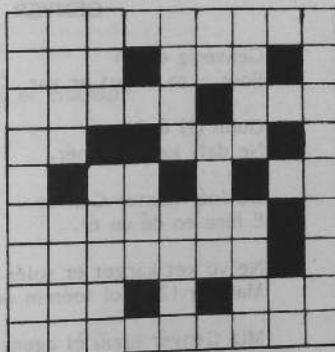
GIRIEU-KROEZ

TERAVA BUNNED DAISINUR

1 2 3 4 5 6 7 8 9

A-HED

1. Arlerher labour.
2. En taol-sé e vé mar a wéh un taol-mestr. Hed a hed er mor.
3. Kavet ar vord en henteu pé édan er loned. Ur radio én Oriant.
4. Unan a-zistu. Labour sul, labour... (doh ma kinnig en Tele)
5. Diù gensonenn. Penn er mabig.
6. Lakat a-dreist.
7. N'é ket merzin.
8. Peb unan en des é hani. A dreuz.
9. Ur ré anehé é peb gulé.

LEIN-DIAZ

1. El e hra er pichoned.
2. Mab Isaac. Den erbed.
3. Roued eit tapein meilled. Ampoazon.
4. Ad du.
5. Lodenn. Un delenn anehon, én disurh, e lak er friko de vout huek.
6. Hantér roué. Peder vogalenn.
7. Dirag. Ag er verb bout.
8. Dalbéh daou ha daou.
9. Sineu, mat ha fall.

G. POEDRAS, An Oriant

GIRIEU KROEZ EN NIVERENN 11

A-HED : 1. Adreiston. 2. KE.Sop.RA. 3. Oust. Imam. 4. U.Keneu.E. 5. Ria.A.Ili. 6. S.Onoso. D. 7. Eite.Ahoe. 8. In.Rog.Mi. 9. Nerhkalon.

A-DREZ : 1. Akoursein. 2. Deu.I.Ine. 3. R. Skaot.R. 4. Este.Nerh. 5. Io.Nao.Ok. 6. Spie. Saga. 7. T.Muioh.L. 8. Ora.L.Omo. 9. Nameidein.

TRIMIZIAD KRENN-LAVAREU

GENVER

Genvérig e lar:
Bout e zo ui get er yar.

Guim (1) é Genvér
Ne dalv ket un dinér.

De foér hantér-Genvér
E hira en dé un ér.

Ne vo ket karget er sulér
Mar par (2) héol toemm de viz Genvér.

Miz Genvér hiziù èl agent
E zisko éma hir é zent.

(1) Guim = regain
(2) Parein = briller

HUAVRER

E Huavrérig er hloar
E oén en davad hag é tov er yar.

Hantér Genvér un ér a hed,
De houil Chadelour diù abred.

De houil er Chadelour,
Dé de beb mechérour,
Meit d'er hemenér
Ha d'er youdeg (1) kouskér.

P'ariù Gouil Maria Chadelour
E vé lakeit er huerhed ér hour (2).

Glaù bamdé e zo ré
Ha bihan beb eil dé
Meit ha de noz é hrehé.

(1) Youdeg = molasse, paresseux
(2) Kour = coffre (klozet e vezé er filajeu)

MEURH

Déet Meurh ér giz ma karo,
Groeg étal er harh e doemmo.

De houil Sant Guénolé
Stank er prad doh er hohlé.

Glaüt Huavrér er péh e garo,
Tri dé a Veurh er sého.

Miz Meurh get é varholeu (1)
E zalh en éjon bras é korn er hreu.

Kerhet de gousket pe garéet,
Ataw é vo dé pe sauéet.

Pe gleuet en daraskl é kanein
Cherret kened (2) avait toemmein.
Pe gleuet er vouialh goudé
Taolet ho sé a gosté.

(1) Varholeu = giboulées
(2) Kened = petit bois

N.B. : En Aotro Lavenot, person Kamorh, en -
des dastumet er hrenn-lavareu-man tro ha tro
d'er blé 1860.

G. HERRIEU

'GLEUAN KET MUI

(Ton neué: "Ar ho koarigeu") Jorj BELZ

1. 'Glevan ket mui kan en délenn Ar vord er mor

Ar vord er lenn 'Men éma oeit hé bléo mélen

Floureit d'en noz ha d'en nivlenn

2

Gouélieu ur vag 'tal en tréh bras
E hochellat ar er mor glas,Skrapet geti me hunéieu
Ha kan en noz ar hon aodeu.) (2 huéh)

3

Spurmantet m'es koroll er huern
Tré ur bod lann hag ur bod spern;Hé inéan glan filennet braü
De chalmeu ur bed dizannaù.) (2 huéh)

4

Un tachad géot mahet d'hé zroed,
Boéh rust er mor, luu er stéred,Eit derhel ur sonj peurbadel
Ar zoar er vro, é Breizh-Izél.) (2 huéh)

(* en nivlenn = ur vrwmenn-mor)

ANDOUILH ER GEMENE
E GIZ ER MEZEU
Andouilhennigeu, Strimpeu...

É ti Yannick LE COUSTUMER

7, stred Amiral Melchior - 56102 An Oriant - B.P. 222

KANTERBRÄU

Kervoez Mestr Kanter
Bier

Kevredeleh SOBLOR
Z.I. a Geriadeu
Tél. 83.03.11 AN ORIANT

GLUSTRAJ J. PUREN
Hent en Oriant - Trema Kiberen
56680 PLEHENEG

PZ (97) 37.72.33

SOCAL

Er guellan choéj
ged er guellan prizieu

POUR APPRENDRE LE VANNETAIS

Débutants : «Le Breton du Morbihan Vannetais», nouvelle édition améliorée, 140 pages, contenant un lexique Breton-Français. Prix : 25 F (environ).

Avancés : «Le Breton Parlé» ou «Ur blijadur é komz brehoneg». Ce n'est pas seulement une méthode et une grammaire, mais aussi un recueil de fables, de poésies, de contes, de proverbes, etc... Une vraie mine. 400 pages. Prix : 65 F (environ).

Pour tous : Dictionnaire Français-Breton (vannetais). 200 pages.

N.B. Ces livres se trouvent en librairie.

Pour toute correspondance relative à la rédaction
de la revue AN DOERE et à l'Association, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
La Grande Métairie - 56340 CARNAC

Pour les abonnements à AN DOERE, écrire à :
ASSOCIATION BRO-EREG

19, rue de Raime - 56270 PLOEMEUR

Adressez vos chèques ou vos virements C.C.P. au trésorier
A. SAMSON - 19, rue de Raime - 56270 PLÖMEUR

C.C.P. NANTES 4 287 62 E
(chèques libellés à l'ordre de Kevredigeh Bro-Ereg)

AN DOERE : Publication trimestrielle : Prix du numéro : 10 F.

Abonnement annuel (4 numéros) : 40 F.

Gérant de la publication : Henri MAHO BAUD

Imprimé par COPY 2000 - Lorient - Tél. 64.66.49

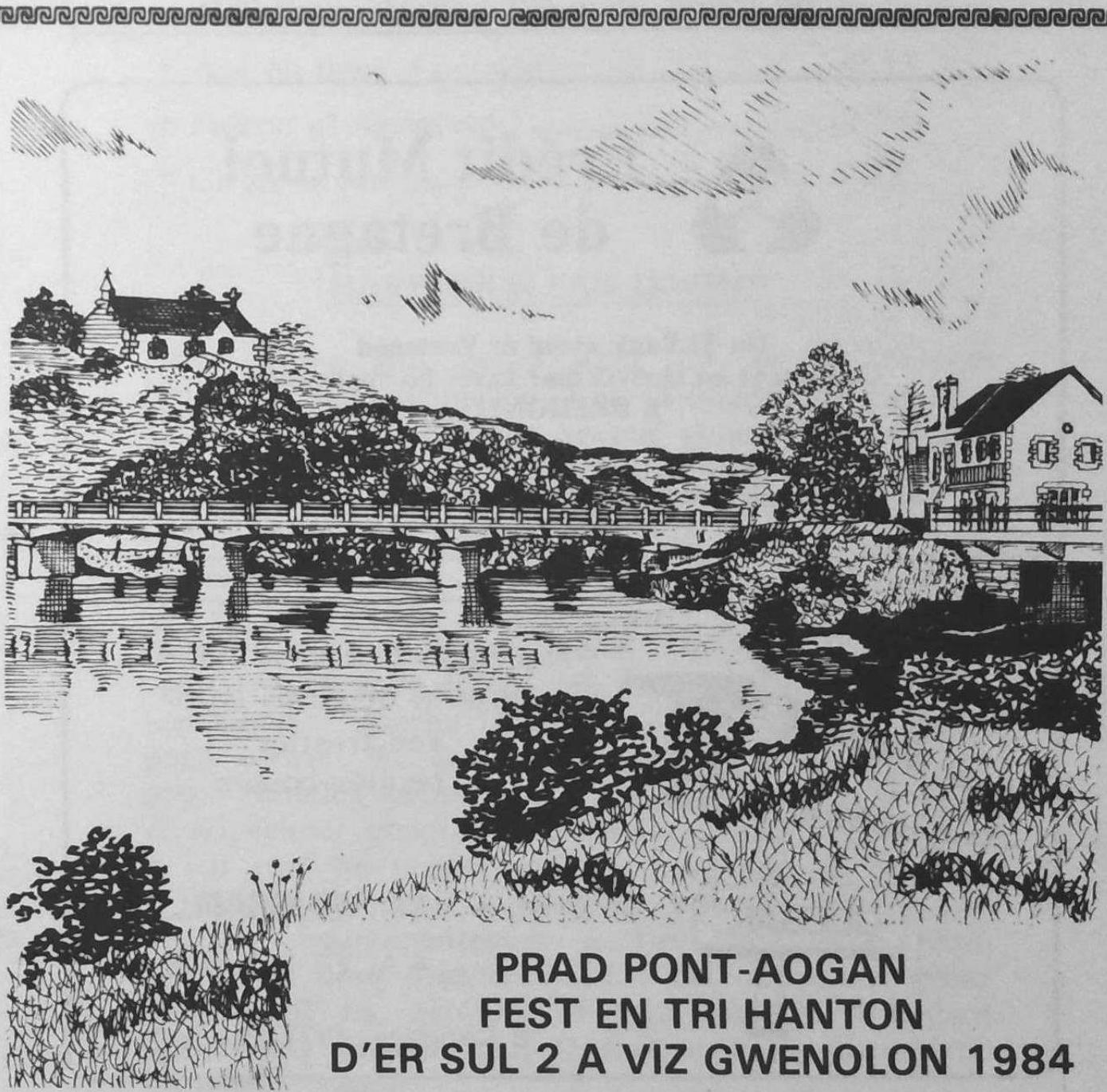
MIZ MEHUEÑ 1984

ISSN : 0750-3326

ar DÉKÉ

NIV.13

DASTUMADENN É BREHONEG BRO GWÉNED

PRAD PONT-AOGAN
FEST EN TRI HANTON
D'ER SUL 2 A VIZ GWENOLON 1984

PESKED
E
BOUESTEU
Merchet: **LE PEPERE**
MARYON

Robert LE BAYON (SARL)
2, rue Pasteur 56410 Etel tél. (97) 55.32.16 +

Crédit Mutuel de Bretagne

Un Ti-Bank aveid er Vretonec
Goulennet ha skrivet mar karet ho chekennou
E BREHONEG

17, rue Jeneral Dubail 56100 AN ORIANT Tél. 64.59.89

Mar vennet seul ur harrdi
pé un ti de zesaù ioned
ged trestier
ha peulieu-houarn

Guelet **TI GUEGAN..**
KALVE HOUARN
é Landaol (97) 24.60.18

TAOLENN ER PENNADEU

* Fest en tri hanton	P.4
* Labourieu talvoudus	P.6
* Felis en eur	P.8
* Krenn lavareu	P.10
* Aveit farsal	P.12
* Sonenn er meliner	P.14
* Azé en deur e oé sklér	P.17
* Pajenn el lénnerion	P.20
* Girieu kroez	P.23

HARPERION "AN DOERE"

Ardro pemp mil pemp kant lur on es reseuet betak breman, lennerion ker, a-houdé en niverenn on es goulennet énni ho sekour genoh. Ho trugarekat e hram a greiz kalon hag arsaù e hram, enta a embannein er péh e vo péet ohpenn pris er houmanant, mez en dra-sé ne sinifi ket n'on es ket mui dober a argant... è kontrèl... DOBER ON ES...

-aveit guellat en dastumadenn

-hé lakat de vont daouviziek un dé...

-embannein obereu neué pé koh, ha de getan penn obereu R. Guillouz e gareem lakat é guerh ardro Nedeleg ketan.

Aveit sekour genem, ur goumananerez a Langedig, é léh rein hé argant, en des kavet en tu de ober 7 koumanant neué é kory ur suhun!... Kayet hé-des hé houmananterion é tiér tost d'hé hani. Chetu ur skuir vad de héli!... De bep unan gober kementrall ha ne vo ket mui kudenn * argant erbet; hag ohpenn "An Doéré" e vo anaüt guell ha lennet muioh

A. Samson
Trézolour

* =problem

FEST EN TRI-HANTON é PONT-AOGAN (1)

Grooit er hrooit! (2) ha sauet é dé er gouil-sé.
D'er sul 2 a viz Guenholon é vo en treu.

Enep d'er "berr-anal" ha d'er "bihan-segal" éma
groeit er fest-sé.
D'er berr-anal, aveit diskoein d'er ré e gred
éma mouget er brehoneg, éma én eskemm biu
mat, pendéguir e vé gellet gobér geton, èl er
blé treménet, un deueh ken bourabl. Festeu sort-
sé er laka de vregonsal, ya!

D'er bihan segal eùé, rak gouiet e hret éma kentoh
berr en treu get en tolpadenneu é brehoneg,
ré er Guenédeg dreistoll, berr eùé get er ré e
zisk brehoneg d'er vugalé; ha mar vo sauet ur
blank bennaken dé-sé, e hrei kant vad d'er bre-
honeg.

Bout e vo, èl arlané, kanerion (ur médad mat(3)
a-zoh Langedig-sé, é larant), sonerion a dorimell;
gourenneu e vo eùé.

Komz e hrer a hoarieu a bep sort, hep komz
ag er lipajeu.

"Er ré e faoto dehé guélet rah en treu, n'helleint
ket chom de ruzal ar en henteu", e laré me hen-
derùad Frasoé, deit disul get é hanter ménaj d'hor
guélet, digaré tañoat er chistr, "ne vein ket
mé devéhat atau, mar vein yah ha divahagn".

-"M'anaù mé unan hag e chomo é gér" e reskont
Bejeb, én ur deurel arnein ur sell du-pok, "pé
éan e yei a-ziskabell!!! Ne dein ket mé de brennein
un tok neué dehon pep blé, nann!"

-"Chiket, Bejebig," e eilgiran, aveit gouiet penn
d'em zok, kollet er blé paset; "éma rekis dein
monet; mar er guélan ar chupenn unan bennak,
é vo laket huenn én é chaocheu!"

-"Ya! Hui! Sur.... s'per ridour!... s'per..."

...Tad-Ahoé!

(1) "Pont-Degan" é kentoh eget "Pont-Aogan",
distaget get tud er-harté: "Ponn'Degan, é kosté
chapél Lambézégan de laret é: Lann bell Degan"
(2) Un droienn kaer eroahl:

"Grooit er hrooit ha diméet er verh
ha deit ké dehi arleh".

(3) Ur médad: ur bochad; é iwerhoneg: meitheal:
ur bochad tud é labourat ar un dro.

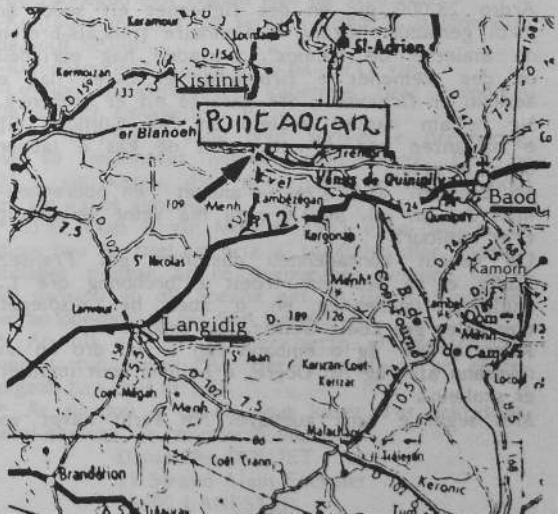
Ne vanket ket

FEST EN TRI HANTON

Chetu el leh (Etal er pont)

D'en 2 a viz Guenholon

anderùiad ha gouil noz

LABOURIEU TALVOUDUS

Kavein e hrér dré er vro Bretoned gredus ha kalonek e labour eit er brehoneg hep gobér trouz. Loeiz Guillouz a zo unan anehé, a dra-sur.

Edan berr é tei ér maez "Hor Bara Pamdiek", ur péh obérenn (400 pajennad) leh ma komz en AO. Guillouz ag e youankiz é Melrand. Rak deusto dehon bout kuiteit Melrand abred, chomet é é galon staget doh é vro genedig.

Kontein e hra L. Guillouz istoér pamdiek Melrandiz adal men des sonj -ganet é é 1903- betak er blé 1916. Guélet e hram é dad, Loeiz Geltaz, kemenér ag é vichér ha marvaillour brudet ér vro, é vamm, é amizion ha rah en dudigeu-hont a Velrand sellet get deulagad ur vrehégad laboused prim a voteu! Bourrein e hrei mar a unan é lenn o zroieu-kamm.

Ur labour arall talvoudus bras e zo bet kaset de benn get L. Guillouz er bléieu-man paset. Ardro 28.000 gir en des fichennet eit seuel ur pikol geriadur: "Grand dictionnaire français-breton du dialecte de Vannes". Euriadeu hag euriadeu en des tremenet é firbouchal èl livreug hag é adskriù er fichenneu, dré garanté eit er brehoneg. Ne hellam nameit mélein en Ao. Guillouz eit é basianted hag é nerh-kalon de gas é labour betak er penn.

Na bremen? Mall é ma vo anauet en obérenneuman dré en oll. Mall é enta mā yeint pelloh eit ti er mollour!

Un nebeut kontadenneu dastumet get Fransez Kadig e zo bet eué troeit e brehoneg dré L. Guillouz, unanenneu én o zoéh bet displéget d'er beleg get Loeiz Geltaz, just erhoalh.

Komz e hrér ag o embann rah ar un dro èn un niverenn afet ag An Doéré, e hellehé bout implijet ér skolieu...

Mès segal e vank guéhavé. Ne vern: kavet vo

dilui d'er gudenn-man perchans ha tu vo de lenn skrideu Loeiz Guillouz e hra inour dehon ha d'er guénédeg.

An Doéré

En Aotro D. An Doujet en des kaset dem er lihér-man. Béh ar labour skrivagnerion!

KENSTRIVADEG AR SKRIVAGNERION

* Ur genstrivadeg a vo savet get "An Here" evit broadiñ skrivagnerion hor bro da skriv evit ar re yaouank. Dober hon eus a bep seurt skridou: -Barzhonegoù evit bugalé 6/8. ha 9/10 vlez.

-Kontadennoù berr pe skridou hirroc'h, a lodennou, da vout heuliet.

-Romantou evit bugalé 8/10 ha 10/11 vlez.

-Levriou skeudennaouet, kanennou (war gasedigou da skouer), rimadelloù.

* Ar skridou a rank bout skivet e Brezhoneg, ne vo degemeret nemet traou nevez. Evit ar 25 a viz Kerzu, d'an diwezhatañ, e rankint bout en em gavet genomp.

* D'ar Itan a viz Meurzh 1985 e vo bannet an disoc'hou ha roet ur priz a 1.000 lur d'an oberenn dibabet e-mesk ar re degouezhet genomp (miret vo gwirioù an oll anezhe get an Here). Embannet vo an oberenn-se get "An Here".

* An oll a c'hell kemer perzh er genstrivadeg nemet tud burev "An Here", implijidi ar gevredigezh hag izili ar juri.

* Ar skridou a zo da vout kaset d'ar sekretour, adal bremañ, er chomlec'h-mañ:

Daniel An DOUJET
11 Straed Alain Fournier
56600 LANESTER

FELIS EN EUR HAG EN DIAOL SATIBUS

Chetu aman ur sorbienn dastumet ér vro pourlet get en Aotro Gaby Audo, Person Parréz Perskén (1908-1983). Labouret en-des gredus aveit kement tra e sell Istoér ha gizieu koh er vro, mes skriuet en-des d'er liésan é galleg.

Bout e oé guéharal un dén hanuet Felis ha ne glaské meit dastum argant... En dud en-doé éan morhanuet "Felis en eur"! Noz ha dé é vezé é labourat én é barkeù, é klask berped kreskein é vadeù hag é zané.
Un dé bennak, chetu dehon kleuet komz ag ur vro pell é péhani, doh skrabellat en douar get en ivinieu, é strimpé en eur a beb tu! Er vro-sé, siouah, doh ma larér, e oé édan bili en Diaol. Felis, éan, e chomé én tu-man, é bro en Aotro Doué. Red e vezé poéniein dalhmat de hounid bara: "Hui e hounido ho pouid get en huiz ag ho tal"... e lar er Skritur.

Hoant e za neoah de Felis anaüet er vro burhudus: "perag ne déhen ket mé eué d'en tu arall, de vro Satibus en diaol... ur momand hepken! Marsé é kavéhen en tu de cherr ur samm eur... hag é véhen pinùik dohtu!"

Felis e gemér enta en hent, e dreuz lanneu ha goéhieu, ha chetu éan é tigoéh é ranteleh Satibus. A boén é skrabellat, ha chetu ur maen eur é lugernein édan é zeulagad... Nen doé meit er skraptein hag er bouttein én é yah!

"Hag unan!" emé Félix. Ha éan pelloh: er mem labour hag er mem arnod! -"Ha deù!" monet e hra el-sé beteg huéh, hag o lakat e hra én é yah ged euéh. Saill e hra get er joé:

"Chetu mé pinùik-brein bremen!" Ne oé ket hoah achiù é gomzeù, a pe huél dirag-ton Satibus é-unan.

-"Hola, kanderù, nen dé ket er mod, ér hornad-

man, de laereh heb saludein ahoël en hanni e biéu!"
Heb displég hirroh, Satibus e skrap er menandour, er samm ar lein é jao... hag araok d'er péar zroed...

-"De béh léh em haset-hui el-sé? e huch er peizant. -"D'en Ihuern, kanderù! Ho kig rostet ér forn e vo koén me zud, hag ho eskern malet e rei magadur d'er ronsed."

... Chetu ind digoéhet én Ihuern. Un diaolig e dosta dohtu de Satibus:

-"Aotro, meuel ho kreù e zo bet débret ged er loned!"

-"Chetu hui koéhet mat, peizant, e zistag en Diaol, en treu e droa ag en dibab aveidoh. Ne vét ket rostet én tan, hui e vo bremen er paotr marchaosi; hui rei bouid d'er loned hag e gousko geté é korn er hreu."

Satibus en-doé tri marh staget. Un nozeh bennak ma oé astennet ér plouz, Felis e gleù un hanal é tuémmet é fas; dihun e hra plomm. Unan ag er ronsed, torret é stag dehon, e astenne é vuzell:

-"Ne sannet grik, eme-éan, get en eun a zihun en deu arall. Sammet genoh er saill de men deurad, er skrivell hag er bros, ha dam araok d'ho pro!" Hag ind araok é kreiz en noz...

Pelleit o-devoé grons... en héol e oé sauet a pe houllenn er jao ged Felis:

-"Sellet én tal-kein, ha ne huélet dén é tostad?

-"Géo, géo, me huél unan bennak é tostad a-herr"..."Satibus é, e lar er jao, taolet er saill!"

Kenteh koéhet er saill ar en hent, é strimp anehon ur oéh hag e za de voud ur lenn vraz. En diaol hag é varh en-doé eun ag en deur... ind e glask enta en dro ag er lenn. Epad en amzer-sé, Félix e bellé, e bellé muioh-mui.

Un herrad arleh, er marh e houllenn éndro:

-"Sellet én talkein, ha ne uélet dén é tostad?"

-"Géo, géo, éma Satan é tostad arnom."

-"Hama, taolet er bros!"

Peb panenn ag er bros e za de voud ur huéenn, hag emberr éma fariet en Diaol én ur hoed bras... ha kollet dehon Félix hag é varh. Diù eur arlerh hennen e oulenn hoah:

-"Sellet én tal-kein, ha ne huélet dén é tostad?"

-"Géo, géo, éma Satibus é tostad, pres arnehon biskoah kement arall!"

-"Taolet breman er skrivell d'en dias!"

Kentéh, chetu ur mané ihuéil é plommein én èbr ag en amzér... ér pelded é huélér bro en Aotro Doué. Mez Aotro en Ihuern e dosté, hag e dosté dehé. E oé arnehé tostik-tra a pe hras lon Félix ur saill divent... é zibao araok e goéh ar en douar benniget, èl ma oé Satibus é krogein én é lost. Un taol troed nerhus e zavé en Diaol pell ardran de vro en Ihuern, ur bouchad pan chomet én é zorn...

Degoéh e hra nezé un dra burhudus. Marh Félix e za de voud ur paotr youank... hag e zisplég d'é vestr:

-"Red e vo dem disparti breman! Monet e hranné d'em bro de gávet er plah koant e zo doh men gortoz. Distroit hui d'er gér... ha ne béhet ket mui!"

Félix um gav kent pell én é goumenant, eurus de vout sovet er paotr, eurusoh hoah de vout dijabet é grohenn. Diméein e hrs devéhatoh d'ur vinouréz ag er hornad, hag o ziegeh e oas benniget getur vostad bugalé...

(Troeit é brehoneg ged Raf Pondi)

Girieu diéz:

moranuet = surnommé - skrabellat = gratter pour fouiller - arnod = résultat - en hanni e vieù (bieùour) = le propriétaire - ne sannet grik = ne faites aucun bruit - skrivell = étrille - divent = immense -

KRENN-LAVAREU HA RIMADELLEU

Parréz LANDAOL

(Dastumet ged Herri MAHEU)

1

-Più en-des reit permission deoh?

-Person Landaol!

-Emen éma me lod?

-Ema ér goh lijidod!

-Ha me lod irrideg?

-Ema ér bod haleg!

2

Nen dé ket kaer, èl ma laret,

Eno de chanjein er roched!

En hanni en ansé en taol

Ar vané Landaol!

3

E Langonbrag (pé Langonvrag) é vé sonet kreisté ... ged er vré!

4

E Langondrag é lakér brogeu
Doh er podeu!

5

Goulenn e hrér ged er goukou:

-"Koukou Landaol,

Pét vlé 'viuein?"

-"Unan, deu, tri...

Ha marse hani!"

6

Foér Landaol e vé dalhet d'en 13 a viz Gourhelén.

En dud e lar étrézé:

-"E moned, pé é toned,

Segal médet e uéléet!"

AVEIT FARSAL

Job er sah toul
 Un tammig "sturlu" e oé Job; meit ne oé ket aveit kement-sé é oé reit er morhanù-sé dehon... Nann, kentoh dré ma vezé berped gouli é sah: "blank toul" erbet ne hellé chom énonn.
 Foér Bubri e blije bras dehon; hag atau é kavé un digaré bennak aveit monet dehi...
 -"Arsa! Jaked! e lar éan d'é "hantér-boutig" me zo rekis d'ein monet d'er foér hiniù!"
 -"Mechal d'obér petra?"
 -" 'ma! de brenein ur goutell! gout e hrete hues kollet me han! ha rekis e vo dein kaout ur blank bennak!"
 -"Mes petra ho pes groeit get er ré em boé reit deoh disul?"
 -"Ama! kollet ind ar un dro get me houtell! gouiet e hret mat é oé toul me zakot!"
 -"Ne, vehé ket koéhet hou argand é tavarn "Mai-leich" kentoh?... nen doh ket taget get er hetan geù!?"

Ne vern! oeit e oé Job de foér Bubri. Prenet en des ur goutell, hag un dousen spilleù, ar er marhad, aveit er vestréz! (hag eue... un tasad pé deù!!!)
 Ne des ket gouiet penaos é ma paset en amzér! (en noz e za ken tonnan!)
 Atau é oé lahet er goleù pen dé arriù é toul en nor... Ne oé meit er hi doh er gortoz!
 Er vestréz e oé én hé "zoul-plouz" é tirohal forh!
 Tré ma oé Job é furchal é klask biuein er goleù, er hi en des kavet chulad er mestr ar en oéled, léh ma oé laket, étal en tan, ha nen des ket groeit ardeù dohti!!!
 Pen des guélet spis er Mestr, e oé é gi é lipat é baù, arlerh er chulad-krampoéh-ognon-rouzet"-

boleu moen, téret-ru! Job e gemér en astell-youd ha... dao!!! ar er sklouff! un taol astell d'un tu, unan d'en tu-ra!!! béh ar er laer! ken ne ouié, er peurkeh lon, emén monet! Dallet, spontet, éan e saill ar er bank, hag... ér guélé kloz... étal Jaked!!! Adal nezé eh es bet un hiris... ur hrén-douargoah marse! chanjet é bet penn-hag a zehorn eue- d'en astell-youd!!! Er hi hag er vestréz d'un tu! er haeh Job d'un tu-rall!!! ur blaoéh!!! Ne vehé ket bet gouiet en doéré marse, keneveit... ha, keneveit... ur beg toul bennak! hag en des sauet er poz-kan-man, anauet mat!

"Job er sah-toul oé vil é fri
 oeit get n'hastell arlerh é gi;
 er hiig peur oé bardaoet
 é saill ér guélé d'dal Jaked!"

En Tad-Ahoé

SONENN ER MELINER E HUITELLAT

(ar ho koarigeu-kaer)

Pe oen ér park é labourat, pe oen ér
park é labourat pe oen ér park é labourat
Me gleù er velin é roul at Pe ... lat

1
Pe oen ér park é labourat (bis)
Pe oen ér park é labourat,
Me gleù er velin é roulat. (bis)

2
Me gleù er velin é roulat,
Er meliner é huitellat.

3
Ha éan e lar dré é huitell:
Ema Marion én dishéolenn.

4
Ema Marion én dishéolenn,
E vrochennat dré-zan ur huéenn.

5
Ha éan e laré dré é don:
Mallo ar er velinerion.

6
Mallo ar er velinerion
En-des treiset me merh Marion.

7
Ho merh Marion 'dé ket treiset,
Hi za devadein d'er velin!

8
Hi za devadein d'er velin,
Liéz d'en noz ha d'er mitin.

9
Tri boked roz ar hé halon
Unan eiti, 'n'arall eidon.

10
Unan eiti, unan eidon,
En all eit er velinerion.

11
Ha hi e lar dein ker liéz:
Me gar'hé bout melineréz.

12
Me gar'hé bout melineréz,
Paz bout matéh, mez bout mestréz.

13
Paz bout matéh, mez bout mestréz,
M'em-b'hé krampoéh lardet liéz.

14
Krampoéh lardet, larér, zo mad
G'un neb'ig bleud 'ziar peb pochad.

15
G'un nebed bleud diar peb pochad,
Deù vuuzliad 'ziar 'ni me zad.

16
Me merh Marion, hui ho-po ké,
Hui e ouilei liéz goudé.

17
Me mamm, mar em-bé de ouilein,
Dein ket genoh d'um honsolein.

18
Hantér en noz, ha, té en dé,
M'bo ur pried doh me hosté.

19
Hantér en noz, pe zizolein,
De lakad dilhad ar me hein.

20
Guell é bout ki én ur velin,
Eit n'ur houvant é chabistrein.

* Chabistrein = gouïùein = se flétrir, s'étioler.

*

Chetu hoah ur gaer a sonenn sauet diar er Verh Marion. Hé hleuet e hrér ar meur a don étré en Alré hag en Intel; hé lakeit on-es aman èl m'éma anauet é parrez Plenier.

Jan Er Meut en-des hé sonet; Lucie Durand en-des merchet en ton anehi; Jorj Belz en-des skriuet er homzeu, èl m'en-des ind kleuet ha disket.

AZE EN DEUR E OE SKLER HA KLOUAR...

Ne vern penaos n'em behé ket ankoéheit Allan Hurel. Rak en dud, gour pé merh, bras pé bihan, pinùik pé peur em es kavet ar en henteu, é Miz Méhuén 1940, m'em es sonj ag o dremmeu, a son o boéhieu lod anehé ag o anieu sekin.

Me uél diragon el a pe vehé deh Liliane Février get hé bleu melén, hé broh koton guenn ha glas, he sandaleu lèr guenn hag hé malizenn.

Ur pikol malizenn liù en akaiou geti élèh ma oé bet boutet abarh, mell divell, bep sord treu didalvé doh er ré e vé kemerec hep sonjal a pe vé en tan pé er brezél ar dreuzeu en nor.

Met neuze, ne oé mui treu didalvé e oé barh er valizzenn: kroédur Liliane Février e oé. Ur paotrig tri blé get bleu rodellet, hag er marù n'en doé ket lahet er minhoarh ar divès er paotrig. Get é zeulagad diwarhet, dispourbellet ha divoull, haval e oé doh é nounouch etaldon. Ardran d'ê benn e oé en toull ru.

N'em es ket hoh ankoéheit, Liliane! rak aveit er uéh ketan, em es merket anat er folleh en ho teulagad séh.

Me uél diragon eue, fas en dén-sé étal é buns get é gasketenn lous ar é skoarn; ha me gleu trouz sklintin er monei é koéh é parfons é ficed. "C'est dix sous le quart - Deux francs le litre" e laré ean. Più en des laret éman prest ataù er Fransizion de sevel o boëh? Hanni n'en em glemmé ag er marhadour-deur. Ar goal er gouarnamant e oé sur eroall! Ha me gleu eue trouz pouk er youtailh ar gloppen en den. Ha me uél ataù en é sau Alban Hurel er paotr en doé darr-hauet en taol ar benn el laer.

Bras ha brau e oé en dén. Ur mélégan kentoh aveit un duard. Met péh e vezé merket dohtu e oé liù skler é zeulagad. Glas pé guér? Diés

e oé obér en diforh étré en deu.

Met, péh e blijs dein, én dén e voé dreist pep tra en taol boutailh. Ré a laoskonni em boé guellet en déieu tréménet. Keneiled a véem dohtu. Me e gemennas dehon, eh oé bet fiet énonn davéen diù loer gezeg adalek Montereau betag Toulouse, "par mes propres moyens" ha penaos, goudé em bout groeit huéh ugant kilometr geté, en deu lon en doé talpet. Hoarhein e hrs a végad. "Farak n'ha tes ket o lakeit ar te ziskoé?" e laras ean: e giz-sé é vehes digoéhet."

Aveitoñ fiet e oé bet ennoñ holl papérieu er bataillon "M'em es o losket aveit dariù me soubenn; evelsé servijet o des d'un dra bennak." Ur vélo e oé chomet geton hag é kennigas dein ul léh ar en doug-pakajeu. Me asantas. Fur eroall e voemp aveit choéj en henteu bihan. Ni e drézas er stér Loire get ur vag plat. Er ré rall, guell e oé geté bout mindraillhet ar er ponteu. E valé d'en noz, é repoz d'en dé ni e zégoéhas é Muret. Azé, é teskis eh oé bet prizoniet kamaraded me rujumant.

Goudé en arsaù brezél, ne voé nameit un dra d'obér: gortoz. Alan e zanevellaù dein é oé ijinour é labourat aveit er perhier-mor. Seuél stankeu ha sauieu-mén, setu é vechér. Ur vechér karet geton, el ma karé en deur, ha dreist en holl deur er mor.

Bamdé eh emp de ouronkat ér stér Garonne. Me oui néanou ya; neoah etaldon ne oén nameit un deskard. Ean e splunjé a ziar ur roh tri métr ihueloh eget réz en deur ha goudé bout chomet ur vunutenn abarh é hanadé kant metr pelloh kaset ma oé bet get réz en deur.

Pinùik e oé. Labourat e hré start épàd naù miz. Met pep blé, é keméré tri miz amzér vak. Ur vag dre lién en doé ha getoñ en doé groeit mar a uéh "é dro Breih" ével ma laré.

El rézon éh anaué rah er perhier a mem bro

mé. Ur morhanù en doé reit dehé; "Intel-endeur-yén" - "Kibardrin" - "Guénéd-Lehid" ha "St-Stén-er-Haoh" pèh e oé disprizus ha guir ar an dro!

Ar ton "Nous irons faire sécher notre linge sur la ligne Siegfried" sauet en doé ur sonnenn farsus: "Nann ne zebrein ket silieu lart, maget get kaoh St-Stén".

Kement-sé em laké de hoarhein deust dein bout Alréad, mab St-Sténiz.

Met dé en dispari e arriuas! Barh ti-gar Roahon dirak ur bolad chistr adkavet get joé, ni e laras kenavo en eil d'égile.

Grateit em boe monet d'er guélet duhont de Paramé; grateit en doé donet d'em guélet d'en Alré, grateit hur boé skriù liés, met petra faot deoh? Bretoned eh oem hon deu...

Deu vlé arlerh em bout bet disoudardet, é Miz Guengolon 42, é timézis, ha ne hellas ket donet d'er fest. Ur blé arlerh é skriué dein. Ne venné ket labourat er gouianù-sé hag é houllenné genein: "Klask ul léh sioul ar aod Bro-Uéned éléh ma vezé komzet brehoneg yah, rak lakeit en doé en é benn deskein Brehoneg Guéné; de laret é en hani e vezé komzet guéharall é Bro Sant-Maleu". Ne voen tamm ebet souéhet get ur goulenn ken dihortoit. A viskoah éh oé bet dédennet get yéheu er pobleu-mor. Disket en doé en Islandeg, de laret é er Germaneg koh é Reykiavik, ha fromet don e oé bet é Muret dré un nozeh klouar - en nozéhieu moliohus-sé ag er Hreisté-a p'en em lakis de zisplégein dehon barhoniheu brehonek.

Ean e vouré dreist-holl kleuet er ré sauet diarbenn er mor ha pell amzér goudé, eh adlaré ur uerzenn bennak:

"Trouz er mor, trouz er mor e gleuér hemp arsau" skriuet get Job er Bayon, pé hoah:

"Eman o vont da veg ar Raz" de Gongar pé hoah:

"Er mor en é folleh d'es beuet er Gér-is"

"Ne anaúan yeh erbet ken heson evel er Brehoneg", e anzaúé éan. "Trouz er mor", me gleu é guirioné er goägenneu ar en aod ; petra é, é-kevér kement-sé: "le bruit de la mer"? D'lamer Picon pé d'la mer d'Azov, pé, mem: "the noise of the sea"? Ya, kompenet en doé hesonieh hur yéh-ni. Dishaval e oé siouah doh Barhed a-vreman, e skriù barhonégeu uhél - kalz ré uhel avait hor ment-brehoneg uhél ya, met ken heson evel trouz ur gadoér heskennet.

Ataù, kempennet e oé hor hambr avait dégemér hor heneil. Ean e zigouéhasun dé ar un tankarr koh adaozet dehon get ur gaer a seminal skriuet arnehon "gaz Ujén".

Na bournus, na plíjus, na fromus en nozéh tremenet ni hon tri, ean, me moéz ha mé. Me moéz e blijas dehon èl ma plijé d'en oll. "Ho teulagad e zo a liù get er mor-bihan", e laras ean en ur vinhoarhein, "met bés dizouj Stén, te voéz e zo ré flour aveidonn mé, plah en douar hag er mor éma-hi, ha ne hoantan nameit ur plah a vor".

Me moéz e hrsas krampoéh gunéh-tu el ma hrem liés. Doh é du, kaset en doé geton pésked fresk, bet tapet dehon en dé kent.

Nag ur fest!

Nozéhieu sort-sé e gont é buhé un dén. Più e laro pet menoz fur pé foll, pouézus aveit un dén pé aveit ur vro e zo bet divizet étré kreiz-noz hag er gouleu-dé?

Get Alban e teskis éléh a drew a zivout er brezél. Aveiton, goudé en devout sellet, cheleuet, aterset ha prederiet, sauet en doé a-enep er Germaned. "Me hilé Baruch, é voéz hag é vab e zo bet cherret ha kaset ne oér dén pele. Emen éma er Juifed?" Ur hilé dehon er Hauptmann K. ijinourmor ean eué en doé laret dehon en doé méh bout German. (En dén-sé lakeit Koronal devéhatoh

e voé krouget é Miz Gourhelen 44 ayeit en devout saüet a-enep Hitler).

Ya divizet e oé ar pep tra épäd en nozeh-sé ha koun em es hoah ag er frazenneu distaget get Alban. A pe sonas pedér eur, eh ézam de gousket. "Hag er uéh getan, en tri mousketèr e vo pevar "e laras éan". Doh te uelet ken eurus, hoant em es de ziméein mé eué".

Siouah, tonket eh oé dem chom tri ha goahoh hoah, deu hepkén.

En antronoz vitin en ur zihunein, léh Alban e oé goulé. Skampet en doé hep obér trouz, hep kimiadein. Elsé e hré.

Kalz devéhatoh em es desket get tud Pléheneg pegen amiapl e oé bet ér gérig-sé. "Dam, ean e viué éldom-ni han" e lare dein ur voéz goh. "Ean e yé da glask pelured ha krenoled hag é kavé muioh aveidom-ni. Ha éan e ouié pesketat ya, ha éan e hré ardro er ré klan. Ya! ardro er ré klan! T'es chet anaüet Mémé Janne Portanguen? Hama, éan é hag en des guéleit dehi. Ya! guéleit dehi! Ean e ré drammeu get béhin ha lagout-chistr.

Hama, Mémé Janne e gerh breman hag éraok ne hré ket. Ya, ne oé ket anehon ur farasié nag ur réfien. De getan éan e gomzé galleg, ah ban, benn er fin éan e gomzé Breton éldom-ni".

Ya, kement-sé e zeskis er Sulveh-sé a Viz-Gouél-Mikel 46, a pe valéen, peur keh intanù eh oen deit de vout é klask roudeu en eürusted kollet. Anat é n'em boé ket bet er galon de vonet d'é eured duhont é P. ar aodeu Bro-Dréger. A dréz linnenneu é lihér eh uélen er garante beruidant e vagé ayeit é zanué pried. Goudé er fest e reseuvezen ul lihér arall ha kement-sé em lakas souéhet; rak evel an holl Vretoned e anauen, ne skriué ket liés. Met pèh em souéhas muioh, kalz muioh zoken, é voé guéleit er sord folleh e seblanté

en devout kroget ennoñ a pe gomzé ag é voéz. "Karanté vrás mem buhé" "Me muan garet" "Me sklerdér ha me joé", ha lavarenneu souéhusoh hoah "bleunienn er mor" "hoérig en tonnue". Me oui: a pe zimé dré garanté, ur paotr pé ur verh e gemm spered hag o haloneu en em zigor d'ur vuhe neué. En em zistagein e hrant doh o mamm hag o zad ayeit seuel er "houblad", brauan tra e véhé bout kavet ar en douar! "Er mem kig", el ma lar en Aviel. Ya m'êm boé anaüet -siouah- koubladeu hag er sord-sé e seblanté bout un énéan lodet étré deu gory. Neoah, étré Alban Rurel hag é voéz, éh oé ur liamm arall.

Kément-sé e éuéhezan épäd vakanseu Pask 1947, raktal, a pe arriuezant un dé é Plénuér (hep kas kemenn el rézon) el ma vezé kustum Alban de obér get é vignoned.

Hep par éh oé brauité Mari; he bleu melén stardet get ur seienn a pe oé er méz e oé stréuet ar he diskéoé a pe oé barh en ti. Moén hé dargreiz, étré en deu e oé he ment, ha deusto dehi hé devout biuet ar vord er mor, guenn e oé chomet hé hrohenn. Hé deulagad e oé ag er mem liù get ré he goaz, na glas na guér...

Ha koulskoudé, deusto dehi bout ur fulenn, "un déluenn biù" paotr erbet ne véhé ket bet filimet dehi. Nann ha pe véhé hi bet dizimé, biskoah n'em behé bet er sonj d'obér el léz dehi. Penaos displégein spis kement-sé? ur santadenn a freskdér, a yenijenn, e seblanté njial en dro dehi. A pe ne véhé bet hanni estregedon é sonjal else, n'em behé ket laret nitra, met me handerù (ur merhetaour anehon) e oé ali genein. Hi e gomzé, ya, hi e hoarhé ya, amiapl e oé ya, ne oé enni na randon na rogoni ha neoah en dud e santé eh oé diseblant ayeiti er bed abeh. Lakeit e oé bet ar en douar ayeit bout moéz de Alban, nétra kin.

Aveit kalz a dud, Tristan ha Iseut n'en dé nameit ur santohad, perak ne vehé ket bet un istoér guir?

En trenoù eh ézamp de Garnak, rak Mari ne anaueket Bro-Guéné. Miz Mé e oé, ha freskig en amzér, kement-sé ne viros ket azohté a vonet de houronkat. Un neanouer e oé Alban ya, met étaldi ne oé nameit un deskard. "Kraulein", splujal, chom ur vunutenn édan en deur, kement a drew e vezé aveiti ken és d'obér ha kerhet ar en hent aveit en dud arall.

Esoh e voé dein nezé kompreñ en troieu-lavar "bleunien er mor" "hoérig en tonneau", e impliéé Alban a pe gomzé ag é voéz.

En déieu arleh eh ezant betag Penteur, Kerhostin, Sant-Pér, Port-Haliguen, ha pleg-mor Kibéren e blijas dreist dehé.

"Azé" e laré Alban "en deur e zo sioul, sklér ha klouar". Keu en doé d'endevout laosket ar é lerh é St-Maleu, é ardivink-splujal, -o ardivinkeu kentoh. "Bep sul" e laré Alban ni e ya de besketat pé de valé "e strad er mor".

"Ha hui e zo bepred geton, Mari?" e atersan mé.

"Perak nen dehen ket "e respontas hi? Ne larezan nétra met me sonjé ér merhed arall ha ne hellant ket déieu zo lakat mem o deuorn barh en deur, édan poén a chomel klanù.

Ind e gentalhas de valé a-dréz de Gourénez-Kiberen, hag a pe dréménezant dré Pléneur, achiù geté o baléadenn, ind e gemennas dein o doé prénét un dachenn-douar "traoalh aveit seuél o zeltenn d'en hanù".

Me anajé el lèh étré Kerhostin ha Penteur, élèh men dé ken streh en douar ma nen des ket a blas, ar en dro aveit en hent hag el linenn hent-houarn. En em drézein e hrant él lèh-sé e hrér anehon "Stréhan lèh er gouriniz". Goudé ho pout gouronket er mor bras, hui hello forh és gouronkat

er plég-mor kent ma vo sehet ho krohenn.

A pe arriúas Miz Gourhelen, sauet e voé en delenn, ha me hileed e yas de chom abarh. De gousket kentoh rak épäd en dé ne hrent nameit balé ar en aod ha dreistoll pesketat.

Guell e vehé laret jiboésat, rak aveit tapout pesked, ind e hré get o fuzuilh-mor. Hag ind e dape, tudeu! Biskoah ém buhé n'em boé débret kement a veloned, a léannéged ha pesked arall huékok hoah.

Neolah, tapout pésked ne oé ket o fal. O guir plijadur e vezé BIUEIN EDAN ER MOR.

(de genderhel)

STEN KIDNA

En A. D. Carré, a Vrec'h, en des kaset dem ur lihér hir a zivout stad er brehoneg ér skolioù. Ur péh tamm labour ne hellam ket mollein én nivérenn-man. Goulenn e hram get D. Carré hon digaréein.

Merh Sten Kidna (Doué er pardono) en des kaset dem ur pennad skriuet dré hé zad "Azé en deur e oé dous ha klouar" ha keniget kas pennadeu arall dem. Trugéré dehi.

PAJENN EL LENNERION

G.L.G. Roahon: Nen dé ket em chonj gobér aman un emgann-skrid pé ur stourm-skrid (ur "polemique" é gallek) mès vennein e hran hep-kén laret de J.O. Kliger, hep kaz erbed, penaos ne don ket a du geton.

Kollet é en dud, e laret hui, get er yéh "neué" impléet get "An Doéré". Més penaos gobér a hendaral? Ret e vehé nezé d'hou chonj hui, skriù "An Doéré" evel ma komz er ré-sé ag en des disket brehoneg o zud hag e zalh de laret èldé ar o lerh: ur "bisiklet", en "téléfon", er "fonctio-néré", en "artisanted" h.h...

Skriù "An Doéré" èl ma koinzér er brehoneg é Melrand pé é Langedeg? ér Gemené pé é Noal-Pondi? é Bro-Baod petremant ér vro Pourlet? Diés é en treu: ne gavet ket?

Me laro mé ohpen, deusto dein bout un dén koh-bras, eit piú é ma groeit "An Doéré"? Eit er ré goh eldein mé nezé, tost d'er marù ha ne dès groeit ha ne hrant nitra, eit laret mat, aveit komz guel? laram en treu el mé mant. Petremant eit réyouank pé youankoh,hag e zesk ur yeh pinùikoh ha tostoh d'en hani unanet, en ur choñel get troieu lavar bro Guéné?

En dezonet e zeli bout eit er ré-man, de me sonj mé atau. A hendarall, me laro, ar un dro, d'An Doéré lakat én dastumadenn é-tal er girieu dishanaüt marsé get er muian ag er lennerion ou sinefians el ma vezé groeit guéharall get Loeiz Herrieu (Doué er pardon) én "Dihunamb". Ur féson azé eit un nebed ag er gomananterion, gomzet anehé, de ziskein girieu neué.

Chetu! Més ahoél ne laret ket J.O. éma groeit en dastumadenn eit er ré abil ha mar vé kavet abarh ur gir benak impléet get ré abiloù, en ol e gonpren ur sort, me zou sur, er peh e zo skriüet e-barh "An Doéré" Ha guel azé!

R. Fraboulet, Beauchamp: Chetu daouzez niverenn "An Doéré" kaset de benn. Pe achiuan lenn an devehan niverenn, n'em-es meit un hiraeh: digor en hani e za arlerh. Trimiziad zo hir. Me zok e-dennan diragoh aveit en nerh-kalon, er basianted hag er volonté ho pes de zispleg seul gwéh. N'on ket aveit rein sekour bras deoh met me sonjeu e ya trémazoh. Brehoneg Gwéné e vanké un dastumadenn bennak dehon. Chetu un dra groeit ha groeit mat. Dalhet mat ha dalham mat.

Ur vag dré ouél
ha hatoup ! pen é Kornog !

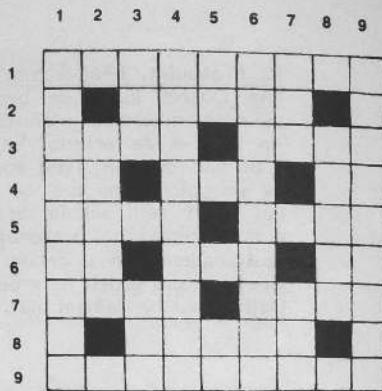
CHANTIER NAVAL DE KERVILOR

56470 LA TRINITÉ-SUR-MER
Tél. (97) 55.72.69

GIRIEU-KROEZ
get Kermorvan

A-HED

1. Leh Bourrus "Fest en Tri-Hanton"
2. Tro-ha-tro
3. Arlerhen arér. Skrapour.
4. édan er yar. Komans en hoant. Mab er vuoh
5. Guskemant én disurh. Plantenn hag e esa en droug skouarn.
6. Lonig dal ha du. Salver el loned épäd en dilan-deur. Abarh "Yankee".
7. Dantet én é lost. Kerh mesket.
8. Berneu.
9. Lodennehent.

A-DREZ

1. Er baotred-sé e zei de Fest en Tri-Hanton.
2. Laeh kavet mat get krampoéh.
3. Chifr dispar. Unan alamaneg.
4. Fest é Pont-Augan.
5. Lost-gir (1). Dehi. (1)=suffixe
6. Er péh e zo bet er brezel 1914-18 (gir get é gir-mell(2). (2)=article
7. Kér e Bro-Ind.
8. Kalz.
9. En avarisius el lar berpet (tri gir).

GIRIEU KROEZ EN NIVERENN 12

A-HED: 1. Deverrans. 2. ASE.Aod.E. 3. Raden. AVB. 4. Nu.Nul.L. 5. E.PG.i.MA. 6.Ihuelet. N. 7. Jastren.T. 8. Anu.O.Dre. 9. Linselieu.

A-DREZ: 1. Darnejjal. 2. Esau.Hani. 3. Ved. Pusun. 4. E.E.Get.S. 5. Rann.Lroe. 6. Ro. Uiae.L. 7. Adal.Tndi. 8. N.V.M.Re. 9. Seblanteu.

ANDOUILH ER GEMENE
E GIZ ER MEZEU
Andouilhennigeu, Strimpeu...

É ti Yannick LE COUSTUMER

7, stred Amiral Melchior - 56102 An Oriant - B.P. 222

KANTERBRÄU

Kervoez Bier Mestr Kanter

Kevredeleh SOBLOR
Z.I. a Geriadue
Tél. 83.03.11 AN ORIANT

GLUSTRAJ J. PUREN
Hent en Oriant - Trema Kiberen
56680 PLEHENEG

PZ (97) 37.72.33

Er guellan choéj
ged er guellan prizieu

SOCAL

BREHONEG BRO GWÉNED

Chetu aman rol un nebed livreu é brehoneg Guénéda
e hellér kavouit ér stalieu livreu:

- Hor bara pamdiek - dré en A. Guillouz
- Dasson ur galon - Loeiz Herrieu
- Dictionnaire Breton-Français - Ernault
- Le Breton du Morbihan Vannetais - M. Herrieu
- Le Breton parlé - M. Herrieu
- Dictionnaire Français-Breton - M. Herrieu

Pour toute correspondance relative à la rédaction
de la revue AN DOERE et à l'Association, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
La Grande Métairie - 56340 CARNAC

Pour les abonnements à AN DOERE, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
19, rue de Raime - 56270 PLÖEMEUR

Adressez vos chèques ou vos virements C.C.P. au trésorier
A. SAMSON - 19, rue de Raime - 56270 PLÖEMEUR

C.C.P. NANTES 4 287 62 E
(chèques libellés à l'ordre de Kevredigeh Bro-Ereg)

AN DOERE : Publication trimestrielle : Prix du numéro : 10 F.
Abonnement annuel (4 numéros) : 40 F.
Gérant de la publication : Henri MAHO BAUD

Imp. Plœmeuroise - tél. 97/82.27.05

MIZ GWENHOLON 1984

ISSN : 0750-3326

ar Dér

NIV. 14

DASTUMADENN É BREHONEG BRO GWÉNED

GOURENERION
E PONT-AOGAN

LE PÉPÈRE

PESKED
E
BOUESTEU

Merchet: *LE PÉPÈRE MARYON*

Robert LE BAYON (SARL)

2, rue Pasteur 56410 Etel tél. (97) 55.32.16 +

Crédit Mutuel de Bretagne

Un Ti-Bank aveid er Vretoned
Gouellenet ha skrivet mar karet ho chekennet
E BREHONEG

17, rue Jeneral Dubail 56100 AN ORIANT Tél. 64.59.89

Mar vennet seul ur harrdi
pé un ti de zesaou ioned
ged trestier
ha peulieu-houarn

Guelet TI GUEGAN..
KALVE HOUARN
é Landaol (97) 24.60.18

TAOLENN ER PENNADEU

- * Un doéré mat deit a Wengamp .....P. 4
- * Fest brehoneg en Tri-Hanton .....P. 6
- * Più om-ni? .....P. 8
- * Job er Gléan ar valé .....P. 9
- * Abeban e ma deit er fari? .....P. 14
- * Azé en deur e oé sklér ha klouar .....P. 16
- * Pajenn el lénerion .....P. 23
- * Roll er skideu kaset d'An Doéré .....P. 25
- * Girieu kroez .....P. 26

Ur vag dré ouél
ha hatoup ! pen é Kornog !

CHANTIER NAVAL DE KERVILOR

56470 LA TRINITÉ-SUR-MER
Tél. (97) 55.72.69

Un Doéré mat deit a Wengamp
Er Méred hag er Brehoneg béu

Petra a neué e zo é Ker-Is?
e houenné ur sonenn goh...

Laoskam Ker-Is de gousket é don er mor. Komzam kentoh ag ur gér arall: Gwengamp.
Azé, d'er 7 a viz gourhelen, éma bet sauet ur gevredigeh étré Méred Breih ar du get er Brehoneg, aveit ma vo dalhet én é saú, én ur rank jaoapl deliet dehon, ha de getan-penn impliéet ér "vuhé publik", ker klous èl er galleg sel gweh ma vé en tu d'obér. Ha tu e zo sel gweh ma en des en Aotro Mér, pé tud é karg, de gomza doh tud er barrez, de ziviz dehé er perak ag er penaos ag en dra-man-dra diarbenn aférieu er barrez.

Er Méred bodet é Gwengamp en des spiseit er péh e oé én o sonj é tisklériein:

"Ni e zo hoah ardro 550.000 é komz brehoneg. Mes 15.000 e varù bep blé, ha rien des nameit 2.500 a vrehonegourion neué é kemér o léh. Mall bras é enta um lakad ar un dro, heb diforh politik, aveit en dihuenn, petremant ne vo ket komprenet un dé benak nameit get tud abil."

Ya! Gwir é ... Biskoah marseé nen des ket bet kement a "dud abil" é studial er brehoneg èl ma studiant sevenadur er Gelted koh. Un dra vat suoalh! Mès er Brehoneg béu? En hani e vé hoah impliéet get lod kaer dré-man? Seblant e hra bout laoskeit a gosté get kalz a dud a rank, en dud é karg dreistoll: mèh o des pe disprizans? El em es gwelet gobér é meur a diad é kevér er gèh: ne vent ket kouviet de dostat d'en daol vrás. Er "ramoustadeu" (1) e zo eité èl ma vé en askorn d'er hi ...

Méh get er brehoneg? Disprizans dohton? anaüet e vé tud elsé! Lod e glask digaréieu: "Me gar mé eroalh er brehoneg. Ne gomzet ket a zisprizans enta. Mes, gouiet e hret, er brehoneg e zo diaés gobér geton. Diaés é displex meur a dra geton. Kalz aësöh é monet get er galleg eit diviz er

KREIZ-KER
Centre-ville

TI-KER
Mairie

lézenneu hag eit predeg." Kement-sé e hellehé bout gwir eit er ré nen des ket ar o geneu met ur brehoneg goan, ur brehoneg o des ankoéheit magein. Gwir é neoah eh es breman girieu neué, girieu "skiantel" hag é galleg eùé émant diaés de gomprent eit er muian. Klasket e vé troieu. Er brehoneg ne vank ket troieu. E laret en drasé s'é ta sonj dein a me zad hag a me mamm. N'o des ket gouiet biskoah meit begadigeu galleg. Get o brehoneg ind e zé de benn a zispleg spis er péh o doé komprenet, pé er péh o doé de rein de gomprent. Ind e gavé girieu eit kement-sé. Groam enta get er girieu neué èl émant, mes gouarnam a hendalar er brehoneg én é zahleasant, get é wiskemant.

Péhed bras é suoalh nen dé desket ér skolie. Brasan péhed hoah eit er ré e glask digaréieu eit lezel er brehoneg de veruel.

Ya! Mall é chanjein penn d'er vah. Trugéré enta d'er Méred en des diskoeit vennanté vat ar er poent-sé. Vennet o des diskoein goleu d'er réall. Mes ped int? Revé er péh e zo bet embannet ér gazetenneu, n'em es kauet meit daou ag er Morbihan: en Aotro Guillou, mér Ploerdu, hag en Aotro Hénanff, kuzulié é Pleignér. Er gredenn em es neoah eh oent oet duzé a berh réall. Er gredenn em es eué e vo kleuet komzal a réall emberr aman, Kevredigeh Bro-Ereg e heulio get euéh er peh e vo groeit ar en tachad-sé, ha ni e zo prest de sekour get ne vern piu... Nag ur blijadur (hag un inour aveit Breih!) ma vé gwelet aférieu tud er vro-man embannet é peb ti-kér é brehoneg, èl émant é meur a barrez (èl Karhaéz). Revo mélet en dud a galon e venn rein ur léh a feson de yeh hon tadeu én tierkér. De hortoz ma kavo er léh deliet dehon ér skol jaik pé katolik ... de hortoz eùé ma vo kleuet liésoh én ilizieu.

Kement-sé, e laro meur a unan, e zo randonein,(2) gobér hunvréieu. Ha neoah, gwelet e zo bet burhudeu sort-sé. Dezoné er brehoneg e zo étré dehorn peb unan. Laret e zo bet liés eh oé er Vretoned penneu-heurt. Ahoél eit er Vretoned ampert. Mes mall bras é...

(1) = restajeu

(2) = radoter

Job JAFFRE

Disul en 2 e oé er Fest ... mes a pe veheh bet é Pont-Aogan d'er sadorn-kent hwi e vehé bet souéhet é welet tud ampert a Vubry, St Iwan, Langidig ... böh arnéhé é troein hag é tistroein... unan pe daou duman é lakat neud tredan (elektrik) un arall duzé get ur pikol pod-houarn, tri pé pear pelloh é seuel stalieu ...

D'er sul vitin en heol e oé er hetan sauet. A pe chonjet peken fresk e oé en amzér arlañé, koutant e oem d'er guélet ar é du vat.

El men des skriuet Mabédad é "Liberté du Morbihan": "Kaer e oé en amzér. Ré duerm marsé pe ne vehé bet ur vrisadennig auel deit de heijenis dél er pupli ar vord er Blanoeh..."

De ziù eur hantér d'anderù kement tra e oé prest! hag a nebeudigeu en dud e zo deit ... Kleuet on es de getan er Histinidiz é kañein; kañerion Bertelamé ar o lerh ... Bugalé Melrand goudé en des krollet eit plijadur en oll.

Tro pemp eur, er gouenerion en des diskoeit petra e oé ur hrogad hag unan anhé, David Lohezig, e zo bet ag er ré ampertan ha gouiet e hret pe oed en des? unneg vlé ... Komzet e vo hoah anehon, m'el lar deoh ... ag er rérall eùé, gouenerion mat int bet.

Chetu er ré en des gouniet: krapet o-des ar er "podium" aveit reseu priz "Fest en Tri Hanton":

- * Ré vihan: Yoann Guyomard
- * Bugalé: Régis Guéguel
- * Krennared: Stéphane Guéguel
- * Paotred skanv: Joel Le Bolay
- * Paotred ponner: André Guéguel

Kentéh arlerh en hoarieum zisparti e hra en dud aveit monet lod d'er stal "Lip er Blank", ré rall de danoad morhed yér R. en Touz a Langidig, pé "Sandwich merguez" Anicet, pé hoah krampoéh ... Be zo bet eùé stalieu aveit magein er spered get Diwan, Dalham Sonj, An Doéré ... hag ur hizellour-koed en des diskoeit é labour. Er Histinidiz en des komanset er Fest-Noz. Tu e zo bet de groll betak un eur de vitin. Bourrapl e oé en treu geté ha get Dastumerion er Hreisté harpet get Kañerion er Bleu -Betak en achimant eh es bet tud ar pratell Pont-Aogan é tansal hag é kañein.

Dason e hra hoah er Pont de hortoz er Fest ketan aveit er blé de zonet.

A. SAMSON

PIU OM NI

(Pé istoér er Vretoned)

Ur berradur ag er péh e zo bet skriuet betag breman: én niverenn 7 An Doéré é ma hor gourda-deu, er Gelted, é kreiz en Europ prest de ziblas aveit kemér en henteu ou haso de vout mistr adal er Mor Du betag en Iuerhon, Breih-Veur ha Bro-Spagn (Nivérenn 9). E amzér Jezus Krist é mant é koéhel édan taoleu er Roméned (Nivérenn 12).

Penaos en des biuet Bretoned ha Galianed en Arvorig épad er 400 vlé goudé Jezus Krist? El ma viu en ol bobleu goasket: ur lodenn ag er penneu bras e ias a du get er vistr hag e greskas o gelloud, ur lodenn arall e ansé chom féal d'er vro hag éh a o gelloud ar oaant. E touéh en dud distér lod e chom hem anaout er Roméned, lod, er ré peuran liés, e zo ret dehé monet de vout soudard pé de labourat aveit en dianvézerion; gobér henteu pras, seuel tiér én o hérieu... Neoah a nebedigeu éh es bet reit muioh a frankiz d'er bobleu keltiek sellet el tud sévennetoh eit enemized arall d'er Roméned: er Germaned. Ret e oé bet de Rom galüein d'en Itali o arméieu a Vreih-Veur aveit lakat dihuenn doh er Gothed éh oulenn get Bretoned Breih-Veur kemér éndro er penn én o bro hag e voé sauet⁴ 4 ranteleh tolpet édan bili er Roué Guorthigir (pé Vortigern). Aveit en em zihuenn doh Piked Bro-Skos ha Skoted en Iuerhon e houennas Vortigern harp get brezélerion ag er Jutland. Mes emberr er ré-man e sauas enep d'er Vretoned hag a nebedigeu get sekour en Angled hag er Saozon, ind e skarhas un nivér vras a Vretoned betak kornog er vro, drestol e Bro-Kembré hag é Kerné-Veur, tré ma chomé lod arall ag hor gourdadeu édan bili en dianvézerion. Keijet ha kemmesket geté épad er hantvédeu goudé ind e zo diazé pobl Bro-Saoz él m'é ma hiziu-en-dé.

Bro-Kembré ha Kerné-Veur e oé chomet keltiek hag e zalhé de gomz brehoneg. Met ur lod kaer anehé, dré vihan a léh hag aveit pellat doh o éneberion, e gemeras o bageu ha penn ér su, de laret é de gavouit en Arvorig. Épad tri hant vlé konduet get o meneh hag o zierned e touaras Bretoned Breih-Veur én Arvorig ha e zas de vout Breih-Vihan de laret é hor bro-ni. Lod anehé, dré ioul vat pé dihentet get en auél, e ias betag bro Galisia (é Bro-Spagn) ha chetu perak é vé hoah guélet bep plé é goulieu keltiek en Orient Galisianed é hoari binieu!

Kredein e hrér e vezé hoah komzet galianeg én ur loden vat ag hor bro, ur lodenn arall e gomzé déja ieh er Roméned, ur sord latineg bastardet. A gement-sé é ta en diforh e zo atau én hor bro: Breih-Izel émen e vé komzet brehoneg ha Breih-Ihuec émen e vé komzet ur rann iéh galleg.

Guélet e hreem édan berr penaos en em dolpas er Vretoned -hag e oé déjà kristenion- aveit rénein o buhé en o bro neué.

(de genderhel)
GUENANNEG

JOB ER GLEAN AR VALE

Kleuet e vezé guéharall, é bro er "boukleu-araog"⁽¹⁾ er soñenn-man:

"Met petra, petra faot deoh-hui
peguir'ma kroget en dimein enni!"
Ya, petra temal d'ur plah e grog enni en hoant de gavet hé far?
Nittra, a dra-sur, dreist peb-tra a p'anauer er hrenn-lavar koh "él Pont-Skorv d'en dias":⁽²⁾

"Diméein e zo ret
ha meruel nen dé ket!"
De beb oed hag é peb stad, nag e vehé béleg pé menah, é krog èlse é mab-dén, en hoant de asé guellad d'é "gondision".

Béleg e oé Jojob er Bayon, kuré parréz, hag un dé, kroget énonn eué en hoant de vout person. Nitra direih én hoant-sé, pas muioh! Met, ne vé ket person en neb e gar! Neoah, a pe vehé vennanté Doué hag ur Santig-koed benak!

"Doue e hra giz e gar:
'des groeit ur peizant a Védar,
Doué e hra giz é hoant:
a Védar 'dès groeit ur peizant'"
e larér é bro Lannijen.

Perak, ag er huré er Bayon, ne hrehé ket EAN ur person?

Ar é goust éh é er heh kuré de houiet, penaos un tamm mat izeloh eit en Aotro Doué é kavér en Aotro Eskob!

Ha daù é er laret, rag er huirioné é, ne oent ket ar er mem-nedenn (3) eskob ha kuré Troham-berr, laram kentoh ne oent ket a vleù-vad o deu.

Rag-sé, sel-guéh ma tigouéhé d'ur barréz koll hé ferson, é ankouéhé en eskob gervel er huré er Bayon eit hé "fersonad" a neué.

Liés-a-uéh, é ma bet Job é kavet en eskob én é eskopti eit asé ténn a zigeton ur léh é penn ur barréz "ur barrézig didrouz ar mézeu Breih-Izel".

Met dérenein (4) e hré sel-gueh mestr en eskopti ...kuré é oé obeit Jojob er Bayon de Huéned ha kuré té endro!

Arriù neoah geton un dé er hourhemenn de vonet de gonz doh é vestr -ha éan obeit.

"Marù é, el ma houiet, en Aotro B...person L..., setu ur léh dé de gemér, Aotro er Bayon", e lar dehon en eskob.

(Ur gekahig a barrézig, bihanig ha peurig e genigér de Job)

"Ne hués ket falloh parréz de rein dein?" e oulenn éan.

"Met, Aotro er Bayon, pesort léh enta é oh éngorto a gavet?"

"Ho léh hui, Aotro Eskob!" e respont Job én ur fardein ér mez él un tenn.

Nen dé ket en ur venohein é eskob é tistroas,

er uéh-sé hoah, get é hoant, J. er Gleán d'er ger.

Dré hir amzér ha dré forh guélet kenvredér dehon, béléget ar un dro geton, éh arriu, unan arlerh en all ér stad a berson, é saùas hueruoni é galon kuré.

Ar vestr en eskopti, de getan hag él rézon é tivér é hueruoni met tapennein e hra eué ar gement-kuré "personet" a neué.

Ne droham ket, get ré a larganté, hor selleu du ar Job er Bayon: er "prénuig-hueru" e four-bouch, ésig kaer, é kalon mab-dén.

E touéh er ré "personet" ér saléadeu treménet, anaout e hré unanigeu e vehé bet furoh d'en eskob lezel hoah ér stad a guré ur houblad-bléieu de hortoz m'en dehé bet amzér gréseu er Spered-Santel de beurachiù o labour én o foulkilieu!

Ha, heb oal-gonz a hañi, bout e zo én o mesk ur person hag e gav geton neoah bout un tad-predégoù hag e zo bet é predeg, just-eroalh, é pardon Sant-Lorans-Bredeui.

Hir e bet é lavar: ur "loskour-goleu" é ohpem tra, klozet en des ur sort, abenn-er-fin, en ur laret:

"Sant-Lorans, mem bredér, ho sant-patrom, hennéh e zo ur sant bras, lakeit de rostein é biù ar ur grill, éan e lare d'é vouruéed: "Rost é eroalh en tu-sé, rostet hoah en tu-rall". Nen dé ket diés bout sant, mem bredér!!!"

A végad , ken e faouté é veg bet é ziskoarn, é hoarhé Job a pe zé dehon kleuet treu ken sontil, met heb arvar é laré dohton é unan:

"Setu hoah unan e vehé bet guel d'en eskob lezel de gohat én é soutanenn-kuré un herrad-hoah!!"

Er gouiet e hrér, grons a du get Breih ha get er brehoneg e oé Job er Gleán, en diskoeit en des dré er skrideu nivérus en dés lézét genom. En arbenn ag er garanté-vras en doé aveit yéh é vro, kalonad-vras en dezé a pe huél émesk bélén en eskopti granigeu é tilézel lavar hon tadeu. Eit torrein ur galonad èlsé ur sonenn en doé saüté dé chervad er handerù Ogust er Gall a Gamorh, érédet é iliz Gregam.

Tad, mam ha kochoned, a diad, é oem bet ni pédet d'er fest, raksé kleuet hon és er sonenn:

"Predégoù er fest ... é galleg
en des, alas! groeit é bredeg;
Ni e venn-ni konz é breton
rag éan é lavar er galon
hag hor halon e zo staget
eit biruikin doh Breih karet."

Met, nag é veheh bet ar "bapérieu" Job, kement-sé n'en déh ket miret azohton a stagein un tamm dohoh mar gavé en tu. Mignoned-vat e oent, Jak er Maréchal ha Jojob er Bayon, ken douget en eil hag égilé anehé de zihuenn Breih, met unan e oé person-bras Pleuignér hag en aral ne oé mui pas mem ...kuré!

Ur péh a zigare enta eit obér un tamm krabis d'er person-bras a pe vo kavet en tu arnehon... hag édan-berr é vo kavet.

Monet e hrezé, er blé-sé, Blei-Lann-Vaoz (5) de Rom ar un dro get personed aral ag en eskopti. Ne vehé ket bet enta én é barréz eit pardon Sant-Guéné.

Goulenn e hrsas get Job er Gléan donet de zerhel é léh eit overennein ha diférein lézenn Doué é chapel er Sant.

Get plijadur, es é gout, éh asantas Job er ped-sé ha dé er pardon éma doh en aotér.

A vostad éh oé deit er berhinderion, lañet o doé er chapel hag a galon é kañé en oll én inour de Sant er Vrieh. (6)

Arriù kourz er predeg: kalz a dud e chom én o saù hanval mat é kement-sé doh er sant ha doh er predegour ar bazenn-ihuélan en aotér durheit brema d'er chapéliad-tud.

Kent krog get é bredeg, un dramm-sel e daol, tro-ha-tro dehon ér heur, èl a pe vehé é klask unan benak, un tamm heiñ e hra d'é benn ha ean a laret:

"Met, mem bredér, ne uélan ket ho person, nen dé ket deit anehon?..."

Emenn éma éan oeit hoah? ... N'er gouiet ket? ... éh an mé d'er laret deoh!

Oeit é de Rom... Ya, de Rom ar un dro get personed-bras elton, ha più e gavo éan é Rom? ...

personed-bras arall! ... en treu get en treu. Ne don ket mé oeit de Rom, chomet on mé ama, é Pleuignér, eit pédein ar un dro genoh ho sant patrom beniget."

Sauet e oe skrignereh ér chapél ha kornet en doé péchanj diskarn Blei-Lann-Vaoz, duhont é bro Italia! met, sant Guéné: "éan e oé lan a joé é kleuet konzeu Job" e laré ur perhindour, "rak guélet em es é zeluenn é fical hé diskarn!" Deusto dehon bout person eué, hanval é genein neoah, n'en des biskoah bet en Aotro Matelin Buleón, taol-krabis get Job er Gléan -ar ur memnedenn éh oent!

de genderhel

Gwenhael HERRIEU

(1) é kosté en Orian

(2) én amzér agent e vezé kleuet stang en droienn-lavar-man Youann en Diberder (Job Hengrohenn)

en des hé skriuet eué é unan ag é bennadeu.

(3) pas d'accord

(4) remettre à plus tard

(5) Jak er Maréchal

(6) er hérieu staget doh er chapel.

Embannadurioù
evit ar re yaouank

KOUMANANT DA CHOLORI

120e evit ar bloaz, 70e evit 6 miz
100e adal an eil koumanant (familhoù, skolioù,
levrarouegoù...)

KASIT AR C'HOUMANANT DA :

AGNES SIMON KRECHIENN PLOUIDER 29260 LESNEVEN,
GANT UR CHEKENN GRAET E ANV AN HERE.

ABEBAN E MA DEIT ER FARI?

En Aotro Marion, én é lévr: "Vocabulaire Français et Breton" embannet tro ha tro d'er blé 1783, e skriù, folenn 51:

-D'où êtes-vous? a beban oh-hui?

-D'où venez-vous? a beban é-tet-hui?

Er "Grammaire Française-Bretonne" en Aotro Guillôme, mollet ér blé 1836 é kavér, pajenn 119:

-D'où? a beban, a beh-léh?

-D'où venez-vous? a beban é tet-hui?

-Par où? dré beban?

Ha Troudé, én é "Dictionnaire Français-Breton", e lar éan:

-D'où (adv) êtes-vous? a be vann oc'h-hu?

-De quelle juridiction êtes-vous? a be bann oc'h-hu?

En duchentil, Guillevig hag Er Goff, en o "Vocabulaire Français-Breton", e skriù:

-D'où? a-beban, adv.

Ur hevelep skritur e gavér get F. Vallée én é "Grand Dictionnaire Français-Breton". Guir é en des keméret er gir-sé é lévr "Guillevig hag Er Goff".

Roparz Hémon, d'é dro, e skriù: a-beban.

E "Buhé er Sent" lakeit é brehoneg dré en Aotro Krom, kuré é Pluneret, ardro er blé 1839, dalbeh é vé kavet er gir-sé skriuet: a beban.

En Aotro Oliereu, é lévr en Aviel, hag en Aotro Larboulet, é "Buhé hor Salvér" e zalh o deu d'en hevelep skritur, guéh skriuet: a-beban ha guéhieu arall: abeban.

E komz a Elen Jégadeu é "Tud Brudet hor Bro-ni", J.M. Heneu e lar:

-"Na bout ne gav ket en tu de ouiet a beban é ma deit en arsenik..."

Loeiz Herrieu é ketan molladenn er "Breton usuel" é 1912, e skriù:

-D'où?: a béleh? a beban?

-D'où êtes-vous? a beban é oh hui?

-D'où venez-vous? a beban é tet hui?
Ha brema éh am d'arriù én ur groéz-hent léh
mah ér de zihentein.
En eil molladenn ag er "Breton usuel" é 1934
é ta en treu de vout arvarus:
-ér bajenn 118: D'où êtes-vous? a beban
é oh hui?

-ér bajenn 339: D'où êtes-vous? a veban
é oh hui?
Chetu enta, er uéh getan, é kavér er gir distaget
elsé.

D'hé zro, Loeiza Er Meliner en hé lévr "Ar Bont
er Vélin" e skriù eué: a veban.
Ha mé, mab dehé, ér pennad "Ar bazeu Nevénoé"
kerhet em es ar bazeu me hérent ha skriuet
em es eué: a veban.
Fari e hrér, meur a uéh, é cheleuet doh er gérent!

Guenael Herrieu

AZE EN DEUR E OE SKLER HA KLOUAR...
(eilvet lodenn)

Me oér: souéhus e seblanté kement-sé de veur a zén. Met el lod muian ag en dud-sé, ha tanoeit o des, sekin (1), er blijadur de nanual, pé de splujal, hep ardivink (2) erbet? E penn-ketan er béd, er mor en hani é, hag e zo bet mamm pep vuhé, hag un dé tostoh eget ne gred tud zo, mab-dén e houlenno hoah get er mor er hrés de chom hep meruel get en nan!

Ur uéh hepkén em es mé splujet -pas pelloh eget 5 mètr- get ardivink Alban. Diés é laret petra e santé: endro deoh pep tra zo guér, didrouz, és d'obér, hag er pésked e za de nanual éndro deoh, el ma hra en dubéed (3) éndro d'er veitouréz. Meit Mari hag Alban e ziskenné kalz doñoh: étré Groé ha Kiberen eh ent betak 30 mètr. "A pe diham 10 M. dondér, e zisplégé Alban, pep tra e za de vont guér: bleù melén Mari e zo guér, hag hé sé-gourcnein ru e dro de uér hé eue! De 20 M. pep tra 'zo glas, glas evel glas baniel Frans. Met de zeu-ugent mètr ni arriu én ur béd neué. Nag en amzér é tremen, nag er pellded nen des en hevelep talvedigeh el m'o des ar en douar. MAB DEN EN EM SANT PESK EMESK ER PESKED ha n'en des ket mui hoant de zonet éndro ar é uir bed." En "Narcose de l'azote" e hrér a gement-sé é galleg-troeit e brehoneg mar karet "Moredéléh en Nitraezenn". Setu ahoél guir brehoneg chimik!

A p'en doh é Penteur, ar aod er mor bras, un énézenn e uélet diragoh. Tévieck en hani é. E guirioné eh es diù: Guernik ha Tévieck.

D'er gourlan, eh és deur étrézé, met d'en izél-vor é helliére monet forh és ag en eil d'ében. Guernik e zo meinek. Tévieck e zo brasoh ha goleit get geot n'em es biskoah guélet o far. Nezé, ne vezé ket hoah er mod aveit en douristed monet duhont. Pep tra e oé gouiu ha propr: er

marsé boteu eur Jul Sézar!" (4)

"Hon deu? e reskondas Mari en ur vinhoarein, ha me rei bronn d'en tréde édan er mor el ma hra er mammeu morhoh? Gorteit em es bout sur, aveit kemenn dis en doéré bras. Penaos vo groeit anehon Budok, Kado, pé Gustan? Er sent-man e garé er mor me gred."

Alban e zisliuas en un taol, ne respontas nétra, arfileu en é zeulagad, en em daolas ér mor.

"Hamá, pendéguir éma elsé, ni yei d'er Birvideu" e laras Mari.

Petra faot deoh "Ré e zo ré" el ma larér é Klégéreg ha karanté ur voéz ne zeli ket monet a énep d'el LEZENN.

Me guitezas Tévieck ardro pemp eur, get me hayak. Alban ha Mari em ambrougas un tammig en ur nanual.

Ne ouien ket nann, éh uélen moéz me mignon aveit er uéh devéhan!

Rak ur suhun arlerh e tigoéhas er goal-zarvoud. En dé-sé, un dé haval doh er ré rall, obeit e oent de valé ha de besketat é strad er mor. Tostik d'er "Bas en Tréac'h" étré Tévieck ha kriuléh Penteur o devoé kavet ul léh goleit a jibl flour. "Ne oem ket don, huéh mètr hepkén édan er mor. Banneu en héol e zé betagom e laké de luhein nakr er hergad. Ur ré vlouk a dréménas a -us d'hour penneu é neijal el ur goélan. Astennet eh oem hon deu, me flouré korf Mari, hi e vinhoarhé, hag é kemér ur gerdadenn gouillé, hi e skriuas abarh get ur meinig luemm:

"Eürus om".

Petra e zegoéhas arlerh? Alban nen doé mui sonj a nétra. Er housked, marse, en doé souret arnehon; un hantér vunutenn pé pelloh? ne oé ket aveit el laret. Ataù, a pe zihunas, é-unan penn eh oé.

"Mari e zo deit éndro de Dévieck e sonjas-éan. Met kaer en doé huchal, klask ha furchal ar en énezenn didud, er morsan hepkén e respontas

dehon. A bres-kaer é tas de Benteur. Hañi. A hendarall eh ouié forh mat ne vezé ket kustum Mari pellat azohton hep kemenn. Neuzé én é gorf hag én é éné, Alban e santas gloéz ha poén en néhans.

Pinuik e oé Alban. Pellgomz e hrsas d'en Orient. Ul lestr e arriùas kenteh get ur skafandr hag ur splunjier mignon de Alban. Epad en nozech abéh ind e labouras o-zri, parkeuier er mor
Ne gavezant nétra; en anér é voé toullet er miloer bouljus, get o horfeu dén luéhus get er mordan.

Ha biskoah ne voé kavet korf Mari...

Perak é komzein breman ag Alban?

Braù é guélet ur vag dré lien é flourein ag er porh; hui e uél er vag é hoari get en auél, met lammet hé gouélieu azegeti, ha ne chomo ar er mor nameit korf er vag de laret é ur bern koed, kaset ha digaset revé youl vat pé youl fall en deur hag en auél.

Elsé éh oé Alban.

Ha dèbrein e hré? Ha kousket e hré? Ne ouian ket.

Deit de vout tret, ne drohé ket mui nag é vlèù nag é varù, ha mar a zen e spontas d'anderù pé mem é kreiz en noz, éh uélet é tibouk ér mez ag er mor un dén hag e gomzé dohton é-unan, un dremm bléùék dehon, get deur é tivérein ar é gein hag ar é vruched.

Komz dohton? Diskoein dehon pégen dirézon e oé. M'em boé aséet en obér. M'em boé aséet ur uéh hep-kén, rak deusto dehon bout amiapl é-kevér en holl, ean n'em zalhé el ur bugul-noz, a p'en doé lakeit un dra benak barh é benn. Neze me oé fur eroalh aveit teuél. "Goudé holl, e sonjen-mé, ré-arall e zo chomet intanù en é raok".

Neoad é fin Miz Guenholon un hoér dehon e arriuaus é Penteur. Donet e hrsas d'hon ti é Kerhostin, de glask braùigeu eur Mari, e oé bet avizet eroalh

mor, er geot, er herreg ha dreistoll en dréhenn, ur vraù a dréhenn, unan vihan.

"Un dréhenn krouet aveit hon deu" e laré Alban. Rak el rézon, azé é choment liés aveit bout tostoh doh en donvor. Ur pesketour e zegasé dehé bep suhun, un hantér barikad deur, ha bara. Mar a huéh o doé me fédet de vonet d'o guélet "en o ranteleh". Er suhun-sé just eroalh, eh uéh auélieu-tro-héol. Es e oé dein nezé, monet get en auél reter, ha donet endro get en auél kornog. Evel-sé é hrézan, hag ur vérenn souéhus ha huek neoah é hrézan geté. Grenoled kri de getan, kranked poahet biù ar en tan, ha pesked grillet. "A p'em behé ur fornigell, laré Mari, m'em behé kempennet deoh ur gatéuenn get béhin guenn." D'anderù eh ezem, de houronkat. Mari e gavé naturel monet d'er mor é nuah.

Tud 'zo e hucho d'er skandal, me oér, ha koulskoudé, en nuahded zo glan. En diaol é krédan, en des ijinet er guiskemanteu!

Dré forh balé é strad er mor, treu a bep sort e gavent: boutailheu, tammeu mantal, éorieu bageu, ha kant tra all kollet get er besketerion. Un dé é teskezant get unan a me mignoned ag er "Société polymatique", eh oé ur vag tostik d'er Gerveur a-houdé gré Loeiz XVI. Hag int obeit, splujal, ha digas geté endro lestri porselen kavet abarh!

Met, brasan hoant Alban e oé monet betag er Birvideu. Tregont vlé-zo, eh es bet saùet un tour-tan él leh danjérus-sé, én arbenn d'er herreg a-réz d'er mor. Guéharall, e lar er judenn, eh oé azé ur gér vras lonket un dé get er mor. Ur judenn? Mar karet, met er skafandr e labouré aveit seùel fondizion en tour, e gavé émesk er mein hag er béhin, tammeu lestri pri-ru el ma hré er Roméned. E pep judenn, eh es un dra benak guir.

Hoant en doé Alban enta, de vonet de glah treu koh éan eué. "Ni yei ni hon deu Mari, ha ni gavo

aveit pas o gouarn édan hé zeltenn lien, digor d'en holl.

En dé arlerh, disliù ha dinerh el ur boulom mékanik, é hélías hé hoér devat Paramé... devat é vecher, devat buhé er pamdé, buhé divlaz ha miliz en dud e zo bet torret a daol-trum o eürus-ted douarel.

Ne ouian ket perak em es kroget get en istoerman.

Rak ma oé en amzér marse, ér blé 49, ken tuemm, ken séh èl m'léma bet er blé man. Goudé bout bet galuet é Nouméa -én tu-rall ag er béd- aveit seuél chaosérieu simant, Alban e oé deit Éndro de Vreih ur blé arlerh. Skoulmet en doé mignoniéh ahont get ur misionér ag en Alzas, en doé bet ul levezon bras arnehon. En tad-sé en doé skriuet ul lévr "Er Purgatoér e zo Éndro dem" lévr ag e oé bet kondaonet get en Iliz. Er béleg en doe pléget, met ne oé ket bet losket rah er skoueren-neu mollet.

Ataù é Miz Est 49, Alban en doé a neué savet é deltenn é Tévieck. N'en boé ket éan aliet d'en obér, met pennek e oé el m'em es laret deoh dija.

Un dé, ur pesketour a Bortivy e gasas dein ul lihér a berh Alban. Ean e houllenné grons genein monet d'er guélet en dé arlerh. Ne gomprenezan ket perak, met me oé "sklérijennet" en un taol dré sellet er halendér: DE HA BLE BEUIDIGEH MARI, OE.

Kehet el ma viuein ne ankoéhein bikén en anderùeh-sé.

Siouł ha pouk e oé en amzér. Ne oé tamm àuel erbet. Er mor divoulj, e oé a liù er plom téet. Deuéhieu sort-sé, n'en des anehé nameit deu pé tri épäd er blé abeh.

Nezé é vé guélet er morhohed é tostat d'en aod. O stuhenn du e zibouk ag en deur, hag e goup dohtu.

M'em boé keméret me hayak, ha me sonjé "Tu-

chant unan anehé e zei de hoari genein." Met nann. Alban e oé chouket ar er jibl mélen, ar traehen en énézenn.

"Dobér em boé ahanous Stén" e laras dein "rak ne ouian ket mar ne hunéan ket, arhoah te laro dein, pé marsé, arhoah me e zihuno ha kemenn e hreet dein n'ha tes biskoah kuiteit te di a Gerhostin."

Ur minhoarh joéius ha kévrinus e neijs a é zivès. Lufrus e oé é zeulagad èl ré ur foll.

En un taol é saùas, hag en ur huchal "Arriù e en termen" en em daolas "barh er mor.

Ne houllennet ket genein péh em es guélet arlerh, rak m'em boé serret men deulagad. Nen donn ket doh er ré e lar "N'em es eun a nétra".

Ne uélen nétra, met me gleué.

Me gleué floup, floup er mor, skoeit get un dra benak plat ha ledan. Me gleué er gérieu a garanté e zistagé Alban "Bleunien er Mor", "Hoerig en tonneau"; me gleué er pokeu ha dreist en holl ur rouifadenn e régas pet tra, ur rouifadenn dizene e chomo ém skoarn kehet ma viuein.

Raktal arlerh, me gleuas trouz ur splunjereh hag Alban e zas endro. Neuzé me zigoras men deulagad.

Me mignon e oé azéet étaldonn. Ne laré nétra. Ar é zivorhed eh oé chomet péget skantenneu bras, hag ar é vreh klei -ya m'en tou- ur vléüenn meien.

Er hrouéz e zalhé de sammein er béd édan hé fouéz ponnér, ha neoah me santé tapenneu huiz yen é tivér ar me zal. Haval doh ur hoariell, en trén e basas é Penteur en ur huitellat. E vogd gris e chomas pell amzér el skornet a dreist en douar. Ur gouélan e grias. Ya, huéh vlé arlerh, er skeudenneu sé n'o des ket kuiteit me mimooér ken don el m'o doé skoeit parch men deulagad. Ne houllennet ket genein penaos em es groeit aveit donet endro get me hayak. A pe arriuezan é Portivy, me yas dohtu de évet un dra benak

kriù, ha me zereuas de gomz a dreuigeu boutin, me droas bouton er radio, me e brenas ur gartenn-bost, aveit bout un dén evel er ré-all.

Arlerh? N'en des ket bet a "arlerh". Er béd e dro bamdé get é gargad a dud a bep sort, ré vat ha ré fall; get er ré e labour aveit ur sonj hag er ré e labour aveit gounid argand. Alban Hurel e zo pinuik. Ur "Fregate" en des prénet. Diméet é éndro get ur voéz a Baris, braù eroalh, koant eroalh, fur eroalh el er rérall.

Eürus int, el ma vé eürus en dud a vreman.

Tri miz-zo me zo bet é Paramé é interamant ur mestr-skol mignon dein. Arestet em es dirak bé er famili Hurel. Rah er ré varù ag er famili en doé o anù garanet ér men. En hani devéhan:

Ici devrait reposer:

Madame Hurel
née Marie Morgan
1924-1947.

Stén Kidna

(1) = même

(2) = instrument, appareil

(3) = klomed

(4) Rak édan peb daolmen a Vro-Uéned éma intérêt
Jul Sézar ur bern eur geton!!

PAJENN EL LENERION

A.H. en Orian e oulenn ma vo

* kresket er pennadeu-skríd

* adembannet skrideu Loeiz Herrieu hag e oé kavet abarh "Dihunamb" guéharall,

* embannet "An Doéré" beb miz é leh beb tri miz

* skriuet romanteu neué é guénedeg el ma vé greit ér rann-yeheu arall, rak n'hellam ket ni laret éh es bet skrivet kalz a-oudé Loeiz Herrieu.

Respond "An Doéré": Kreskein er pennadeu-skríd, pé skriù treu neué el romanteu... chetu er peh e hellam gober abenn-kaer, mar deit de sekour. Embannein "An Doéré" beb miz, ni e zo ni a du, kenevé en argant... Grès de "Fest en Tri Hanton" ni e hello embannein obereu Loeiz Guillouz. A nebeudig e helleem monet araoak.

Meur a lenerion en des gouennen genem ur bajenn pé diù (marsé ar ur folenn distag) aveit deskein brehoneg; er folenn-sé e chervijehé ér skolie. Guélet e vo édan-berr d'en tolp ketan é Sant Iwan Bubry.

Scrif-Celt 85. Celtic League.

Un diskoadenn ziar er péh e vé skriuet hiziù en dé én oll iehu keltiek e vo kampennet e Londrez d'er sadorn 13 a Imbrill 1985. Predegenneu e vo groeit get tud brudet a beb bro keltiek.

El ma tigoéh épadi Marhad Bras er livreu é Londrez, e hello, un nebed mat a dud ag er bed abéh, gobér anaoudegeh get en treu keltiek.

Kaset e vo dehé niverenneu An Doéré.

M.H. Missilac en des skriüt dem deu lihér:

1) Er hetan aveit degas chonj dem é hellér implé brehoneg girieu anauet é peb iéh ag en Europ el télefon, radio, télé,... ei ur lod kaer a hirieu arall deit ag er galleg ha brehonekeit liés a-oudé deu pé tri hant vlé; En Doéré ne glaskam ket grons seuel girieu neué aveit er blijadur de ober hep gir gallek erbet. Ansé e hram kentoh dizolein girieu brehoneg koh, mar a uéh ankoéheit. Ha kredein e hram, èl ma lar M.H., é ma akuitaploh derhel d'en troieu lavar impléet bamdé ér brehoneg komzet. Mar ho komprenam mat, M.H., guel é genoh ur frazenn e heli tro spered er brehoneg, mem get girieu gallek abarh, aveit ur frazenn, blaz er galleg arnehi, hep gir gallek erbet.

2) En eil lihér e hra dem M.H. skurieu ziar er girieu brehonek e gavér ou far e pep sort ieh: ér iéheu keltiek sur eroalh, met eué é albaneg, é perseg, é rusieg, h. h....! Er gir "tad" drestol, distréset pé kemmet bras pé bihan, en des servijet gozik é oll iéheu er bed aveit hanuein ... en tad! Er péh e zisko e ma koh bras hor brehoneg hag e vehe déver en dud é karg er goarantein é léh er mougein a dammigeu.

Radio-Armorique. En Aotro Mikael Baudu e skriù dem (e brehoneg) e krogo endro get abadenneu brehonek:

d'er sul vitin étré 10 eur ha kreisté : 422M Etré 10.30 ha 10.45 e vo komzet ag en dastumaddenue pé kéraouenneu embannet épäd er suhun. Tro "An Doéré" e arriùo bep tri miz.

ROLL ER SKRIDEU KASET D'AN DOERE

Un nebed mat a zastumaddenue pé skrideu é brehoneg pé é galleg e vé kaset d'An Doéré. Chetu aman ur roll ag er ré zevéhan anehé:

* Feiz ha Breiz. En Aotro F. Mévellec - 30 Rte de Bertheaume- Plougonvelin- 29217 LE CONQUET

* Embannaduriou Preder. Penn Menez - Plomelin- 29000 QUIMPER

* Arfueyu eit dihuenn ieh en Asturi é Bro-Spagn: Asociaciòn cultural Arfueyu - Apartâñ 38- AVILES- Asturies.

* Brud Nevez (Niv. 76) 68 Paj.: 6 Rue Beaumarais - 29200 BREST.

* Mouladuriou hor yezh . Téréza Desbordes - 1 Pl. Charles Péguy- Poullbriant- 29260 LESNEVEN Mollet o des a neuézo é Guénédeg livr Pier Laorans a Velz "Soñenneu en Deulagad hag er Galon".

* Al Iany . 8 Rue Ile de Batz- 29000 QUIMPER

* Skrid - Ar ri - Ploaré - 29100 DOUARNENEZ

* Bannou treset - Keit vimp béo - Foyer des Jeunes - 29112 BRIEC.

* Tradition vivante - Paul Wright - 15 Bd Franchey d'Esperey - 56100 LORIENT. é galleg a zivout er muzik, er soñenneu hag en dans.

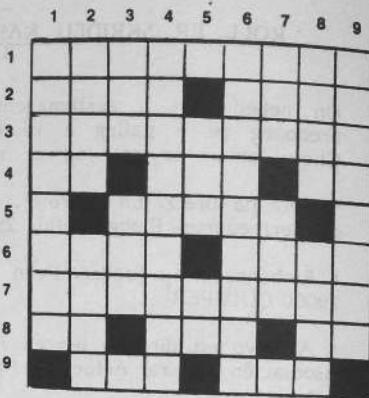
* Al Liamm - Tenzorer: P. Le Bihan - 16 Rue des Fours à Chaux - 35400 SAINT MALO.

* Ar Soñer (Bodadeg er Soñerion) - Yvon Goarant- 62 Rue Emile Zola - 56100 LORIENT.

GIRIEU-KROEZ
Get Kermorvan

A-HED:

1. Fréh er mor hanval doh pigos ur pichon du.
2. Oeit kuit heb penn. Sello én ur livr.
3. Hon tadeu koh.
4. Me zo. Kemero un évaj. Mor skarhet en é greiz.
5. Choukas.
6. Laro nann. Halen deit de vout deur.
7. ér prantad-sé (tri gir).
8. Tennet ag en dant. Tennet a anehi. Kov dibennet.
9. Aviz mat. Etré pemp ha deg.

A-DREZ:

1. Debret get ur spilhenn.
2. Ker Bro Saoz. Mamm Mari.
3. Kontrel er wirioné. Laret lies a pe cheleum komz.
4. A pe vem ar un dro.
5. Roued eit tapein meilled. Mod skritur er brehoneg.
6. Spontein.
7. E ya fonapl. Aotro a vro Saoz.
8. Elsé revo groeit é latin (én disurh). Kontrel a "mist", mesket.
9. Un dansour brudet ag er Rusi.

GIRIEU-KROEZ EN NIVERENN 13.

A-HED: 1. Pont-Aogan. 2. L. Ardro. E. 3. Erui. Laer. 4. U. Hoa. Le. 5. Ibta. Hœi. 6. Go. Noe. In. 7. Ntet. Rehk. 8. E. Ioheu. E. 9. Rannehent.

A-DREZ: 1. Pleuigner. 2. O. Ribot. A. 3. Nau. T. Ein. 4. Tri Hanton. 5. Ad. O. O. He. 6. Ur Lahereh. 7. Goa. O. Eué. 8. A. Eleih. N. 9. Ne Rein Ket.

ANDOUILH ER GEMENE
E GIZ ER MEZEU
Andouilhennigeu, Strimpeu...

É ti Yannick LE COUSTUMER

7, stred Amiral Melchior - 56102 An Oriant - B.P. 222

KANTERBRÄU

Kervoez Bier Mestr Kanter

Kevredeleh SOBLOR
Z.I. a Geriadeu
Tél. 83.03.11 AN ORIANT

GLUSTRAJ J. PUREN

Hent en Oriant - Trema Kiberen
56680 PLEHENEG

PZ (97) 37.72.33

Er guellan choéj

SOCAL

ged er guellan prizieu

BREHONEG BRO GWÉNED

Chetu aman rol un nebed livreu é brehoneg Guénédaou et hellér kavouit ér stalieu livreu:

- Hor bara pamdiek - dré en A. Guillouz
- Dasson ur galon - Loeiz Herrieu
- Dictionnaire Breton-Français - Ernault
- Le Breton du Morbihan Vannetais - M. Herrieu
- Le Breton parlé - M. Herrieu
- Dictionnaire Français-Breton - M. Herrieu

Pour toute correspondance relative à la rédaction de la revue AN DOERE et à l'Association, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
La Grande Métairie - 56340 CARNAC

Pour les abonnements à AN DOERE, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
19, rue de Raime - 56270 PLOEMEUR

Adressez vos chèques ou vos virements C.C.P. au trésorier
A. SAMSON - 19, rue de Raime - 56270 PLÖEMEUR

C.C.P. NANTES 4 287 62 E
(chèques libellés à l'ordre de Kevredigeh Bro-Ereg)

AN DOERE : Publication trimestrielle : Prix du numéro : 10 F.

Abonnement annuel (4 numéros) : 40 F.

Gérant de la publication : Henri MAHO - BAUD

Imp. Plœmeuroise - tél. 97/82.27.05

MIZ EN AVENT 1984

ISSN : 0750-3326

arDdéré

NIV. 15

DASTUMADENN É BREHONEG BRO GWÉNED

EN DROUZERION
E WASHINGTON

**PESKED
E
BOUESTEU**

Merchet : **LE PEPÈRE
MARYON**

Robert LE BAYON (SARL)

2, rue Pasteur 56410 Etel tél. (97) 55.32.16 +

Crédit Mutuel de Bretagne

Un Ti-Bank aveid er Vretoned
Gouennet ha skrivet mar karet ho chekenneu
E BREHONEG

17, rue Jeneral Dubail 56100 AN ORIANT Tél. 64.59.89

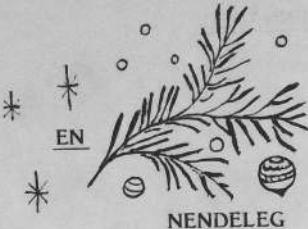
Mar vennet seul ur harrdi
pé un ti de zesau ioned
ged trestier
ha peulieu-houarn

Guelet **TI GUEGAN..**
KALVE HOUARN

é Landaol (97) 24.60.18

TAOLENN ER PENNADEU

- * En Nendeleg P.4
- * Noz en eled P.6
- * Pemzek dé é Sri Lanka (pé Seylan) P.9
- * En Drouzerion é Washington P.13
- * Job er Gléan ar valé (eil lodenn) P.16
- * En Eutru Emil Burgeot
(tennet a "Feiz ha Breiz") P.20
- * Mizeu ar er barrez P.23
- * Farseu er réral P.24
- * Débram krampoeh P.25
- * Girieu-kroez P.26

Nendeleg, Nédeleg, Nouél ... kement a anieu zo aveit er gouel-man! Na péh ul leuiné didan pep unan anehé! Leuiné er goleu é splannein éndro é kreiz noz er gouianv, leuiné er Gristenion é kañal gañedigeh o Salver, leuiné en tiadeu bodet étal er sainenn, leuiné er chervadeu én tiér kloz, leuiné streuet a-dreuz hag a-hed dré er skinwell (en télé): "Béet eurus ha disours! Ne sonjet ket mui ér gwalleurieu digouéhet neué-zo! Ankouéhet India hag Indira, Amérika, er hreisté, Kaledonia hag er Boloniz... Er peah revo genoh, tud a volanté vat!"

Gwir é éma en treu-sé ken pell azohom. Mès aman, é Breih, pesort Nendéleg e vo hani en den dilabour? Hani en den divroet deit dré-man? Hani er ré goh dilesket? Hani er ré e houzany?...

Ha kavet vo hoah én hor mesk tud kalonek erwah de laret dehé: "Deit! Deit'ta, azéet doh taol, deit étal en tan."

Gwéharall ne vezé ket alhuéet dorieu en tiér é Breiz-Izél. Ha krouilhet e vehé breman kaloneu er Vreichiz?

Nag er vuglé? Ha n'é ket en Nendeleg gouél er vuglé? Geo, geo, sur é! Hag er wéh-man hoah ne veint ket ankouéhet. Prenet e vo dehé, deusto d'en diovér a argand é mar a di, ur bern treu: hoarieilleu "électronik" (revé giz er blé-man), madigeu, chokolad ha me oér mé petra hoah!... Er skol e vo disket dehé gwerzennet ha rimadelieu a-zivout en Nendeleg, é galleg, é saozneg, é spagnoleg, é italia-neg,... o mistri-skol e gonto dehé kontadenneu braù

ag en Afrika, a vroieus er Retér pellan, pé sorbiennu a-zivout en Nendeleg en amzér de zonet. Er person e zisplego d'er ré e zalh de yonet d'er hatékiz petra é er gouél hag e zisko dehé kañenneu bet sauët é Bro-Provence pé én Alsaz, pé treu é latin (braù é er "Gloria in excelsis Deo", n'é ket?)

Petra e laret, lénerion gaer? Komz ag en Nendeleg é Breih de vuglé Breih? Diskein dehé "Kañam Noël" pé "Jézus krouédur"? Alkent, alkent, kaeh tud! Dihunet 'ta! N'ho pes ket kompenet hoah éma bet skarhet er brehoneg ér-méz a Vro-Guéné?... Hag ag er skolie, ne dalv ket forh kaer komz anehé!)

Un druhé é! Ur ranngalon é dileskein dañé er vro, koll "héritaj" hon tadeu koh! Ya, marsé a-walh. Mès più e zo kablus de gément-sé kentan pen, mar n'é ket ni é!

Nendéleg leuin ur sord, lénerion "An Doéré". Dem-ni de zihun ha de vout abenn er blé neué Breihiz "dré gober", kentoh eit Bretoned "a veg". El ma laré me mamm-goh, Doué hé fardonno!: "Nebeutoh a gomzeu, stankoh en taoleu!"

(kalan-gouianù 84)

D.CARRE

* en-despet de labour talvoudus un dornadig mistri kalonek...

Ur vag dré ouél
ha hatou ! pen é Kornog !

CHANTIER NAVAL DE KERVILOR

56470 LA TRINITÉ-SUR-MER
Tél. (97) 55.72.69

NOZ EN ELED

Nedelec... Netra meit distagein er gir e hra d'un dén sonjal. De betra? De getan, d'ur lojeris klet (1) get tad ha mamm ha bugale endro d'un oeldé pé endro d'un daol karget a veuzieu (2) hwek. Seblantien e hra dehon eùé kaout ur sell ar ur hornadig karet ar er maézeu: koed pe lann, park pe prad, kleu pe hent. Dalhet de hunvreal hag e kleueet kléhiér é tinsal, ha boéhieu er bobl kristen é kanein get gred én iliz sklérijennet: "Petra 'zo héneoah a neué?" Ya! Netra nameit é sonjal én Nedelec en em gollér buan é hunvréeu bamus.

Noz er peah, noz er garanté, noz peb doustér, noz en Eled... Ya! Gwir é... Nameit a pe vé fall zé-gouéh.

El ma oé bet en nozeh-sé én un dachennig diamén ar bevenn koed bras er Pont-Kellec. Tud kar em es bet azé ha geté em es kleuet pe sort nozeh diharak e oé bet geté duzé de noz Nedelec eit ur wéh, chetu breman ur hant vlé bennak. Hani ag en tiad nen doé gellet monet betak er vorh eit en overenn kreiz-noz. Rak, Brehard, unan ag en tèr buoh e oé deit dehi er hourz de alein. Dau e vé gobér ardro ur lon a p'en em gav ér stad-sé.

Chetu, èl ma oé astennet er lé neué ar er plouz fresk, hag èl ma oé en tiad abèh, tad-koh ha mamm-goh, tad ha mamm ha bugale é chomel bamet dirak er lonnig, ya! chetu èl ma vehé bet roget en noz didrouz get un hudadenn deit ag er hoed. "Ne laket un troed ér maéz, e laras neuzé en tad-koh, ha sparlet en nor. Er blei é hennéh!"

Ya! Er blei. Unanneu ag er lonned-sé e vezé gwélet hoah neuzé é koed er Pont-Kellec. Hennan e oé bet dégast azé get er vlaz: blaz gwéle er vuoh, blaz er lé fresk gañet. Un hudadenn arall. Tostat e hré er lon vil...

En tad-koh e anaúé er lon-sé. Kavet en doé

ean ohpenn ur wéh ar é hent. Mès ur penn-bah kelenn én é zorn, ha ean plom ar é ziùhar, ean nen dezé ket doujans. Er blei ne dehé ket saillet arnehon nameit e vehé bet deit dehon mankein ar é baz, risklein ha koéhel. Mès d'en noz, gwell e vezé diwall a hoari doh ur blei.

Nag un nozeh é bet honnéh! Hani ag er ré en em gave barh er hreu ne gredé obér "grik". Nameit en ter buoh. Santet o doé er blei ha kroget o doé de vleijal. Peb unan e chomé ar er spi. En distéran trouz e zegasé dehé un hirisadenn. Peb unan e gredé kleuet er lon goué é skampein (3) en dro d'er hreu, prest de saill ha de grog, pe ne vehé bet en nor sparlet.

Ne larein ket doh pet pedenn de Santéz Annaer Hoed, de Sant-Albaod ha d'er Werhiez a Garnasenn e zo bet dibunet en nozéh-sé é kreu me yondr, dibunet izélig mès gredus. Ken en des paret banneu ketan en de.

Neuzé, en tad hag en tad-koh en des fiet digor en nor, monet un tammig ér maéz, beb a forh geté. Emén eh oé er blei? Marsé ne oé ket pell, mès ne gredé ket tostat. Trouzieu en dé, boéhieu en dud ha marsé eùé er chas é chalpein en eil d'er gilé ar er maézieu e hré dehon de gomprenn ne vehé ket bet mat dehon tostat.

Ankoéham en nozéh eahus-sé ha komzam ag un arall bouraploh. Honneh e zo bet nen des ket pelzo (Jaram arlanne). Pell-bras azoh er vro-man ha neoah éma bet un Nedelec brehoneg. En ur hornad-bro séh, léh ne gavér na yeot, na gwé, na divat douar-labour mès kentoh douar sablek ha grozolek (4), ur vro goué (5) eit laret mat, ha neoah eh es arnehi ur flask-diskrap a bep tu. Soudarded e zo bet kaset duzé eit miret doh en "harlouperion" pétrol. Hag èl berpet Bretoned e zo bet émesk er soudarded-sé, niverus e oent hoah arlanné atañ.

Streuet e oent dré er vro a dakadigeu (6). Vennein e hran komzal ag unan ag er ré-man.

Eh oé er baotred-sé é hortoz en noz, é sonjal
éh oé en nozech-sé hani Nedelec. Penaos n'o dehé
ket bet ur sonj eit o bro? Ha chetu m'en des bet
o bro ur sonj eité.

Arriù ur harr ag er gér tostan. Pakadeu e oé
azé eité. Er brasan e oé ar hanù Zulian X. "hag é
gamaraded breton". Ur pikol pakad! Get kalz a draou
mat. Mès er péh en des groeit dehé er muian a blijadur
e zo bet en diù pé ter andouillenn ha trawalh eit
gobér boleùadeu krampoéh, ré gunèhtu get amonenn
d'o lardein, ré gunéh èl ma ve groeit eit en déieu
pardon. Hag èl ma oé bet kempennet er pakad, peb
tra en doé em ouarnet ag er choej.

De heul, éh oé ur lihér. Ur "handerv" de Zulian
e ré dehon de ouiet en doé bet ur sonj vat eiton hag
é gamaraded: kredet o des rein en tu dehé d'obér
gouil Nedelec èl a pe vehé bet dégouéhet dehé bout
er vro, pé, afi, gozik! A berh paotred ha merhed
er barrez e vezé kaset eue de Zulian papérieu léh
ma oé bet adskriuet kantigueu Nedelec ha toñieu arall.

E krog ér papérieu-se e sauas en dareu de zaoula-
gad Zulian ha d'é baotred. -"Eit bout ur braù a fars,
émé éan, éma ur braù a fars".

Chetu perak, arlerh bout groeit inour d'andouill
ha de grampoéh er Vro Goh, en des dasonet eit
ur wéh en dézerh get boéhieu soudarded a Vreih,
él gwéharall get Eled Bethléem:

Kanam Noel, Noel, Noel
a galon get kanerion Breih-Izél.

JOB JAFFRE

- (1): abrité
- (2): boued
- (3): troein ha distroein
- (4): granuleux, mêlé de petits cailloux
- (5): gouïu
- (6): petits groupes, détachements

Tremennet em-es pemzek dé é Sri Lanka,
épad Miz Gouil-Mikél er blé-man. Er vro e zo
braù é peb kevér; groeit em-es azé en dro-balé
plijusan a mem buhé ha karget em-es men deùlagad
ha me halon get ur leùiné heb par.

Guir é lared é hortozen a-houdé guerso,
ha get en hiréh vrasan, ma vehé bet reit dein en
tu de vonet duhont ur huéh benak... mes ne hellen
ket kredein é vehé bet deit ker fonapl er hours
de hoalhein me hoant gredus, daleet èl ma oé a-
houdé ker pell amzér. Ha deit é neoah!

Mes perak enta en em soursien-mé kement-
sé ag ur vro hag e chom pêl-bras azoh aodeù hor
bed-ni? Nen dé ket éz er laret, é guirioné. D'un
tu, rak m'éma Sri Lanka ur hornad-bro bammour
de beb hanni hag e gleù komz anehon: hi e zo
en "INIZENN LUGERNUS", revé gériadur er yéh
Singhalaa... Marsé eue rak m'éma tost de Zouar-Veur
(1) en India, ha sellat get en Indianiz èl er Barawiz-
ar-en-douar (2)...

Hama, e laréet-hui, petra en-des ho pammet
kement-sé en Inizenn Ligernus?

Sri Lanka e zo un inizenn vrás, èl en Iverhon,
un tammiig brasoh hoah. Ema é-pign doh tu Saù-
héol en India èl m'éma en Iverhon doh en tu Kuh-
héol a Vreih-Veur.

Um léd (3) e hra un naù pé dek mil kilomètr benak azohem, én tu arall de Vro-India, én dias anehi. A pe sellér doh "Mell-en Douar" (4), hi um gav ar ur véuen-gein (5) tost de hanni Kanpur én India, pé Alma-Ata ér Hazakstan pé hoah Novo-Sibirsk ér Sibéria: en héol e saù du-hont 5 eur hantér éraog én hor bro-ni.

En inizenn e chom adrest er linenn-tan (6), é kreiz Tropig en Hangr (7), ar ur gouriz-douar(8) tost de hanni Abidjan én Afrika, pé Bogota én Amérika...

Sri Lanka um léd 100 léù benak ag er lein d'en dias, mes 50 heb kin ag un tu d'en arall. Hides stumm ur bérenn lostek, pé hoah ur "berlézenn" ponnér, èl ma lar kentoh en dud a va-hont, lorhus(9) èl ma dint a-zivout peb tra hag e sell doh inour o bro!

Na pesort tud e zo é chom ér vro-sé? Ind e oé 6 pé 7 milion a pen dé bet reit dehé ur goarnement distag azoh ranteleh-veur (10) en India, é gré (11) amzér en Digolonizeleh(12)-vras goudé er brezél devéhan (1948). Emant bremen 16 pé 17 milion, ohpenn diù huéh nivérusoh enta éget ma oent 30 vlé kent: er vugalé e gresk duhont ker stank èl er fréh e huélér é lein er geneüenneù-koko...

Poblerion (13) er vro e hell bout diforhet étré tri rummad, dré vras. En dud ketan deit d'er vro e zo er VEDDA-ed: tud goann ha diamzéret(14), ind e viù hoah hiniù-en-dé é jiboésat hag é tastum fréhaj, èl ma oé biuet é amzér er sauérion mein-hir ha taúlieu-mein én Europa. Alas! Er poblerion arall, deit ar o lerh mes nivérusoh ha kriúoh eité, en-des groeit sklaved anehé én amzér goh, ha ret é bet dehé um dennein pelloh aveit troein kein d'o goaskerion. Chom e hrant bremen é don er hoédeu bras pé doh tor er votenneu ihuélan. Kuhein e hrant d'er liésan doh en oll dianyézerion, ha drest peb tra doh en douristed: guell é geté biuein étrézé o unan, deusto d'o feuranté truhék! Nen des mui nameit un dornad anehé, ur mil benak marsé, mes ne hellér ket komz a boblans Sri Lanka

heb ur sonj melkonius (15) d'er peurkèh tud-sé, ketan àutred Mab-dén deit d'en Inizenn Ligernus.

En eil rummad e oé, me gred, en TAMOULED, deit a zouareu India-er-Hreiznoz, léh ma viué ketan poblerion en Douar-veur-sé. En Tamouled, ur grohenn duart dehé, e zo a ouenn "Dravidek", hag ind e gomz ur goh yéh hanval doh parlandeu en Tamouled arall, chomet é kreiz hag é sôl en India. En oll Tamouled en-des dégeméret lideu en Douéed HINDOU, hag ind e vél en Drinded Brahma, Vishnou ha Shiva... mes o mélanésion vrasan e ya de Kali, douéez er brezél hag en distrui! En Tamouled a Sri Lanka e zo bremen ohpenn eit ur milion hantér a dud, ha chom e hrant tolpet é Kreiznoz en inizenn. Ur lodenn anehé e viù eué ér gérieu vras ag er hornadeu arall, mes n'um geijant ket kalz get en dud a rummadeu dishanval... Doujet int get er Seylaniz arall, èl tud kri, kement èl m'éma doujet o "Rouannéz Kali" émesk en oll douéed ag en India!

En drivet rummad a boblerion Sri Lanka e zo er SINGALA-ed, de laret é, er "lioned". Galvet int èl-sé, revé sorbienneu goh er vro, én arbenn d'er getan Singalaéz. "Inouret" e oé bet get karanté ur lion (Singa é Sanskriteg), ha deit é de vout mamm en oll Singalaed. E guirioné, er Singalaed e zo deit de Sri Lanka a gornadeu er Hreiznoz a Zouar-veur en India é korv er 5vet pé er 5vet kantvléad éraok en A.G. (en Amzér a Gristenièh). Deit int a ouenn en Indo-europeiz, hag o yéh e zo hanval d'en Indoustani, deit èl en oll parlandeu ag en Europa ag er Hoh Sanskriteg... O douéed, én amzérieu pellan, e oé ré en Indianiz, mes laosket o-des o fé aveit héli lézennu Bouddha tro-ha-tro d'en 3vet kantvléad éraok en A.G. En nivér anehé e zo 15 pé 16 milion a dud: ind e zoug én-o-unan tost de 70% a boblans abéh en Inizenn Lugernus.

Ur gir hoah éraok achiù ag er rumadeu tud arall ha n'em-es ket komzet anehé. Emant ur milion hantér a dud, rannet (16) étré er Mahomédis (6 pé 7%), deit a vroieu en Arabia épàd en Amzérgrenn, hag er Gristénion (6 pé 7% arall), deit ag en Europa a-houdé er 16vet kantvléad goudé en

A.G. Bout e zo, ag er ré-man, tud ag en Izél-vroieu,
ag er Portugal hag a Vreih-veur.

Chetu er péh e huélan de laret a-zivout
poblans Sri Lanka èl m'éma breman; rummadeu
tud forh dishanval étrézé èl m'em-es diplégét
ihuélo! Me gomzo devéhatoh, én un nivérenn arall
ag An Doére, ag er péh e sell sévénadur er vro,
hag ag er problemeu e vo de ziluiein édan-berr
aveit derhel er peah...

Aveit ma chomo Sri Lanka un Inizenn Lu-
gernus!

L. ER MOUEL

Girieu diéz:

- (1): douar-veur = continent
- (2): barawiz-ar-en-douar = paradis terrestre. Me skriù "barawiz" ha pas "baradouiz" rak m'éma er gir "barawiz" tostoh d'er gir Persanek hag e zo bet ketan hanv er liorh santél reit d'hor zud ketan, ha tostoh eué d'er gir gallek hag e zo tennet ag en hevelep gwrienn.
- (3): um lédein = s'étendre, s'étaler
- (4): bëuenn-gein = bande dorsale, méridien
- (6): linen-tan = ligne de feu, l'équateur
- (7): Tropig en hangr = tropique du Cancer
- (8): gouriz-douar = méridien
- (9): lorhus = orgueilleux, fier
- (10): ranteleh-veur = empire
- (11): gré = époque
- (12): digolonizeleh = décolonisation
- (13): poblerion, poblans = occupants, population
- (14): diamzéret = anachronique, attardé
- (15): melkonius = attristé
- (16): rannet = partagé

Dewey Balfa e oé azé é tennein ag é violon
tonieu Cajun ag ar ré gaeran; tostik-tra dehon
Simon Saint-Pierre, Kanadian é chom é stad er
Maine e laké é vizied koedour de redek keti-ketan
ar é venueg; Jojob Perrier, ur boulomig-koh a van-
néieu-kreiz Bro-Hall e sau er leuiné énonn e cheleu
dohté; ean oeit eué ha tapet en é violon, ha tud
arall ar é lerh, ha ton ha son geté a-tro en noz!

Nabouruet genom! Ya, genom ni en tri
"trouzér", un tammiq bamet doh en em gavout
elsé, e kreiz er gér a Washington. Ret e laret
ne oé ket digouéhet en doére genom pell kent.
"Ha koutant veheh hui monet de son é festival
folklife Washington?"

"-Emen, e laret hui?"
"-Afe ya, koutant om, hag ohpen koutant aveit
bout guir. Mes petra é er festival?"

Ne ouiem ket ré de bé léh éh em de gas
hon treid: nen dom ket bet pell é kompreñ ur-sort
habourret hon es ennon. Ag en holl Stadou e oé
deit Amérikaniz "ag er bobl", tud o doé gouarnet
"un dra benak" ag o hultur orin, de laret é hani
o bro goh e oent lammet anehi de dreuzein er
mor bras.

Bout e oé azé charpantizion bageu, kizellerion
koed, poderion pri, soñerion gwerzenneu, musikerion
a bep sort: tamm poen erbet n'hon es ket bet
doh en em santein es en o zoueh.

Aveit digor er Gouélieu éh oé dibabet 16
dén anehé de vout inouret get er Smithsonian Institution
-a dalv kement el minister er Sevenadur
é Frans- "Ho trugérékat e hram eit bout goarnet
trezolieu hor pobl" e oé bet predeget dehé ar en

ton bras ha reit un tamm mat a argant de bep unan...

Nag en Drouzerion: petra vezent int éh obér azé? Hama, dré bep diù uéh é peder tud a-zian-vez-bro o des miret int eué kultur o fobl, aveit diskoein de Amérikaniz éh es ar en douar tud é viùein er hultur-man-kultur én o buhé pamdiék.

Eleih a relegue sevenadurieu oetit de goll e uéler é mirdieu ker-benn er Stadeu unanet; sevenadurieu nen des ket lammet er vuhé geté e gouvier ér festival, chetu.

Hag éh oem ni azé é son hag é tispleg d'en oll petra é er sonenneu a Vreih ha dreistol er ré a vro Wéned. Ur 60 soñenn benak hon es bet léh de genig else. Eraok sonnein é klaskem, berpet lakat er chelaouerion de vonet tre betak bouedenn er gañenn, un digaré aveidom liés de ziskoein stad en treu é Breih a-zivout er brehoneg.

Bep plé e tremen tro ha tro d'ur milion a dud e festival Washington. Digor e vé d'en oll hag a-vat e vé en treu. Edan kobantenneu é labour en "arzourion" ha bout e vé dalbhéh tud koh o aters a-zivout er péh e hrant azé, kustumou o bro gene-dek, petremant hoah ziar-benn dazoned o arz er bed a-vremen. Revé er péh em es komprenet ne vé pedet nameit Amérikaniz d'el liésan. Dré bep diù uéh ur sort e kouvier dianvézerion: Lomig Doniou ha Manuel Keryann o doé toulet en hent seih vlé kent. Ha guélet hon es unanigeu hag en doé dalhet chonj anehe.

Openn en Drouzerion en um gavé é Washington deu vinieuér, A. Pennec ha Janvier, ur hañour (é brehoneg hag é galleg), E. Marchand, ur baréig ag en Auvergn hag er Berri. Feintuset un dra: ziar seih dén e zalhé soñereh pobl en Anjou hag er Poitou, éh oé 3 Breihad divroet! Ret é enta kavouit Bretoñed aveit monet de zihun kornadeu morgousket Frans.

Aveidom ni ataù hon es bet en tu de ziviz get kalz a dud e anaùé Breih mattré, adal rénour mirdi en Arzeu-Kaer e genigé un diskoadeg a-zivout liuerion Bro Amérika deit de Bont-Aven ér hantvet treménet, betak tiadeu amérikaniz e zé dré bep diù uéh de valé-bro é Breih, hag ind koéhet é ka-

ranté é kevér hor bro-ni e anaùent guell aveit meur a Vreihad, ret é en anzau!

Eleih a Vretoñed n'hon es ket guélet ur sort, rak nen dint ket stank ér gér a Washington. Guell e vehé marsé chom hep komz ag er Barisianed truhék a spered e oé é viuein ziar goust Breih (krampoech, chistr, boteu-koed ha tokeu velous) én o "Brasserie bretonne"... Na tristet. Apostoled sort-sé e zispriz hor hultur-ni a pe vent dré-man, mès a pe hellant tennein argant a ziarnéhi én um voutant ér hetan rank, hep meh ebet.

A-durall, a pe valéer else, é klaskér sur eroalh dizolein er vro, saudurieu er gér er mirdieu, en Ti-guen e hellér monet abarh mar karér. Sot e vé lod ag en Amérikaniz get istoér o bro (hani er ré uenn a orin Saoz pe German -ha protestanted el rézon!) ha buhé o rénerion veur. Aveit bout guir n'o des ket kement sé a dree koh hag e tigorant o beg dirak treu e gavem-ni distér eroalh. "Ni er ré uellan" chetu er gir stur hag o seih fosipl e hrant eit en en lakat akord get er chonjenn-sé.

Troieu ar er mézieu hon es groeit eué. E kornad-bro er gér-vamm, en tachenneu e denn mat d'er ré e gavér é Breih, daù é monet pelloh ér vro aveit digoéh get stalieu-labour douar bras tré, ur mod labour hepkin énné d'er liésan.

E kory 15 dé ne hellér ket anaout ur vro ken bras el er Stadeu unanet. Aterset hon es en dud ha drestoll er ré e oem digeméret geté én o zi. Er feson sé hon es spurmantet en diforh bras e vé ataù, lakam, étré er ré uenn hag er ré zu. Er ré man e zo en nivérusan émesk en dud dilabour ha sekour erbet ag er Stad ne vé mu reit a oudé mé ma Reagan é karg.

Souéhet om bet éh uélet en nivér a dud e zo é klask adkvouit o gouriad. A oudé 5 pé 6 vlé éma kroget er mod-sé, ér prantad ma oé reit lans d'er film brudet "Roots" get Alex Haley.

Boémet om bet eh uélet er pobleu bihan e ficalh é bro er "melting pot". Mechal mar dé deit en Amérikaniz de benn a blénat pep tra a-zivout er iéh ha kultur er divroidi, e seblant hoah bout lan a vuhé. Guelladenn er marù e laro lod. Più e oér?

Job er Bayon

JOB ER GLEAN AR VALE
(de heul pennad en Niv. 14)

Bout em és édan men deulagad, ur lihér e skriué
Noel en Nestour d'en E. Buléon é porh St-Yehann
eit en trugérékat ag é vadeleh é kevér Jojob er Bayon,
d'en 16 a heneoal (!) 1935 (blé marù Job) éma bet
skriuet:

"Gouiet e hrér, Aotro person, er garanté e hués goarnet
d'em handeru betag é varù, karanté èl aveit ur breur,
hui ag en dés groeit kement eit ma vehé bet é vuhé
dishaval doh er péh é ma bet."

Openn ur uéh, guir é, en dés aséet person
St-Yehann divourdein Job én hent skosellek leh ma
oé chomet bourdet eit mat!

Karet en dehé en E. Buléon m'en dehé Job
er Bayon, lakeit dré skriù er péh en doé dastumet
en é benn, treu kleuet dehon get tud ziar er mézeu;
n'en doé nitra d'ijinein n'en doé nameit skriù er péh
e ouié. Met "ne soñé ket mui télenner er barh!"

De Hregam éh ezant o deu un dé, Matelin ha
Job, ne larein ket deoh mar oent ar droed pé ar varh,
met un dra e ouian rag er hleuet em és get en E.
Buléon: épàd en amzér o doé lakeit d'obér o hent
n'en doé konzet Job nameit dré grennlavareu ha troien-
neu-lavar poblek, "un dudi (2) e oé er hleuet" e laré
Matelin Buléon.

Chomet staget èl ma oent o deu doh pobl o
bro, é kreiz o flijadur é vezent é mesk en dud pe
zégoéh ur gouil benak én inour d'er brehoneg ha
liésoh e veze kleuet gervel Er Bayon dré "Job" kentoh
eit dré "Aotro"!

E borh Kolpeu en dés biuet er bléieu devéhan
ag é vuhé hag azé é ma bet skrapet get er marù.

N'en dé ket en diù-léuig-vihan e zo étré Kolpeu
ha St-Yehann en dehé parreit azohton a vonet de
beb kourz de vérennein de borh en E. Buléon.

Ur sul, de gent-ahoé (3), kroget ennon en hoant
de uélet ma oé deulagad ar er soubenn én oé kara-
basenn person St-Yehann e tariù.

Me "ma tante" a Bleuignér en dés prénet dein
ur "vilo" e laré éan -un tammo-rolt e hra d'é soutanenn
én dro de beb garr hag a fourch ar é "Ion" setu ean
é monet trema St-Yehann-Brevélé...

Trezet en dés er Pont-Bras, a fourch ean eùé
ar goah Er Hlé, met, kent pél é ma daù dehon deval
a ziar é "vilo", tenn mat e er grapadenn a p'arriúer
é keverded melin ha manér en Henhoed chouket kunig
azé ér flagenn -na pebeh flagenn! ne fehé bout kavet
leh kaeroh, neoah, nag a dreu eahus en dés hi guélet!

Bourbouteret en deur é tremen édan rodeu
er velin e zegas e spred Job er Gléan ton soñenn
er chouan Yann er Goelleg hag er honzeu e heuli
en ton:

"E forest Kolpeu 'dés ean koutellet
é lénn en Henhoed 'dés ean intérêt."

Sel kaletan é té er grapadenn, sel dougetoh e oé
Job de gemér é amzér eit seller pih doh oll er braù-
itéieu lédet hed ha hed d'er flagenn-man.

Anaout e hré, Jojob er Bayon, istoér é vro,
ha gouiet e hré penaos ér flondrenn-gaer man e oé
bet goalaozet Gomez, lieutenant Pier Guillemon,
"roué Bégnen" ha kent arriù é Logoneh, soudardé
en "Nasion" er lahas. Ha duzé, é harz er mané, guélet
e hra er Roh-Josim- a zianeñ, un noz ag er blé
1799 é oé bet quintet é dan er flagenn, deu bried
rag ma o doé guerhet d'en "Nasion" ur beleg ag er
Voustoér-Logoneh.

Heb gellout lemél é seleu a ziar kaerded heb-
par er vro hag é predérein, ar un dro, ar sotoni heb-
moll (4) mab-dén é tegohéh Job er Gléan get é "vilo"
én ari en dorn, ar er leh-plén éndro.

Eh é de grapein ar é varh-hoarn a pe uél ar
ur vorgleuenn (5), tost d'en hent-pras hag adal de
chapell St-Rok, ur héh bugulig-peur é veskein, ged
é zeuorn, pri ha kaoh-seud "tré ma oé dré er lann
é lonned é tremen".

—"Bet oh bet én overenn er mitin-man, paotrig?", e oulenn er beleg get er labous.
 -"Sort genein mé ne dant ket d'en overenn; kaset e vent de hoarn er seud." e respond er paotrig.
 -"Met, é hoarn ho seud pé é hoari éh oh?"
 -"En neu, Aotro Person!"
 -"Nen don ket mé person!", e lar séh Job er Gléan.
 -"Perag ne doh ket mui person?" e aters er bugul.
 -"Rag n'em es ket treu eroalh a spred!"
 -"A" e hra er labous, én ur zerhel de labourat étré é vizied en dévahan tamm-pri-kaoheg.
 -"Karein e hrehen gouiet petra e vennet pakein get ho pri-lardouseg ... laret e véhé un ti?"
 -"Pas, nen dé ket un ti é, un iliz é, ne uélet ket? Aman é ma en aotér, azé er gadoér-bredeg, er bernigue kaoh-man e zo er horisted..."
 -"Forth-vat, émé Job er Gléan, met émenn é ma er person?"
 -"Nen des ket hanni" e huanad er paotrig.
 -"Nen des ket hanni? d'er liésan neoah é peb iliz é kavér ur person!"
 En ur seuel trema Job é zeulagad glas él bolz en né hag én ur ziskoein dehon ar un dro é zeuorn dru, met gouillé-kaer, er héh-bugulig-peur e respond:
 -"Hui e uél eroalh... n'em es ket treu-eroalh a gaoch!"

de genderhel

Laret e hrér, (met ha guir é?) é vouré Job er Gléan displég er "lardousereh"-man én "inour" d'é genvredér a neué "personnet"!!!

Gwenhael HERRIEU

(1): miz gouil-mikél

(2): Lies é té er gir-sé ar geneu en E. Buléon - guir é, é oé gennedig ag en Dudi é Pluergat - ha keméret en doé el lesanù: Turiau Dudiuz

(3): matinée

(4): hep somm

(5): garh vihan

ER BUGUL

JOB ER GLEAN

1 Beb mitin, hañ ha goulañ Beb mitin, hañ ha goulañ D'er
 lann get me loned é an, o! Hag épád en dé me gan. D'er
 lann get me loned é an, o! Hag épád en dé me gan.

7 Hag er chonj e zo deit dein De vonet d'er foér de brénein, o!
 Ur flaouit eit er bamein.

8 Liéz, kenteh él en dé,
 Saüet em-es a me gwélé, o!
 Eit mont d'er foér de valé.

9 Eit monet de varhatat
 D'er foériéu vraz ag er hornad, o!
 Ur flaouit eit flaouitat

10 Allaz, n'em-es ket kavet
 Betak bremán é foér e-bed, o!
 Er flaouit em-es klasket.

11 Ha chetu perak paotred,
 Tré ma vo un estig ér bed, o!
 Huitellat ne gredein ket.

Rak me son hag e gan mat.
 Ha me far aveit huitellat, o!
 N'er havér ket ér hornad.

Allaz, ur hanour neué
 Arriuet ér lann vraz un dé, o!
 E huitell gwell eidonn-mé.

Liéz em-es eañ kleüt,
 Ha bet en dé ma vo reuet, o!
 Soñein mui ne gredein ket.

En estig-noz en hanuér,
 Rak d'anderù hebkin é kleür, o!
 E sol er hoed, é vouéh sklé.

En éned ag er hartér
 E cherr o bég a p'r kleür, o!
 E kafein étal er gér.

EN EUTRU EMIL BURGEOT

(1915-1984)

D'er hetan dé a vis meurh devéhan, en des ur bëleg a Vro-Gwened kuiteit en douar hep trouz erbet. N'o des er gazetenヌe embannet na foto na pennad-skrid eit brudein en hani en doé karet biuein didrouz hed é vuhe. Neoah ne vennam ket ma vehe ankoéheit er bëleg-sé, Emil Burgeot, ur brogarour gredouz, én é galon ur garanté sonn aveit yeh er vro, karget, un herrat, get en Eutru Eskob, de gemér soursi ha de harpein Bleun-Brug Bro-Gwened.

E penn-devéhan é vuhe é ma bet Emil Burgeot goasket get er hlenued hag er soufrans, met dija a vihan éh oé bet merchet é vuhe get en dristé hag en hanv. Ganet é Sarhaw, ér blé 1915, n'en des ket anaüet é dad falhet ar en dachenn-brezél, ha huëh vlé goudé, pe oé tu dehon prizein karanté kalon ur vamm; honnen e guitté en douar. Dégeméret é ti ur yondr hag ur voëreb é kavas Emil ur famill neué ha kreskein e hrs émesk é genderved él émesk breudér ha hoérédéz.

Doh ma kredan, n'en des ket Emil disket er brehoneg a vihan. D'er prantad-sé, é bro Sarhaw, groeit e vezé hoah get er brehoneg émesk en dud obeit ar en oed, met dija ne vezé ket mui komzet brehoneg d'er vugalé ha fonnapl en doé gounidet er galleg. E kloerdi bihan Keranna é en des kresket é kalon Emil Burgeot er garanté aveit er vro hag aveit er brehoneg, étal kelennerion hag e laké oll o gred de ziskein pé de hwellaat ur yeh ne oé kavet nezé aveiti nameit kalz a zigasted. Donézonet aveit diskein er yéheu -él devéhatoh en alamaneg épäd

é amzér-prizonér- fonnapl é tas Emil de obér get er brehoneg kenklouz él é gensored brehonegerion a vihan. Héliein e hré skwir é genvroad Xavier de Langlais, gañet eldon é Sarhaw nau vlé kent. E kloerdi braz Gwened, kenderhel e hrs de hwellaat é vrehoneg, ha goudé en devout anaüet Loeiz Herrieu, er barh-labourér rénour "Dihunamb" berpet prest de harpein er ré youank, é skriuas Emil gwerzenneu pé sorbiennu én dastumadenn gwénédeg. Met o skriuet en des édan ul leshanù n'hem es ket hoah kavet hani de laret dein péhani, ha setu perak ne hellan ket komz ag er pèh e zo deit édan pluenn Emil.

E 1939, éh oé Emil Burgeot édan bout galvet de vout "sous-diacre" a pe dárhas er brezél. Deit a neué de vout soudard, tost d'ur vlé goudé, groeit e oé prizonér get éleih a réall ha kaset d'en Alemagn. Chom e hrs duhont betak achimant er brezél ha seih vlé en doé treménet éraok men doé gellet donet éndro de gloerdi Gwened. Ur blé ha tregont en do pe vo béléget, met nak un dén disket get er vuhe ha lan a avisted e oé deit de vout!

Tri blé goudé éh oé anuet kuré é Iliz-Vamm Gwened, get karg a garter bras Santéz-Anna-Trussac, é péhani éh oé en Eutru Burgeot él person ur barréz. Azen é en des bet épäd dek vlé er blijadur de lakat de vleuein er garanté e verué én é galon aveit er vro hag er brehoneg. Harpet get brehonegerion gredouz, seul e hrs ur strollad kañerion en em gavé bep plé émesk er ré wellan é gouelieu Bleun-Brug Bro-Gwened ha ré er Bleun-Brug bras. Bugalé ag er barréz eue e geméré perh é kevereréheu er Bleun-Brug eit displegein gwerzenneu é brehoneg pé kañein soñenneu er vro. Setu perak en doé goulennet en Eskopti get en Eutru Burgeot bout "Béleg er Bleun-Brug" aveit harpein, rein kalon hag alieus mat der ré en doé karg ag er Bleun-Brug ha goarn d'r gevredigeh, ar un dro get karanté er vro, ur spred kisten.

Epäd en dek vléad-sé en des kavet éleih a eurus-ted pe wélé é kelidein er gran hadet geton get kement a galon. Joé en des kavet eue devéhatoh pe gleué laret en doé mar a unan ag er ré youank e oé bet geton kendalhet get el labour aveit er vro hag er brehoneg. Setu perak, ér parrézieu arall é ma bet person goudé, n'en des biskoah ankoéheit parréz Santéz-

Anna-Trussac, met gouarnet don én é galon er sonj anehi.

Breman é ma en Eutru Burgeot douaret é béréed Sarhaw, tostik tra de vé Xavier de Langlais e zo bet eué ketan penn-renér Bleun-Brug Bro-Gwened, goudé er brezél. Plijet get Doué kleuet er pedenneu e hrant surhoalh o deu aveit ma vleuo berpet e kaloneu Breihiz Bro-Gwened er spered hag er garanté e vèrue én o haloneu aveit Doué ha Breih.

LUKIAN

Tennet a "Feiz ha Breiz" 3vet Trimiziad 1984.

MIZEU AR ER BARREZ

get en tad ahoé

Ah! deit é elkent! arriù é ur sort! ia, kaeh tud, get kalz a boén, a droieu, a bapérieu, éh uér deit de benn a gaout un "oto"!... émen e houllennet? 'Ma, é énezenn Houad ta! arriù e zo ur "hartan" neué flamm ér vorh, biskoah! Nag ur blijadur e vo bremant!

Mes, chonjal e hran, mar-des un oto, ret e vo eué kaout ur jandarm aveit guélet mar vo rik en treu, er goleu ardran, er "stop". Mar vo héliet en tu déheu ag en hent, mar n'en da ket ré fonapl, aveit, dré bep diù uéh lakat huéhein ér "ballon"!

Er groez-hent hont, e vo mat lakat ur goleu "tri liù" eué, merchein linenneu uénn ar en hent, pé penaos gout mar gerho en oto, a glei pé a zeheu, pé é kreiz? Mizeu enta ar er barrez!!

★

A pe chonjan a Houad, é ta chonj dein ag er girizenn em es ém liorh ardran en ti. Chetu perak: é miz maé dévihan, éma bet me mab bihan un nebed déieu devadonn hag ur mintin a pe sau me labous é ta fonapl de laret dein:

-Pépé, arriù é aneuer hiris!

-Ah! d'em chonj émant glas mat hoah!

-Narenn, pépé, rak dilun éma bet en tad mouialh, unan beg melén, doh o zanoat; déh vintin éma deit hoah, ha kaset é voéz geton!

FARSEU ER RERALL

SERVAB JEG RA LECIM

Kalz e vé konzet er prantadeu-man a Reagan, penn renour Stadeu unannet Amérika, hag éh es bet festeu dé ha noz é ker Ballyporeenn én Ihuerhon, en é inour, én arben ma oé e dud genedig ag er gérig-sé.

En hañv-man, éh es degoéhet dein tremén tost d'er gér-sé, ha kousket en ur "B. and B.", ér hornad, ha chetu er péh em es lénet ar un tam-mig skritel farsus!

"Doué en des vennet mar vehé bet deit en "Irish Coffee", avenir miret doh en Iverhoniz a rénein er béd abéh!!!"

Un arall é Galway, ataù en ur "B. and B.":

PEDENN ER BAOTRED :

"Doué ol geiloudek, groeit mar ne vo ket digor er stallieu a p'en dei hor moézed de valé dré gér, groeit mar ne hoanteint ket ol er péh e uelant edan ho deulagad, mes pardonnet dehé rak ne ouiant ket er péh e hrant!"

PEDENN ER MERHED :

"Aotro Doué, hag en des kroéet mab dén, groeit mar ne rido ket arlerh ne vern peh moéz aral, guisket braù, ru doh hé beg ha doh hé iyinneu, yaouank ha dibill, rak n'en dé ket er ré sé e zo é kampenn o boued nag o bugalé nag éh obér ardro o ziegeh. Mes ne bardonet ket dehé. Ind e ouer mat er péh e hrant!!!!"

DEBRAM KRAMPOEH!

N'anauet ket en "Troxerutine"?... Na mé naket mes m'anaù mat er hrampoeh! Ama, en troxerutine e vé ténnet ag er guinih-du, ha d'er liésan ataù, er krampoeh eué chetu.

Er "rutine"sé, e servij d'obér drammeu, mat aveit lakat er goaed de gerhat, en Troxerutine, e vé groeit é uzin "Girex" é Kemper, léh m'eh es 80 benak a dud é labourat. Tennet e vé éno en hantér ag er Rutine impliéter er bed abéh.

Er "chimisted" e zo é penn, e chonj é vo tu de implé 60 labourer pé labourerez arall édan berr; mes er guinih-du e zo daù degas ag er Hanada!

Mad de ouiet ataù: aveit chom iah, ha lakat hou koaed de gerhat, keméret drammeu get "rutine" groeit é Breih, pé, débret... krampoéh! get laeh ribot, pé get uieu hag amonen ... Kalz ne vern. Kerkrous, pe guel e vehé a p'en dehé er guinih-du a Vreih, ... mechal?

EN TAD AHOE

Gir An Doéré: Ya, Tad Ahoé, krampoéh er Vretoned e vé groeit get guinih-du deit ag er Hanada pé ag er Pologn rak ne estér mui kaer gran guinih-du erbed er vro. A dural er Vretoned e zo tré de fournis ré a voh, ré a uieu, ré a iér, ré a laeh, ré a gaol-fleur, ré a besked ha Doué oér petra hoah!!!

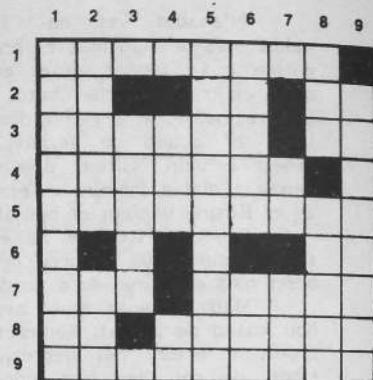
GIRIEU-KROEZ
get Kermorvan

A-HED:

1. Gouil gañedigeh er Salvér.
2. Stagell er frazenn.
diù vogalenn.
en hantér em-es.
3. (E) zistrong. Diù vogalenn.
4. Moez hag e viù en Alre.
5. Er péh e vé groeit get
en askorn.
6. Diù gensonenn guélet ar
vord en henteu pras.
7. Unan ohpenn e hra dek.
E (laké) ur hanù.
8. Abarh yankee. Kizellour
italian gañet ér blé 1598.
9. Get glahar pé get joé
elsé e hra en dareu.

A-DREZ:

1. Tud a Nazareth.
2. En arall. Arlerh en arér.
3. é kreiz er faseu
4. évaj é Bro-Saoz (eilennet). e sinifi diù wéh.
5. (e) ziméehem
6. (e) gemeré ketan pred en dé. Sekour dibennet.
7. Diu gensonenn. Lettrad ketan (kemesket) er gir
lakeit A-HED linenn 1.
8. Kontrel er wirioné. En dé ma viùam (én disurh).
9. Ur ween sklérijennet dé en Nedeleg.

GIRIEU-KROEZ EN NIVERENN 14

- A-HED:** 1. Begeu. Bran. 2. Itet. Leno. 3. Gour-dadeu. 4. On. Evo. MR. 5. R. Azeas. E. 6. Naho. Hili. 7. En amzer-sé. 8. DN. NHI. OV. 9. Ali. Nau.

- A-DREZ:** 1. Bigorned. 2. Eton. Anna. 3. Geu. Aha. L. 4. Etrezomni. 5. U. DVE. ZH. 6. Blaoahein. 7. Red. Sir. A. 8. Anem. lsou. 9. Noureiev.

ANDOUILH ER GEMENE
E GIZ ER MEZEU
Andouilhennigeu, Strimpeu...

É ti Yannick LE COUSTUMER

7, stred Amiral Melchior - 56102 An Oriant - B.P. 222

KANTERBRÄU

Kervoez Bier Mestr Kanter

Kevredeleb SOBLOR
Z.I. a Geriadeu
Tél. 83.03.11 AN ORIANT

GLUSTRAJ J. PUREN

Hent en Oriant - Trema Kiberen
56680 PLEHENEZ

PZ (97) 37.72.33

Er guellan choéj

ged er guellan prizieu

SOCAL

BREHONEG BRO GWÉNED

Chetu aman rol un nebed livreu é brehoneg Guénéed
e hellér kavouit ér stalieu livreu:

- Hor bara pamdiek - dré en A. Guillouz
- Dasson ur galon - Loeiz Herrieu
- Dictionnaire Breton-Français - Ernault
- Le Breton du Morbihan Vannetais - M. Herrieu
- Le Breton parlé - M. Herrieu
- Dictionnaire Français-Breton - M. Herrieu

Pour toute correspondance relative à la rédaction
de la revue AN DOERE et à l'Association, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
La Grande Métairie - 56340 CARNAC

Pour les abonnements à AN DOERE, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
19, rue de Raime - 56270 PLOEMEUR

Adressez vos chèques ou vos virements C.C.P. au trésorier
A. SAMSON - 19, rue de Raime - 56270 PLÖMEUR

C.C.P. NANTES 4 287 62 E
(chèques libellés à l'ordre de Kevredigeh Bro-Ereg)

AN DOERE : Publication trimestrielle : Prix du numéro : 10 F.
Abonnement annuel (4 numéros) : 40 F.
Gérant de la publication : Henri MAHO - BAUD

Imp. Plœmeuroise - tél. 97/82.27.05

ATY DAÉKÉ

NIV. 16

DASTUMADENN É BREHONEG BRO GWÉNED

E SRI LANKA

en Inizenn Ligernus

P.10

Ur vag dré ouél
ha hatou ! pen é Kornog !

CHANTIER NAVAL DE KERVILOR

56470 LA TRINITÉ-SUR-MER
Tél. (97) 55.72.69

EIT EMBANNEIN HO LIVREU,
HO TASTUMADENNOU CHOEJET

« LES EDITIONS DU SINAGOT »

39, stred Jean Jaurès — 56600 LANESTER
tél. 97/81.01.70 pé 82.27.05 d'en eutru MENORET
GWELLAN PRZIEU

ROLL ER PENNADEU

Kan er bobl ha sonereh Breizh

Deu du en-des er bod

Più om-ni?

Sri-lanka, en Inizenn Ligernus

Er hah, er hog hag er pen-davad

Marteloded Keluen

Pajenn el lenerion

Krougereh ha lahereh eleih

Hanueu en torig-ru

Boeh er hlehier

Girieu-kroez

Hechenour ieuank

KAN ER BOBL

HA SONEREH BREIZH

E.9

N'des ket bet biskoah kleuet kement a sonenneu. Nag a sonereh, él ma vé kleuet hiriù en dé. Guéhalla, ne vezé sonenneu get en dud, ne vezé groeit get er vombard hag er binieu nameit pe vezé ur chervad pé ur fest pé goudé er gospereu de zé er pardon. En amzér-man, é kleuer sonenneu a bep sord, a bep bro, de bep cours, é pep léhi d'er pamdé él d'er sul; ar er mez kerkous él ér hérieu; é diabarh ho ti ken éz hag ar er blasenn; noz ha dé, mar karér. N'des ket diskueh erbet get er sonerion, pendéguir... ne skuéhant ket kén. Na souéhuset soherion.

Aveidon-mé, gozik sel guéh ma trézan plasenn en iliz e zo dirak dor me zi, péh e zegouéh genein liès én dé, é kleuan paotr pé plah é sonein, a bouiz penn mar a huéh, hag ar un dro geté, benuéger-ton é vonet araok. Ha neoah ne uélén é neptu, é korn erbet ag er blasenn, na paotr, na plah, na sonerion. Hani ahanoù sur erhoalh ne gredo éma ur horr bennak e vé é kas en trouz-sé. Nen dé nag ur horr, nag ur horrig, nag ur horrigan (1) obeit de guhet tu bennak étré en iliz hag er chapél. Nen dé nag un den, nag un él, nag un diaoul, na mem un oz, ozig pé ozegan (1). Nann, nen dé nameit ur vouestig vihan hag e gas er safar-sé. Ur vouestig-soheroh é, unan ag er sord-sé e hellér prenein é kér, én un "ti-er-ton", hag e zo atañ prest de gas trouz deoh lan ho tiskouarn ha de glask trouz dohoh (2), dohtu ma pouizér ar hi bouton-kov. Mès perak ha penaos é ta er bouestigeusen d'obér trouz ar blasenn sant Matelin? Nen dant ket o unan; degaset e veint; get ur harr-tan pé ur harrsamm é tant; ya, kirri chomet arsau a-dal d'un

davarn pé d'un ti-biuans, kehed ma vé er mestre anehon é lipat ur uér gwin, é prenein pé é kennig dané-biuans. E kehed-sé er vouestig-soheroh ne vé arsau erbet dehi get hé sonenn. Hag é tason er blasenn, en iliz, er chapél, ha mem diskouarn er person, get en trouz-sé.

Ya, abenn er fin, kement-sé n'dé ket mui sone-reh, trouz ne laran ket, pendéguir hani ne cheleu dohton. Marsé é kredet-hui e vé cheleuet muioh dohton pe za endro en toucher én é garr. Naren! Tamm erbed! Ez é kompreñ éma deit er sonereh-sé evé, atañ é vonet én dro, de vout un dan-ton (4), pé kentoh un dan-trouz (4) aveit laret mat. Ha gouiet e hret éma deit abenn er fin en dan-ton-sé de vout ur guir dramm aveit ur bochad tud, n'hellant ket mui bieuin hepzon. Tré ma labourant, tré ma tébrant, tré ma gouskant mem, éma ret d'er vouestig kanderhel de vonet, kanderhel de gas hé zrouz, kanderhel de rein hé dramm d'éestr, pé neuze e vo goall imuret en den.

Neoah, mar des un tu fall, un tu gin, de bep tra ar en douar, bout zo eué un tu mat dehon. A drugare d'er bouesteu-ton é, grés anehé é, éma bet anaüet kan hor Bobl ha sonereh Breizh ér broieus arall, ha zoken dré er bed abéh. Chetu men déu bet plijet en dianvézerion get hor sonereh, ohpenn plijet, boemet! Ar un dro e krogas er Vretoned de dañaat éndro treu o bro, er sonereh hag er yeh. Kementman e vo kandalhet geton én niverenn goh.

GWENEDAL

(1) korr, korrig, korrigan = oz, ozig, ozegan = bugul-noz = polpegan. E galleg "nain, lutin". Ne vé ket mui groeit get er grieu "korr, korrig, oz pé ouz, ozig" nameit en anieu tud : "Le Corré, Le Corric", hag anieu leh : Kerhor (Monterblanc) = ker er horr;

Kernous (Plumelin), Kernousse (Guern) = Ker en ouz ; Kernouzig (Bubry, Guern) = Ker en ouzig; ha merhat, més fall skriuet Coëtenours (Lignol), Coët en noz, éleh Koed en oz; Kernours (Kervignac, Merlevenez, Plougoumelen) pé Kernourse (Belz). Kerhet de ouied!
(2) glask trouz doh unan bennak: agresser
(3) karr-tan = auto; karr-samm = camion.
(4) dan-son = fond de musique; dan-trouz = bruit de fond.

DEU DU EN-DES ER BOD

"En neb e fall dehon troein gir ha gir ur yéh én un arall e zo sur d'obér fall labour" e laré me zad, hag èl skuir e tivizé dem er péh e gleuas é tibarn en Orian un dé ma oé éan "juré".

Ur grogellad tud karéet, paotred ha merhed, e uélem éno édan hon deulagad éh ortoz o zro de vout barnet. Tud goall gablus lod anehé. Boud e oé én o zouéh chistrerion: karget ré o-doé ha charéat n'hellent ket mui, a pe zas d'er yondred tremén... Ur ré bennak arall, liant a zorn ha duah ar er vechér en-doé lakeit o belbenn de skanuat sah-jiled o nésan ag er yalhad e gavent abarh, betag en dé ma tegouéhas er yondred ar er tach... Bout e oé ré-rall hoah e gavé geté éma spleitusoh meur a uéh ponnérat eit skanuat, raksé o-doé téet plom édan o fouizeuié: doh er yondred, un dé, o-des bet kondision ind eué.

Emesk oll en dudigeu-sé en em gavé un dén, Franséz a hanù. "Kouviet é bet, e laras ur juré arall d'em zad, abalamor dehon bout léteit én ur feson divalaù # ur "brigadier" yondr-kordenn, er péh e zo dihuennet èl ma ouiet. -Ya, e respont me zad, dihuennet é. -Hag é sellet berroh, e gendalh hon dén, é vehé guélet un dra ha nen dé ket bet brudet. -Pétra'ta? e houlenn Loeiz, me zad. -Kentih m'en-doé

er jandarmed disternet er penhér é saùas hoari-gaer étré Franséz ha Marion, é vouéz. Ken arfleuet e oé bet en oheh éh uélet ar en daol én é di guér goulle, chistr ha guin, ma keméras un troed-forh eit flourikad liuengen Marion, é bried. Nen dé ket rekis kemér un troedforh eit gobér er labour-sé." e lar er juré eit klozein "Naren", e respont Loeiz.

Ha chetu deit tro Franséz de vonet bremen dirag er barnour. Er guélet e hran hoah, sioul ha plom èl ur peul, dibredet kaer, é sellet doh er barnour é kreiz é zeulagad. Kompren e hré Franséz yéh er Halleued, met hé distill ne hellé ket. Splann mat enta éh arriù bet é ziskouarn galleg en aotrou-barnour, a pe zisplég dehon:

"D'er lun, 10 a viz mae, de beder eur d'anderù endes treménet er jandarmé dré ho kér, èl ma hrant de beb kurs, més en dé-sé é hrent un enklask a-zivoud er skrapadeheu en-doé groeit en hoarieu-kran er prantad-sé.

"Digouéhet oh hui én ho kér, a pe yé en deu jandarm de grapein ar gein o ronsed, ha kentéh e hues en em lakeit doh er "brigadier". Guir é ho-poé un tammig imur édan ho tok, més kement-sé nen dé ket un digaré, ha reih mat é ouieh en anjulieh a pe lareh dehon: "Brigadier a gao, huékoh é vlez teileg me fenhér eit ma ne hret hui! Tennet ho karneu genoh, en brih, pé éh an mé de flastrein ur yennad en tachad splannan e zo ardran ho kein."

Neuzé, én ur sellet du doh Franséz, é lar er barnour dehon: "Sonjet erhat: argarhein ur jandarm e zigor frank dorieu er prizon d'en dud fall zesaüet."

Ne oé ket Franséz én arvar a-zivoud er mélacioneu en-doé skrivet ar é goust er brigadier é "broséz verbal"; sioul ha peul e chomas enta betak en achimant. Chetu breman er barnour é troein trema er jubennour én ur laret: "Demandez au prévenu s'il a quelque chose à déclarer."

-En Aotrou juj e houenn genoh mar hues un dra bennag de laret.

-Ya, e respont kriù Franséz, deu du en-des er bod. -Monsieur le Juge, le prévenu dit que le buisson a deux côtés.

-Je ne vois pas ce que ce buisson vient faire ici" e zistag séh er barnour, én ur hejal é ziskoé.

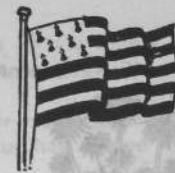
A pe veheh bet hui jubennour en dé-sé
é ti- barn en Oriant,
get péh troienn-lavar galleg ho-pehē bet hui
reit de gompren d'er barnour petra e venné
Franséz dizol dré er homzeu-só:
deu du en-des er bod?

Lakeit er péhig a spered e hues de labourat
breman, e laré me zad d'er grennarded ma oem ni
neuzé.

GWENael HERRIEU

Girieu diéz:

krogellad: brochette
ar en tach: sur le fait
hoarieu-kran: saltimbanques
imur: énervement (provocé par la boisson)
én brih: le coucou, qui pond dans le nid des autres
argarhein: insulter
jubennour: interprète
kareet: accusé
ohah: patron
dibreder kaer: tout à fait décontracté

PIU OM NI

(Pé istoér er Vretoned)

Arlerh er blé 400 e tas er Vretoned de zoarein
en Arvorig. Er pen anehé tierned, de laret é o mistr
politik pé meneh d'er liésan. Krédein e hrér é tent
a vagadeu hanuet "klan". Ur hlan e oé ur midad
tud, ol kerent étreze meur a ueh betag er seihvet
pé eihvet rummad. Kas e hrent geté ar un aro o
mod bluein, o relijon hag o brehoneg. Geté en des
kroget fonapl er lézén a gristeneh én hor bro. Reit
e zo bet hanueu neué de gornadeu bro. Er gérieu
pé parrézieu neué zo bet reit dehé hanu er monah
e oe e pen er hlan.

Etré Breih Veur ha Breih Vihan éh es darempred
dré vor heb arsau. En dud divroet nen dint ket hoah
dispartiet deoh o bro goh.

Siouah, a geteh ma ounidé er Saozon hag en
Angled é Breih-Veur é chom Bretoned en Arvorig
én o unan ha diragzé, ar en douar bras, er Franked
get Clovis ha goudé Childebert. Er Vretoned e zo
ret dehé brezelat aveit dihuen o douar neué ha tra
ha tro d'er blé 650 é mant deit de ben a gemér
Guénéd ha monet betag Dol, hed ha hed get er stér
Gwilen, ha Redon.

Chetu ma gonzam éndro a Uened. Piu e oé er
Vretoned e lakas o hraboneu ar er ger-man, ér blé
579, goudé en devout skarhet er Franked er méz.
Er pen anehé Guéreg, un tiern kalonek, ha mestr
brezelour. Er vro édan é vili e oé bet hanuet Bro-
Uereg pé Bro-Ereg. (E kastel en Henbont é hellér
hoah guélet dor Bro-Ereg). Piu e oér mar nen de
ket adal en amzér-se é ma sauet en diforh étre
brehoneg Guénéd hag er brehonegeu aral?

Marsé é komze tud Guéreg ur rann-yéh dishanyal
doh er réral? Marsé en des yéh er Galianed dilüet
ar o brehoneg? Piu e ouio hiskoah?

(de genderhel)
GUENANNEG

SRI-LANKA, en Inizenn Ligernus

Komzet em-boé, é nivérenn devéhan An Doéré, a boblanseù Sri-Lanka ha, drest-oll, ag er ré nivérusan anehé:

-er Singhala-ed: ind e bouiz tro-ha-tro de 70% a boblans abeh en Inizenn Ligernus;
-hag en Tamoul-ed: 15% heb kin.

Er Singhalaed, pé ahoél en darn muian anehé, e viù édan gourhennneù Bouddha, goudé bout bet Hindouisted beteg en Ilvet kantvléad éraog en Amzér a Gristéneh.

En Tamouled, é kontréel, hag e oé émesk ketan poblerion Douar-Veur en India, en-des dégeméret a-houdé guerso Douéed ha lideù en Aryaned ha chomet int berpet fidél dehé. Er Singhalaed e zo renavied aveité, ha treiserion de Lézenn Santél Brahma; sellet int enta èl tud difé, èl ma oé sellet en Hugenaoded é Frans beteg Gourhemenn er Roué é Naoned. (1)

En Tamouled e zo deit de Sri-Lanka a vostadeù nivérus a-houdé er hantvléadeù ketan a Amzér en Istoér-Skriütet, ha dalbeh o-des nahet gelloud politik er Singhalaed. Bout e zo bet brezél étrézé a-viskoah, a-zebri en amzérieu beteg... hiniù-en-dé!

.....

Mez perak o-des, er Singhalaed, troeit kein de lézennneù en Hindoued? Pérag o-des ind dégeméret èl-sé Gourhennneù er Bouddha? Ha, de getan penn, più é er Bouddha?

Hama, er gir "Bouddha", hag e venn laret "Dihunet", e servij de hanuein un dén forh brudet, Siddharta Gautama, hag e viué én ur ranteleh vihan a vró en India étré en Ilvet hag er Vvet kantvléad éraog en Amzér a Gristéneh. Ganet e oé ér blé 563 ha marù ér blé 483, d'en oed a 80 vlé. Mab e oé de Roué er Sakya-ed, ha biuein e hrsas eurus beteg en oed

a 29 vlé émesk é dud, get é voéz youank hag é vabig Rahula.

Un dé neolah, èl ma oé é valé ar gein é jao érméz ag é baléz, kavet en-doé ar é hent tri sort tud hag en-doe treboulet é galon:

-un dén, bleu guenn-kann dehon, harpet ar ur vah fourchek, krommet édan samm er gohoni, poén bras dehon é kerhet;

-un arall, pelloh, e ouenné en alézon én ur ziskoein d'en oll é fas hag é zehorn débret ged ur hlenued eahus;

-pelloh hoah, ur baréig tud e seblanté goasket d'en ankin é tougein korv marù o zad trema ur bern bareù koed séh...

Guélet en-doé, èl-sé, en tri testoni goahan a vizieriu Mab-Dén: er hlenued, er gohoni hag er marù. Goudé-sé, Gautama ne hellas ket mui débrein na kousket: pérak éh es kement a hlahar (2) ar en douar? Penaos diskar en Ankin?

Un dé neuze, heb laret nitra de hani, é tilézas é baléz hag é dud, é voéz hag é vabig éan-mem... ha éan de n'êm dennein de vez-bro ha de guhet én ur léh distro. Aveit gobér penijenn? Ya, a-drasur, épàd 6 vlé... mes ohpenn hoah aveit sonjal erhat é poénieu ankinus en dud, hag aveit klaskein en tu de dennein bugalé Mab-dén ag ur stad ken truhék. Ne gavas ket er peah abenn-kaer, nag ur reskond jaojabl de enklask e spered... deusto ma en-doé yunet épàd suhunieù abeh, ha ma en-doé davéet pédenneu gredus de Roué en Néanu! Chom e hré hoah, marse, ré staget doh é hoanteu ha doh madeù en douar... Ataù e predrié, hag é klaske penaos séhein goulieu é galon...

En enklask e badas 6 vlé abeh... Hag ur mitin, èl ma oé azéet ar é seulieu treid édan goaskedenn ur uéenn figéz, get é zeulagad durheit trema en héol é seul, setu ma za dehon spurmantein én un taol ur splanndér bammus é tioëlded é spered. En héol e seblanté chom dilusk (3) ar linenn er Retér,... ha

Gautama e gomprenné breman... Ean e gomprenné reih ha spis petra é e ra nerh de zrougeù peb biuans, ha petra é e zo magadur en Ankin é kalon Mab-dén... Ha, kenteh, ne oé ket mui en hévelep dén, ne oé ket mui Gautama er Sakya-Mouni, de lared é "dén fur" er Sakyaed... Nann, achiù e oé en noz, dihunet kaer e oé breman, ha deit de vout en "dihunet", er Bouddha.

Kenteh dihunet, Bouddha en-doé lakeit "Rod er Lézenn" de droein, de laret é, éan en-doé um lakeit de bredeg...

Lézenn Bouddha e zo diéz-braz de zisplég, téchet èl m'éma de glask ha de ziguh grouienn er santimanteu, ayeit diskoein de beb unan penaos distag é galon azoh mammenn en droug...

Anseam neoah, e berr girieu, hag er splannan ma helléem!

Nen des buhé heb Ankin, revé Bouddha. En hoant d'um zerhel é buhé e zo enta mammenn en Ankin. Ean é e ra lans de "Rod er Vuhé", er Samsara é yéh en Hindoued. Aveit distannein en Ankin, éma ret enta mougein en hoant de viuein, a bazennigeu, hag aveit distérat en hoant-sé, nitra guell eit er reihtat e peb tra; ur gredenn reih, ur vennant reih, komzéu reih, obéréu reih, sonjéu reih... El-sen heb kin é hell bout bloateit ha mouget en hoant de viuein. El-sen heb kin é hell bout sterdet en ahél, ha boudret "Rod er Vuhé".

D'en dud téchet d'en hoant de viuein éma ret donet éndro ar en douar, ad-ganein èl ma larér. Hag en ad-ganédigeh e vé én ur stad ihuéloù pé izeloh revé en obéréu mad pé fall e zo bet groeit épad er vuhé. Ret é de beb unan adganein beteg ma vo deit de vout reih ha dibéh é peb kevér. Neuzé heb kin é vé er galon distag azoh peb tra, é vé mouget en hoant de viuein, hag é vé en Iné tennet de leuiné en Nirvana, de laret e, de Varawiz en Aryaned.

Nag en Nirvana, petra é, hag émen éma-éan? Ne ouier ket... Gouiet e hrér heb kin éma ur stad a leuiné, én tu-rall a viloer er Vuhé.

Lézenn Bouddha en-doé enta um strœut é bro en India abéh, ha deit e oé de vout fé ur ranteleh vrás é kreiz en Douar-Veur, er Magadha, tro-ha-tro d'en Illvet kantvléad éraog en Amzer a Gristéneh. En amzér-sé, Roué er Magadha e oé Asoka, ha éan e gasas é vab Mahinda de uélet Tissa, un ami dehon, hag e oé Roué er Singhalaed é Sri-Lanka...

Gredus bras e oé Mahinda, èl é dad, aveit er fé neué, ha donet e hrás de benn, é berr amzér, a gonymousin Tissa, é gérantaj, hag er lod brasan ag er bobl, ar é lerh.

A-oudé en amzér-sé, er Singhalaed e zo berpet chomet fidél de hourmennéù Gautama, ha goleit o-des o bro abéh, ha drest-oll en oll gérieu vras anehi, a zeluenneù én inour de Vouddha hag a danpleu sauet ar relégeu en "Dihunour".

En tanpleu-sé, hanauet Dagoba, e zo hanval doh pikol kléhier masonnet é mein-bén pé brikad liuet é guenn, get ur gouronnenn ihel a blomm d'er liué. Ind e zo ker soéhus de huélet él piramideu er Faraoned.

Relégeu Bouddha dégaset de Sri-Lanka é gré er Roué Tissa e zo:

- un ibil-skœ (4)
- un dant
- hag er skudell de reseù en alézon.

Istoér dant Bouddha e zo ker liammet de istoér Sri-Lanka ma des bet meur a vrezél aveit piéuein er releg-sé. Neb ne hellé mestroniein (5) er vro, én amzér guéharall, heb bout mestr eué ar en Dagoba sakret.

LOEIZ ER MOUEL

G.S.: En nivérenn de zonet, bout e vo un drivet ha devehan pennad diar istoér er vro hag er stad é péhani éma hiniu-en-dé.

Girieu diéz:

- (1) Edit de Nantes
- (2) souffrance
- (3) immobile
- (4) clavicule
- (5) dominer.

ER HAH, ER HOG HAG ER PEN-DAVAD

A pe cé bet kaset kory Visant a Dro-er-Hi d'obér é zévéhan hun de véred er barrez, er mädeu chomet ar é lerh ne oé ket bet hir de lodennein. Na prad de foénat, na park de estein, na seud de hoérein! Tri lon hemkin chomet ér gér épäd en intermant: ur hah du, ur hog melein hag ur pen-davad guen.

-Kuit a notér, émé en tri mab, peb hani é lon, ha peb hani d'é du. Gres dem d'en em gavet aman kent pel é Tro-er-Hi, er fortun lan er ialh.

Er mab kohan e gemeras er hah. Chetu ean ar en hent, a bazieu bras. Digoéh e hra én ur vorh léh ma oé er hléhier é son overen er sul. Ean é tostat d'en nor dal. Nag ur péh a jilori e gav én diabarh ag en iliz! Ol en dud é sailhal, é tansal, hag er merhed é krial dirag er person e postal.

-Na petra'ta e zo genoh er mitin-man? En overen mod neué? e oulen éan get er hlöhér.

-Ne uélet ket e respond henan? En iliz e zo karget a logod hag a rahed e za de grignat ha de grabotad hon diuar épäd en ofis! Get mem bah e fardan arnehé; mes a lahein unan, é ta dek logoden aral én hé léh.

-Ne hues ket kah erbet d'obér er brezel d'er lonnédigeu vil-sé?

-Er hah? Ne ouian ket a betra e komzet! N'anauam ket ni en dra-sé én hor bro!

-Me ia mé d'en diskoein deoh dohtu!
Ean én iliz get é gah du: "Ché! Miton, arnehé!"
Maru get en naon a oudé tri dé, Miton e gav é friko!
Un taol krabon d'en tu, un taol chagel d'en tural,
embér é ma dijablet en dachen hag er logod kilet
éou ou zouleu.

Er person, koutant bras d'é du, e hrsas dehon ol kest er sul-sé, ohpen tri hant skouid eur! Distroein e hra a her mab kohan Tro-er-ri d'er gér de ortoz é vredér.

En eil ag er mabed nen devoé ket chomet de sonjal pelloh: ean ar en hent eué é gog. Ardro cher-noz é tigoéh un dé benag én ur vorh ma oé ol en dud glaharet. Ag en ti d'en aral ne gleuér met termereh, garmereh, hirvoudereh... Duhont é lost er vorh, deu pe tri paotr e oé é stagein ur jao hag en ahen doh ur har.

-Na petra'ta e zo genoh aman hineoah de vont glaharet kement?

-Ne uélet ket en héol é vonet de gousket? Eun bras hon es mar nen dehé mui endro. Chetu perak e stagér er har aveit monet de glask en dé arhoa de vitin...

-Mé em es aman genein ur lon hag e zegaso en dé deoh get é boz kan abret...

Diaoul geul en trenoz ol er vorh e oé dihunet get er hog é kanal. En dud, koutant bras e bras tri hant skouid de Mab Tro-er-Hi de zistroein d'er gér.

En drivet mab get é ben-davad en devoé um gavet get ur boulom koh péhani e houllenn geton: "Reit dein hou pen-davad ha me hrei mé deoh en huitel koed-man. Suroal n'hou po ket ké!

Marhad groeit; kent péi é tigoéh men déni é dondoned ur hoed, doh mangoérieur ur hastel tihoei e seblanté bout dilézet. "Dam barh de uélet. -Mes a boen ma oé antreet mar koéh arnehon tri Charajin er hastel-sé dehé. -Mad é hon treu binieu, émé int. En tam frisko kristén hor bo er hreisté-man de lipat;"

Mes Mab Tro-er-Hi ne gol ket é amzér. Kemer e hra é huitel ha kenteh é uélér é plomein ar er Charajined ur pikol ki péhani e za de ben anehé én ur momant.

Gobér e hra nezé er Mab
en dro ag er hastel

hag é kav én ur gambr ter plah iaouank ag er lapouy sellan. Er ré-man ne glaskant ket guel meit kemér en ér... ha diméein de dri Mab Tro-er-Hi. Er fest e badas eih dé ha guin er Charajined e oé bet rah lonket.

RAF PONDI

MARTELODED KELUEN

Chetu un istoerig, ur sorbien marsé, e vezé laret dré er vro a pe oen hoah kroédurig, diarben ur martelod, unan ag er ré-sé e vezé guélet bep plé (chonj em ès anehé) de ouil Maria Kreiz Est e Keluen, dé er pardon, deit ag en Oriant, de zougein ér préhésion er lestrig dré lien lakeit ér méz ar un dro get deluen kaer er Huerhiez Vari ha rah banie-leu Guern. Kaset e vezé er ré-man get paotred ha merhed iouank ag en droieu; ar ou lerh er perhinderion deit, niverus bras de uélet en él é tichen ag en Néan eit lakat en tan ér vogeden hag é kanal.

Kleuet em ès laret penaos, me zad ha me mam hoah kroedurigeu, unan ag er varteloded-sé deit ag en Oriant, d'er pardon e vennas diskoein d'er perhinderion peger guiu e oé éan, paotr heb souris erbet ag en danjér, akustumet ma oé er varteloded, en amzer-sé, de vonet ha donet ha d'obér ou hoarrierion-skan dré guerniadur er lestri ar er mor bras.

Chetu éan nezé épád er poëz étré en overenn-bred bag er gospéreu é krapein én tour ihuel tréma er lein betak er pikol a groéz e oé er pen anehé.

Unan benak ag en dud tolpet endro d'er chapél ha dré er gérig en doé éan guélet, dré zigoéh merhat, hag aben-kaer é ma penneu en ol sauet geté, ou bégeu digor bras, é sellet doh en hani dieuehiek-sé e oé eite é hoari, a dra sur, get é vuhé.

Arriu breman étal er groéz, chetu er martelod, goudé bout groeit un tamig dichuéh, é lakat é dreid endro dehi el staget dohti hag é lezel é gory de zichen a hed er hloiodi, é ben d'en dias, e zivreh astennet geton eit diskoein mat, én ur vransellat ag un tu d'en aral, penaos en doé hon déni kousians ag er péh e oé én é chonj gobér.

Ur uéh, diù uéh, téz gueh, nezé, éan e sauas é gory ag er stad ketan-se eit monet de douchein troed er groéz get é zehorn eit um lezel de goueh aneué, é dreid roltet berped stert én ou léh, betak ma chomas é gory astennet geton, é ben d'en dias, e saué a daoleu en ur astenn é zivreh. Allas!

Ne hellé mui seul endro.

Guélet e veze neoad spis mat ag en dias e hré er paotr, guéh d'er uéh, un asé eit em zijabein ag er stad émen en doé um lakeit, ré a fians en doe bet én é nerh ha n'en doé mui nerh eroalh eit distag

é gory ag er mén
hag er has trema er groez.

Ankinet bras e oé
er perhinderion muioh mui
nivérus endro d'er chapél. Sterdein e hré er haloneu,
lod ag en ded ne vennent ket mui sellet doh er peur-
keh martelod iouank duhont é lein en tour heb sekour
erbet.

Ur burhud hebkin, a berh er Uerhiez a Geluen
marsé e hellehé rein dehon en nerh-kalon eit seuel
hoah é gory, ne oé ennon breman, a uéhieu, nameit
branselligeu dinher.

Biskoah ne oé ket bet ken didrouz, èl ér momand-
sé er gérig a Geluen, dé er pardon bras.

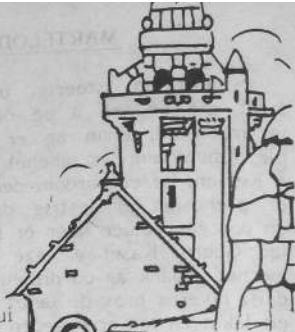
Ha chetu néoah é kreiz gloéz en ol dud glaharet,
amsoéheu a joé hag a espérons en ou haloneu éh
uélet ur martelod aral, ur hamerad d'er hetan, é
krapein d'lé dro devat lein en tour, de gas sekour
d'en hani é poén.

Arriu etaldon,(ha mal e oé rak ne vouljé ket
mui kalz, ré oann e oé deit sur mat) hennan e lakas
é ziskoé édan ré é gamerad hag én ur grapein else
a nebedigueu hag éh obér un arsau a gourseau, é
e hrs dehon em ihuelat ar un dro geton betak kemér
troed er groéz get é zehorn.

Sovet e oé! Nag ur misi eit en ol é krial ou
joé, diboéniet ma oent, kement èl en deu vartelod
doh o guélet breman staget doh kroéz en tour éh
obér un dichueh kent dichen trema en douar o pege-
ment dirisklusoh!

Ind e zichernas, ar ou goar, unan arlerhen aral
ha, lakeit dehé ou zreid d'en dias ag en tour, ind
e ias aben kaer, disammet ag o foén, kazaliet, perhin-
derion ar ou lerh, d'er chapel hag e lakas peb unan,
evel ma zo bet laret dein hoah, ur pilet é kevér
deluen Intron Vari Keluen.

G.L. GUILLOUZ

PAJENN ER LENERION

En Aotro Merser, renér Brud Nevez, 6 Ru Beaumar-
chais, 29200 BREST, en des skriuet dem un herra-
zo:

"Goulen e hrér tud aveit adskriù dorn-skrideu en
Aotro Héneu, get ur mekanik-skriù, pé get en dorn
met get ur skritur-moll, aveit rein d'er mollér. Es
int de lén. Red é adskriù er gérieu revé mod-skriù
gériadur Mériadeg Herrieu. Get un uigent benak
a ded e véh groeit béan er labour."

En Aotro J.L. é Metz en des goulennet genom penaos
kavouit livr en Aotro Guillouz "Hor bara pamdié".
Skriù de "Hor Yezh", Per Denez, Ri, Ploaré, 29100
DOUARNENEZ.

A dural en Aotro J.L. en des kaset dem un nebed
rimadelieu bugalé dastumet é parrez Redené. Mollet
e veint é nivéren de zonet "An Doéré".

J.C. er R.: Ia, laket on es ur pennadig brudereh
é K.L.T. é nivérenn 14 An Doéré aveit embannadu-
rieu An Héré. El rézon ne oé ket hor mod-skriù
ni e oé.

J.L.C. ag en Nañed e garehé prénein gériadur Er-
nault: er goulenn get "Brud Nevez", 6 Ru Beaumar-
chais, 29200 BREST

AVEIT BOUT CHELEUET

Revé er gazéten, éma bet digeméret ag en dibab un tammig zo B.B. (Brigitte Bardot) é Paris get Rénour er Stad, guélet int bet én télé eué. Konzet ou des a stad divourus ... er chas! ha me chonj é vo dalhet kont ag er péh hé des goulennet. Un dra vad a-dra-sur.

Paozed Diwan eué, e oé oeit de Bariz er mareieukent, jalet ind get er bihan argant aveit ho skolieul. (Deu di-skol e zo bet ret cherrein) sioah! N'o des kavet hani d'o digemér, meit ur meuel izél eroalh. De ouiet é mar dint bet kleuet ér blein?

Bremen, yo daù dehé en em gemér én ur mod aral, d'em chonj: choej ur gannadez iouank-iouank!, ur fulenn! er goantan e fehé bout kavet, ur guiskemant a vod dehi, nag ne vehé ket kalz a zilhad ar hé hein, (kir bras é en dilhad!) doh rekis mem (mår ne vehe

ket argant eroalh) nag e vehé é "divronn én auel" el ma lar Stén, ne vehé ket fall! Prénein eué ur holénig-ki, un "toutouig madam", aveit lakat ar hé breh, kemér ur herhet fier-fier, kas hé "photo" ar un dro get hé goulenn (hep ankoéhat er gazeteu) ha suroalh e vo guelet mat, ha cheleuet.

Aveidon-mé ne uélan meit er feson-sé.

EN TAD AHOE

En Intron Ninnok Bellier Kidna, merh Stén Kidna,
Doué er pardon, en des kaset dem un nebed pennadeu
skriuet dré hé zad ha mollet guéharall én dastumaden
"En Had". Ne vanko ket defar dem eit niverenneu
de zonet "An Doéré". Trugéré dehi.

Deit e zo dem doéré a varù en Aotro Marsel Kalvez
d'en oed a 80 vle étal en Nañned. Lodek om e glahar
bugale ur brogarour kalonek.

KROUGEREH HA LAHEREH ELEIH

A p'en da er goukou d'er vro, e kav er heveleg ar hé hent, hag eh ouenn geton petra zo a neue. Er peurkaeh keveleg, ne hell reskont nameit: krougeréh ha laheréh eleih, p'en n'en des guélet nameit kement-sé: tenneu ha laseu.

Er ble-man, o deu e helleint laret er memes tra, rak e kement bro e zo, yein pé tuemm n'en des nameit laheréh, krougeréh, heb komz ag er gerteri é meur a vro.

Er loñed, gouiu pé doteit, en em lah eué étrézé; er hriuan e hounid; else éma dijablet er ré klanu, er ré goann pé mahagnet, ne chom meit er ré kriu ha lah, de genderhel er ouenn.

En dud gouiu, (lakam!) en em lah eué, meit a daoleu dorn, pe bah, lies aveit guélet piu e oé er guellan paotr! Més, deusto aveit petra en em lahám-ni bremen?

HANUEU EN TORIG RU

Dastumet get Herri MAHEU

- * Alan kov-ru, alanig kov-ru
- * Antrelu pé hantér-ru? (Saint-Jean Brevélay)
- * Bruched-ru, bruchig-ru
- * Beurig (er veurig) (Caudan) Loeiz Herrieu
- * Burig-ru (er vurig-ru)
- * Burig (er vurig) (Bro Guéné)
- * Bicheru (Guénin-Pluméliau)
- * Borc'hig-ru
- * En Tor-ru (Guéné)
- * Goug-ru (En Arhenneu)
- * Jotig-ru
- * Kovig-ru (Bro-Guéné)
- * Labous en.tan
- * Morvig (Guéné Izel)
- * Torig-ru
- * Toullig-ru

ER BRUCHIG-RU

Sellet mé, sellet mé
Na péh a vrauté
Liuet, liuet, liuet
Mem bruch mem bruch
E hues guélet e hues guélet
É kargein plu é vruch».

RIMADELLEU

Dastumet get Herri MAHEU

Miton, mitenn
Krap er hah én avalenn
Hag er hi ér bérenn
Klasket ur skubelen
Ha oeit Marion d'o dichenn.
Miton, mitenn
Koéhet int én hé barlenn
Hé barlenn e oé toul
Koéhet er hah ér poul
Er poul e oé dizan
Koéhet er hah ér fetan
Er fetan e oé don
Ha kolet me miton!!!
Kaer em boë rastellat

NE GAVEN NAMEIT PEILLAD

Peillad
E vo guerhet a vad
Ar marhad
Dé er foér-mél
E Baod
Miton, mitenn!

-Emen éh oh bet miton?
-E ti Marion
-Peta e hues bet, Miton?
-Krampoeá fintet ér balon.
-Ha petra hoah?
-Taoleu bah!
-Kerhet hoah
O begek a gah!

LAREDEU EN ENED

Dastumet get Herri MAHEU

En neb e lah er bruchig-ru
E goéh én tan pé ér ludu

Hoarieu bugalé get er skod-tan
- "Bu, bu, tan du!"
Bu, bu, tan ru!
Bu, bu, tan ru!
Kroget en tan ér brighed-ru!
Bu, bu, tan-ru
Bu, bu, tan-du
Bu, bu tan-du
Troeit é en diaol é ludu!"

Kleuet get me mamm é Ker Chassik -Gwénin

BOEH ER HLEHIER (Bro Baod)

Chapél Loposkoal (Baod)

"Pemp plank toull
Pemp plank toull."

Chapél Lokmaria (Chapél Neue)

"loud-mel toemm, lakeit leah geton
loud-mel toemm, lakeit leah geton."

Intron Varia er Mané-Guen (Guénin)

"E Koh-koed, éh es laeron
E koh-koed, éh es laeron."

Iliz parrez (Guénin)

"Me gar kignén, kignén, kignén
Me gar onion, onion, onion."

Kloh Kamorh

"r finan e dap en oll
'r finan e dap en oll."

Kloh Kergonan (Langedig)

"El mé tan éh an
El mé tan éh an."

Intermant en hani pinuik

"Toul é, Dominé, toul é Domino, o!
Toul é me soutanenn, unan neué, em bo,o!"

Intermant en hani peur

"Toul é, Dominé, toul é Domino, o!
Toul é me soutanenn, hag else é chomo, o!"

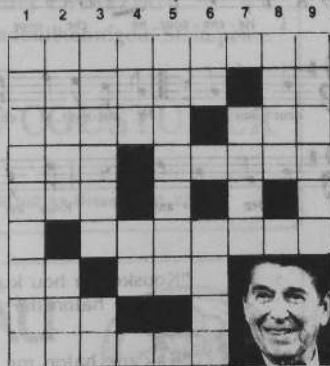
Dastumet get Herri MAHEU

GIRIEU-KROEZ

get Kermorvan

A-HED:

1. Foëu-deur
2. + é anù bihan. Anoér grek.
3. Unan ag er stadeu unanet
én Amérika. E gan ar en
uéled.
4. évaj kriù. Stér a Vreizh.
5. Ingen én hé hreiz.
6. Ne goust nitra.
7. Ia é Bro-Rusi.
Stér én Ejipt.
8. * é vro.
9. * é anù.

A-DREZ:

1. Restajeu el logod.
2. Rod bihan.
Un taol mestr mar a wéh.
3. Aerion heb danjér. Stér Bro-Gall.
4. Doh bréh peb moéz. "Abarh" yankee.
5. Skol é Santéz-Anna.
6. Ur gensonenn diù wéh. Anù bihan Stivell.
7. Ne goéhet ket abarh.
8. Pichon hag e red fonapl, dibennet.
9. * é anù eit é vignoned.

GIRIEU-KROEZ EN NIVERENN 15

- A-HED: 1.NENDELEG 2.AG. EE. ES 3.ZIFARI.
UA 4.ALREENN. P 5.REIT D'ER HI 6.E.
E. E. RN 7.NAN. HANUE 8.IN. BERNIN
9.STRIMPEIN
- A-DREZ: 1.NAZARENIS 2.EGILE. ANT 3.N.
FRIEU. R 4.D. AET. BI 5.E. EREDEHEM
6.LEINE. ARP 7.E. NR. NNE 8.GEU. HRUII
9.SAPINENN.

HECHENOUR IEUANK

Gouslad (♩ = 60)

2 "Kousket 'n hou kuélé, mar doh és; (3 guén),
Rak me halon mé zo diés! (2 huéh)

3 "Rak me halon mé zo diés,
Forh ne hellai konz d'em mestréz;

4 "Nitra erbet n'em honforté
Meit en auél diar hé guélé.

5 "Meit en auél diar hé guélé,
E zé dein dré doul en alhué...

6 "Toul é me zok ar lein me fen
G'en divéradur ag hé zoen.

7 "Seih ré voteu em es uzet
E monet bammz d'hé guélet!

8 "Seih ré aral e uzein hoah
Raok ma hellein kousket g'er plah!..."

Tennet a "Gerzenneu ha Sonenneu Bro Guéné" Loeiz HERRIEU

ANDOUILH ER GEMENE
E GIZ ER MEZEU
Andouilhennigeu, Strimpeu...

É ti Yannick LE COUSTUMER

7, stred Amiral Melchior - 56102 An Oriant - B.P. 222

KANTERBRÄU

Kervoez Bier Mestr Kanter

Kevredele SOBLOR
Z.I. a Geriadeu
Tél. 83.03.11 AN ORIANT

IMPRIMERIE PLOEMEUROISE

TI-MOLLEREH A BLANOUR

1, stred Fort-Bloqué — 56270 PLANOUR
PZ 97/82.27.05 d'en entru MENORET

LABOUR MAT HA MARMADMAT

BREHONEG BRO GWÉNED

Chetu aman rol un nebed livreu é brehoneg Guénéed
e hellér kavouit ér stalieu livreu:

- Hor bara pamdiek - dré en A. Guillouz
- Dasson ur galon - Loeiz Herrieu
- Dictionnaire Breton-Français - Ernault
- Le Breton du Morbihan Vannetais - M. Herrieu
- Le Breton parlé - M. Herrieu
- Dictionnaire Français-Breton - M. Herrieu

Pour toute correspondance relative à la rédaction
de la revue AN DOERE et à l'Association, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
La Grande Métairie - 56340 CARNAC

Pour les abonnements à AN DOERE, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
19, rue de Raime - 56270 PLOEMEUR

Adressez vos chèques ou vos virements C.C.P. au trésorier
A. SAMSON - 19, rue de Raime - 56270 PLÖEMEUR

C.C.P. NANTES 4 287 62 E
(chèques libellés à l'ordre de Kevredigeh Bro-Ereg)

AN DOERE : Publication trimestrielle : Prix du numéro : 10 F.
Abonnement annuel (4 numéros) : 40 F.
Gérant de la publication : Henri MAHO - RAUD

Imp. Plœmeuroise - tél. 97/82 27.05

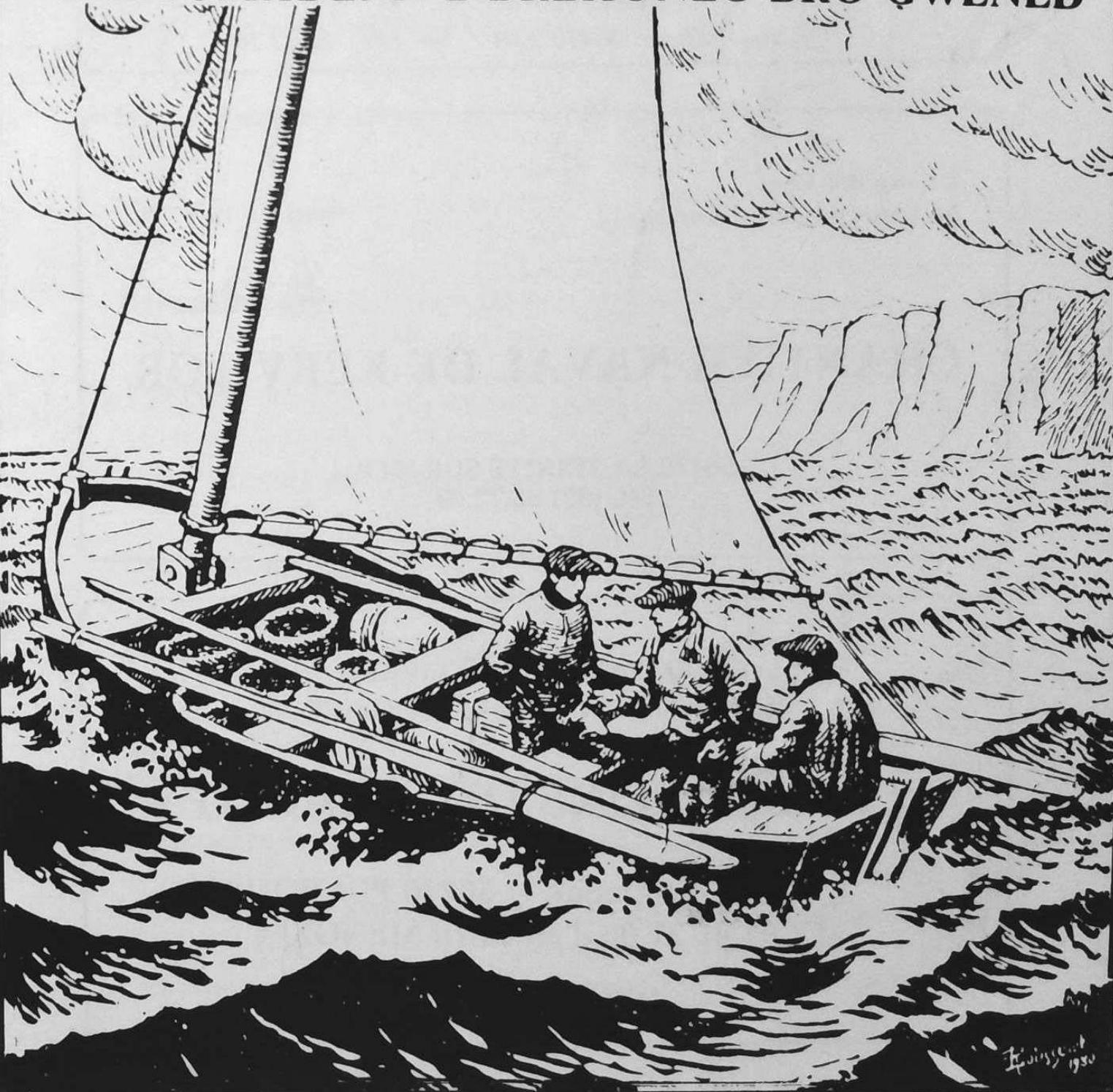
MIZ MEHUEÑ 1985

ISSN : 0750-3326

ATJDÉKÉ

NIV. 17

DASTUMADENN É BREHONEG BRO GWÉNED

Ur vag dré ouél
ha hatou ! pen é Kornog !

CHANTIER NAVAL DE KERVILOR

56470 LA TRINITÉ-SUR-MER
Tél. (97) 55.72.69

EIT EMBANNEIN HO LIVREU,
HO TASTUMAIDENNEU CHOEJET

« LES EDITIONS DU SINAGOT »

1, stred Fort-Bloqué — 56270 PLANOUR
PZ 97.82.27.05 d'en eutru MENORET

GWELLAN PRIZIEU

FEST BRETON EN TRI-HANTON TAOLENN ER PENNADEU

Lénam lévreu diskuz	P.4
Fest brehoneg en Tri-Hanton	P.5
Sri-Lanka, en Inizenn Ligernus (3vet lodenn)	P.6
Er rah - koed	P.14
Bé er beuréz	P.16
Doéréieu er vro	P.18
Revé Ministr en Deskadureh...	P.19
Get Paul er Flem	P.20
Boéh er hleier (Eil lodenn)	P.23
Goapour!	P.25
Girieu-kroez	P.26

LENAM LEVREU DISKUZ

Biskoah nen des embannet kement a lévreu él én amzér breman. Lévreu a bep sort, ré distér, ha ré kir, ré de ziskein er mad ha ré de ziskein er fal. Hanval e vehe éh es muioh a dud éh obér lévreu eget doh ou lén.

Rag, get en Télé, er Radio, er bostéreh en tankar, en dud en des bihanoh a amzér de lén el araog. Ha pegement a gazeteu e ueler stenet ar er stalieu-guerh? Ré neue e sau dé ha dé. Ne ouian penaos e kavant lennerion!

Ha neoah, er lévr e chom er guellan tra de binukat er spered. Er radio, en Télé, er gazeteu e dremen; er lévr e chom bepred geton é dalvedigéh. Chetu perak, kent prenein ur levr, é ma ret sellet mat é petra é lakér en argant; er lévreu, él en treu aral e zo deit de vout kir ru.

Aveidom-ni Bretoned, ketan tra e zo prenein lévreu diar hon bro. N'hellér ket karet na dén, na tra, na bro, mar n'o anaùer ket. Er Vretoned e vehé bet tréhet ha tihet bihanoh épad en Istoer pe vehent bet abiloh ar peh e sel ou hornad.

... De getan deskam er brehoneg hag Istoér er Vro. Mar doh é klask lévreu diskuz pé bourruz o havet e hrér ér stalieu és-awalh.

Lakeit e vo un nebeud anehé ar golo "An Doéré" (pajenn devéhan) aveit rein deoh d'er guellan en dorn d'obér ho choej.

RAF PONDI

FEST BREHONEG EN TRI-HANTON

Ui léh ag er ré vrauan, amzér gaer, tud éleih ha bourrapte tro en dé... Pont-Aogan en des biuet é dervet Fest en tri-Hanton d'er sul 16 a viz Méhuen.

Epad en anderu plijadur on es bet é sellet hag é chelaou Bugalé Melrand, Soñerion Akordeon deu-doñek (get Pier Jehanneu, Pier Guivic, Eflamm Kéré, Loïk Kerzerho).

Dré ziù uéh um dolpet on es dirag er gourennon ha guellec e zo bet mar a grogad kaer.

Prizieu "Fest en Tri-Hanton" e zo bet reit d'er ré en des diskoeit o ampertiz.

Er fest-noz en des padet betag kreisnoz, märsé ohpen ... grès de "Kanerion er Bleu" ha ré Sant-Urleu ha "Dastumerion er Hreisté" heb ankoéhat hoarierion akordeon.

Trugarekat e hra "An Doéré" é vignoned en des kemeret o lod aveit kempen er fest, ha de getan pen en Eutrú Mer a Langedig, tud Sant-Iwan, Lange-dig ha Bubri... Peb unan en é léh en des groeit é labour d'er guellan.

Kouamanterion ha lénerion "An Doéré" ho kouvi e hram d'er fest ketan... abenn er blé... kentéh ma ouzeem en dé, "An Doéré" el laro deoh.

A. SAMSON

(Tervet lodenn)

Devizet em-boé, én diù nivérenn devéhan ag An Doéré, a zivout donedigeh er rumadeu tud hag e hra bremen poblans en Inizenn Ligernus (niv. 15), ha diskoeit em boé penaos er Singhala-ed en doé dégeméret Lézenn Bouddha é gré er Roué Tissa (niv. 16).

En taol-man, me anséo divrazein Istoér er vro a oudé en amzér-sé, ha displég penaos é viúér duhont hiniu-en-dé.

Achiù e vo nezé me fennad labour diar en dro-balé em boé groeit é Sri-Lanka é dibenn er blé devéhan.

Ne glaskein ket, ér bajenneu-man, displég istoér Sri-Lanka dré er munut, rag kement-sé e vehé forh diéz aveidon-mé ha channeus * avait er lénerion, ha ne dennehé ket kalz a hounid de hani.

Guell vo, me gred, diforh tri pé pear bonn tennet ag en istoér-sé, ha diskoein penaos oé stad er vro én amzérieu-sé.

Er bonneu em-es dibabet um gav én 3vet kantvléad kent en Amzér a Gristenéh, ha goudé en amzér-sé, ér 5vet, én 9vet, én 16vet, hag én amzér avreman.

I-En 3vet kantvléad kent en A.G.: Anuradha-Pura Kér-vamm er vro én amzér-sé e oé Anuradha-Pura, doh tu er holern ag en inizenn, tost de Zouar-Veur en India.

Er Roué Devanampiya Tissa (-Tissa karet get Doué) en-doé kempennet azé é baléz, tost de venati er visionerion, hag er gér neué e oé deit de vout forh brudet en Asia, ker brudet marse él ma oé Babylon ha Persepolis en amzér-sé?

Hi e oé kalon er Vouddheleh* reih, hanni er Hinayana (=er Har-bihan), de laret é, hanni en disiplé fidel d'er Lézenn stréh kempennet diar buhé ha komzeu en Dihunour, heb en oll livreu skriuet devéhatou ha lan a sorbiennu didalvé pé a bredegeu direzon (groeit e vé anhé er Mahayana, de laret é, er Har-bras).

Alas! Er Mahayana e oé tostoh de galon er bobl, ha ne oé ket a emgleu étre en diù Gevredeléh*. Seuel e hrsas béh étrezé... hag Anuradha-Pura e goéhas édan bili en Tamouled épad deù pé tri kantvléad.

Er Singhala-ed e das neoah de benn a blommein o fenn a nebedigeu, hag o Roué Duttagamini e geméras éndro er ger-vamm é cours en 3vet Kantvléad goudé en A.G. Més er goé en-doé rédet a bouladeu hag, ayeit diverchein é béhedeu, er Roué e vennas adseuel en oll palézieu ha templeu hag e oé bet fondet get en Tamouled.

Er véajour hag e dremenn hiniu-en-dé ar zouareu Anuradha-Pura e zo forh soéhet éh uélet er restajeu divent ha bammus hag e vé diskoeit dehon. Er ré brauan anhé e zo, de me sonj-mé, er Loha-Pasada hag er Ruanweli.

Er Loha-Pasada (=er Paléz Arem) en-doé 9 estaj, ha 100 kanbr vrás é peb estaj, peb unan anhé goarniset get folenneu argand ha biuennet get meinigeu présius. A réz get en douar um gave Sal-Veur er Roué, er lein anhei douget ar piléieu goleit a folenneu eur; er vangoérieu e oé aozet ha braueit get mein présius ha perléz. Kadoér-Veur* er Roué e oé groeit a blankennigeu olifant kizellet ha flourikeit. Toet e oé er paléz get brikad arem... En arbenn d'en doenn-sé e oé bet reit dehon é hanv a "baléz-arem"... més ne chom ket mui anheon nameit er 1600 pilér-maen hag e zougé en 9 estaj ker brudet.

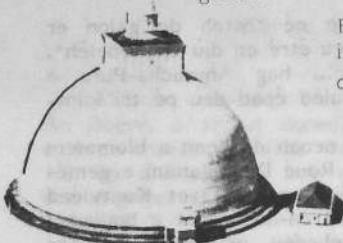
Er Ruanweli e zo ur pikol Dagoba sauet ar ur blénenn-maen douget ar zein 400 olifant. Edan

ur samm a vrikad divuzul é es ur releg soehus, hani er huéenn-Bô, er huéenn-sé hag en-doé reit goaskedenn de Gautama a p'en doe spurmantet splanddér er Huirioné... Edan er releg sakret, en douar e zo groeit a vein-esmerald, er grouiad e zo tammigueu korailh, troed er huéenn e zo groeit a argand a-kerh, hag en dél e zo mein présius... Edan er huéenn é es deluenn Bouddha, é eur kizellet.

En Dagoba-sé e zo hoah én hé sao, hiniù-en-dé, ker plomm èl ma oe de getan.

Fan en-des 270 troëtad a ihuélled, de laret é, tost de 90 métrad.

Ur bamm!!!

2-Er Svet kantvléad goudé en A.G.: Sigiriya

En amzér-sé, er Roué Dathusena en-doé deit de benn a féahein en Tamouled, hag en inizenn abéh um gavé hoah édan bili er Singhala-ed.

Er Roué en-devoé tri avugalé, deù vab hag ur vérh. Er mab kohan, Mogallana, e oé ganet ag é bried revé er lézenn, mès en eil, Kassapa, e oé bet reit dehon get ur voéz arall, a rank izél; er verh e oé pried er Jénéral Migara.

Dathusena e réné er vro a oudé 18 vlé, ha Mogallana e zelié kemér er vestroni ar é lerh, er péh ne blije ket de Kassapa na de Migara... Umseuel e hrezant éneb d'o zad ha tadeg, hag en armé e oé a-du geté. Er Roué e oas tapet dehé, ha barnet de veruel... heb né vehé neoah lakeit é hoëd de rédeg! Ind er cherras enta étré pedér mangoér masonet... Er mab kohan en-doé téhet kuit d'en India.

Lakeit èl-sé ar er Gadoér-Veur, Kassapa um dennañ ar ur mané ihuél, Sigiriya (=Karreg er Lion), hag e saúas arnehon ur hastel-kriù hag ur palez héb par.

Er hastel-kriù en-doé ohpenn 100 métrad a ihuélled adrest er blénenn. ha ne oé ket a gemér

dehon. E kreiz er hastell é tibouké dregei er Lion, en dregei hag e gasé er Roué, er Rouannez hag o serviterion heb kin beteg er palez éan-mem hag e oé diazéet ar lein er mané, un 300 métrad benag adrest en douareu én dro déhon...

Kassapa e zalhas gelloud er Roué épàd 18 vlé... èl é dad! Mès é vreur Mogallana, ha nen doé biskoah kollet kalon, e arriuas un dé get ur pikol armé ag en India, douget ar gein ur vostad olifanted. Bout e oas un emgann blaahoahus étré en diù armé hag en deu vreur... Hâni ne seblant bout tré d'en arall, mès, én un taol, chetu olifanted Kassapa é troein kein hag é tennein ardran heb ne oé gellet o lakat de sentein, ha heb ne ouier perag! Kassapa e uelas aben-kaer é oé kollet dehon en emgann hag é Gadoér-Veur... hag é hé de vont barnet de veruel èl é dad! Ean e daolas un devéhan sell ar mané Sigiriya, ha, get un taol séh ag é goutellez, éan e drohas éan-mem é hoahienn-goug.

Chomein e hrsas Mogallana ar Gadoér-Veur er Roué épàd 18 vlé eué, èl é vreur Kassapa hag é dad Dathusena...

"Chetu azé un istoér éahu, forh hanval de béieu-trajéris Eschyle pé Sofocles..." e laren-mé én ur zisken d'en dias a vané Sigiriya.

"Nitrasurpe ..." e reskondas d'ein ur "farmer" ag en Australia hag en-doé krapet ar un dro genein, E hanù e oé William Shakespeare!!!

Er groheu hag e zo bet kempennet édan er réhiér, é es limajeu damezéled pé guerhiézed. Bout e oé 500 anhé en amzér gueharall, ha laret e vezé nezé: "Er 500 guerhiéz-man, en o splannér, e zo él mein présius staget ar gouronenn er Roué."

Ne chom ket mui meit 5 pé 6 anhé, mès ur burhud é hoah o guélet hinju-en-dé: o liuaj e zo ker fresk él ma vénent bet kempennet ur bléso heb-kin.

3-En 8vet kantvleád: Polonnaruwa

Koéhet e oe, en amzer-sé, Anuradha-Pura édan bili en Tamouled. Ur Singhala kalonek, Parakrama, e boénias aveit seuel éndro ranteleh hag inour er Singhala-ed... ha donet e hrsas de benn.

Ne vennas ket neoah adseuel Anuradha-Pura, rag hé haved e hré ré dost de Zouar-Veur en India he de ranteleh en Tamouled.

Ean e gavas guelloh seuel ur gér-vamm neué, un tammig pelloh d'er hreisté, hag esoh de zihénn, mar behé rekis... Polonnaruwa!

Parakrama en-doé sonj eué ag é dud, rag ma o-doé diézmant bras én arbenn d'er séhour hag e bad 8 pé 9 miz peb blé, goudé er glaù pamdiék e goéh du-hont épäd er gouianu. Ean e hrsas enta gobér lenneu bras, lod anhé ker bras él plégeumor, aveit dastum ha goarn en deur ag en néanu... hag en dakor d'en douar a-hed er mizieu séh. Bout e oé él-sé tu de obér tri est riz ag en neué-han beteg en diskar-amzér. -"En ur vro èl Sri-lanka, e laré-ean, ur péhed é lezel un dapenn deur koéhet ag en néanu de ziskenn ér mor-bras heb tennein gounid anehi 2 pé 3 guéh d'en nebetan."

Deit e oé él-se Sri-Lanka de vout ur vro doujet get en estrén, ha Parakrama e oé brudet èl Parakrama-Bahu, de laret é Parakrama-er-Meur. Gounid e hrsas ur brezél bras ar en Indianed ind-mem, aveit adkermér er releg sakret reit de Tissa én amzér gueharall, dantlagad en Dihunet éan-mem...

Seuel e hrsas, aveit brauat er gér-vamm neué, tiér, tampleu ha menatieu heb par. En tampl sauet aveit reseù er releg sakret e zo hoah én é sau, hag e denn en dareu ag en deulagad, ker brau él ma'n dé. Er menati bras e zo bet diskaret dré en Tamouled!) mès en deliennue santél e zo chomet él ma oent 1.000 vlé-so. Guélet em-es int get ur uir doujans:

-Bouddha azéet ar é seulieu-treid, get é zeulagad cherret;

-Bouddha kousket a-blad arlerh é varù, get é zisipl hag e chom staget doh maen er maneig, e zoug testoni de abilted ha de ampertiz er Singhala-ed ag en amzér-sé. Er véajour e chom bammet doh o guélet: digollet é, én un taol, ag er boén e zo bet rekiz déhon...

Delienn Bouddha astennet en-des 14 métrad a hirded. Ken tinér é er labour ma n'em-es ket gellet parrad a sonjal é delienn Moiz groeit dré Mikél-Angelo: de unan él d'en arall, ne vank nitra nameit er vuhé.

4-En 16vet kantvléad: Kandy

Er gér-vamm-sé e zo bet hoah fondu dré en Tamouled, ha chetu er peurkéh Singhala-ed é téhein éndro trema er hreisté.

Sauet o-des arré ur gér-vamm neué, en hani devéhan, Kandy, é kreiz en inizenn, ar vord ur lenn bras. Honenn n'en-des nitra soéhus de huélet, nameit marse er menati sauet én inour d'en dant sakret.

Er releg e vé tennet ér-méz ur huéh heb kin ér blé, ha lakeit e vé nezé de drézein er gér abéh ar gein un olifant guenn. En dud e za ag en inizenn abéh aveit héli er préhésion-sé, hanauet el er Perihera, ha peb unan e stréu boketeu ar en hent, én inour d'en Dihunet.

En 16vet kantvléad e huélas eué diskar gelloud er Singhala-ed. Nen dint ket bet goalgaset er huéhman dré en Tamouled, mès dré en Européiz, er Portugézed de getan, ha goudé, tud er Vroieu-Izél hag er Saozon. Er Fransézion e zo deit eué du-hont épad 2 pé 3 miz, é gré en Dispéah-Bras...

Er Saozon e rénas er vro betag dibenn er brezél devéhan. Deit é breman de vout digabestr a-kerh, ha sauet zo bet ur Républik ar en inizenn abéh, adal er blé 1948.

Bout zo hoah béh breman étré er Singhala-ed hag en Tamouled; er ré-man e garehé ma vehé rannet er vro é diù lodenn, lodenn er hreisté, éna dro d'er gér-vamm Kandy e vehé lesket get er Singhala-ed, ha lodenn er hreisnoz, get Trincomalee el kér-vamm, e vehé reit d'en Tamouled.

Digoret é er brezél étré en diù Gevredeléh, hag en Tamouled e gav sekour get o bredér ag en Tamil-Nadu én India, ha get er Libyaned: rak Trincomalee e zo er porh-mor guellan é Mor-Veur en India!!!

Più e hounido er brezél-man? Ne ouier ket, rak en istoér-sé nen dé ket hoah skriuet...

5-Er vuhé pamdiek: hinjiù-en-dé

Più benag e dremenn dré Sri-Lanka e gav éma ur uir Barawiz-ar-en-douar, el ma laré dija en Hindoued é amzérieu er Véda.

En douar e hell dougein tri bléad riz, a p'en dé deureit a-feson. Bout e zo lezeuaj ha fréhaj a beb sort, ré er vroie tuemm kerkloz el ré hor broieu-ni. Guélet e hrér, ar en aod, stedeu hir a huéenneu-koko sammet get chapeledeu keneu. Er geneuenn-koko e fournis deur d'en tiegħi, dañé de aléjein er predeu, ha ned sonn aveit gober séhier pé palenneu*. Un trézol heb par aveit en dud ag er vro-sé!

E Sri-Lanka é kavér eué, a-oudé en 19vet kantvléad, gué té ar er maniéu, a-zebri tor er votenneu betag ou fennu kuhet ér hogus. Té Sri-Lanka e zo emesk er ré huekan ag er bed abéh.

Ret é laret ur gir aveit achiu a-zivout er perléz e oé pesketeit du-hont én amzér guéharall, hag a-zivout er meinigeu présius e gavér hoah get puilhanté...

Ur barawiz é enta... ha neoah ne hellér ket diskenn é kér heb spurmantein fal-huiskemant ha mizér en dud. Er voézed hag er vugalé e stag doh er véajerion el kelion, hag e astenn o dehorn a vostadeu nivérus én ur houllenn en alézon...

Nag a dioélded én Inizenn Ligernus! Ha, pe sonjér ér brezél hag e zalh a-oudé 20 kantvléad étré en Tamouled hag er Singhala-ed, nag a rustoni didruhé é bro en Dihunour Truhéus!

LOEIZ ER MOUEL

Girieu diés:

- * channeus: ennuyeux
- * bouddheleh: bouddhisme
- * kevredeléh: communauté
- * kadoér-veur: trône
- * palenneu: tapis.

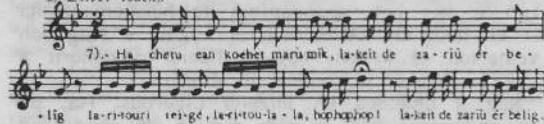
ER RAH KOED

(Saitet, ton hu konzen, get Job Er Gleân)

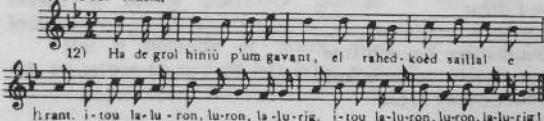
1) Ketan lodeann.

2) Eilvet lodeann.

3) Tervet lodeann

Ketan lodeann

1
Disul, é valé dré er hoed,
iridei-tou lariden, o
Chetu tapet dein ur rah-koed
itou, itou itra laalala
iridei-tou, lariden, o.

2
Chetu er rah-koed tapet dein,
Lakeit ér sulér de lardein.

3
Lakeit de lardein get keneu,
Ha bêb gwénér krampoeh-ieu.

4
Pe oé lardet ha lardet mat,
D'eit er bosér d'er labourat.

5
Mes er rah-koed, doh er gwélet
Betag en doenn en-des saillet.

6
Saillet en-des betag en doenn.
Ha doh en treust faouet é benn.

Eilvet lodeann

7
Ha chetu éan kouéhet marû-mig,
Lakeit de zariù er belig.
laritou ritei gé, laritou la la,
hop! hop! hop!
Lakeit do zariù er belig.

8
Ha, pen dé saüet er golo,
Pégen hweg é blaz er friko!

9
Epad ur miz, mérenn ha koén,
Frikô rah-koed get chistr miélen.

10
En tad, er vamm, er vulgâle
E lip o beg geton bemdé.

Tervet lodeann

11
Ha de goroll, p' en em gavant,
El rashed-koed oll é saillant!
itou, laluron, luron, lalurig.
itou, laluron, luron, lalurig.

13
A pe vo digoret er bâl,
Hwi o gwélo rah é tansal.

12
Mar det jamés d'ino un dé,
Hwi o gwélo ér Gemené.

14
Paotred ha merched Gemené,
Frikô rah-koed hra vad déhê.

A pe oen bihan, seul gueh ma té dein moned de véred parréz Gregam, e sellen ged soueh doh diù chapéligr gaer sauet e kreiz er vered, tost d'er Halvar hag étal bieu pinuig tud a noblans. Merket e oé ar unan anehé: "Famill Toguénec", anu un notér e vihué ér barréz é penn ketan er hantved-man.

Ar un arall, anu ur famill ankouéhet breman genein med n'en doé gellet neuze hañi lared dein a beh famill e oé; n'en doé ket mui hañi sonj anehi. Surhoalh, é sonjen mé, é oé ur famill a dudjentil eid gobér kerkrouz él en notér, tud akourset, épard o buhé, de vihuein én ur hastell ha red dehé kavouid ur palez arall goudé o maru. En ur sonjal else, pell braz e oen ag er huirioné...

Epad er brezel devéhan, reit e oé bet dein en tu de vonet de basein un dé bennag é ti ur person koh, bet pell amzér guéharall kuré é parréz Gregam. En ur gomz ag en amzér treménet, setu deit sonj dein de oulen geton ma anaue er famill pinuig-se en doé sauet ur chapél ken brau de vout bé o ré varu. Ged ur minoarh é tisplégas dein nezé penaos ne oé er bé-meur-sé nameid be ur glaskouréz-bara.

Er voéz-sé, emé éan, ur beurkeh intanvész, e viué é kartér Loperhed, ardro er blé 1900. Kouéhet ér beuranté vrasan moned e hré a di de di de houllenn hé soubenn hag un tamm bara ha de glask gobér un tamm labour bennag. Ur paotr hé doé bet, med hennen oeit youank-flamm de hounid é voudé dre er bed, ar en "trimard" él ma vezé laret, hañi ne ouié petra oé anehoñ. -Un dé, setu deit d'er beurez-sé kuitad en douar-man. Med lezel e hré ar hé lerh ur hoh tiig-plouz ged un tammig liorhig éndro dehon. En notér -marsé en hani e oé é anu ar er chapél

arall- e lakas er siell ar en nor ha éan de skriu eid gouied ha biu, e oé er mab, émen é chomé, ha de gas en doéré é tehé dehon boud iritour a vadeu distér er beuréz. Ne ouian ket penaoz, med atau un dé bennag é oé bet kavet er paotr. D'en Amérik é oé oeit hag azé deit de voud un "eutru", é penn aférieu braz hag argand a leih dehon.

Goudé boud reseuet lihér en notér, ged en doéré é oé maru é vamm, ne larér ket ma skuillas kalz a zareu, med éan hag en doé hé dilézét én hé feuranté, épard hé buhé, e gasas d'en notér ur yoh "dollars" én ur oulen geton kemér soursi a seuel ur bé kaer d'é vamm. Bamet mad e chomas en notér é reseu kement a argand, med red mad e oé o implé. Setu perag klaskouréz-bará Loperhed e zo bet sauët dehi brauan bé beréd Gregam.

Pen dé guir é ma en niù chapéligr hanval-tré unan doh en arall, sonjal e hran é tas marsé d'en notér karget a chapél er beuréz hoant de seuel ar un dro un arall aveid é famill-éan. En arbenn a gement-sé merhad é mant hanval ha ken tost unan d'en all.

Ur blézo, é oen ér véred-sé hag én ur dremén étal er chapélieu setu deit dein er sonj de wéled en diabarh anehé. Nag un druhé! Ne chomé mui anu erbed ar chapél er beuréz; hantér kouéhet e oé en nor-houarn débret d'er mergl ha servij e hré en diabarh de doullour er véred de cherreh é venue-gér. Ar er chapél arall é chomé hoah anu en notér ar un tammig plakenn marbr, med en nor e oé merglet rah eue ha disliuet; én diabarh, kouronenneu é séhein a houdé marsé 80 vlé.

Sonjal e hren é komzeu er Skritur: "Ged en amzér, é yo ankouéheit en anu e zo bet reit dem hañi ne zalho sonj ag en obéreu sauët genem.

LUKIAN

An Doéré: En A. Lukian en des goullennet genom derhel d'é skritur.

DOERIEU ER VRO

Chaden er vro mut épad en hañv:

Nen dé ket kalz a dra é brehoneg ar en Télé; bihan-noh e vo hoah épad en hañv pen dé guir "Chaden er Vro" e vo mut betag miz gwenolon. Perag-ta? N'er gouiet ket? Diover a argant... é larant!

Skritelleu kérieu é brehoneg:

D'en 22 a viz méhuen éma bet groeit un tolp én Oriant get er "CELIB" ér penn (Jean-Luc en Douarin) ha Per Denez.

Konzet e zo bet a lakat skritelleu é brehoneg ér hérieu e vé a du, ha muioh mui é vent a du. Trugaré d'er méred e zisko vennanté vad ar er gudenn*-sé.

Openn er (h)"CAPES" é brehoneg goulenn e hra Per Denez ma vehé tu de zeskein er brehoneg aveit en "DEUG". Komz e vo devéhatoh ag en dra-sé.

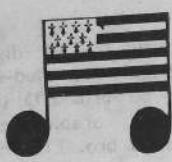
* l'udenn= question.

Revé Ministr en diskaduréh, e vé disket en arabeg de 9.111 kroedur, bugalé en dud-sé, hag e zo é labourat ér mez ag ou bro. 855 ohpen e heli kentélieu ziar er stummeu arab, aveit mar n'um gavehent ket diroet en ou bro. Elsé ne veint ket disouriennet.(déracine).

Pe vehé bet guéharal, ha mein hoah, groeit ur memés tra ag er Vretoned en harlu, ne vehé ket bet kleuet konz ag er "plouket", "Bécassine", h.h., er Brehoneg ne vehé ket bet ur iéh mehus aveit lod kaer, na skriuet treu sort e léner en ur levr deit ziar wask a neué-so: "Mémoires d'un paysan breton": "Je n'ai jamais vendu une vache en breton." E Landaul é 1959! Penaos e hré marhadizion moh bihan Gregam a p'en dent de Vubri, de Garnasen, d'er Faœed, mar ne vezé ket é brehoneg? Rekis e vezé konz difonoh, ha distil mat, nitra kin.

En Arabed, pé ieint d'où bro, n'ou devo ket méh ag où ieh nag ag ou akustumaneu, el meur a Vreihad é tonet a "gosté Paris". Ha ne grédan ket éma diésoh d'er Vretoned a Landaul komprenn ré Kimperlé aveit m'é ma d'ur Gal ag er Vendée, komprenn ur Gal a Calais, m'ar n'en dint ket bet ér skol gallek.

Get Paul ER FLEM

Muzisian ha skrivagnour

A oudé pevar blé é ta Paul Er Flem, er muzisian brudet, de gemér huéh suhun diskuih én Drinded. Ha ne ouien ket! Laret é bet d'ein ben er fin, hag ohpen-tra, kleuet em es éan ér "post" ur hreiste ag en neué-han: "Priz bras kér Paris e hues bet, Paul Er Flem; hor gourhemenneu! Ha petra hréet geton?"

"Monet e hrein de ziskuih d'en Drinded, tost de Garnag."

Kentéh, m'em es skriuet dehon. O! ne larein ket em es bet en eilgir aben! Deu viz arlerh em boé ur liher ne vanké meit un dra arnehon: er chom-léh én Drinded. Me glask doh tu er mor, hemb kavouit en den, ha ben er fin, me gay Paul Er Flem doh tu er lann, ya, én devéhan ti doh tu et lann, én Drinded... er Mor.

"Ne véet ket souéhet e laras éan d'ein: ér hoédeu, ér lannegi, ér flagenneu, azé ma me flijadur.

-Gout e hran, mes deit on aveit hou atersein.

-Peb unan d'é dro! Groeit em es er vechéhir amzér, més er huéh getan é d'ein bout "interviewet"! Skriuet, nezé, mar karet.

Paul Er Flem on, genedig a Lezardrev, étré Landreger ha Pempoul, mes er gout e hret. Genedig, enta, à Gerdavid é Lézardrev, ér blé 1881. Kollet em es me mam biannig-tra, me zad a pe oen krenbaotr. Ne don ket tam kar erbet d'Ar Flem, mollour

brehoneg é Landreger. Kaset on bet d'er skol de Dinan; azé, brudet e oen el kanour. Mès, oeit on de Vrest, é klask gobér "Navale": rahuizet on bet, siouah, aveit men deulagad. Nezé, me gomansas skriù muzik, ha hoari, ché! Ha chetu mé meulet ér gazetenneu! Ha kaset é mé fen-obér de Guy Ropartz. Hennen e respond: "A dra sur, muzisian oh, mès ne ouiet ket nitra, nitra, nitra! Red e vo labourat." Pemzek vlé em boé. A oudé, labouret em-es, ha karein e hran Guy Ropartz ha kement péh e hra. Digeméret é bet én "Institut" em es kleuet.

(Troham ber: Iéh n'em es ket de laret en oll dreu).

"Hag er brehoneg? e laran mé. Kléuet ém es laret un dra benag..."

-Er brehoneg? Me asbani é. De getan, me moéz ha mé, ni gomz brehoneg Treger kerklos el er galleg, ha souéhet erhoalh om dré-man éh uélet penaos en dud n'en dint ket ken staget doh ou brehoneg Gwened. A hendaral, me skriù é brehoneg ker lies-guéh el ma hellan.

-Me oui: hou moéz en doé er laret d'ein en nihour. Ha petra skriuet?

-Sellet er livr-man: lakat e hran é brehoneg "Antigone" dré Anouilh.

-(Mé én ur voushoarein): Ken és-sen é?

-Esig erhoalh. Cheleuet: spered er frazen vrehoneg e zo genein a viskoah. Aveit er girieu, girieu Antigone, diésoh é; neoah donet e hran de ben.

-Ha hoah? Ohpen eit Antigone, petra skriuet?

-Variete III, dré Valery. Er lakat e hran é brehoneg.

-(Me hoarh a greiz kalon): N'helleheh ket kavouit skléroh, ha guel?

-A dra sur, diés é un tamm de gompreñ. Mès guél? Milzin oh! Cheleuet dohein: de getan, éh onn é klask troein un dra kaer, ur livr kaer; ha pen de gwir é Breih ne gavan ket, dam get Antigone pé Variete!

-Akord on genoh! n'é ket mé e iei énep de Anouilh. Mies é Breih, gelloud e hrehéh kavet... lakam: "Toute guerre se fait la nuit".

-Dré Henri Polles? Anaout mat e hran en dén. Me henvroad é, pen dé guir a Landregér é ma. Labouret hon es ar un dro. Rah é livreu, neolah, n'em es ket lennet. Mès, Henri Polles pé Anouilh, kement-sé ne sello ket en dud. Laret em es deoh: er brehoneg, me asbani é, skriù brehoneg, me flijadur. Peb unan e gemér é blijadur é léh ma kar, é léh ma kav. Mé, skriù e hran é brehoneg aveit me flijadur, ha nitra ken. Un deverr-amzér é, grédus ur sord. Avezit en dud, muzik e hran; kement-man, er vechér é! Mès er brehoneg? Er brehoneg e zo ur "Violon d'Ingres", mar karet. Ha me "Violon d'Ingres" ne sell ket er réral. Me fal, nen dé ket skriù brehoneg èl ma skriù Riou, pé Drézen, pé Jarl Priel. Ré-se, ya, ré-se zo skrivagnerion. Mès mé? Muzisian onn, hoah ur huéh. Me brehoneg, ha mat pé fal, né ket saüet aveit bout mollet. Béet disoursi ha cheleuet mat: né ket mé e iei de channéein en dud get me "Violon d'Ingres".

(Péhed é marse).

Youen En Diberder

Girieu diés:

Eilgir: respond

Rahuizet: refusé

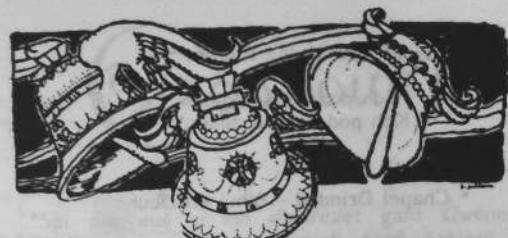
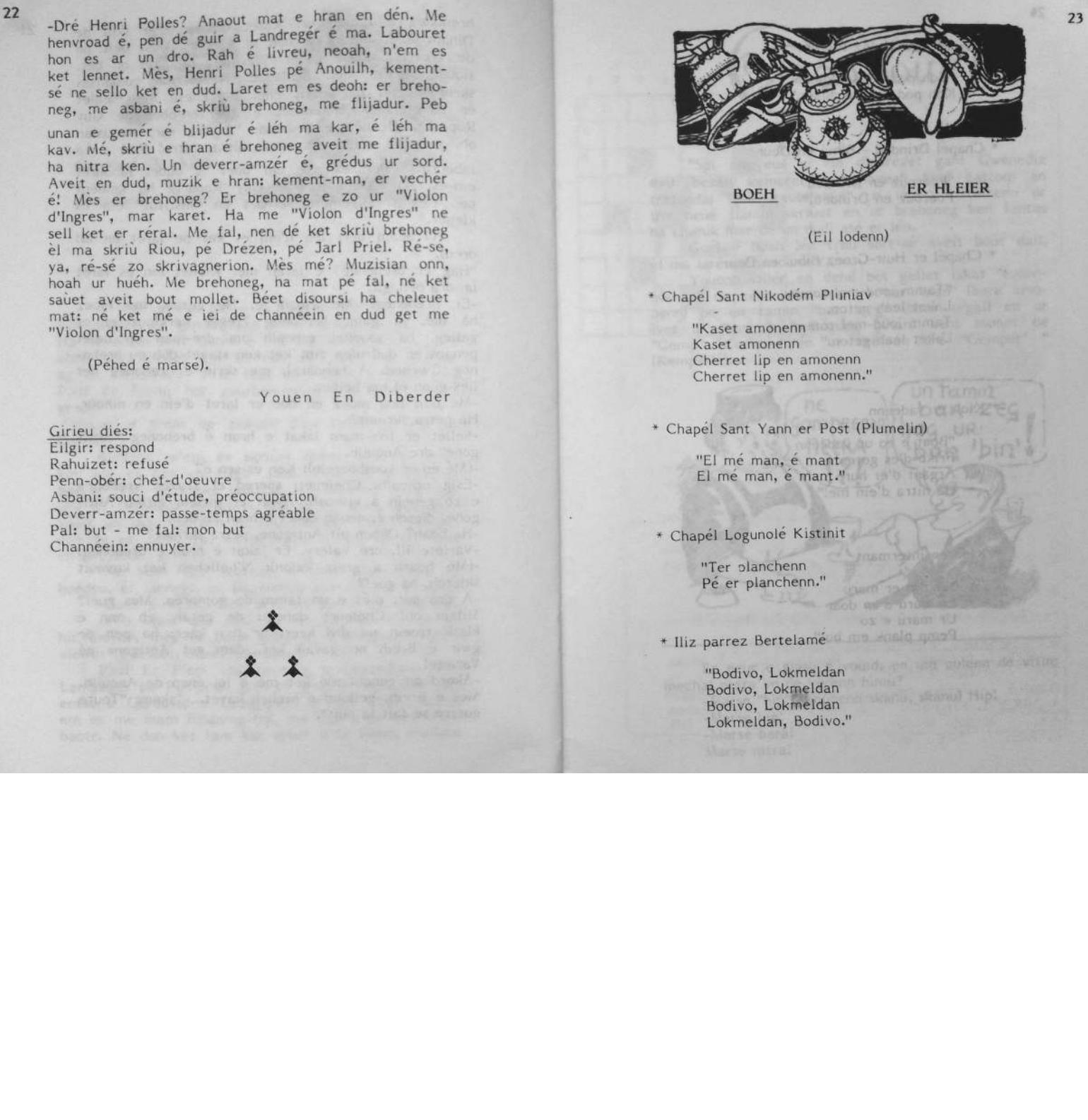
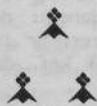
Penn-obér: chef-d'œuvre

Asbani: souci d'étude, préoccupation

Deverr-amzér: passe-temps agréable

Pal: but - me fal: mon but

Channéein: ennuyer.

BOEH

ER HLEIER

(Eil lodenn)

* Chapél Sant Nikodém Pliniav

"Kaset amonenn

Kaset amonenn

Cherret lip en amonenn

Cherret lip en amonenn."

* Chapél Sant Yann er Post (Plumelin)

"El mé man, é mant
El mé man, é mant."

* Chapél Logunolé Kistinit

"Ter planchenn
Pé er planchenn."

* Iliz parrez Bertelamé

"Bodivo, Lokmeldan
Bodivo, Lokmeldan
Bodivo, Lokmeldan
Lokmeldan, Bodivo."

* Chapél Sant Kulaz Pluniav

"Koh pod-houarn dihan
Koh pod-houarn dihan."

* Chapél Drinded - Bihui en Deur

"Foérouz en Drinded
Foérouz en Drinded."

* Chapél er Huir-Groéz Bihui en Deur

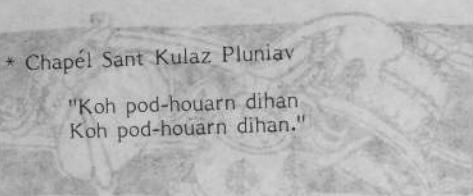
"Tamm ioud-mel tomm
Laket leah geton.
Tamm ioud-mel tomm
Laket leah geton."

* Kloh er vadéenn

"Bout e zo ur vadéenn
Friko d'er gérent!
Argant d'er huré
Ha nitra d'ein mé!"

* Kloh en intermant

"Er bal er marù
Er marù d'en doar
Ur marù e zo
Pemp plank em bo!"

Gospour!

"Spi am eus e vin digarezet gant Gwenediz evit bezan kemeret o rannyezh evel patrom an trefoedaj, "par excellence", e lénér é talbenn ur livr neué flamm skriuet én ur brehoneg ken fentus ha chimir mar dé un dudi asé er lén.

Guél é hoah lén treu sort-sé avait bout dall, él ma laré en handerù Yann,

Youenn Olier en dehé bet gellet lakan "tuden-nou-zo" de zébrein un tamm "bar 'man" (bara amonn) pé un tamm "bar 'zeg" (bara segal) én ur ivet ur "ban 'bin" (bannig bihan) kent monet de "Gemp" (Kempér) én ur dremén dré "Gemper" (Kemperlé)...

Er peur e glask é voud, en um ouleñ de vitin: mechal petra vo de vérenn hiniu?

-Marsé "hip"! (soubenn skanù, skanù) Hip!

-Marsé kig!

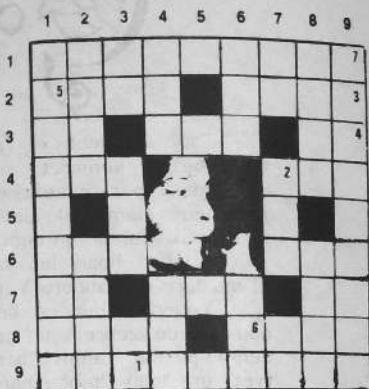
-Marsé bara!

Marsé nitra!

GIRIEU-KROEZ
get Kermorvan

A-HED:

1. Bep plé én Oriant.
  2. ér sapinenn en Nendelec.
étré en anteu.
  3. A du. Peb unan en des é
hani. diù gensonenn ten
net a Hervé.
  4. Nann é galleg (é disurh).
unan ohpen diù.
  5. Randonus. en des fall aliet
moez or hetan tad.
  6. Diu gensonenn. Kontrel er
wirioné.
  7. Peb unan en des é hani.
  8. Patronéz er Vretoned.
  9. Kér é Breiz-Izel.
- * Get el lettrad mercet get chiffreu (lakeit én
urh) groeit e vo anu er hañour.

A-DREZ:

1. Askorn er horf.
2. *é anu bihan.
mohaj é Pondi.
3. Mab er breur. Gobér el ur pen-moh. Diù gensonenn
4. Liés ardran "alter". Ker Bro-Gal (étal Barcelo
nette).
6. 40.000 km aveit gobér en dro. Elar priz en treu
(é disurh).
7. Um tamm oranj. e ya get la la... Pen Adam.
8. Hirroh aveit er moézed eit er goazed. E gomans
unan ag é soñenneu.
9. Guerherion livreu.

GIRIEU-KROEZ EN NIVERENN 16

- A-HED: 1. Kreskdeur 2. Ronald. Io 3. Idaho.
Tan 4. Gin. Elorn 5. Nge. R. U. I. 6. A.
Didalvé 7. Da. Nil 8. USA. A 9. Reagan
A-DREZ: 1. Krignadur 2. Rodig. Ase 3. Enaned.
AA. 4. Sah. In. G 5. Kloerdi. A 6. DD.
L. Alan 7. E. Toul 8. Uiar. V 9. Ronnie

ANDOUILH ER GEMENE
E GIZ ER MEZEU
Andouilhennigeu, Strimpeu...

É ti Yannick LE COUSTUMER

7, stred Amiral Melchior - 56102 An Oriant B.P. 222

KANTERBRÄU

Kervoez Bier Mestr Kanter

Kevredele SOBLOR
Z.I. a Geriadeu
Tél. 83.03.11 AN ORIANT

IMPRIMERIE PLOËMEUROISE
TI-MOLLEREH A BLANOUR

IMPRIMERIE BRETONNE INFORMATIQUE

1, stred Fort-Bloqué — 56270 PLANOUR
PZ 97.82.27.05 d'en eutru MENORET
LABOUR MAT HA MARMADMAT

BREHONEG BRO GWÉNED

Chetu aman rol un nebed livreu é brehoneg Guénéed
e hellér kavouit ér stalieu livreu:

- Hor bara pamdiek - dré en A. Guillouz
- Dasson ur galon - Loeiz Herrieu
- Dictionnaire Breton-Français - Ernault
- Le Breton du Morbihan Vannetais - M. Herrieu
- Le Breton parlé - M. Herrieu
- Dictionnaire Français-Breton - M. Herrieu

Pour toute correspondance relative à la rédaction
de la revue AN DOERE et à l'Association, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
La Grande Métairie - 56340 CARNAC

Pour les abonnements à AN DOERE, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
19, rue de Raime - 56270 PLOEMEUR
Adressez vos chèques ou vos virements C.C.P. au trésorier
A. SAMSON - 19, rue de Raime - 56270 PLÖMEUR
C.C.P. NANTES 4 287 62 E
(chèques libellés à l'ordre de Kevredigeh Bro-Ereg)

AN DOERE :

Publication trimestrielle : Prix du numéro : 10 F.
Abonnement annuel (4 numéros) : 40 F.
Gérant de la publication : Henri MAHO - BAUD

Imp. Plœmeuroise - tél. 97/82.27.05

AJDOÉRÉ

NIV. 18

DASTUMADENN É BREHONEG BRO GWÉNED

Er
chistr
neué

Er Bark-labourér

Pei-zan-ted , er gué zou kar-get A - a - va - leu mi -
 len , A a - va - leu mi - len : Gol - het - hou fus - ti -
 - geu, pau - tred , Er blé - ad er gou - len . Gol - het hou fus - ti -
 - geu, pau - tred , Er blé - ad er gou - len .

PESKED
E
BOUESTEU
Merchet: *LE PÉPÈRE
MARYON*

Robert LE BAYON (SARL)
2, rue Pasteur 56410 Etel tél. (97) 55.32.16 +

Ur vag dré ouél
ha hatou ! pen é Kornog !

CHANTIER NAVAL DE KERVILOR

56470 LA TRINITÉ-SUR-MER
Tél. (97) 55.72.69

EIT EMBANNEIN HO LIVREU,
HO TASTUMADENNEU CHOEJET

« LES EDITIONS DU SINAGOT »

1, stred Fort-Bloqué — 56270 PLANOUR
PZ 97.82.27.05 d'en eutru MENORET

GWELLAN PRIZIEU

TAOLENN ER PENNADEU

Tudigeu en des ankoéheit... P.4

Più om ni? P.6

En tad koh hag en tele P.8

Deu du en des er bod P.11

Kemenér Melrand P.13

Doéréieu er vro P.18

Emgleu Bro An Oriant P.20

Un istoér ver: Fechej bihan... P.21

Ki ha Kah P.23

Penaos gobér dohton? P.24

Girieu-kroez P.26

TUDIGEU en des ankoéheit...

Tudigeu ne ouiant ket, pe ne vennant ket gouiet, e vé keméret er boen é meur a vro de zeskein hor brehoneg-ni.

Ya! Keméret e vé er boen, é meur a gornad ag en douar, de zeskein er brehoneg el ma vé komzet hoah breman, de glask penaos en des bêuet épâd kantvedeu ha dré peh burhud éma bet dalhet béu arlerh bout bet dalhet édan en treid, ha goahan tra, arlerh bout bet dilézét ha nahet get lod ag é vugalé, liés eroalh get ré e vehé déliet dehe en derhel yah hag inouret.

Tudigeu e zo ne ouiant ket, pe ne vennant ket gouiet, én es studierion ag er pellan ag en douar, Amerikaned pe Japaniz, é vonet don get o studi, el ma karehem gwélet yaouankiz en amzér-man.

Anaouoit e hrant, er studierion-sé, talvoudigeh parlant er Vretoned, unan ag er ré gohan ag en douar, talvoudigeh sevénadur er Bed Keltiek. Er ré-sé, ya! e hra brud vat hag inour dem! Ha nen dé ket poén e gemérant, mes plijadur. Un dudi é aveité digor sel pajenn neué.

Ne vern d'en dudigeu...

Ken aés o des vennet ankoéhat en doé kroget get er jénéral de Gaulle ean-mem en hoant de gomzal doh er Vretoned é brehoneg. Kement-sé e oé bet un dé benak é kreiz kér Kemper. Degaset en doé dem sonj ag é yondr, Charlez elton, anauet aveit bout harpour sonn ha kalonek er brehoneg hag er yéheu keltiek.

Ankoéheit é bet eué get en dudigeu, en doé groeit en Ampereur Napoléon, en drivet, kempenn pennadeù brehoneg aveit ma hellehé laret begadeu kaer de bobl er Vretoned épâd er valé en doé groeit é Breih. Kement-sé e oé ér blé 1858. En deueh bouraplan e oé bet é Pondi.

Ne fall ket ankoéhat tamm erbet muioh e vezé tud karget get blénourion en Dispeah vras de zousad d'er speredekoh eit er Pab ha Santez Anna?

divizet er gwellan ma ne vehé ket bet impléet er brehoneg? Betak sevel ur "Marseillaise" é brehoneg! Kleütet é bet ur wèh pe diù é Langedig. Brehoneg kentoh truhék, gwir é. Afi! Gwelloc'h e oé marsé eit nira!

Tostoh dem, en amzér-man. Lod kaer en des hoah sonj bout kleütet d'anderù Pardon Bras Santez Anna Gwened ur voéh degaset dem a bell get er Radio. Er voéh e oé en hani ihuelan eit er Gristenion: hani er Pab PIE XII, d'en 26 a Ourhélén 1954. Ha petra e laré er Voéh d'en tri-ugent mil Breton tolpet é Keranna? Cheleuan hoah ur wèh er pab arlerh bout gloestret Bro er Vretoned d'er Hwerhiez Glan:

"Ni e ouenn enta erbedenn* Santez Anna ha hani er Hwerhiez Glorijs Vari, ha ni e bed Doué de stréuein é hrëseu arnoh, ar ho familleu, ar ho skolieu, ho parrezieu ho eskoptie, ar Breiz abèh." hag er Pab aveit achiù: "Revo melet Santez Anna, Patronez Vad er Vretoned."

Elsé en doé komzet en Tad Santél er Pab, tri hant tregont vlé arlerh ma en doé em gaüet Yvon Nikolazig get en Intron Wenn, étal er groéz anaüt goudé eit bout kroéz Nikolazig. En Intron en doé éan galüt get é hanu. Hé en des diskoeit en hent de Geranna, hag aman hé en des dizolet dehon: "Me zo Anna Mamm Mari". Divizet hé en des dehon e venné bout inouret ha pédet azé.

Na penaos en dehé Santez Anna divizet de Nikolazig en distéran tra ma ne vehé ket bet é brehoneg. Rak Nikolazig ne gomzé ha ne gomprenné meit brehoneg. Ur voéh ag en neany en doé, eit er Vretoned, groeit azé ur Burhud ér blé 1624. Ur burhud el hennéh ne hell ket bout ankoéheit get kristenion fidél d'o Bro ha d'hé hrédenneu.

Nameit bout bouar pe aheurtet.

Petra gouenn eit er ré-sé? Mar droant kein d'er goleu deit de splannat en hent! Mar em gav en dudigeu speredekoh eit er Pab ha Santez Anna?

AN DOERE

*erbedenn = intercession

PIU OM NI?

(Pe Istoer er Vretoned)

Diès é gouiet pegement a Vretoned en des treuzet er mor aveit donet d'en Arvorig. Mar sellér doh en nivér o barrézieu pé a gérieu e zo bet reit hanieu neué dehe é hellér chonjal é mant deit ur 100.000 benak, a varéadeu, épadi opben 300 vlé.

Ret é gouiet eué penaos ur lod kaer a Vretoned arall en doé brezélet é Frans adal er Loire betak er Somme ar un dro get er Roméned énep d'er Barbared German: Franked, Wisigothed ha mem Attila. Perak? Sellet e oé er Vretoned el Keodedourion roman (citoyens romains) hag a vuzul mar dè gelloud arméieu Rom de goll éh oè ret d'er Vretoned kristen dihuen er sevenadur énep d'er Barbared paian.

Aveité Rom ne oe ket mui bro er goaskerion meit drestol penvro er gristeneh.

En arméieu breton sé e zo bet mesket get pobleu Bro Galia. Chomet e zo ar ou lerh hanieu kériadienneu el Bretteville, Bretonneux, ...h.h.

En Arvorig hor'gourdadeu-ni en doé keméret bili ar en Arvorig, dré gaer pé dré heg, ha brehonekeit ol Breih Izel hag en hantér mat a Vreih Ihué.

Met chetu er Franked é tigoéh arnehé éndro ha brezél arré énep de Pépin er Berr -troieu er blé 750, énep de Karl Meur (Charlemagne) énep de Loeiz Kùnv (Louis le Débonnaire).

Er blé 845 Nominoé e flastras en armé Frank é Ballon étal Redon hag e ounidas de Vreih Roahon hag en Naoned.

Ar é lerh er Rouanné Erispoé ha Salaun e gasas harzeu Breih betak er Mayenne hag ur lodenn ag en Normandi. Bro Keltiek erbet nen des groeit ur hresk else ér genn-ámzér.

Met ré zo ré. Streuet re bell azoh Breih

Izel er Vretoned e zo bet gallekeit fonapl eroahl, drestol er penneu bras anehé.

Hag opben tra chetu en Normanded é touarein é abér er Loire, é abér er Gwilen, ar aodeu er Mor Bihan: Lahereh, skrapereh ha tan ér kérieu Breih betak er blé 888 ma tas er roué Alan Meur a dolpein er Vretoned endro dehon. E emgann Kistreberh éh oé bet skarhet en Normanded ér mez ag er vro, aveit 20 vlé.

Goudé marù Alan Meur sauet arré disunanie étré er Vretoned ... ha deit en Normanded endro. Lahereh ha skrapereh ataù én Naoned, é Guéné, losket menatieu Landéveneg, Redon... Nesé e ma bet kollet aveit mat er livreu koh é brehoneg skriuet get en dorn.

Ur lod kaer a Vretoned e zivroas ha koéhet hor bro én ur stad truhék.

Arhmenah abati Landéveneg, Iehann, e lakas donet endro de Vreih doaron Alan Meur hanuet Alan Baruek. Keméret dehon pen er Vretoned ér blé 936 donet e hrsas de ben ag en Normanded é Plourivo, én Nanned, é Trans ha dijablet er vro anehé.

Nesé betak er blé 1200 é hellér laret é ma diazéet mat Breih. Laket ou des er Vretoned 700 vlé aveit dihenn ou lod ha kauoit en tu de viuein ar ou zamm douar neué.

(de genderhel)
GUENANEG

(koed kizellet get Janed Malivel.)

EN TAD KOH HAG EN TELE

A pe vehé hoah beù me zad-koh, ean en dehé breman eih ugent vlé, tostig tra de zaou gant. Ne gredan ket e vehé d'en oed-sé dén er jilori, èl éma bet, revé en dud en doé ean anauet youank, ken ampert d'er labour èl ma vezé de zistag ur poz-kan, rak ean ne venné gwélet meit tud bourapl en dro dehon. Ne ouian ket mar em es laret doh, e vezé me zad-koh dén eit gober un éhan a pe zégouéh ar kribenn mané Kermonah: neuzé arlerh bout groeit ur homprenn d'er vro tro-distro ean e grogé de ganein ur hwerzenn en inour d'é vro. Else eh oé ma zad-koh mé.

Nann! Ne welan ket er Job-sé (rak ni e zo Jobeu a viskoah) é tigor un dro-fest nag é youhal èl ur lapous éma bet. Mes lakam e vehé deit un él a zonded en nean d'en dihun ér véred ha de laret dehon: "Job! Deit de welet é peh stad éma er bed breman!"

Ya! Sellam dohton é tihun én é di-plouz, hag é tivarhein é zaoulagad dirak, mes dirak petra? Lakam éma un Télé! Na petra e vehé reit dehon de weled? limajeu ken liés èl bamdé, get paotred ha merhed, luit noah en eil doh e gilé èl ki ha kiez dirak ne vern più. A pe zei dehon komprenn éma péet er baotred hag er merhed-sé eit diskoein o rèvreu dirak en oll, me gred e klaskehé er penn-bah e vezé atau tost dehon hag kleuet e vehé é huchal: "Penn gast! Gortoit un tammig, me ya de sekour genoh!"

Marsé e tehé dehon goulenn eùé: "Ne gredet ket e vo kleuet aben disul en Aotrou Person e kas arlerh er gisti-man? Kleuet em es ean éh ourdrouzal eit nebeutoh." Douset doh, tad-koh! En Aotrou Person ne laro ket gir. Nann! ne laro ket...

Goahan tra marsé, a pe zehé d'en tad-koh

er barradeu-chaj, a pe vezé treboulet en néan. Ar un dro èué o dès braseit; a bardon de bardon éh ent nezé o deu, èl breur ha hoér, betak en dé ma kavas get er paotr é vehé guell geton bout pried de Varion eget bout breur dehi' e galonad karanté e ziskargas de Varion ha kalonig Marion en em gargas anehi."

"Nen des nitra nameit mat de laret betak brema." e zivég hon tad.

"A dra-sur, met nen dé ket achiù." e eilgir hon dén.

"Er garante fresk dibouket é kalon o mab ne blijas tamm erbet d'é dud ha mitenneg é sellent doh Marion a pe zé dehén en em wélet.

Hag un dé en tad d'é voéz e laras:

"Reit hon es deskemant d'er paotr-ni, oeit é mem betak er "santifikat", raksé ne vennan ket er guélet é timéein de verh ur "lahour-toseged" èldein.

"Guir e laret" e zistill dousigeu er vamm.

Hag èl ma kavé geté, o deu, o devoé ur mab re fin eit bout labourér-douar, ind e hrs anehon ur "jandarm".

A pe wélas Marion, eit er wéh getan, hé dous karet én é vrag a jandarm, tuchant en dehén tarhet hé halonig!

Ne zeli de hani boémein de gement-sé: en oll er gouï, eit tap ur chignan pé eit bout karanté ur plah nen dès nameit heijal dirak o deulagad un tamm-pillot a liù, ha kentéh é plomant arnehon, en eil hag égilé anehé, nen dé ket gwir kansort? e houleñn en dén.

"Liéz a wéh, alas, éma guir" e respont Loeiz.

"Met, édan berr, e gendalh er "hansort-juré" éma ankoéheit Marion d'er "jandarm-lérennet" kaouit e hra ean "Marioned" arall, skañuig eroallh a vroh, ha de unan anehé un dé é timéas.

Péchanj neoah é chomé en un dregorn a galon Marion un draig-benak ag er garante hé

gwelet kerkoulz merhed èl paotred é tiskargein evajeu, tennet a vouteilleu iskiz, a bep liù. Petra en diaoul e ve diskarget azé? N'anau ket en tad-koh hanu erbed d'en évajeu-sé. Nen des ket sonj bout tañoeit biskoah ag en ampoézonaj-sé eit digrazein er gargoillenn. Nann! Tad-koh, biskoah ne weleet tud en Télé get ur werennad jistr nag ur werennad gwin. Nen dé ket "pobl" eroalh aveité! Ya! Chetu er sevenadura vreman revé en Télé.

"Mil gast, e rehé suoalh men dén. Mar n'ho pes ket ahoél ur werennad jistr de genig dein, gwell é dein distroein de gorn er véred edan pemp troetad douar. Ré a labour e vehé dein gober aman get me fenn-barh!"

Job Jaffré

DEU DU EN-DES ER BOD (deve)

Béhein ha béhein e hré er "péhig-a-spêred-krennard" eit asé respont erhat de ouenn hon tad.

Dré vrás, met dré vrás hebken, krédein e hrem spurmantein er péh e guhé er bod arðran é gein; kavout ur hrenlavár galleg eit kouch doh: "deu du en-des er bod" e vo, sioah! un tam labour arall.

"Dàù e vo, e laras Loeiz, hon tad, hantein er filaj get un tamm ag en noz eit rein amzér deoh de zilibouein én ho penneu er libourerh e zo énné. Cheleuet enta hag é kleueet en displégadenn e hrsas dein me "hansort-juré" goudé ma oé bet barnet er hêh Franséz ha tapet dehon eih dé prizon. Marsé é strimpo ag é ziviz ur fulenn, lugernus eroalh, eit splamat ho spéréed." "Kleuet e hués, eldein me unan, e laras me hansort, er barnour é laret de Franséz:

-De beb kourz é tremén er jandarmed dré ho kér-

"Ya" e respond Loeiz.

"Hama, a oudé un herrad, stankoh stank é tigouéh "er hourz", ha, tra souéhus, a pe vé en oheh ér mez a ger. En oll dud ér hornad e anau o luhernej, met hani, èl rézon, ne zigor é vég."

"Marsé éma kar er "brigadier" ha Marion?" e aters Loeiz.

"Kar? pas mém karikell, e respont hon dén, én ur hoarhet, pas, met a belloh é ta en treu."

"A belloh?" e ouenn Loeiz.

"Ya, a belloh."

Ha ean ooit ha displéget:

"Genedig ind o deu ag er mém kér, desauet é ti labourizion-douar, unan étal en all, gouarnet o des o loned é pradeuiér glas o zachenue édan héol kaer en neué-hany ha soublet o fenneu édan

doé bet eit er "iondr", pégur, a pe za dehon donet de beb-kourz d'hé fenhér sel gwéh é ma kouivet de vonet en ti hag é kerh neuzé er vou-touilladeu sistr stanket ha sel gwéh eué, eit stankein, ur hrouizennad guin-ardant e daol er "iondr" ar é galon.

Kalz a dra, neoah, nen dé ket douget er "iondred" d'en évaj, met, iondr ha iondr e zo!

Penaoz é ma deit un dud ag er hornad d'a-naouit ardeu en deu huil? N'er larein ket rak er gouiet e hran.

Sonj e hues, hansort, en doé Franséz badeet er iondr én bréh? Ne laré nameit hantér geu, met, koustele, ha kredein e hret hui é vehé bet kavet é "prosez-verbal" er "jandarm-lérennet" er péh éh onn mé é tonet a ziviz deoh? Lakeit en-des en tu lardet doh é vég."

"Dré er honzeu-sé, e laras hon tad, é klozas me hansort-juré é lavar."

Mem breur ha mé, ken sontil ha ken lemm a spered èl deu jandarm, ni obeit ha brunellet ar en tach hag ar en dro:

"Qui n'entend qu'une cloche n'entend qu'un son."

"Forh-vad, deit é genoh, paotred, béhet e hues met disohet eué."

Ha neuzé, goustadig, é kleñezam hon tad é lared:

"Trugéré deoh, men Doué, guélet e hran erhat breman é vo tu dein gobér "iondred" anhé."

GWENael HERRIEU

Chercher midi à quatorze heures: mechal penaos laret kement-sé é brehoneg?

Dek leù tro-ha-tro, ne vehé ket bet kavet ur hemenér ken dornet mat, ken talvoudus, èl Job En Dibenner, mestr-kemenér e borh Melrand, Laret e vehé bet penaos er labour e déé être é zehorn.

Azéet èl öll er gemenéron, ur blijadur e vezé er gwélet é chéchein ar é nadoé, e vouist butun fri ar en daol, d'un tu, hag ur vouteihad chistr d'en tu arall; rak Job e ivé mat, mès nameit chistr.

"Ma dé groëit, e laré éan, er merhed eit bout karet, er butun e zo eit bout losket pé lakeit ér fri, hag er chistr, eit bout ivet!"

Job ne oé ket diméet: paotr youank koh é oé chomé, mès nen doé ket diézemant erbet d'en tu-sé. Labour en-doé, en argant e goéhé én ti... ha neoah ne oé ket Job un dén eurus-bras. Ha perak 'ta?

Perak? Job En Dibennet e oé un dén a labour; abred de vitin, ha devéhat arlerh koén, éan e boisé heb arsaù ha deusto de gement-sé, n'arriué ket de benn a servij oll é dud. Laret vehé bet, eùé, penaos Melrand abéh en-doé em gleuet eit er sammein a labour.

Chetu perak, ankinet, poénus é spered, ne gouské ket mui d'en noz. N'en doé ket mui hoant erbet, hag en dra-man e oé er goahan, rak Job e oé un tammig mat lipous èl en oll gemenérion, ha éan e gemérur blijadur bras e lipat un dra pé un arall.

Aveit ankoéhat é drebilheu, éan e gemérur ur priz-butun, pé e lonké ur lommig chistr, mès nag er butun nag er chistr ne hré dehon ankoéhat é zrougeu.

*****

"Ma ne za ket en Diaol de sekour genein, e grias éan un dé ma oé é fall imur, n'arriuein ket biskoah get me labour... ha ne chomo genein nameit un dra,... monet de glask Iwann Er Ribotour eit gobér me zoul ér véred!!!!"

"Petra e hues-hui laret, kemenér? En Diaol? Ean é e hues galuet?" e laras ur voéh étaldon.

Job e lammas é zeùlagad a-ziar er lavreg e oé é achiù, hag e uélas, harpet ar ur forth hir, ur Lusifer bras kornek, treid dehon èl ur vuoh, ul lostig èl un azenn, kuhet édan é révr; ha éan e sellé dohton get deùlagad ru-tan ha ·malisius.

"Dobér e hues ag en Diaol, Job En Dibennet? Chetu mé. Konzet, petra e fallé doh?"

"Ha! Ya... Ya... heu..., e reskondas er hemenér, un tammidieu skontet... mès... mès..."

"Allons, allons, Job! Eun e hues? Me sonjé neoah penaos Job En Dibennet ne oé ket ur pao-trig, mès un dén nerhus ha kalonnek!"

"Mé... eun? Ne gredet ket!"

"Gwell é èlsé, Job! Ne vern petra e vennet goulenn genein, konzet! ha reit e vo doh! Hui e oér eroalh ne dé ket Lusifer ker perhuéh èl ma vé laret!"

"Mes, emé er hemenér, sekour 'ta genein eit achiù er fonnplan oll er labour em es de obér! Chetu Pask é tonet, ha sellet rah en treu em es hoah de achiù!"

"Serviterion ho po, Job, kement èl ma houlenno er labour: en ihuern e zo lan a gemenérion! Kant, pemp kant, mil mar karet! En Diaol e hra mat en treu, mès n'er groa ket eit nitra!"

"Pegement?" e houennas Job é krénein.

"Ho kory heb kin, kemenér, a pe vo achiù er labour, de laret é, er blé-man!"

"Me horv? Diaol miliget! Ré gir e houennet!"

"Ba! emé en Diaol, ...kory ur hemenér!"

*****

Job em laka de sonjal un tammig: "Gwélet e vo devéhatoh", ha kentéh arlerh, éan e lar d'en dianvénzour:

"Degaset ho tud, nen des ket amzér de goll!"

Neuzé Lusifer e daolas un taol huitell ken kriù ma blégas er hog hag e oé é lein tour iliz Melrand. Kleuet e oé bet arlerh èl trouz un taolad amzér... ha chetu éh arriù ur vandenn tudigeu bihan, un nadoé é dorn peb unan anehé. Biskoah kement a gemenérion! Bout e oé é peb kognell ag en ti.

"Mil malloch ru, e laras Job, ne greden ket é oé kement-sé a gemenérion én ihuern, alkent! Get er ré-man ataù eh ei mat er labour! Sur!"

Hui e oér penaos, guéharall, er gemenérion en-doé ur feson de gonz étrézé, hag en Diaol ha Job en-doé enta em gleuet penaos laret d'é serviterion em lakat get o labour. Nitra kin de

obér nameit distagein er girieu-man avait gourhe-menn dehé: "Cour-é-lant-é-fai!", de laret é, é lavar kemenér: "Gobér ha grouiad".

"N'en dé ket en termen de goll amzér!" emé Job neuzé. "Hé, paotred, Cour-é-lant-é-fai".

Ol en nadoéieu e gomansas ar un dro, hag er labour e ziskenné, m'er lar doh!

"Cour-é-lant-é-fai", e laré heb arsaù er mestr-kemenér. Ur hant benak e oent, ha peb taol nadoé e zegasé sonj de Job peanos ne chomehé ket kalz a dra de obér e berr amzér, ha chetu éan oet d'er barrézieu én dro de Velrand dé glask labour d'en diaoled. Erbad e oé... hag, un dé, kent ne oé achiu er blé, chetu Lusifer ar treuzeu en ti:

"Arriù é en termenn, Job!"

"Ha! Ha! Aotro Lusifer! Breman enta éma ret dein monet d'en ihuern, a pen don-mé er pinuikan ag er hornad!"

"Just é, Job, er péh e houlenan genoh! Er péh e zo deliet ha nitra ohpenn!"

"Gwir é!" e hirvoudas er hemenér, ... "mès reit dein neoah un herrad eit achiu en tamm labour em es komanset, hag éh ein genoh!"

Lusifer e azéas étal en oéled arlerh bout keméret ur priz butun é bouist Job, hag er gortas, tamm erbet nervus. Job, éan, e selle dre korn ur lagad doh er pikol dén kornek, hag e bedé en oll Sent ag er Baradoéz de zonet d'er sekour. Alas! Abenn er fin, en Diaol én ur seuel e laras d'er hemenér: "Mall e vo, Job En Dibenner, hei... hui e achiu ho labour du-hont!"

Neuzé Lusifer e dapas hon dén étré é zehorn pânek, hag er lakas én ur sah ar é gein... Ha chetu en deù gansort ar en hent d'en ihuern.

*****

Paset o-doé en devéhan ti ag er vorh, pe cheleùas en Diaol un tammig: boéhieu merhed e vezé kleuet... ha éan e dostas. Un aoglenn e oé azé hag un nebed moézed e oé é holhein dilhad.

"Mat! mat!" émé en Diaol é tostat ar é hoarigeu, goudé bout disammet é bord en hent-pras er sah é péhani e oé Job En Dibenner.

"Liés, e sonjé Lusifer, em-es groeit ur bisketereh vat étal en aoglenn-man... me zo sur a gavouit ur gomerr benak de zerhel konpagnoneh d'er hemenér!"

Epad en amzér-sé é tremén Mataù-Chistr ar en hent-pras, é tonet ag er vorh hag é kerhet trema Ti-er-Berr: un ivour hag e vezé méù-dall bamdé! En ur basein, éan e stokas ér sah émené oé er hemenér... hag hennen de huchal:

"Deit de me sekour! Deit de me sekour! Eh on é monet get en Diaol d'en ihuern!"

"Piu e zo azé?" émé Mataù...

"Mé, Job En Dibenner!"

"Hui, Job! Ha più neuzé en des o lakeit ér sah-sé?"

"Lusifer éan mem, ha me has e hra geton trema en ihuern!"

"D'en ihuern? Hama, me honpér, fé Mataù-Chistr, ne dé ket hoah er uéh man éh éet d'en Diaol, Job, ha me ya mé, mé Mataù-Chistr, de hoari ur vrau à zro dehon!"

En ur laret kement-sé, Mataù e zigor er sah... ha chetu Job ér méz, ha éan kuit heb gortoz. Ki Mataù en hélié berpet, ur pikol ki hag e oé dent dehon él ur blei"...

"Deit aman, Gwendu, la! Mat!" ha éan e voutas er hi ér sah é léh Job!

L. GUILLOUZ

DOEREIEU ER VRO

AR EN DOAR - AR ER MOR

Ur boh bléad éd guenn e zo er blé-man; meit diés-bras de cherein en arben ag en amzer vrein e hra dem; er parkadeu hei ha guénél e oé arriù du-pok arlerh gouil-Maria-Kreiz-Est, hag ember er segal e gelido én é zàù: "bara fal e vo hoah", e vehe bet laret én amzer guéharall. Rak get guénél pé segal e vezé groeit er bara nezé! mes breman... kerhet de ouiet! (Mar de guir ataù, é vé groeit er guin guenn get... évl maen! (petrol) é meur a vro a greiz Europa!)

Lakam er huirioné émen éma; laket e vé tréhskorn (antigel) abarh aveit, e larér, hrein nerh ha korr dehon! hag el ma vé tennet en tréhskorn-sé ag en évl maen... hui uél?

En dra-sé ne vé ket groeit de uin Breih: er Muskadég. Perak? En trehskorn-sé, avot aveit er guin, e goust ré guir é Breih, e lar begeu fall e zo, a pé n'en des ket kavet évl-maen é mor Breih!! deusto d'er béh e vé lakeit de doulein édan er mor don. Konpagnonéheu vras e chueha e lonkein bernieu argant éh ober ou enklask, a oudé ohpen dek vlé, hag é hant d'ober un éhan; d'ortoz gouiet.

Mé me gemer er Muskadég el m'é ma kent dèbrein; aveit parat d'oh er "holesterol", ha get istr, bara segal hag amonen, nitra guel, ne skorna ket anehon!... én ur leh tuém er lakan!!!

HAG EN ENEZI

En Izenah éh es ur gudenn aral:

Ar duad Penhars éh es konz a seul ur ger neué: lojeriseu, ostalerieu, ha treu sort sé, aveit en "touristed". Saù e zo d'en tiér, argant ne vank ket aveit gobér er labourieu.

Labour de vichererion avait un herrad, ur vuhé neué avait tud en énezenn, get argant en diavezion pinuik, dédennet get brauté er vro hag en tachadeu didrouz: "argant e vo a dorimel" el ma lar sonen Guenael. Un dra vat enta.

Sioah! un tugin e zo eué, el de peb tra.

Er ré e glask, peur pé pinuik, er hornadeu didrous, pel doh safar ha bureh en tankiri, trouz er bed, hag e za de zischuéh, mechal petra e chonjeint?

Aveit er labourieu: ober henteupras kroez-digroez émesk er lann groah, seul en tiér, ober ur pont (hag e zei abred pe devehat, aveit otoieu, p'en n'heller mui bluein hep zé) ret e vo euehat mat, mar ne goého ket arnehé ur bagad "brandi" pé deu, ha de dud er vro, bruhunaj dister, hag hou deulagad de ouilet!... ia' ur gudenn.

E HOAD

E talhant ataú de dapatal a zivout er hiri, ...meit bet e zo karr ha karr!

Un den benak, deit de dremén e gohoni hag é éhan labour d'en énézen, n'en des ket bet en aotré de zigas un tankar geton; dre faot en A. Mér. Aman, ean e brén ur harr bihan a jao! n'en dé ket ur boh de gerhat, én arben ag é galon oann.

Chetu ranket en treu!, e chonjen mé, é lenn en dra sé ar er gazetenn. Narenn! ataù é talhant de chikanna! Ia! me zud vad: strakereh un oto, ha trouz ur marh é vonet d'er "pemp-pear-troed", n'int ket hanval!... Tamm erbet!, tamm muioh aveit en éhenn (bureh) e lesk en tankarr ar é lerh, ha frond er ... brambleau jau! (pe gerh é gorv!)

Azé d'em chonj é helleh bout en dalh!

TAD AHOE

EMGLEU BRO AN ORIANT

Lihet reit d'en Aotrou F. Mitterrand,
Prezidant ag er Republik,
deit d'en Oriant en 2 a viz Gouil-Mikel 1985

Aotrou Prezidant,
A berh Bodadegeu Bro en Oriant en des
lakeit o belbéhen get dezoned er Brehoneg ha
peb tra e sell sevenadur er vro-man, en em ao-
tréam de rein doh de ouiet spis petra e glaskam
a belzo.

De getan, ma vo ahoél eit mat taolet pled
ar hon sevenadur é lézennet en Deskadureh.

Ma vo eit kement sé divizet, krouéet hag
harpet ar dachenn er SKOLIEU VEUR benuéger
ur studi don ha kaset de benn (heb ankoéhat
DEUG ha CAPES).

Ma ne vo dilézet nitra ag er péh en des
talvoudige eidom ar en dachenn-sé (er yeh,
en istoer, er lennegh, er muzik) adal er skol
vihannan betak er skolieu ihuélan.

Ma vo aotréet er brehoneg el er galleg ér
mélestradur.

Ma vo aotréet ur pellwéler (télé) lakeit
agrén de servij pobl Breiz.

Hag eué, ma vo lakeit un achimant d'er
stad groeit de Vreiz a houdé éma bet dispartiet
BRO-NAONED azohti, er péh e zo un tarh kalon
eit hé bugale.

Chetu azé, berrig, er goulennet résisan,
er ré e garehem ma vehent cheleuet ag er buan-
nan. Nen dé ket goulenn ré na monet ré bell:
Broieu arall en Europa (Breiz Veur, Italia, Al-
amagn, Bro-Spagn, ha réall) en des cheleuet goulenn-
neu groeit ar en ton-sé. Nen des ket meit ér
Vro-man e wéler kargidi ur Stad chomel ken
bouar el mé mant doh goulennet er Vretoned.

Get er gredenn e vo, marsé, kavet étaldoh
gwell dason eit ur weh, plijet genoh, Aotrou
Prezidant, kaout aman hor salud Breizek.

Kerl Keltiek Armor-Argoat-Kerl Keltiek Blei Mor
Kerl Keltiek Brizeug-Kanerion an Oriant
Kerl Keltiek Bugale en Oriant
Kevredigeh Bro-Ereg
Dastumerion er C'hreizteiz-Diwan an Oriant.
-Dalc'homp Sonj

AVEID FARSAJ

Fechej bihan e oé bet kaset de vout bugul
tostig tra d'en ti bihan lèh ma oé é dud é chom,
aveit lemel a "zré en troeid" èl ma laré é vamm;
aveit bout "dizonet" laré en tad. Hir e kavé en
amzér, ha, p'en des gellet, é ta d'er gér én ur
ouilet.

-Petra zo 'ta me mabig? e ouenn er vamm.
-N'en d'ein ket mui de vout bugul!
-Perak me mabig bihan, laret dein!
Ha Fechej, n'ur zifromkal:
-Me vé mé laket d'obér tout er peh ne ve
ket er goéhan! de ribotat, de veskein youd ha
de luskellat Alanig bihan!

AVEID FARSAI

A p'pariù Pask, en amzér vat, éh a Fanchon de govesat -e lar er sonenn-.
 Yann e oé ooit eué, hag er beleg e oulenn geton:
 -Groeit e hues penijenn? Iunet e hues en déieu gourhemennet?
 -Ya, e reskond Yann, diù uéh.
 -Ah! perak diù uéh?
 -Ur uéh éh oen chomet klan; n'hellen ket debrein!
 -Hag arlerh?
 -'Ma! er uéh aral n'em boé nitra de chakein!
 -En dra-sé, Yann, ne hra ket plijadur de Zoué!
 -Oh! e lar Yann, na dein mé naket!!!

G

**Embannaduriou
evit ar re yaouank**

KOLMANANT DA CHOLORI

120^l evit ar bloaz, 70^l evit 6 miz
 100^l adal an eil koumanant (familhou, skolioù,
 levraouegoù.)
KASIT AR C'HOUMANANT DA :
 AGNES SIMON KRECHIENN PLOUIDER 29260 LESNEVEN,
 GANT UR CHEKENN GRAET E ANV **AN HERE.**

PENNOZ GOED DOUTONS

O rititi, lar er hi,
 Er gouianù-man me saou un ti,
 O ratata, lar er hah,
 Ha ni yei hon daouig abarh.

O rititi, lar er hi,
 N'ho leskein ket de zont 'barh me zi.
 O ratata, lar er hah,
 Me yei dré en nor abarh.

O rititi, lar er hi,
 Ne vo dor erbet ar me zi.
 O ratata, lar er hah,
 Me yei dré er fenestr abarh.

O rititi, lar er hi,
 Ne vo fenestr erbet ar me zi.
 O ratata, lar er hah,
 Me yei dré er cheminal abarh.

O rititi, lar er hi,
 Ne vo cheminal erbet ar me zi.
 O ratata, lar er hah,
 Me yei dré un toullig abarh.

O rititi, lar er hi,
 Ne leskein toullig erbet ar me zi.
 O ratata, lar er hah,
 Neuzé hui chomo ha "grevo" 'barh.

PENAOS GOBER DOHTON?

Manter-tro (♩ = 104)

72

A pe zi - mi - zein - mé, Mignon! Me mam lar
hui d'ein - mé. A pe zi - mi - zein - mé, Mi - gnon!
Me mam, lar 'hui d'ein - mé: A pe fa - cho men
goas. La - fa - ra rou - lan - lir! A pe
fa - cho men goas Pe - naos go - bér doh ton?

1
A pe zimizein-mé,
Mignon,
Me mam, lar 'hui d'ein mé,
A pe facho men goas,
Latura roulanlir!
A pe facho men goas,
Penaos gobér dohton?

2
Penaos gobér dohton,
Mignon!
Penaos gobér dohton?
Er bèlon ar en tan,
Latura roulanlir!
Frintein krampoeh dehon.

3
Ha ma n'é ket koutant,
Mignon!
Penaos gobér dohton?
Er bilig ar en tan,
Latura roulanlir!
Tuemmet kafé dehon.

4
Ha ma n'é ket koutant,
Mignon!
Penaos gobér dohton?
Er lakat ar er bank,
Latura roulanlir!
Azéet étaldon.

5
Ha ma n'é ket koutant,
Mignon!
Penaos gobér dohton?
Er jakat ér gulé,
Latura roulanlir!
Um asten étaldon.

6
Ha ma n'é ket koutant,
Mignon!
Penaos gobér dohton?
Er boutein én toul plouz,
Latura roulanlir!
Rein bahadeu dehon!....

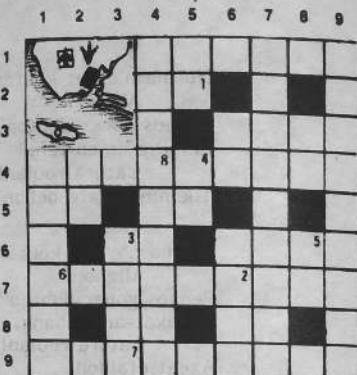

Kanet get Leoizon er Serheg, a Langedig

GIRIEU KROEZ
get Kermorvan

A-HED:

1. Eit azé.
2. Asant (é Breih ag én Alamagn).
3. Testoni ér skol.
4. Lahereh.
5. Gér-mell.
- Kalon LEON.
6. Me zo.
Etré morhed ha gar.
7. Hirat.
8. E ya get "Doéré"
Diù vogalenn.
9. Pouizantur.

A-DREZ:

1. Sekour e hran.
2. Kér Abraham.
3. Kevredigeh étrévroadel.
4. Fréh en dilost-hafñ.
5. Stér Bro-Gall. Gloestr.
6. ér véred. ér sulér(mesket).
7. Labour er meliner.
8. én amzer ma... Diù wéh ur vogalenn.
9. Lan a uénan.

Get el lettrad merchet get chiffre kavet e vo anù kér Breih-Izél (tréset é korn klei d'er lein).

GIRIEU KROEZ EN NIVERENN 17

- A-HED: 1. Kan er Bobl 2. Elig. Erui
 3. Ia. Oed. HV 4. NNO. Ter 5. E.E.R.E.
 6. Rok. Aer 7. HN. Geu. Ti 8. Anna. Laro
 9. Rosponden
- A-DREZ: 1. Kein er har 2. Alan. Onno
 3. Ni. Oek. NS 4. Ego. Gap 5. R.E.E.O
 6. Bed. URL 7. Or. Tra. Ad 8. Buhé. Etre
 9. Livrerion

* Anù er hañour: Stivell.

ANDOUILH ER GEMENE
E GIZ ER MEZEU
Andouilhennigeu, Strimpeu...

É ti Yannick LE COUSTUMER

7, stred Amiral Melchior - 56102 An Oriant - B.P. 222

KANTERBRÄU

Kervoez Mestr Kanter
Bier

Kevredeleh SOBLOR
Z.I. a Geriadeu
Tél. 83.03.11 AN ORIANT

IMPRIMERIE PLOEMEUROISE

TI-MOLLEREH A BLANOUR

IMPRIMERIE BRETONNE INFORMATIQUE

1, stred Fort-Bloqué — 56270 PLANOUR
PZ 97.82.27.05 d'en eutru MENORET

LABOUR MAT HA MARMADMAT

BREHONEG BRO GWÉNED

Chetu aman rol un nebed livreu é brehoneg Guened e hellér kavouit ér stalieu livreu:

- Hor bara pamdiek - dré en A. Guillouz
- Dasson ur galon - Loeiz Herrieu
- Dictionnaire Breton-Français - Ernault
- Le Breton du Morbihan Vannetais - M. Herrieu
- Le Breton parlé - M. Herrieu
- Dictionnaire Français-Breton - M. Herrieu

Pour toute correspondance relative à la rédaction de la revue AN DOERE et à l'Association, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
La Grande Métairie - 56340 CARNAC

Pour les abonnements à AN DOERE, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
19, rue de Raime - 56270 PLÖEMEUR

Adressez vos chèques ou vos virements C.C.P. au trésorier
A. SAMSON - 19, rue de Raime - 56270 PLÖEMEUR

C.C.P. NANTES 4 287 62 E
(chèques libellés à l'ordre de Kevredigeh Bro-Ereg)

AN DOERE :

Publication trimestrielle : Prix du numéro : 10 F.

Abonnement annuel (4 numéros) : 40 F.

Gérant de la publication : Henri MAHO BAUD

Imp. Plœmeuroise - tél. 97/82 27.05

AJ DÉKÉ

NIV. 19

DASTUMADENN É BREHONEG BRO GWÉNED

« Un tûg gwenn duhont em es... » J.P. Kalloh — (Foto Ronan Caouissin)

PESKED
E
BOUESTEU
Merchet : *LE PEPÈRE*
MARYON

Robert LE BAYON SARL
2, rue Pasteur 56410 Etel tél. (97) 55.32.16 +

Ur vag dré ouél
ha hatou ! pen é Kornog !

CHANTIER NAVAL DE KERVILOR

56470 LA TRINITÉ-SUR-MER
Tél. (97) 55.72.69

EIT EMBANNEIN HO LIVREU,
HO TASTUMADENNEU CHOEJET

« LES EDITIONS DU SINAGOT »

1, stred Fort-Bloqué — 56270 PLANOUR
PZ 97.82.27.05 d'en eutru MENORET

GWELLAN PRIZIEU

<u>TAOLENN ER PENNADEU</u>	
Bléad mat	P.4
Brehoneg ér skolieu	P.5
Splandér er gouianv	P.7
Più om ni?	P.9
Béaj é Korsika	P.11
Ar hent St-Jak Kompostell	P.16
Sorbienn er vroh hlas	P.18
Più e laro er brasan geù?	P.22
Deu du en des er bod	P.23
Sonenn "Er souben dré leah"	P.25
Girieu kroez	P.26
AN DOREE	

Bléad mat

D'ol el lénerion e gemér poén de lén An Doéré bléad mat a greiz kalon...

Petra e zigoého genem ér blé neué? Doué e oér! Treu mat ha treu fal. Gouennam ma vo en treu mat er ré kriùan.

Aveit er brehoneg, gouennam heb arsaù ma vo muioh a skolie, laik pé katolik, doh en diskein, adal er hetan pazenn betag en hani ihuélan.

Stourmam de lakat er brezhoneg de vout par d'er galleg é peb léh

En dud e ia d'en iliz zeli goulenn eué ma vo implijet er brehoneg get en ofiseu. Mar ne oulennet ket, n'ou po ket, kaer é gout!

Bléad mat d'ol er ré e zo tost d'hou kalon ha dalham étrézom er garanté é kevér hon Bro Breih!

AN DOERE

SPLANDER ER GOULAN

BREHONEG ER SKOLIEU

El ne vé ket mui forh hani é komz brehoneg d'é vugale -ha dré Breih-Izél abéh éma ur memb tra- ne faot ket kredein é pado pell hot yeh ér stad-sé. Ul leuiné é kement-sé sur-eroalh eit penneu bras Paris hag o meuelion a zré-man: guerso é klaskant mougein er brehoneg. Edan berr é teint de benn!

Ret é anzaù o devoé ijinet ur benueg dispar de lahein er yehu komzet ér broieu bihan: er skol. Hag hiniù en dé é huélér peh ker bras é bet en distruj groeit get er skolie gall é speredeu en dud, aveit er péh e sell o lavar, kustumé o bro hag er sevenadur e oé dehé o unan. Saüet é bet er skol gall eit bourhizion Paris, de vrudein o lavar, o doeréieu (fesonieu) de viuein, hag o ardeu.

Ne faot ket naket kredein éma troeit en treu ér skolie er prantad-man. Kalz ne vern émen, ér skolie privez petremant ér skolie publik, ne hellér ket hoah diskein er brehoneg, zoken mar venné grons. Bihé e vé lakeit ér rodeu ha kavet vé dalhmat un digaré bennak aveit boutein er brehoneg é tal en nor.

El just, ha guéhavé é komzé anhé ér hazetenneu, be vé un nebeudig tud a glei hag a zeheu é ansé gobér "un dra bennak" eit ma vo kelennet hor lavar hag hor hultur é skolie Breih. Mes nendes ket kin meit unanenneu é mesk en oll gelenneron hag e zo akord get er sonjenn-sé. Hag é meur a skol é vent dikriet, goapeit; sellet vé dohté èl doh tud arlerhiet, mat de vout lakeit a-kosté ér "progrès".

Rag er "progrès", èl ma ouiér, e vehé komz galleg (perak nenas saozneg?), ha biuein revé ma hra en Amerikaned-hont e uéler o seih ard ér filmeu diskoeit ér skinuél.

Ne faot ket enta kontein ar en darn vrasan a skolaerion pé gelenneron Breih eit lakat hor

bugalé de garein hor bro hag hor yéh. Mar a unan ne oér nitra ag hor hultur ni ha me chal ma fell dehé gouiet, ohpen! Ré é klaskant tennein doh o mestr, a Huénéd, Kempér, pé a léh arall: "Les bons agents de la culture française" e gavér éti en Inspection Académique, kerkoulz él én Direction Diocésaine de l'Enseignement Privé. Pet anhénen dint ket a Vreih? Er brehoneg? Ha petra hoah! Nen dé ket yeh o mamm, na hani o zad koh, na hani o bro. Perak éh éhent-int de zihuenn ur parlant ne gomprénant ket, dreist-oll a pe uéiant péh tro-spered e vé get er Vrehonegerion (?) e zo én zo souéh.

Ha neoah, dré er skol é éma bet goalgaset hor lavar: dré er skol é tei én-dro, mar hor bé er vennanté. Na penaos gobér? Pouizein par ma hellér ar er vistr-skol, gobér meh dehé mar bé ret, sur eroalh. Mès ne vehé ket fall marsé teurel ur sell ar lézenneu er skolie, klask ma vehé stummet er vistr-skol, er gelennerrion, lakat er velestradur (Administration) de seuel "posteu" eit ré e gelenn brehoneg.

Chetu er péh e zo bet groeit a-oudé un nebeud bléieu ha merhat en des en oll dud kleuet komz ag er "brezél" eit en aotregeh (Licence) er HAPES hag en DUEL é brehoneg. En tu em bo, abenn er uéh-men a za, de zisplégein deoh a gost de berak éma ken talvoudus er stourm-sé eit dezoned er brehoneg.

J. BELZ

AN DOERE

SPLANDER ER GOUIANV

Er vugalé ne zoujant ket er gouianv kement èl en dud ar en oed. Ne hues nameit sellet dohté d'er mitinieu iein: abret é mant ar er glérenn pé é hoari get er bouligeu erh, heb doujans erbet ag en anouid.

Aveidon-mé, en erh me galvé. En trenozi kent, me zad é sellet doh en amzér e ourgousé: "Koéh e hrei erh épäd en noz. Seblant e zo get er hogus, get en héol é vonet de guh... ha get me gar mahagnet ag er brezél e ra droug d'ein!"

De vitin atao, é tigor en nor, me mam e huché: "Sel ta: na guen é en treu!" "Ne ortozen ket mé pel de sailhal a me guélé de lakat me zroed ér mez. Breletein e ré en deulagad, get en héol é streganein ar er vanté lédet ar er mézeu. Nag ur blijadur kemer un dornad erh, hé zanoad, en um asten abahr aveit obér er porteled!

Mes kent pél, ol en dud ag er gér en um gavé de zistern en erh dirak en tier get ur bal pé ur skubellenn. Ret e oé mat krouizein un hent pé ur vinotenn atao de vonet d'er hreu, d'er liorh, d'en hentpras, d'er puns.

Ni, er vugalé, é troé én hon sonj fonus seuel ur boulom! Unan e dosté, deu, tri, pear fri ru! "Groam ur boulom!" Kent pel, é kreiz er blasenn chetu plomet un tam aotrou kovek. Chetu er lagad: diù gestenenn, er fri: ur garotez. Ne oé ket a zivreh, mes ne vern!

"Ram un tok dehon!" Ha Loeiz e tegas ur hoh tok kavet ér hardi.
 -"Chetu boulom, monet e hra brau deoh!"
 Er horn butun breman, un tam skubellenn benal.
 Ol er goujarded de hoarhein...

Mes skuinein e hram é hoari get er boulom e chom heb bouljal azé. Arnehon breman! A daoleu erh pé a daoleu barh! Pan, ar lagad! Pan, ar é dok! Pan, chetu é gorn butun é strimpein! Embér é ma distrus er hèh boulom. Ne dardo ket a déein get en héol...

*****

Genem-ni nen dé ket achiù en hoari get kement-sé! Breman e vo brezel get bouleu erh! Peb hanidé du! En um spial e hram é kognel en tiér, édan er hardi, é talkein er gerhiéhr. A gement tu é strimp en taoleu. Er ré vihan, e ra er bouleu, er ré vras ou bout get en aral. Nen des a druhé!

Goah d'en dud é tremen. Er baotred ne vé ket laret gir dehé get en eun. Mes Mari é vonet de batérat d'er chapél, honéh e dap ur skoarnad! Janig Vihan é kas hé souben d'er vamm-goh, honéh e zo hantér boreignet! Liés e ma ret d'en tadeu digoéh get er foet aveit lakat en hoari d'achiù...

*****

En erh ar er mézeu! Ar er parkeu! Er oahig e zo skornet, ne vé ket mui kleuet é vourbotal ér flagenn. Koahadeu branni e dremen ihuel dré en amzér. Deur er fetan e zo chomet, hé unan heb bout skornet. Lein é miz Est, chetu hé mingl breman!

Kenderhel e hra er hogus de bunein d'er hlué. Heneoah é koého hoah ur barrad erh! Splandér er gouianv e zei hoah de réjoesein hon hoarieu...

RAF PONDI

PIU OM NI?

(Pe Istoer er Vretoned)

Tré ma oé er brezélerion é vrezélat éh oé ret d'er Vretoned derhel de viüein.

Er pen ketan, é touarein a Vreich Veur, éh oé ret dehé kaout lojeris ha boued, én ur vro neué.

Ret e oé drestol kaout douar de labourat aveit estein. Gelloud e hram chonjal éh es bet liés tabut -ha marsé kann- get poblans er vro. Goudé ma oé obeit er Roméned aroak, en dud pinuik en doé kuiteit ou zachenneu vras -hanuet "villa"- ha obeit de chom d'er hérieu, léh ma en em gavent suroh, goarrant doh er pakadeu "bagaoded" e oé é troein dré mézieu en Arvorig aveit klask ou boued dré gaer pé dré heg.

Er Vretoned en des liés tennet akuit ag er menérieu dilaosket hag ou kampennet aveit kaout un tam toen benak adrest ou fenn. P'hou devezé kavet douar labour, pradeuier pé koédeu de durel ha de zigor douar enné e sauent tiér izél mangorieu mein dehé -tri troetad a ihuélded heb kingleit get bareu gué pé goudé get plouz. Lojeris distér meit traeroalh aveit dihuenn doh er glauh hag er gouian. Un oeed e vezé én ti, ha meur a uéh ur fozel get mein a bep tu, léh ma vezé lakeit er gran er séhein goudé en devout tuemmet skaot er mein sé, get ur goahad tan.

Un ti ag er 7vet kantved
 -mangoér izél-
 fozel aveit séhein
 er gran.

tennet
 ag er livr
 "Les Premiers Bretons"
 Editions JOS

De getan en tiér e vezé sauet endro d'ur menati liés gronnet er penhér get gerhiér. Desauet e vezé ronsed, seud, moh, deved, iér heb ankoéhat er chas, er guérén...

A dural pep sort loned gouiu e vezé ér hoé-deuier; moh gouiu, chavareded, kerui, ol er ré man mat de zarbar biuans d'er divroidi. Lonéd aral ne oent ket ken karet: ourzed, bleidi, luherned... h. h.

Goahieu er vro e oé lan a besked, ha hed ha hed get en aod, er pesked mor ha er hregad e sekouré mat biuein.

Mès più e viéu en douar? Er Vretoned e zo deit d'en Arvorig a baréadeu abéh, ér penn anehé un tiern pé ur menah, hag en douar e chomé kumun étré tud er "hlan" pé el ma vehé laret breman er barréz.

A nebedigeu, hed ha hed d'er hantvládeu, dré forh labourat er memes tachenueu, lod ag er labourizion-douar e zo deit de bout perhenned.

Un tammig devéhatoh, aveit trugérékat er vistr soudardet en devöe brezeleit a du geté, en em lakas Rouanné Breih, de rein kornadeu bro abéh de penneu bras ou arméieu. Hag èl rézon, e ré man e oé ret dehé lakat labourat ou douar dré meiterion, gounidizion pé damskaived.*

* damskaived = serfs, é galleg

(de genderhel)
GUENANNEG

gérig ag er
7 pé 8vet kantved klozet get gerhiér mein izél.

"Les Premiers Bretons"
Editions JOS

BEAJ E KORSIKA

En inizenn a vrauité: hé hanaout e hret? Er Hors, petremant Korsika... Tri den yauank a Wened e zo bet é valé du-hont, e kerhet dré er manéieu hag éh uélet er vro; unan anehé e gonta aman penaos éma er vro ha petra en des guélet: kementman e zegaso marse un tammig heol ha tuemdér d'el lennerion é kreiz er gouian-man.

**
Ema en "inizenn a vrauité" ér Mor Méditerranée, ur 160 kilométrad benak a Varseille, ur bochad tostoh (80 km bennak) d'en Itali; é guirioné gronet é get en Itali: d'er hreisnoz éma Gênes, hag e zo bet mestrez en inizenn épàd kantvláieu, d'er sau-héol éma en Toscan, e zo tost hé langaj doh hani Korsika; hag étrezé, en inizennu Kapri, Elbe (léh ma oé bet kaset Napoleon épàd é harlu ketan), ha Montecristo; doh tu er hreisté éma er Sardign (Sardinia), ha nen dé ket pelloh a Vonifacio etit nen dé Groé doh en Orient.

Un inizenn vras é: 180 kilometrad a hirded, ma kontér er Hap Kors, er meni biz-sé e zisko er hreisnoz, ha 80 kilometrad a ledanded en hé ledander brasan. Nen dé ket stank en dud énni, nemet 230.000 a dud, en hantér anehé é chom é Bastia (65.000 a dud) hag e Ajaccio (60.000). -(Bout e zo ohpen 600.000 a dud ér Morbihan)- A hendarall nen des kér vras erbet, nameit borhieu bras pe bihan, Porto Vecchio, Calvi, Bonifacio, Sartène, Corte, l'Ile Rousse, ... Tachadeu e zo é hellér gobér kilometradeu heb guélet den erbet, nameit moh gouiu, deved ha gored (givr).

"Er mané e kreiz er mor" e ve groeit a Gorsika eué, ha guir é: nen dé kaer nameit ur mané; mar a uéh éma plenoh, el é kosté Calvi hag er Balagne; ur blénenn vras mem e zo a-hed aod er sav-héol, mes kerkoulz e Ajaccio el é Bastia, ha goah hoah é Porto, er mané e goéh ér mor. Mañéieu a 600

métrad e gavér un deu gilometrad benak ag er mor, hag er Monte-Cinto, mañé ihuellan er vro, get 2.710 métrad, nen dé nameit 5 leu a-zoh er mor.

En arbenn d'er vro bout braù ha gouiu hor boé lakeit én hor sonj mont d'er Hors; é kerhet ar droed é vouram ha bet om bet déjà mar a uéh é valé ar er "G.R." (Chemins de Grande Randonnée) é Breih, étré Trédion ha Pont-Augan, Kemperlé ha Ploué, é kosté Douarnenez ha Landevenneg. Er "G.R.ieu"-sé e zo minutennu merchet a leh de léh get liù gwenn ha ru; tremen e hrant é léhieu kaer, pell azoh en henteu bras hag er hérieu. E Korsika éma en hani diésan, mont e hra a-dreuz d'en inizenn, dré er manéieu, a-hed 200 kilometr, ha ne dreuzér nameit pear hent hag ur vorh! Keméret hor boé ter suhuniad vakanseu enta, hor sahkein, chaucheteu tiù aveit monet get er rangers ponér e oé en hon treid, deu sah-kousket aveidein (anouedeg onn un tammig, ha n'em es ket bet keu arlerh bout bet int degaset genein), bihan eroalh a zillad aveit ma ne vehé ket bet ré bonnér er sah, vouteih soudard aveit en deur, kartenn er vro, un "appareil photo", ur goutell peb unan, kastrolenneu aluminium espres-kaer aveit lakat ar er gaz, boleu, hag én hent, get en tren betak Marseille, hag arlerh ar er vag de Ajaccio.

Brein é oé bet en hanv ér vro-ni, ha p'hor boé laosket en tren de 7 eur de vitin é Marseille éh oé déjà ken tuemm ma oé hanval genom é oé koéhet ul lanjér plom ar hor heinieu! Pehed é ne oé ket spis en amzér: p'hor boé kuiteit Marseille ar er vag é oé ur vrwmenn, ha ne zistréhas ket ken ne oem arriù é Ajaccio. Korsikiz e laré e ve berpet elsé d'en hanv pe vé kaer en amzér.

E Ajaccio hor boé treménet hon nozeh ketan, é ti en iondred-kordenn! Ne oem ket bet serret meù geté nag é kas safar: unan ahanom e anaué ur jandarm-manéieu e oé bet hanuet énon, avizeu mat en doé reit dem a-zivout er manéieu, de skuir

prénein élastoplast, hag e zo ur meni "pansement" e vé ret deoh lakat ar ho treid kentéh ma hrachenna er hrohen, petremant pe za deoh gloevenneu. Implé bras hon es groeit anehon: meur a uéh, kent mont araok de vitin, é vezé gwennkan me zreid get en élastoplast, kement a zobér hor bezé anehon!

El léh ma krog er G.R. 20 e zo un 40 Kilometr benak dré en treuz azoh Ajaccio, diù uéh muioh dré en hent ha ter eur e rekér d'obér er 80 kilometré! Enk (strih) ha troiellek é en henteu, krapout ha diskenn e hrér heb arsau, ha kement-sé hou laké de sonjal ér péh e oé don hon gortoz. Achimant en anderù e oé, ha tolpet e oé rah en dud ar bankeu pé kadoérieu dirak en tiér hag en tavarnieu, é tiviz étrézé. D'éieu ketan miz gwengolo e oé, klouar e vezé en amzer d'en eur-sé, ha bout 'oé hoah éleih a dud é vakanseu, Korsikiz é chom é Marseille, ul lod bras anehé. Diskennet e oém ag er minibus en devoé hor haset ag Ajaccio de Zonza, ur vorhig ne dé ket goal bras, met léh ma vé kavet a pep tra. Oeit e oem de évet ur uérennad én 'un davarn; e Korsika é oé diés kaout bier "pression", mem ér hérieu bras; servijet e oé doh bier-boutailh, deur sukret a voutailheu vihan eùé. Goulennet hor boé ter boutailhad bier enta, ha ni de gemér modeu er vro heb ré a boén, ha de vont ér porh, é tiviz hag é sellet doh en dud é tremen.

En dé arlerh vitin e krogem aveit mat hon tro-balé, e "col de Bavella" ul léh ihuel eroalh ér manéieu (1218m) hag e zo brau ur bam, get er spilhenneu (Aiguilles de Bavella), de laret e manéieu e zo luem o begeu. Er ré-sé e vé gwélet a bell, ha roz int un tammig, dreistoll d'anderunoz pen da en héol de guh. Doh en tu arall ag er "col", bout 'zo ur ger vihan fentus, get tier bihan hanval doh kreuijer-deved e gavér ér manéieu, toet get "tôle" a bep sort liù, strewet digempen édan er sapin "laricio", un davarn pe diu, hag ur stal léh ma hellér prénein boued. Savet e oé bet er gér-sé pe vezé er malaria ar en aodeu guéharall:

6
Bonifacio,

en dud e dapé er hlenued-sé e ié d'en hanù d'er mañéieu aveit kaouit ér mat, ha dré ma oé bourrus ha brau el léh-sé é oé bet choéjet merhat. Nen des ket mui malaria ar en aodeu breman, diséhet e oé bet er paludeu goudé er brezél, ha distrusjet er huibed "anofel" e oé kaoz d'er malaria, dré forh skuillein DDT arnehé. Chomet é er gér ur sort, ha dont e ra tud énon de dremen o vakanseu.

Ha setu-ni ar er vinotenn aveit mat. Minotenn nen dé ket er gir e jaoj neoah. E guirioné, dreistoll pe vezem é krapouit hag é tisken doh er mañéieu ihuellan, ne vezé minotenn erbet kén met rehiér ha biliad (mein diskran), ha ne vezé roud erbet e tremené un hent, met ha véné er mercheu ru ha gwen lakeit ar er rehiér pé doh er gwé, hag

e ziskoé dem dré émen monet. Mar a uéh neoah é kerhem ar er vinotenneu e vezé groeit "henteumul" anehé: kampennet kaer e vezé en henteusé gwéharall, ha liés éh oé bet ret sevel ur chaosér get mein bén doh tu er mañé aveit m'en dehé bet gellet pas er muled. Ul labour spontus e oé pe sonjér e vezé ret gobér henteu ken troiellek, é léhieu ken diblén. Dilezet int breman, ha deusto ma tremen hoah tud arnehé (bugulion ha tud ar valé). ne vent ket kempennet mui, hag a dachadeu é ma fondet er chaosérieu, pé stanket get gwé bras koéhet é vreinein.

Komanset hor boé de grapouit get er mañé enta, ihuéloh eit er "col", met fall e oé bet er pen ketan, rak kollet hor boé hon hent a-benn. Ret e oé bet dem trapikellat é toutesk er rehiér hag ur meni benal bihan ken flemmus èl el lann dré-man. Eurus eroalh éh oé er uéh devéhan dem koll hon hent. Krapouit ha disken hon es groeit nezé /d'el liésan, tachadeu plén ne vezé ket kalz. Krapouit e vezé skuéhus, berr anal genem, met bournapl e vezé eùé a durall, rak hor sehiér-kein (étré 15 ha 18 kg), ne bouézent ket kement ar hor hein hag ar hon diskóé, ma oem pléget d'en araok édan er samm. Bourrapl e oé eùé arriu é beg er mané, sellet doh er peh hor boé groeit ha doh er vro tro-ha-tro. Un arrest e hrem sel guéh ha beh d'er voutailhad deur nezé, d'er rezin séh pé d'er chokolad. Liés eroalh é kerhem ar bodadeu tin: seuel e hré frond huék anehé kalz kriuoh aveit hani en tin e vé prénet dré-man. Diskenn e vezé fonaploh, met poéniosoh eùé, ha divourapl mem, ne don ket ré aveit laret perak, marse dré ma oé ponnéroh hor sehiér-kein ar hon diskóé.

(de genderhel)

LOEIZ

Ar hent Sant Jak Kompostell

Kredet e vé liés penaos, en amzér e zo bet, en dud e chomé dalbeh hem kuitad ou hornad-bro, hem ansued nitra ag er bed a beh! Fari e rér grons! Peur pé pinhuig, ne zoujent kent kemér en hent. Ha pesort hent! avert monet d'er perhindede brudestan: Jerusalem, Rom ha Sant-Jak bro Galis pé Kompostell.

Etré Breih ha Spagn éh es un tennat mat a hent. Karten erbet bet eit en heuli, evel just! Mès, er péh e zo guelloh, én èbr ag en amzer, koahadeu stired, hanuet "Pagieu Sant-Jak" e ziskoé é hent de bep hani. Chetu perag, nivérus e vezé er Vretoned e tisken de gavet er Hreisté édan stor er stired burhudus.

Er perhindede badé miziadeu; "E treuzein kér vras Bourdel, e lar unan, er menahed e ras d'ein de danouat guin neué! Mès chetu ni é koédeu er Lann: en deur e za d'em betag en deulin!"

Neoah é mant digoéhet é Bro-Spagn; ur vanden laeron e goéh arnehe én Asturi, ha nen des nitra de gomprent get laver en dud.

E tremén é kér Léon, er perhindereion en um laka de gannein sonnenneu ag er vro. Ol en dud e za ar en treuzeu d'ou cheleu. Goah e oé bet en treu é tigoéh é Galis; en archerion ou skrap avert ou boutein "én toul"! Poén ou devoé bet doh um zihuen.

Nitra soéhus ma klaské er Vretoned moned de Sant-Jak. Tud Bro Galis e zo kanderued d'em. A pe oé bet skarhet hon tadeu a Vreiz-Veur, 1.500

vlé-so, er lod muian anehé en devoé doaret dréman é Breih, mès lod aral e ziskennas izéolloh, avert doarein é Bro-Galis. D'er hren-amzer, é vezé hoah komzet brehoneg é hornad-sé.

Krolleu er Galis e dén tré d'hor réni, ha lusket e rant get er binieu hag er bombard hanval d'hor réni. Siouah! Er Vretoned a Vro-Galis e zo bet goaloazet kri get er Morianed hag é ma kollet en tam mat ag hon sevenadur.

Er mitin-sé -pegehet zo? - Dén ne oui... Dom Derrian é parrez Melrand e laré é overen pe hanvalas geton güelet ur sklerdér dré er uéren. Hag é kreiz er sklerdér é hanau é vam, marù nebed kent:

-Me mabig peur ne spontet ket:
Mé é hou mam des hou kannet
A dan er purgatoér e tan,
De Sant-Jak, é Galis, eh an."

Tré ma oé biú, er gèh, voéz en devoé grateit monet de Sant-Jak é perhindere. N'hé devoé ket deit de ben a zisoh get hé ro. Ha chetu hé breman, goudé hé marù, kondannet de vonet duhont "hirdet hé charké bamdé". Ha hé goulent get hé mab kemér en hent én hé leh. Er beleg é ansau aben:

"Me mammig peur, retorn endro
Ha me iei aveidoh d'ino".

Dom Derrian e lar kenavo d'é dad, e ia zeulin ar bé é vam ér véred. Ha éan de Sant Jakéz é hér. Displég é véaj e vehé ré hir: bout e zo ohpen 30 poz ér gannen sauët diar néhon é Melrand.

"E Sant-Jak pe arriuas
A dreuzeu en Iliz é stouias
En iliz en devoé antréet
Guin ha kalis en devoé goulennet".

Dom Derrian e lar é overen avert inéan é vam... Mès:

"En overen p'en devoé laret
Doh en aotér é ma maruet
Mès é vam beur devoe diboéniel".

Petra e zo guir én istoér burhudus-sé? Kalet é gout. Ur testoni é atao aveit dévotion hon tud koh é kevér Sant-Jak Kompostell.

RAF PONDI

SORBIENN ER VROH HLAS

Koulz er foén a oé. Trohet a oent bet ha iohet éraok ou lakat barh er sulér.

Noz kluar Méheven a ziskenne ar er prad ha frond er foén en em geijé get frond lann er mané.

Ur bugul a gané ur poz; é beg er gué, savellegi a huitellé, ha kan ha huitelladenn a lané er flagen.

Met deusto d'er frondeu, ha de soñereh heson en dén hag er savellegi, kalon er gour * (Degan, mab kohan ohéh Kerflour) a oé lan a velkoni.

Trist a oé é selleu ha kriset é dal. Ha setu ma spurmantas étaldon ur vroh hlas digaset azé get er chal.

Rak azé, é kreiz en douareùiér halén, er mor en em geijé get deur dous er riolen.

Hag er gour a kemér é vroh, -ha sellet, tra souéhus: ne oé tamm glup erbet!

Ha ean da monet dohtu devat ti é dud, ha laret: "Me zad, ret é dein ho kuitat, koutant pé ne veet, rak un nerh dispar em·fous ha n'hellan ket mirout a vonet.

"Sellet petra em es kavet héneoah ar ribl er oah! Ha gratat a hran: Me ziméo d'en hani a jajojo er vroh hlas dohti.

-Gra d'az krad", émé en tad. "Nen dé ket mat monet énep de hoanteu er baotred, a pe ne vé péhed erbet énné".

Hag er paotr, de oll tud en ti a laras kenavo: d'é dad, d'é vamm, d'é vredér ha d'é hoér.

Ne ankoéhas hani, -pas memb- er hi. Neoa h ne laras ket d'er vatéh: melkoni a oé eué énni, ha ooit a oé de houllenn get er Uerhiéz ur hrès.

Er paotr, nezé, get é bakad présius, a guitas é di d'er selin *, a grapas barh én é vag joéus ha leuin.

Ur vag skanù, lemm hé stanù, groeit dehon; hag é pep dorn ur ruanù, er paotr a yas get réd en deur. Ha kent pell, el loér én hé hann é seuel, a stagé doh pep ruanù tapenneu eur.

Ean a arriùas ér palud, guéhavé douar, guéhavé lenn, en em astenn étré Tre-Alré ha Toul-er-Goug.

Hag a pe oé peur-ziskennet en noz, ha tauet ar er roz * soñenneu er vugulion, a p'en doé dereuet er chignañed get o mélaison, un-ton d'un nozéh neuvéhanù, er bájour a stagas é vag doh ur uen haleg hag e ias de gousket édan ur bod ivo *.

Dihunet a oé bet de ouleu-dé get safar er oeidi ér gorzeg. Ha ean kemér éndro é ruanneu ha monet pelloh ar el Loh.

Ne arrestas nag é Kerselleg nag é Kerleti, ne arrestas nameit é Kerzeu.

Azé, get er vinouréz, Azo hé hanù, e sonjé gouleñn geti azé er vroh. Met Azo e respontas:

"Paotr, nen dé ket mui me sonj get brageriseu er bed, rak éh onn é vonet get me mignonnédéz de seuel un ti a bédenn é Keranna, ar er blénenn.

"Eno é vo énoret genem bamdé er Salvér, E vamm hag E vamm-goh. Te vroh enta ne jaoj ket dohein.

"Neoah, dahl de vonet: te gavo te baréz' koulz pé devéhat. Mé bédou aveidous ha chans vat!"

Hag er paotr a zalhas de vonet; ne arrestas nag é Kermadieu, nag é Roz-Stivél, nag é Trelen; met goudé bout paset én Douar-ru hag er Séblenn, éh arriùas é Sant-Stén.

Eleih a dud a bep sort a oé ar er hé, lod anéhé é labourat, lod arall é valé; marteloded é verhetat, merhed é paotretat, bugale é hoari; hag oll en dud-sé e hré ur safar kri, vel hani er oeidi.

Er paotr ne gredé ket tostat d'er hé; met ur plah er spurmantas, hag honnéh, hardéh mat, geton a houllennas:

"Petra glaskes, paotr me halon? Doh te guélet nen dous na pésketaour na marhadour, na moraér; petra ous-té? Marsé ul laer?"

é vag a huchas a bouéz-penn: er Mor, er Mor!

Dirakton er mor bras ha pell, pell ar linen
en dremuel Guézél; tostoh, Houat ha Hédig. Doh
en tu klei gourénéz Reuis, doh en tu deheu gourénéz
Kiberén, ha tostoh hoah, séh ha nuah, Méaban...

Ardran é gein er Mor bihan get é énézi.

Enézi a blijadur: Berder hag er Réneu, en
Enézi Hir Ilurig hag Ilur.

Enézi eurus: Konleu, Izenah hag Irus.

Enézi a gevrin, énézi a hiris: Er-Lannig ha
Gavr-Inis.

Ar unan anhé goleit a ué, er Vézit bras,
er paotr a zenésas * de guh-héaoi.

Met kentih m'en doé lakeit é droed ar jibl
en aod éh uélas én dro dehon dek plah ieuank guisket
get lién guenn...

(de genderhel)

S. KIDNA

Girieu diés:

* gour= dén, paotr

* selin= d'anderù-noz

* roz= tostenn

* ivo= bordaine, é galleg

* kempér= confluent, é galleg

* Guézél= er Ger-veur

* a denésas= a dostas.

Er paotr a respontas: "Ne glaskan guerhein tra erbet. Labourér douar onn, mab kohan ohéh Kerflour, na laer na merhetaour.

"Me zo é klask ur pried ha me ziméo d'en hani a jaojo er vroh hlas-man dohti."

Er verh nezé a haluas hé mignonézed, hardéh élti ha plahed, ru o divéz, berr o brehér, lufrus o deulagad, hag en ur obér goap anehon, int a hoarhein a-végad.

"Paotr, er blé-man nen dé ket mui er mod dougen dilhad glas, dès endro a-benn ur blé, marsé e vo er mod arré."

Un arall a gomzas elman: "Guell a vehe genein em bout péhieu eur get men galant; geté me brenheï danué, de obér meur a vroh ha dantér."

Un dervet a zisklérias: "Er vroh a blii d'ein, met en dén ne hra ket; rak merhed Sant-Stén a faot dehé paotred ken divergont èlté; ha seblantein a hra, paotr, te zo sirius ha fur, ne jaoj ket dohein te imur."

Er paotr nezé a guitas er porh hag a yas pellohoz ar el Loh.

En deur a oe deit de vout guer. Goust er mor a gleué. Ean a arriuas é Kerisper, ul léh kaer, gronet a goedeuiér.

Azé, guéharall koh, Késar en doé sauët ur pont-koëd, de gas deur d'é soudarded, é chom é Dariogum.

Azé, é Kerisper, éma er hempér *, léh m'en em geij er Sal get deur el Loh, hag é tant o deu de vout ur stér vrash.

Ar er stér-sé éh oé er paotr é ruanat, é vonet énep d'en aùél-vor, lan a halén; aùél dianau dehon a laké én é galon ur véuereh néué.

Tremen a hrsas dirak er Mané-vér, dirak Keren-trèh, hep arrest, rak ne oe ket mui bremen goal-bell nag er mor nag en énézi.

Hag aveit tostat dehé, er paotr a ruané, muioh mui, hag a bolevé.

Erfin, a pe hanadas er mor bras étré Porh-Noaleu ha Lok-Maria-Kaer, er paotr en é saù én

PIU E LARO ER BRASAN GEU?

Tostat e hra termen er voéhereh; hag un dra vat é, er voéhereh! rak taolet e vo genem tammigeu bruhun; kement-sé vo tapet atau sellet 'ta: komz e vé a lakat hanieu borhieu pé kérieu é diù iéh, brehoneg ha galleg. Ne ouian ket mar vo tu de lakat "kroez hent" é léh "croissant" pé "kroez en ansion" é leh "croix des nations", nann! ne gredan ket, rak diharak e vehé mar dehé un "tourist" de oulenn ur "kroéz hent" é leh "un croissant"! de di er barraer!!! Mès, deit e zo eué ér méz un hanter CAPES e larant, hag er brehoneg ér skol e vo hoah ur uéh konzet anehon!... sel'ita! Mès rekis e vo goarn un draig benak aveit ur voéhereh aral de zonet, ha nezé! ne grédet ket memes tra éma ...dévoésket er vangoér!

A zivout er bégadeu gaouiér e zorhant genem, é ta chonj dein ag ur fidorienn hag e hues kleuet marsé, meit ne vern: fiskal é havan aveit er voéhereh.

Sauet e oé ur goustelé étré deu veuel, é cherreh teil douar én ur park, ihuél eroalh aveit ma vezé guélet tour Keluen anehon, a pe vezé spis en amzer -deusto d'er pemp leu e oé étrézé.

Yann e lar d'é gansort, én ur obér ur saù kein: Mechal più ahanom e laro er brasan geu! Dam koustelé; lakam, ur chik butun!

-Mar karet, e lar Leich, dam dehé nezé! kerhet ketan mar karet.

Yann de sellet a beb tu: Aman Leich, me uél tour Keluen ahaneman!

Leich e sel eùé én ur lakat e zorn digor a dreist e zeulagad: M'er guel spis eroalh, ia ha mém er hog e uélan! distrooit é bigos tremazom!

Yann: Huitela!! N'hou pes ket dobér a luneteu, hui! Mès na mé naket, m'er spi mat eroalh eùé! hag ohpen! me uél un huénenn ar é gribenn ru!

Leich: Tu e laran! un huenenn? ha éan de astenn e houg, de lakat e zeu zorn ar é dal aveit

guélet guel, de chanj léh un tammig, de seuil ar veg é droeit én ur laret: un huénenn! ia fillo! m'hé guél mat: ha! ...gorteit un tammig, ha ...bet zo ur beutenn ...én hé lagad klei!!

D'em chonj, kalz ag er bégeu bras, -a ne vern a bé tu- ag hor hanaded e zo duah mat de ounid ur goustele goah aveit honeh! ...Mes pas aveit ur chik butun ché!!

En Tad-ahoé

DEU DU EN DES ER BOD (devé)

Unan a lénerezed An Doéré en des kaset dem ur reskond: "Klask pemp troed d'er meud"! Dies e vo kavouit guel. Trugéré deoh, lénerez dizanau!

Hou tigaré e oulennam genoh, léneron ker, én arben ag er fari e zo digoéhet é nivérenn devehan An Doéré. Ur bajenn abéh e zo chomet heb bout mollet. Chetu enta er pennad étré :

"ha soublet o fenneu édan ... (achimant pajenn 11)
ha
"doé bet eit er "iondr", pégur, ... (pajenn 12)
e zo bet ankoéche :
...

DEU DU EN-DES ER BOD

...
er baradeu-chaj, a pe vezé treboulet en néan.
Ar un dro eué o dès braseit; a bardon de bardon
éh ent nezé o deu, èl breur ha hoér, betak en dé
ma kavas get er paotr é vehé guell geton bout
pried de Varion eget bout breur dehi!

E galonad karanté e ziskargas de Varion ha
kalonig Marion en em gargas anehi."

"Nen des nitra nameit mad de laret betak
brema," e zivég hon tad.

"A dra-sur, met nen dé ket achiù" e eilgir
hon déni.

"Er garanté fresh dibouket é kalon o mab
ne blijas tamm erbet d'é dud ha mitennek é sellent
doh Marion a pe zé dehé en em wélet.

Hag un dé en tad d'é voéz e laras:

"Reit hon es deskemant d'er paotr-ni, obeit
é mém betak er "santifikad", raksé ne vennan ket
er guélet é timéein de verh ur "lahour-toseged"
édein.

"Guir e laret" e zistill dousigueu er vamm.

Hag èl ma kavé geté, o deu, o devoé ur mab
ré fin eit bout labourér-douar, int e hrs anehon
ur "jandarm"!

A pe wélas Marion, eit er wéh getan, hé dous
karet én é vrag a jandarm, tuchant en dehé tarhet
hé halonig!

Ne zeli de hani boémein de gement-sé: en
oll er gouï, eit tap ur chignan pé eit bout karanté
ur plah nen dés nameit heijal dirak o deulagad
un tamm-pillot a liù, ha kenteh é plomant arnehon,
en eil hag égilé anehé, nén dé ket gwir kansort?
e houllenn en déni.

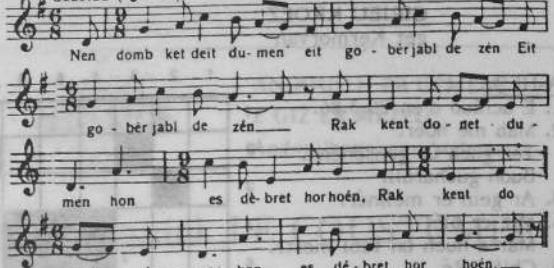
"Liés a wéh, alas, éma gwir" e respont Loeiz.

"Met, édan berr, e gendalh er "hansort juré"
éma ankoéheit Marion d'er "jandarm-lérennet"
kaouit e hra ean "Marioned" arall, skanuig eroalh
a vroh, ha de unan anehé un dé é timéas.

Péchanj neoah é chomé en un dregorn
a galon Marion un draig-benak ag er garante hé
...

Er souben dré leah

Goustad (♩ = 66)

1

Nen domb ket deit dumen eit gobér jabl de zén,
Eit gobér jabl de zén;
Rak kent donet dumen hon ès débret hor hoén.
(2 huéh)

2

Deit omb de gonfortein ur galon glaharet,
Kalon ur plah ieuank noz ketan hé éred.

3

Mar soñnet, sonnerion, soñnet hui deu ha deu;
Ma er souben dré leah é vont ar en trezeu.

4

Mar soñnet, soñnerion, soñnet dousik ha skan;
Ma er souben dré leah é vonet ar en tan.

5

Mar soñnet, soñnerion, soñnet menut ha gé;
Ma er souben dré leah é vont ar en trepé.

6

Er gansortéz tostan e rouz en amonen;
Hag er hansort tostan e hé ag er souben.

7

Mar soñnet, soñnerion, soñnet menut ha stank;
Ma er souben dré leah é vonet ar er bank.

8

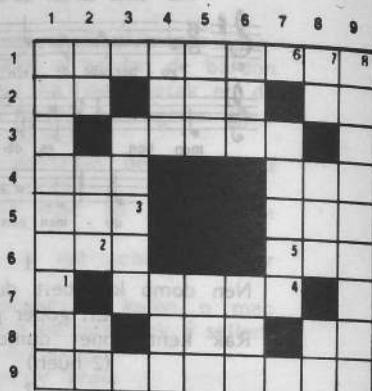
Mar soñnet, soñnerion, soñnet menut ha gé;
Ma er souben dré leah é voñet ér gulé.

Tennet a livr L. Herriau
Sonenneu Bro Guénéed

GIRIEU KROEZ
get Kermorvan

A-HED:

1. E achiuo d'en 20.3.86.
2. Mab me hoér.
Ter guéh ur gensonenn.
Buoh guéharall.
3. Ar gein er melinér.
4. Miz er blé.
Mar a huéh un taol mestr.
5. Chifir. Ré.
6. E gresk get en amzér.
Rust (mesket).
7. En em cherwij a.
8. Gér-mell. Stag. Gér-mell.
9. Heb moéz.

A-DREZ:

1. Amzér én or raok.
2. Magadur. Kousié. Deu eit gobér unan.
3. Deskein.
4. Liés get "pro nobis". Penn madam.
5. Stad er véléan. Douar milén.
6. Armé én Ulster. Léh-varn.
7. E oé é terhel.
8. Eil mab me hoér. Galùadenn. Penn en émir.
9. Elsé e hré er cheminal.

Get el lettrad merchet get chiffre, kavet kontrel
en 1 A-HED... de laret é, "e gomanso d'en 20.3.86".

GIRIEU KROEZ EN NIVERENN 18:

A-HED: 1. Kadoer	2. Ia. B. U	
3. S. BEPC	4. Multrereh	5. Er. EO. B. E
6. H. On. Glin	7. Astennein	
8. R. An. Au. A	9. Ponnerded	
A-DREZ: 1. Me. Harp	2. Ur. S. O	
3. L. OTAN	4. Kristenenn	
5. AA. RO. N. E	6. Be. Gnar	7. Ober bleud
8. E. Pe. II. E	9. Ruchennad	

ANDOUILH ER GEMENE
E GIZ ER MEZEU
Andouilhennigeu, Strimpeu...

É ti Yannick LE COUSTUMER

7, stred Amiral Melchior 56102 An Oriant B.P. 222

KANTERBRÄU

Kervoez Bier Mestr Kanter

Kevredele SOBLOR
Z.I. a Geriadur
Tél. 83.03.11 AN ORIANT

IMPRIMERIE PLOEMEUROISE
TI-MOLLEREH A BLANOUR

IMPRIMERIE BRETONNE INFORMATIQUE

1, stred Fort-Bloqué — 56270 PLANOUR
PZ 97.82.27.05 d'en eutru MENORET
LABOUR MAT HA MARMADMAT

BREHONEG BRO GWÉNED

Chetu aman rol un nebed livreu é brehoneg Guened e hellér kavout ér stalieu livreu:

- Hor bara pamdiek - dré en A. Guillouz
- Dasson ur galon - Loeiz Herrieu
- Dictionnaire Breton-Français - Ernault
- Le Breton du Morbihan Vannetais - M. Herrieu
- Le Breton parlé - M. Herrieu
- Dictionnaire Français-Breton - M. Herrieu

Pour toute correspondance relative à la rédaction de la revue AN DOERE et à l'Association, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
La Grande Métairie - 56340 CARNAC

Pour les abonnements à AN DOERE, écrire à :

ASSOCIATION BRO-EREG
-19, rue de Raime - 56270 PLOEMEUR

Adressez vos chèques ou vos virements C.C.P. au trésorier
A. SAMSON - 19, rue de Raime - 56270 PLÖEMEUR

C.C.P. NANTES 4 287 62 E
(chèques libellés à l'ordre de Kevredigeh Bro-Ereg)

AN DOERE :

Publication trimestrielle : Prix du numéro : 10 F.

Abonnement annuel (4 numéros) : 40 F.

Gérant de la publication : Henri MAHO BAUD

Imp. Plœmeuroise tél. 97/82 27 05